ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ
ΤΟΥ ΓΕΝ. ΑΡΧΗΓΕΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

11

ΝΟΕΜΒΡΗΣ 1948

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ - ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ
ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΑΡΧΗΓΕΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ Α' *ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ* 11 *ΝΟΕΜΒΡΗΣ* 1948

ΤΑ ΑΠΟΣΥΝΘΕΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΜΟΝΑΡΧΟΦΑΣΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΚΑΘΗΚΟΝ

Τοῦ σ. ΝΙΚΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ

Ἡ μάχη στό Βίτσι κρατᾶ κι' όλας περισσότερο ἀπότι κράτησε ἡ μάχη στό Σμόλικα—Γράμμο. Ὑπάρχει, φυσικά, διαφορά σοβαρή ἀνάμεσα στίς δυό μάχες. Μά τό γεγονός παραμένει. Βέβαια, ἡ μάχη στό Βίτσι δέν παρουσιάζει τήν ἔνταση πού εἶχε στό Σμόλικα καί στό Γράμμο. Ὅμως ἐδῶ στό Βίτσι ἡ πραγματικότητα προβάλλει ἀκόμα πιό ἀρνητική καί ἀποκαρδιωτική γιά τό μοναρχοφασισμό. Ὁ Κιτριλάκης, ὁ Φόν Φλίτ καί ὁλόκληρη ἡ μοναρχοφασιστική πολιτική καί στρατιωτική ἡγεσία δέν εἶχαν καταλάβει τί γίνεται στό Σμόλικα—Γράμμο. Καί ὅταν πῆραν ὁλόκληρο αὐτόν τόν ὀρεινό ὄγκο πίστευαν ὅτι στό Βίτσι θά ξεμπέρδευαν γρήγορα καί ὁριστικά. Ὁ παμπόνηρος Σοφούλης δέ φυλάχτηκε, δέν ἔμαθε στή μακρόσυρτη καί ἁμαρτωλή ζωή του τήν ἁπλή καί σοφή παροιμία: μεγάλη μπουκιά νά τρῶς, μεγάλη κουβέντα νά μή λές. Καί τον εἶπε τό μεγάλο τό λόγο. «Ἡ μάχη τῆς Ἑλλάδας τέλειωσε». Μά γρήγορα κατάπιε τή γλῶσσα του.

Φυσικά, ὁ Δ.Σ.Ε. δέν ἔφυγε ἀπό τό Γράμμο θεληματικά. Ὁ ἐχθρός εἶχε τεράστια ὑπεροχή καί μεῖς κάναμε ἐκεῖ σοβαρά λάθη. Ἔτσι μᾶς ἀνάγκασαν νά ἐγκαταλείψουμε τό Γράμμο. Αὐτό εἶναι κάτι πού κανένας δέ μπορεῖ νά τό ἀρνηθεῖ. Ὅμως ἀναμφισβήτητο εἶναι καί τό ὅτι σέ ὅλο τό διάστημα τῆς μάχης στό Σμόλικα—Γράμμο καί στίς πιό κρίσιμες ἀκόμα στιγμές ἡ ἡγεσία τοῦ Δ.Σ.Ε. δέν ταλαντεύθηκε, δέν ἔχασε τήν καθαρή στρατηγική προοπτική καί ἐπιδίωξή της.

Τό Γράμμο θέλαμε νά τό μετατρέψουμε σέ τάφο τοῦ μοναρχοφασισμοῦ. Ἡ ἐπιδίωξη αὐτή στή στρατηγική τοποθέτησή της δέν ἦταν ἀνεδαφική, οὐτοπιστική. Γιατί στό Γράμμο μπορούσαμε νά ἐξαντλήσουμε τήν ἐπιθετική μοναρχοφασιστική προσπάθεια γιά νά περάσουμε μετά στήν ἀνατροπή της.

Ἄν αὐτό δέν ἔγινε δέν ὀφείλεται στή δύναμη εἴτε στή στρατηγική ἱκανότητα τῶν ἀντιπάλων μας. Ἀντίθετα ὁ Γράμμος ἔδειξε ὅτι ὁ μοναρχοφασισμός δέν διαθέτει σταθερή καί σοβαρή ἠθικο—πολιτική ὑπόσταση καί δύναμη μέσα στή μάζα τῶν φαντάρων καί ἐθνοφρουριτῶν. Καί στό Γράμμο ὁ μοναρχοφασισμός καί ὁ Φόν Φλίτ, μέ τήν ἀμερικάνικη στρατιωτική ἀκολουθία του, πάθανε ἕναν ἐξοντωτικό στρατηγικό ἐκμηδενισμό. Αὐτή ἡ ἀλήθεια γίνεται χειροπιαστή ὅταν σκεφτοῦμε τί θά γινότανε ἄν ὁ ΔΣΕ διέθετε τό 1/4 ἀπ' τή δύναμη καί

τά μέσα πού μᾶς ἀντιπαράθεσε ἡ ἀμερικανοκρατία καί οἱ λακέδες της ἀπτήν 'Αθήνα. Στό Γράμμο ἀποτύχαμε στή βασική μας ἐπιδίωξη κυρίως, γιατί δέν μπορέσαμε νά ἐξασφαλίσουμε αὐτοῦ, ἐκεῖνο τό συσχετισμό δυνάμεων πού εἶχε καθοριστεῖ καί ἀποφασιστεῖ σάν ἀπαραίτητος καί άναγκαῖος. 'Εδῶ τό λάθος εἶναι ἀποκλειστικά δικό μας γιατί ὑπῆρχαν ὅλες οἱ ἀντικειμενικές δυνατότητες τό ΓΑ νἄχει τουλάχιστο διπλάσιες στρατηγικές ἐφεδρεῖες ἀπαυτές πού παράταξε στό Σμόλικα—Γράμμο. Αὐτός ὁ ὑλικός καί ταυτόχρονα πολιτικο—στρατιωτικός παράγοντας δέ μποροῦσε παρά νά βρεῖ τήν ἔκφρασή του καί στή μάχη στό Γράμμο "Ετσι ἄν καί ματώσαμε καί φθείραμε τόν ἐχθρό, ὅμως δέν τόν ἐξαντλήσαμε ἀποφασιστικά. Αὐτό μᾶς ἀνάγκασε ν' ἀφήσουμε τό Γράμμο. "Ομως κρίνοντας τήν ἐγκατάλειψη τοῦ Γράμμου διαπιστώνουμε μιά βασική, ριζική διαφορά, ἀνάμεσα στή μοναρχοφασιστική θριαμβολογία πού ἀποκορυφώθηκε στό ἄρθαστο ἐκεῖνο «ἡ μάχη γιά τήν 'Ελλάδα τέλειωσε» καί στόν ἐπιχειρισιακό ἐλιγμό πού πραγματοποίησε τό ΓΑ τοῦ ΔΣΕ.

Ἡ διαφορά αὐτή εἶναι τούτη δῶ. 'Ο μοναρχοφασισμός πίστεψε ὅτι μέ τό νά καταλάβει τό Γράμμο ἐξώφλησε βασικά μέ τό ΔΣΕ. Μήπως ὁ πολύς Φόν Φλίτ δέν προφήτευε ὅτι σέ 4 βδομάδες θά συντρίψει τό ΔΣΕ στό Γράμμο καί σέ ἄλλες τρεῖς θά τόν ἐξολοθρεύσει τελειωτικά;

'Αντίθετα τό Γ.Α. τοῦ Δ.Σ.Ε. ὅπως εἰπώθηκε καί πιό πάνω, δέ δημιούργησε ποτέ αὐταπάτες. Καί τό χαραχτήριζε μιά καθαρή καί νηφάλια ἐχτίμηση γιά τή στρατηγική κατάσταση καί τίς δυνατότητες πού αὐτή ἐπέτρεπε μέσα στίς συγκεκριμμένες συνθῆκες πού δημιουργήθηκε στούς δυό μῆνες τῆς μάχης στό Γράμμο. "Ετσι ἡ ἀνάγκη τοῦ ἐλιγμοῦ εἶχε ἀποκρυσταλλωθεῖ καί ψύχραιμα ἀποφασιστεῖ καί προετοιμαστεῖ. Καί ὁ ἐλιγμός αὐτός εἶχε συλληφθεῖ καί σχεδιαστεῖ σάν ἕνας κρῖκος πού θά μετάφερε τό πεδίο τῆς μάχης στό Βίτσι, ὅπου θά συνεχιζότανε καί θά ὁλοκληρωνότανε ἡ στρατηγική ἐπιδίωξη τοῦ Γράμμου. "Ετσι τώρα τό σχέδιο Γράμμος—Βίτσι πρόβαλε σάν ἕνα ὀργανικό δεμένο σύνολο πού ἀπόβλεπε στό νά ἐξαντλήσει τήν ἐπιθετική δυνατότητα τοῦ μοναρχοφασισμοῦ, νά ὁλοκληρώσει τή στρατηγική ἀποτυχία του καί στά 1948 καί νά δώσει τή δυνατότητα στό Δ.Σ.Ε. σέ συνέχεια, νά ἐπιδοθεῖ στό νά πραγματοποιήσει τίς δικές του ἐπιδιώξεις. 'Ο Γράμμος δέν ἔγινε ὁ στρατηγικός τάφος τοῦ μοναρχοφασισμοῦ. Τόν ἄνοιξε ὅμως τόν τάφον αὐτόν. 'Ενῶ ἡ μοναρχοφασιστική στρατηγική, μέ τόν ἐλιγμό μας ἀπτό Γράμμο, σκόνταψε μπροστά σέ ἕνα στρατηγικό κενό καί πίστεψε ὅτι ὁ Δ.Σ.Ε. ἔφευγε ἀπτό Γράμμο συντριμμένος καί γιά νά ἀποφύγει τήν ὁλοκληρωτική διάλυση, τό Γ.Α. τοῦ Δ.Σ.Ε. ἔκανε τόν ἐλιγμό μέ ξεκάθαρα διαγραμμένη στρατηγική ἐπιδίωξη. Αὐτό τό ἀποδείχνει ὄχι μόνο τό γεγονός ὅτι βασική προσπάθειά μας τόν τελευταῖο μῆνα στό Γράμμο ἦταν νά εἴμαστε ἐλαστικοί στό δεξιό, μας ἐνῶ ταυτόχρονα ἐπιδιώκουμε νά κρατᾶμε σταθερό τό ἀριστερό μας γιά νά ἔχουμε ἔτσι ἀνοιχτή τή δυνατότητα τοῦ ἐλιγμοῦ. Αὐτό τό ἀποδείχνει ἀκόμα πιό πολύ καί ἡ ὅλη ἐξέλιξη τῶν ἐπιχειρήσεων στο Βίτσι. Τό γεγονός ὅτι ὁ Κιτριλάκης, ἄν καί εἶδε τή δυνατότητα «διαφυγῆς» μας ἀπτό Μονόπυλο, δέ μπόρεσε ὅμως νά τήν ἀποφύγει, δειχνει τή στρατιωτικοπολεμική ἀγραμματοσύνη του, πού πήγασε ἀπτό ὅτι ὑπερεχτίμησε τίς δικές του δυνάμεις καί ὑποτίμησε τίς δυνατότητες τοῦ Δ.Σ.Ε. Αὐτό δέν εἶναι μόνο στρατηγική ἀνεπάρκεια μά κυρίως πολιτική στραβωμάρα, πού προέρχεται ἀπαυτή τή φύ-

ση τοῦ μοναρχοφασισμοῦ καί τῆς ἀμερικανοκρατίας. Ἡ στρατηγική τῶν ἀντιπάλων μας ὅπως καί ἡ πολιτική τους δέν μπορεῖ νά εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό τυχοδιωχτισμός.

Ἡ βασική διαφορά στή στρατηγική συγκρότηση καί σύλληψη ἀνάμεσα στό μοναρχοφασισμό καί στό Δ.Σ.Ε. φάνηκε ξεκάθαρα στό Βίτσι. Τή φτηνή θριαμβολογία του γιά τό Γράμμο ὁ μοναρχοφασισμός τήν πλήρωσε στό Βίτσι γιατί ἐδῶ σκόνταψε πρῶτ' ἀπό-λα στούς ἴδιους του τούς φαντάρους. Ἐμεῖς μέ μιά ὑπεράνθρωπη προσπάθεια θά μπορούσαμε νά κρατήσουμε ἄλλο ἕνα μήνα στό Γράμμο. Τότε ὅμως δέ θἄμασταν ἱκανοί γιά τό Βίτσι. Ἐνῶ ὁ μοναρχοφασισμός, ἀκριβῶς ἐπειδή ἦταν ἀπό πολιτική ἀνάγκη ὑποχρεωμένος νά βλέπει τό τέλος τῆς ἐκστρατείας του στό Γράμμο καί νά ποτίζει μέ τήν αὐταπάτη αὐτή μέχρι τό μεδούλι τούς φαντάρους του, βρέθηκε ἀδύναμος ἠθικοπολιτικά σχεδόν ἐξαντλημένος στό Βίτσι. Οἱ φαντάροι του εἶταν κουτσά στραβά ἀποφασισμένοι νά κάνουν καί τήν ὕστατη προσπάθειά τους στό Γράμμο, γιατί τούς εἶχαν γελάσει καί τούς εἶχαν κάνει νά πιστέψουν ὅτι μέ τό Γράμμο θά τελειώσουν καί θά πᾶν στά σπίτια τους. Ὅταν ὅμως στό Βιτσι βρέθηκαν μπροστά σέ ἕνα δεύτερο καί χειρότερο Γράμμο τότε πιά δέ βάσταξαν καί ἄρχισαν νά λυγίζουν. Ἔτσι στό Βίτσι βρεθήκαμε μπροστά σέ τούτη τήν ἀντινομία· ὁ «νικημένος» στό Γράμμο ΔΣΕ βρέθηκε πιό ἀκμαῖος καί ἑτοιμοπόλεμος, ἐνῶ ὁ «νικητής» μοναρχοφασιστικός στρατός παρουσιάζεται μέ τσακισμένο τό ἠθικό καί με σπασμένα τά δόντια.

Στό Βίτσι, λοιπόν, ὁ μοναρχοφασισμός ἀναγκάστηκε ν' ἀρχίσει ἀπ' τήν ἀρχή ἀκριβῶς γιατί, παρά τίς θριαμβολογίες του, δέν εἶχε τελειώσει στό Γράμμο. Διαβᾶστε τό παρακάτω χαρτί τοῦ Πεντζόπουλου γιά νά πεισθεῖτε γιαὐτό θαυμάζοντας ταυτόχρονα καί τό ἀπροσμέτρητο τῆς θηριωδίας καί τῆς κτηνωδίας τοῦ τέρατος αὐτοῦ.

Θέμα Ἐκκαθαριστική ἐπιχείρησις
πρός 21 Ταξιαρχία
Ἐξαιρετική ἐπείγουσα
Ἀπόρρητος
Τ.Σ.Ι. Μεραρχίας
ἀριθ. Φ 55)676 Α)Α
919 ΣΤΓ 29)8)48

Ἡ διαταχθεῖσα καί μέλλουσα νά ἐκδηλωθεῖ πρό τῆς ἕω τῆς αὔριον ἐπιχείρησις δέν σκοπεῖ ἁπλῶς τήν ἐξόντωσιν τῶν συμπτυχθέντων συμμοριτῶν (σαμποτέρ-ἐλεύθερων σκοπευτῶν- αὐτοαμυνιτῶν) ἔχει πέραν τούτου ἀποφασιστικότερον σκοπόν. **Πρόκειται νά δικαιώσει τήν θυσίαν αἵματος τῶν ἡρωϊκῶν συναδέλφων μας τοῦ Γράμμου**, (ὑπογράμμιση Ν.Ζ.), πρόκειται νά ἀποδείξει τήν ἀκράδαντον ἀπόφασιν τοῦ Κράτους νά ἀποκαταστήσει την ἡσυχίαν καί τήν ἀσφάλειαν τῆς περιοχῆς τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι παρερμηνεύσαντες τήν θέσιν των εἶναι συνεργοί καί συνεργάται τῶν σλαυοκομμουνιστῶν, εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐπί τριετίαν ἀναστατώνουν ὁλόκληρον τήν Δυτικήν Μακεδονίαν.

Κάθε ἐπιείκεια, κάθε οἶκτος, ἀποτελεῖ ἔγκλημα κατά τῆς Πατρίδος.

Διατάσσω ἐν ὀνόματι τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος τήν ἐξόντωσιν ἁπάντων. Τά τμήματα θά διέλθωσι διά πυρός καί σιδήρου.

Ἄς ἀποτελέσει ἡ αὐριανή ἐπιχείρησις τό παράδειγμα κράτους ἀποφασισμένου νά ζήσει καί προειδοποίησιν εἰς τούς ἀδιορθώτους.

Θ. Πεντζόπουλος
Ὑποστράτηγος—Διοικητής

Ἀπ' τό πιό πάνω γίνεται φανερό ὅτι· Ὁ μοναρχοφασισμός ἦρθε στό Βίτσι γιά νά ὁλοκληρώσει τό Γράμμο, γιά νά δικαιώσει τίς θυσίες τοῦ Γράμμου, ὅπως ὁμολογεῖ ὁ Πεντζόπουλος. Ἦρθε ὅμως σάν τόν ἀτζαμή—ἐλοσχί

στη πού ἀντί νά κόψει τό πουρνάρι τσεκούρεψε τό πόδι του. Τό στρατηγικό ἀδιέξοδό του φανερώθηκε ἐδῶ καί στό γεγονός ὅτι ἦρθε στό Βίτσι χωρίς νάχει βγάλει οὔτε μισό δίδαγμα καί μάθημα ἀπτό Γράμμο. Πῆγε νά ἐπαναλάβει, χοντροκέφαλα καί μηχανικά, αὐτό πού ἔκανε στό Γράμμο, χωρίς νά βλέπει ὅτι στό Βίτσι εἴχαμε τώρα ἕνα ἄλλο, ἕναν ἀνώτερο ΔΣΕ. 'Ανώτερο γιατί ἄντρωσε καί διδάχτηκε στό Γράμμο. 'Αντίθετα μέ τό μοναρχοφασισμό ὁ ΔΣΕ στό Βίτσι προσπάθησε ν' ἀποφύγει τά λάθη πού παρουσίασε στό Γράμμο καί ν' ἀφομοιώσει γόνιμα καί δημιουργικά τήν πλούσια πεῖρα του. Πλούτισε τήν πολεμική του τέχνη κυρίως στό πεδίο τῆς ἐνεργητικῆς, τῆς ἐπιθετικῆς ἄμυνας καθώς καί στόν ταμέα τῆς ἀντεπίθεσης. Καί κατάφερε στό μοναρχοφασισμό τέτοια μαστορικά χτυπήματα ὅσο καμμιά ἄλλη φορά μέχρι σήμερα.

Στο Βιτσι ο μοναρχοφασισμος, πού συγκέντρωσε, ὅπως καί στό Γράμμο, τά πιό ἐπίλεχτα τμήματα καί ὅλον τόν ὄγκο τοῦ ὑλικοῦ του μαζύ μέ τά τεχνικά του μέσα, εἶδε νά στραπατσέρνονται καί ν' ἀνατρέπονται ὅλες οἱ ἐπιθετικές ἐνέργειες καί ἔπαθε φθορά σέ ἀνθρώπινο ὑλικό, ἠθική μείωση καί πολιτική ἥττα, χειρότερη καί ἀπτό Γράμμο, ἀκριβῶς γιατί τό Βίτσι δέ στάθηκε, ὅπως ἐπιδίωκε, τό ἐπιστέγασμα τοῦ Γράμμου καί ἔτσι τό Βίτσι ἰσοφάρισε καί ἀνάτρεψε σέ βάρος τοῦ μοναρχοφασισμοῦ τά πολιτικά ὠφέλη του ἀπτό Γράμμο. Στό Βίτσι ὁ μοναρχοφασισμος δέν εἶχε καμμιά ἄλλη ἐπιτυχία, ἄν ἐξαιρέσουμε τό τοπικό ἐγχείρημα τῶν ΛΟΚ, πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά καταλάβουν τό ὕψωμα 2.128, πού εἶναι ἡ πιό ὑψηλή κορυφή του. Μά καί ἡ καταδρομική του αὐτή ἐπιτυχία πού ἀπό πολεμική ἄποψη εἴταν τυχοδιωχτικό ξέσπασμα ἀπελπιστικῆς δίψας για μιά κάποια ἐπιτυχία, ὀφείλεται ἀποκλειστικά καί μόνο στήν ἀνεπάρκεια καί στόν ὕπνο τό δικό μας, σέ ἐγκληματική περιφρόνηση γιά τά πιό στοιχειώδικα μέτρα ἀσφάλειας. Τό τοπικό του αὐτό κατόρθωμα ὁ μοναρχοφασισμός θέλησε νά τό εὐρύνει σέ ἐπιχειρησιακή ἐπιτυχία. 'Απόφυγε ὅμως τή φορά αὐτή τίς τυμπανοκρουσίες γιά «γενική ἐπίθεση» πού ξαπόλυσε στίς 10 τοῦ 'Οχτώβρη καί πού κατάληξαν καί τότε στή συντριβή του καί στή γελοιοποίησή του. Καί τούτη ὅμως τή φορά ἡ ἐξόντωσή του στήν Κούλα—Πλατύ τοῦ ἔκοψε ξανά τόν ἀέρα καί μάζεψε ξανά τήν οὐρά κάτω ἀπτά σκέλια, τή στιγμή ἀκριβῶς πού τό ἀρχικό διστακτικό γαύγισμά του εἶχε ξαναρχίσει νά ὑψώνεται σέ ἰαχές θριάμβου.

Ἡ χαρακτηριστική καί ἀ ν α π ό τ ρ ε π τ η ἀποτυχία τοῦ μοναρχοφασισμοῦ στό Βίτσι βάθαινε ἀκόμα πιό πολύ τήν ὁλόπλευρη κρίση του. Καί ξανάβαλε στήν ἡμερησία διάταξη τό ζήτημα γιά τή στρατιωτική καί πολιτική ἡγεσία. Αὐτή ἡ χρεωκοπία τῆς ἐκστρατείας τοῦ 1948, μέ τήν ὄξυνση τῆς πολιτικῆς, ἠθικῆς καί στρατιωτικῆς κρίσης πού συνεπέφερε γιά τήν ἀντίδραση, ἔφερε καί τό Μάρσαλ στήν 'Αθήνα. Πρίν ἀπτό Μάρσαλ ὁ Γκρέϊντυ εἶχε κι' ὅλας φλυαρίσει. Καί τό πιό χαραχτηριστικό στή φλυαρία αὐτή ἤταν ἡ ἔκδηλη ἀνησυχία γιά τήν ἠθική ἀποσύνθεση στό μοναρχοφασιστικό στρατό, ἀποσύνθεση πού ἀναλίσσεται σέ ὁλοένα καί πιό μαζική ἄρνηση τῶν φαντάρων καί ἐθνοφρουριτῶν νά πολεμήσουν. Αὐτό φαίνεται καί στό ὅτι πολλές δεκάδες εἶναι οἱ τουφεκισμένοι ἀξιωματικοί καί φαντάροι ὕστερα ἀπτα στραπατσαρίσματα στό Βίτσι. Ὁ Γκρέϊντυ μπορεῖ νά φλυάρισε ὅμως ὁ Μάρσαλ, σέ ἀντίθεση μέ ἄλλες φορές, αὐτή τή φορά φάνηκε καί ἰχθύος ἀφωνότερος. Δέν συγκινήθηκε οὔτε ὅταν στό ἀεροδρόμιο ὁ Σοφούλης ἀποχαιρετώντας τον τοῦ εἶπε ὅτι εἶναι τυχερός γιατί ὁ στρα-

τός του τώρα νικάει. Ὁ Μάρσαλ δέ θέλησε νά κακοκαρδίσει ἀνοιχτά τό θλιβερό γέρο ὑποταχτικό του. Δέν μπόρεσε ὅμως νά μή σκεφτεῖ, ὅτι πρέπει νἆνε ἐπιφυλακτικός ἀπέναντι στό σαράβαλο αὐτό, πού πῆγε στήν Καστοριά γιά νά φέρει στήν Ἀθήνα τή νίκη καί γύρισε πιό μικρός καί πιό λακές ἀπό πρίν γιά νά περιφέρει καί στά ἀεροδρόμια τό φυσιολογικό, ἄλλωστε ξαναμώραμά του.

Ἄν ὁ Μάρσαλ δέ μίλησε ὅμως εἶδε πόσο βαθειά εἶναι ἡ κρίση καί ἔδρασε. Ὁ Μάρσαλ ἀποφάσισε ν' ἀλλάξει τήν κυβέρνηση καί τή στρατιωτική ἡγεσία, καί νά κηρύξει τό στρατιωτικό νόμο σ' ὅλη τή χώρα γιά νά γενικεύσει τίς δολοφονίες καί καί νά ρίξει κι' ἄλλα παιδιά τοῦ Λαοῦ στό μακελειό. Τό πρῶτο ἀναβλήθηκε ὡσότου τελειώσει ἡ Γενική συνέλευση τοῦ Ο.Ε.Ε. μέ τό Ἑλληνικό γιατί δέ θεωρήθηκε σκόπιμο νά δημιουργηθεῖ Κυβερνητική κρίση καί νά γίνει ἀλλαγή τῆς κυβέρνησης σέ μιά τέτοια στιγμή. Ἡ ἀλλαγή στή στρατιωτική ἡγεσία ἀποφασίστηκε νά γίνει ἀμέσως. Ἱδρύεται ὁ θεσμός τοῦ ἀρχιστρατήγου καί στή θέση αὐτή ὁ μόνος ἀμερικανός ὑποψήφιος εἶναι ὁ ἐξευτελισμένος στήν Ἀλβανία, Παπάγος. Ἡ ἀπόφαση αὐτή δείχνει τήν πραγματική ἔχταση τῆς κρίσης. Μέσα σέ δυό χρόνια ὁ μοναρχοφασισμός ἄλλαξε πιό συχνά τούς στρατηγικούς του ἐγκεφάλους ἀπ' ὅτι οἱ στρατηγοί του τά σώβρακά τους. Καί τό γεγονός ὅτι σήμερα, στό ζενίθ τῆς θριαμβολογίας του, παραμερίζει τούς κατά τούς ἀμερικανούς φονφλίτηδες καί γκρέϊντηδες καλλίτερους στρατηγούς τοῦ κόσμου, γιαντζήδες, κιτριλάκηδες καί τσακαλώτους καί τούς ἐπιβάλει τόν αὐτόδουλο τενεκέ Παπάγο δείχνει περίτρανα ὅτι δέν πάει καλά, διόλου μάλιστα καλά. Φυσικά αὐτό δέν γίνεται χωρίς ν' ἀντιδροῦν αἱ στρατηγοί γι' αὐτό καί ἀναβάλλεται κάθε τόσο ἡ λύση γιά τό ζήτημα τῆς ἀρχιστρατηγίας καί οἱ φαγωμάρες στ' ἀνώτατα στρώματα τῆς στρατοκρατίας μεγαλώνουν.

Ἔτσι ὁ Μάρσαλ—Ἐγώ εἶμαι ἡ Ἑλλάδα—εἶδε τήν κρίση καί διάταξε ἀλλαγές. Εἶναι ὅμως κομπογιαννίτης γιατρός. Γιατί εἶναι ἀνίκανος, νά κάνει σωστή διάγνωση. Τό μοναρχοφασιστικό σαπιοκάραβο κάνει ὁλοῦθε νερά. Τό πιό ἀνησυχαστικό ὅμως εἶναι τά φαινόμενα τῆς κούρασης καί τῆς διάλυσης, πού παρουσιάζει ἔντονα καί ἔμπραχτα ὁ μοναρχοφασιστικός στρατός. Ὁ φαντάρος καί ὁ ἐθνοφρουρίτης δέν θέλουν πιά πόλεμο. Θέλουν ἡσυχία καί εἰρήνη. Καί αὐτοῦ βρίσκεται σήμερα ἡ ἀχίλλεια φτέρνα τῆς ἀμερικανοκρατίας καί τοῦ μοναρχοφασισμοῦ. Φτάνει ἐμεῖς νά τή σημαδέψουμε εὔστοχα. Καί ὅπως δείχνουν οἱ οἰωνοί τοῦ Μάρσαλ δέν τοῦ μένει ἄλλο παρά νά πετύχει μέ τόν ὑπακουό του Ο.Ε.Ε. εἴτε χωρίς αὐτόν νά σταλοῦν ἰμπεριαλιστικά στρατεύματα στή χώρα μας. Αὐτός ὅμως εἶναι ἄλλος λογαριασμός, πού ἐδῶ τώρα δέν ἐξετάζεται, μά πού ἐμεῖς ποτέ δέν τόν ἀγνοοῦμε καί οὔτε τόνε φοβόμαστε.

Στό μοναρχοφασιστικό, λοιπόν, στρατό πολλαπλασιάζονται καθημερινά τά φαινόμενα καί τά γεγονότα πού δείχνουν τήν ἀποσύνθεσή του. Στάσεις, ἄρνηση νά πᾶν στή μάχη, προσχωρήσεις, μικρές βέβαια ἀκόμα, σέ μᾶς, θεληματικές αἰχμαλωσίες, ἐχτελέσεις φασιστῶν ἀξιωματικῶν, αὐτομολήσεις κλπ. Ἕνας φαντάρος ἄκουγε μιά μαχήτριά μας πού μέ τόν τηλεβόα τούς ἔκανε διαφώτιση. Τήν πλησίασε σέρνοντας καί τῆς εἶπε: «ἀδελφούλα μου σώσε με», τήν ἀγκάλιασε καί τήν φίλησε. Ὁ φαντάρος, ὁ ἐθνοφρουρίτης μέ τήν ἴδια τους τή σκληρή πεῖρα, πού ναι γιομάτη αἷμα καί πτώματα, ξυπνᾶν, ἀνοίγουν τά μάτια τους, βλέπουν τήν ἀλήθεια. Καί ἡ ἀλήθεια αὐτή εἶναι καυτό σίδερο, θάνατος γιά τό μοναρχο-

φασισμό. Στίς 23 τοῦ 'Οχτώβρη στήν Κούλα—Πλατύ ὁ ταγματαλίτης ἀντισυνταγματάρχης Μανωλέσσος διοικητής τοῦ 502 τάγματος τῆς 3ης 'Ορεινῆς Ταξιαρχίας φεύγοντας πανικόβλητος ἄφησε στά χέρια τῶν ἀνδρῶν μας τά πράγματά του. Νά πῶς τήν παραμονή στίς 22—10—48, ἔβλεπε ὁ Μανωλέσσος τό τάγμα του. (Παραθέτουμε ἀπτήν ἰδιογραφή ἀναφορά του).

ΘΕΜΑ: Κατάστασις τοῦ Τάγματος
ΠΡΟΣ 3ην 'Ορεινήν Ταξιαρχίαν

ΑΠΟΡΡΗΤΟΣ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ
502 Τάγμα ΑΠ 1025
Σ.Τ.Γ. 912α τῇ 22-10-48

'Αναφέρω ὑπευθύνως τά κάτωθι σχετικῶς μέ τήν κατάστασιν ἀπό ἀπόψεως στελεχώσεως, ἠθικοῦ καί γενικῆς μαχητικότητος.

1. Σ τ ε λ έ χ η

Τό Τάγμα στερεῖται

1. 'Υποδιοικητοῦ
2. 'Αξ)κοῦ Πληροφοριῶν
3. » Διαβιβάσεων
4. » 'Ιατρῶν
5. » Διμοιρίας Μηχανικοῦ
6. » Κινήσεως

Εἰς τούς λόχους ὑπάρχουν δυό ἀξιωματικοί κατά Λόχον ἐξ ὧν δύο ἀνθυπασπιστές.

7. 'Επιλοχίαι. Εἰς τό Τάγμα μόνον εἷς ὑπάρχει.

8. Λοχίαι καί δεκανεῖς δέν ἐγγίζουν οὔτε τό 1/5 τῶν ἀναγκαιούντων καί οἱ ὑπάρχοντες εἶναι οἱ γενόμενοι ὑπό τοῦ Τάγματος χωρίς νά φοιτήσουν εἰς Οὐλαμόν πόρρω ἀπέχοντες ἀπό τοῦ νά εἶναι ἄξιοι ἔστω καί συγκαταβατικῶς τοῦ προορισμοῦ των.

11. 'Α π ώ λ ε ι α ι

Μέχρι τῆς στιγμῆς εἰς ἐπιχείρησιν Βίτσι τό Τάγμα ἔσχεν.

α) Νεκρούς ἀξιωματικούς 1 νεκρούς ὁπλίτας 4.

β) Τραυματίας ἀξ)κούς 1 τραυματίας ὁπλίτας 54.

Σύνολον ἀπωλειῶν ἀξ)κοί 2, ὁπλῖται 58. Συνολικῶς δέ ἀπό τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ Γράμμου:

'Αξιωματικούς νεκρούς 3, 'Αξιωματικούς τραυματίας 10.

'Οπλίτας νεκρούς 36, ὁπλίτας τραυματίας 225.

Σύνολον νεκρῶν	Γράμμου	39	τραυματιῶν	247
» »	Βίτσι	2	»	58
Σύνολον νεκρῶν		41	τραυματιῶν	305

ΓΕΝΙΚΟΝ ΣΥΝΟΛΟΝ ΑΠΩΛΕΙΩΝ 346

Δηλαδή σχεδόν ἅπασα ἡ μαχητική δύναμις τοῦ Τάγματος.

Οἱ ἀποσταλέντες ἐκ τοῦ Β.Κ.Ε. καί ἀνεκπαίδευτοι εἶναι ἀλλά καί ἀγνώστου κατηγορίας διά τόν λόγον ὅτι οὔτε τά ἀτομικά τους ἔγγραφα ἦλθον (δι' ὅλους), οὔτε ἀξιωματικός πληροφοριῶν ὑπάρχει, οὔτε εἰς τό τάγμα ἐδόθη λόγω τῶν συνεχῶν ἐπιχειρήσεων ἡ εὐκαιρία νά ἀσχοληθεῖ μέ αὐτούς.

ΙΙΙ. 'Α π ο τ έ λ ε σ μ α

Εἰς τινας Λόχους διεπιστώθη πλέον πνεῦμα ἡττοπάθειας, κοπώσεως, λιποταξίας καί ἀπογοητεύσεως ὀλίγον ἀπέχουσης τῆς στάσεως, διά πολλούς λόγους ἀλλά κυρίως διότι;

1. Δέν ὑπάρχουν 'Αξιωματικοί καί 'Υπαξιωματικοί.

2. Τό Τάγμα ὑπέστη τρομακτικάς ἀπωλείας.

3. Τό Τάγμα διαρκῶς ἐν πρώτη γραμμῇ, πάντοτε ἐν ἐπαφῇ μέ τον ἐχθρόν, πολλακις ἀσκόπως μετακινούμενον καί ταλαιπωρούμενον οὐδέποτε ἀνεπαύθη ἐπί μικρόν ἔστω χρόνον διά νά δοθεῖ ὁ καιρός εἰς τούς στρατιῶτες νά ἀσχοληθοῦν τουλάχιστον μέ τήν ἀτομικήν των καθαριότητα.

4. Οὐδέποτε παρέμειναν ἐντός ἤ πλησίον κατωχημένου χώρου ἀλλά καί ὁσάκις συνέβη τοῦτο ἀπηγορεύθη ἡ κάθοδος των εἰς τήν πόλιν ὡς ἐάν ἦσαν μικροβιοφόροι ἤ ὑπό ποινήν.

Παρεγνωρίσθησαν οἱ ἀγῶνες των καί οἰκειοποιήθησαν τό γέρας τῆς νίκης ἄλλοι.

Ἐπροτάθησαν ἐπανειλημένως διά ἠθικήν ἀμοιβήν διακριθέντες ἀλλά οὐδέποτε ἐδόθη ὁ χρόνος νά ἀσχοληθῶσιν μέ αὐτά τά μ ι κ ρ ο π ρ ά γ μ α τ α οἱ ἁρμόδιοι.

Ἡ κόπωσις ἐπέδρασεν καί ἐπί τῶν ἀξιωματικῶν, τῶν ὁποίων οἱ συνεχεῖς κόποι, ἀϋπνίαι, τραυματισμοί, ἡ ἐπί πολύν χρόνον παραμονή των εἰς τήν πρώτην γραμμήν, ἐμείωσεν τήν ἀπόδοσιν, τόν ἐνθουσιασμόν καί τήν αντοχήν.

Οὕτω τό Τάγμα ὡς ἔχει σήμερον εἶναι ἀνίκανον παντελῶς διά κάθε ἐπιθετικήν προσπάθειαν ἀκόμη δέ καί διά κάθε σοβαράν ἀμυντικήν τοιαύτην.

Τά ἀνωτέρω θέτω ὑπ' ὄψει ὑμῶν ἵνα δύνασθε γνωρίζητε τί δέον νά ἀναμένετε ἀπό τό 502 Τάγμα σας φιβούμενος ὅτι ἔφθασεν εἰς τό ὅριον θραύσεως καί ὅτι εἰς τήν πρώτην συγκίνησιν θά δώσει ἀντί νίκης καταστροφήν.

ΙΥ. Προτείνεται πρός ἀνασυγκρότησίν του.

1. Ἡ στελέχωσίς του.
2. Ἡ συμπλήρωσις τῆς δυνάμεώς του.
3. Ἡ ἀνάπαυσις ἐπί σχετικῶς μακρόν χρόνον διά νά δοθεῖ καί ὁ καιρός ἐκπαιδεύσεώς του.

ΜΑΝΩΛΕΣΣΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Ἀντ)ρχης- Διοικητής

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ Μανωλέσσος ἔβλεπε, λίγο--πολύ σωστά τήν κατάσταση στό Τάγμα του. Δέν τοὔρτασε ὅμως τό μυαλό νά δεῖ ὁλόκληρη τήν ἀλήθεια πού στήν ἄκρη τους ἔδειχνε κι' ὅλας τό Τάγμα του διαλυμένο.

Ὕστερα καί ἀπτήν ἀναφορά αὐτή τοῦ Μανωλέσσου πού μᾶς ἀποκαλύπτει καί τίς τρομαχτικές ἀπώλειες τοῦ μοναρχοφασισμοῦ, πού τό Γενικό Ἐπιτελεῖο του τόσο ζηλότυπα τίς κρύβει, ποιός μπορεῖ νά ἀμφιβάλει γιά τήν κρίσιμη κατάσταση πού ὑπάρχει στό μοναρχοφασιστικό στρατό, γιά τίς πραγματικές διαθέσεις στό φαντάρο
καί τόν ἐθνοφρουρίτη, γιά τό βάθος
τῆς κρίσης πού περνᾶ ἡ ἀντίδραση
καί ἡ ἀμερικανοκρατία καί γιά τό ὅτι
τό πᾶν ἐξαρτᾶται σήμερα ἀπτήν ἰκανότητά μας νά κερδίσουμε ἀποφασιστικά μέ τό μέρος τῆς εἰρήνης καί τῆς
ἡσυχίας τόν φαντάρο, τόν ἐθνοφρουρίτη, τόν τίμιο ἀξιωματικό καταφέρνοντας ταυτόχρονα συντριφτικά χτυπήματα ἐνάντια στό μοναρχοφασιστικό στρατό, χτυπήματα μικρά καί μικρούτσικα, μεγάλα καί συντριφτικά,
καθημερινά καί ἀδιάκοπα, στό μέτωπο καί στά μετόπισθεν, στά χωριά καί
στίς πόλεις, σέ ὅλα τά νευραλγικά
καί ζωτικά κέντρα καί σημεῖα του, χτυπήματα πού θά ἐπιταχύνουν τή γοργή ἀποσύνθεσή του.

Δέν εἶναι τώρα πιό φανερό ἀπό κάθε ἄλλη φορά ὅτι ἄν δεκαπλασιάσουμε τήν προσπάθειά μας παντοῦ, σέ ὅλους τούς τομεῖς καί σέ ὅλα τά μέτωπα τότε θά κερδίσουμε ἐμεῖς τήν ἀποφασιστική στροφή πού μπροστά της
μᾶς ὁδήγησε ἡ ἀποτυχία τῆς μοναρχοφασιστικῆς ἐκστρατείας στά 1948 ὕστερα ἀπ' τίς μάχες στό Γράμμο καί στό Βίτσι, μέ τήν βαθειά ὁλοπλευρη κρίση πού ἡ ἀποτυχία αὐτή δημιούργησε γιά τήν ἀντίδραση;

Ὁ μοναρχοφασισμός θέλησε ὄχι μόνο μέ τήν ἀπάτη καί τήν ψευτιά τῆς προπαγάνδας του μά κυρίως μέ τήν τρομοκρατία καί τίς ἐχτελέσεις ν' ἀποφύγει τήν ἠθική κρίση στό στρατό
του πού πάντα τήν ἐφοβότανε. Φυλάκισε, ἐξαφάνισε, ἐξόντωσε ἑκατοντάδες καί χιλιάδες φαντάρους, ἐθνοφρουρίτες, ἀξιωματικούς. Ἵδρυσε τά μεσαιωνικά κάτεργα στό Μακρονήσι, ὅπου ὁ ἀγριανθρωπισμός του ξεπέρασε κάθε
προηγούμενό του καί ἔφτασε τά πιό τραγικά διεθνή πρότυπα. Τίποτα δέν τόν ὠφελητε. Τήν ὁμολογία μας τήν δίνει ὁ ἴδιος ὁ Παῦλ.ς Γκέξαπουργκ μέ τήν ἀδέσποτη καί βασανιστική γιά τούς αὐλικούς του ἀθηροστορία του. Μίλησε προχτές, στίς 26 τοῦ Ὀκτω-

βρη στή Θεσσαλονίκη καί εἶπε τά παρακάτω ἀμίμητα;

«Ἐνθυμοῦμαι τήν στιγμήν ταύτην τόν ἀείμνηστον πατέρα μου καί τόν ἀείμνηστον ἀδελφό μου ὅταν εἰσήρχοντο εἰς τήν πόλιν τῆς Θεσ)κης. Ποῦ νά ἐφαντάζοντο ὅτι ὁ πόλεμος θά διαρκέσει μέχρι σήμερα. Ἀλλά ὁ σημερινός πόλεμος εἶναι πολύ ὀδυνηρός καί δυσάρεστος ἀπό πάσης ἀπόψεως, διότι ὁ ἐχθρός δέν εὑρίσκεται μόνον εἰς τό μέτωπον ἀλλά ὑπάρχει παντοῦ.

Εἰς τοιαύτας στιγμάς χρειάζεται νά ἔχει κανείς ἀκλόνητον θάρρος διά νά μήν πέσει τό ἠθικόν του. Βλέπω ἐδῶ ἀρκετούς ἱεράρχας καί μέ τήν εὐκαιρία αὐτήν δύναμαι νά τονίσω ὅτι ἡ οἰκογένειά μου συνεδέετο μέ τήν ἐκκλησία καί ἦτο, εἶναι καί θά εἶναι πάντοτε θρησκευτική (!!).

Οἱ Ἱεράρχαι ἔχουν τό καθῆκον ὅπως κρατήσουν ὑψηλά τό ἠθικόν καί ὅλοι μας πρέπει νά πράξωμεν ὅτι μποροῦμε πρός αὐτήν τήν κατεύθυνσιν ἀλλά ἡ ἐκκλησία πρέπει νά ἔχει τά πρωτεῖα.» (Ὑπογραμμίσεις τοῦ Ν. Ζ.).

Ἐμᾶς δέ μᾶς μένει παρά νά συμφωνήσουμε μέ τόν κλῆρο καί νά σημειώσουμε μόνον τοῦτο: Πολύ ἀπελπιστική πρέπει νά βλέπει τήν δουλειά του γιά νά ἀναθέτει «τάς πάσας ἐλπίδας του» στήν παπαδοπύνη !

* * *

Ὅταν ἄρχιζε τό καλοκαίρι τοῦ 1948 καί στό Γεν. Ἀρχηγεῖο συζητιώντανε ἡ γενική κατάσταση, ἐκφράστηκαν φόβοι μήπως ὁ μοναρχοφασισμός δέν κάνει ἐπιχειρήσεις στό Γράμμο. Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ἄν οἱ πολιτικοστρατηγικοί ἐγκέφαλοι τοῦ μοναρχοφασισμοῦ καί οἱ ξένοι ἀφέντες του εἶχαν κουκούτσι μυαλό, τότε παρά τήν ἐπιταχτική ἀνάγκη, πού τούς πίεζε νά κάνουν κάτι πρός τά βόρεια σύνορα καί κυρίως στήν περιοχή Γράμμου, θά κρατοῦσαν βασικά ἀμυντική διάταξη μπλοκάροντας τίς κύριες δυνάμεις τοῦ Δ. Σ. Ε. στό Σμόλικα-Γράμμο καί θά ἀπόφευγαν ἔτσι αὐτό πού πάθαν στήν Πελοπόννησο-Ρούμελη-Θεσσαλία τούς μῆνες πού αὐτοί μέ ὅλες τους σχεδόν τίς δυνάμεις ἀναλάμβαναν τό συσσίφειο ἔργο τους στό Σμόλικα-Γράμμο, πού τελικά τούς χαντάκωσε.

Ἕνας νεοξεφουρνισμένος στρατηγίσκος καί ἀκόμα πιό ἀσήμαντος δημοσιογραφίσκος, πρῶτ' ἀπόλα ὅμως κουφιοκεφαλάκης, ὁ Μανιατάκος, ἔγραφε στό »Βῆμα» τῆς 15-9-48.

«..... Ἡ ταχτική τοῦ Ἐπιτελείου, ἀφ' ὅτου κυρίως ἔγινε ἡ μεταβολή εἰς τήν διοίκησίν του ὑπῆρξεν καί εἶναι ἡ ἀκόλουθος.

Διαδοχική διάλυσις καί φθορά τῶν μεγάλων συμμοριακῶν συγκροτημάτων καί κυρίως τῶν ἐγκατεστημένων μονίμως ἐπί ἐκτάσεων τοῦ Ἐθνικοῦ ἐδάφους διά συγκεντρώσεως πρός τοῦτο τοῦ μεγαλυτέρου δυνατοῦ ἀριθμοῦ Ἐθνικῶν δυνάμεων καί ἀκολούθως κατανομή τῶν Ἐθνικῶν δυνάμεων κατά Ἐπαρχίας καί ἐφαρμογή τῆς δευτέρας καί τελικῆς φάσεως τοῦ ἀγῶνος μέ κύριον χαρακτηριστικόν τήν ταυτόχρονον καί καθ' ὅλην τήν Ἑλλάδα καταδίωξιν τῶν συμμοριῶν μέχρι τοῦ πλήρους ἐκφυλισμοῦ των.

...Ἡ τραγωδία τοῦ Τυρνάβου ὑπῆρξεν βέβαια τρομακτική δοκιμασία διά τόν πληθυσμόν του, πόσους ὅμως Τυρνάβους θα εἴχομεν ἄν δέν κατελύετο ὁ Γράμμος» ;

Σήμερα, ἀκόμα καί ὁ μικρός αὐτός μανιάτης θά βλέπει πόσο στραβή προοπτική εἶχε καί πόσο ἄδικα ὑμνολογοῦσε τή «νέα διοίκηση» δηλ. τόν Κιτριλάκη. Ἡ «ταχτική» ἀπότυχε, χαντακώθηκε. Καί ἄν ὁ μοναρχοφασισμός δέν πήγαινε στό Γράμμο δέ θά ὑπῆρχε οὔτε Τύρναβος, οὔτε Λάρισσα, οὔτε.....οὔτε ἡ μεγάλη πληγή πού λέγεται Πελοπόννησος. Ἀλλά ...... μωραίνει ὁ κύριος ὅν βούλεται ἀπολέσει.

Καί αὐτό δέν τό ἀπόφυγε οὔτε ὁ μανιατάκος. Ὅσο γιά τήν «κατάλυση τοῦ Γράμμου» ἄς τολμήσει ὁ ναπολεωνίσκος νά πατήσει τό πόδι του ἐκεῖ καί θά καταλάβει τότε πόσα ἀχλάδια παίρνει ὁ σάκκος.

Ὁ μοναρχοφασισμός ἑτοιμάζεται σήμερα γιά τήν ἐκστρατεία του στά 1949. Καί ἐκεῖνο πού δέν ἔκανε γιά τό Γράμμο προσπαθεῖ τώρα νά τό κάνει στό Βίτσι. Δηλαδή, νά μπλοκάρει νά καθηλώσει, αὐτοῦ τίς κύριες δυνάμεις τοῦ Δ.Σ.Ε. νά τόν ἐμποδίσει νά ἐκπληρώσει τούς σκοπούς του μέχρι τήν ἄνοιξη, νά συμπληρώσει ὁ ἴδιος τίς προετοιμασίες του γιά νά ξαναρχίσει πάλι τά ἴδια στά 1949.

Ἐμεῖς πρέπει νά ἀποφύγουμε τήν παγίδα αὐτή. Δέν πρέπει νά τόν ἀφήσουμε οὔτε λεφτό ἡσυχία σέ κανένα σημεῖο. Στά μέτωπα, στά χωριά, στά κέντρα του, στίς πόλεις, στίς συγκοινωνίες του. Πρέπει νά τόν χτυπᾶμε παντοῦ ἀκούραστα καί ἀδιάκοπα, κατευθύνοντας τήν κύρια προσπάθειά μας πρός τό πιό τρωτό, εὐαίσθητο, νευραλγικό σημεῖο του, τό φαντάρο καί τόν ἐθνοφρουρίτη. Ἡ διαφωτιστική, ἡ πολιτική καί ὀργανωτική δουλειά μέσα στό μοναρχοφασιστικό στρατό ἀποχτᾶ σήμερα πρωταρχική σημασία. Καί ὅσο πιό ἀποφασιστικά χτυπήματα τοῦ καταφέρουμε τόσο εὐκολύνουμε καί εὐρύνουμε τή δουλειά αὐτή. Τήν ἀλήθεια αὐτή πρέπει νά τήν κάνουμε εὐαγγέλιο γιά τόν κάθε μαχητή, μαχήτρια, ἀξιωματικό, Πολιτικό Ἐπίτροπο τοῦ Δ.Σ.Ε. Καί ἡ ἐπαναστατική μας ἅμιλλα πρέπει στόν τομέα αὐτό νά κάνει πραγματικά βήματα.

Παράλληλα πρέπει νά ἑτοιμαζόμαστε καί μεῖς. Ἑτοιμασία γιά μᾶς εἶναι ὁ πόλεμος, τό ἀδιάκοπο σφυροκόπημα τοῦ ἐχθροῦ, ἡ διαρκής εὐρυνση τοῦ χώρου μας, ἡ συνεχής ἀρτίωσή μας στήν πολεμική τέχνη καί στήν ἀφομοίωση τοῦ ὁπλισμοῦ, δίχως ἀνάπαυλα συγχρονισμός μας στήν πολεμική τέχνη. Καί πρῶτα ἀπ' ὅλα πρέπει νά πραγματοποιήσουμε τ ή ν π λ α τ ε ι ά σ τ ρ α τ ο λ ο γ ί α π ο ύ μ ᾶ ς ε ἶ ν α ι ἀ ν α γ κ α ί α. Ἔτσι μέσα ἀπ' τήν ἀσταμάτητη πολεμική δράση θά βρεθοῦμε στά 1949 μέ καλλίτερες προϋποθέσεις ἀπότι στά 1948. Ἡ ἀναμέτρηση τότε θἄναι πιό εὐνοϊκή γιά μᾶς.

Ὀχτώ χρόνια πέρασαν ἀπ' τή μέρα πού ὁ λαός ξεσηκώθηκε ἐνάντια στή φασιστική ἐπιδρομή καί ἄρχισε ἔτσι τόν τιτάνιο ἀγώνα του γιά τήν ἀνεξαρτησία καί τή Λαϊκή Δημοκρατία του. Ὁ ἀγώνας αὐτός ἦταν καί εἶναι ὁ πιό σκληρός μά καί ὁ πιό ἄφθαστος καί ἡρωϊκός στήν ἱστορία μας. Πέρασε ἀπό πολλούς θριάμβους, ἀπογοητεύσεις, ἀποτυχίες καί νίκες. Ἡ σημερινή ἀντιπαράθεση εἶναι, πρέπει νἄναι ἡ τελική. Ὁ ἐχθρός δέ στέκει καλά. Προχτές ἀκόμα οἱ «Τάϊμς» τοῦ Λονδίνου ἀναγνώριζαν:

«Κατά μέσον ὅρον ἑκατό πρόσωπα φονεύονται καθημερινῶς εἰς τήν Ἑλλάδα καί οἱ συγκρούσεις ἀντί νά περιοριστοῦν ἐξαπλοῦνται εἰς νέας περιοχάς.

Ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις ἐζήτησεν ἀπό τάς Ἡνωμ. Πολιτεῖες νά χρηματοδοτήσουν αὔξησιν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἀπό 132.000 εἰς 150.000 ἄνδρας. Ο ὕ τ ω, α ἱ Ἡ ν ω μ. Π ο λ ι τ ε ῖ α ι ἀ ν τ ι μ ε τ ω π ί ζ ο υ ν τ ώ ρ α τ ά ἴ δ ι α σ χ ε δ ό ν π ρ ο β λ ή μ α τ α π ο ύ ἀ ν τ ι μ ε τ ώ π ι ζ ε ν κ α ί ἡ Μ. Β ρ ε τ τ α ν ί α π ρ ό δ ύ ο ἐ τ ῶ ν. Ἡ μή παροχή ἤ ἡ ἐλάττωσις τῆς στρατιωτικῆς βοήθειας ἐ ν έ χ ε ι τ ό ν κ ί ν δ υ ν ο ν τ ῆ ς κ α τ α ρ ε ύ σ ε ω ς. Ἀλλά καί ἡ παροχή περαιτέρω στρατιωτικῆς βοήθειας δέν προϋποθέτει σύντομο τέρμα τοῦ πολέμου».

Ὁ μοναρχοφασισμός καί ἡ ἀμερικανοκρατία περνᾶ ἀγιάτρευτη κρίση. Ἡ κυβέρνηση εἶναι κιόλας ὑπό πα-

ΜΠΡΟΣΤΑ, ΠΑΝΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ ΓΙΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΝΙΚΕΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΓΗ ΤΟΥ Γ.Α. ΤΟΥ Δ.Σ.Ε. ΤΗΣ 28)10)48

Μαχητές καί μαχήτριες, Ὑπαξιωματικοί καί Ἀξιωματικοί τοῦ Δ.Σ.Ε.

Σήμερα κλείνουν δυό χρόνια ἀπ' τή δημιουργία τοῦ Δ.Σ.Ε. Δυό χρόνια μεγάλων ἀγώνων καί σκληρῶν θυσιῶν. Ὁ Δ.Σ.Ε. κληρονόμος τῆς ἡρωϊκῆς κλεφτουριᾶς καί τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821 συνεχίζει τό ἔπος τοῦ Ἰταλοελληνικοῦ πολέμου καί τῆς πρώτης ἐθνικῆς ἀντίστασης πού ἄρχισε στίς 23 τοῦ Ὀχτώβρη 1940 μέσα στίς καινούργιες συνθῆκες τῆς ἀμερικανοκρατίας. Ἐνσαρκώνει τίς καλύτερες παραδόσεις τοῦ ΕΛΑΣ καί τοῦ Ἔθνους. Εἶναι ὁ ἐθνικός λαϊκός ἐπαναστατικός Στρατός τῆς καινούργιας Δημοκρατικῆς Ἑλλάδας. Παλεύει μέ τό ὅπλο στό χέρι γιά τήν Ἐθνική μας Ἀνεξαρτησία καί τή Λαϊκή Δημοκρατία.

Δυό χρόνια πέρασαν. Καί ὁ Δ.Σ.Ε. ἔκανε μιά ἱστορική πορεία. Ἀπ' τίς πρῶτες ὁμάδες τῶν κυνηγημένων ἀγωνιστῶν, ἀπ' τό Λιτόχωρο καί τήν Ποντοκερασιά ξεπήδησε ὁ καινούργιος Δ.Σ.Ε. Ἡ 28η τοῦ Ὀχτώβρη εἶναι μιά μεγάλη ἡμερομηνία στήν ἱστορία τῆς νεώτερης λαϊκοδημοκρατικῆς Ἑλλάδας. Πόσες ἀ-χες καί τί θυσίες δέν ἔδωσε ὁ Δ.Σ.Ε. στά δυό χρόνια τῆς ὕπαρξής του; Παντοῦ, σ' ὅλη τήν Ἑλλάδα, οἱ ἐχθροί τοῦ λαοῦ οἱ ἐθνοπροδότες ληστές, οἱ λακέδες τῆς ἀμερικανοκρατίας, δοκίμασαν τή δύναμη τῶν χτυπημάτων τοῦ Δ.Σ.Ε. Ἀντιμετωπίσαμε τίς «περίφημες» ἐκκαθαριστικές ἐπιχειρήσεις τοῦ μοναρχοφασισμοῦ, τήν ἐαρινή ἐκστρατεία τοῦ 1947 καί τήν ἐκστρατεία τοῦ 1948. Ἀπ' τόν Παρνασσό, τήν Γκιώνα καί τόν Ἔβρο. Τά Βαρδούσια καί τόν Ταΰγετο. Τά Ἄγραφα καί τόν Κόζιακα. Τό Σμόλικα καί τό Γράμμο. Τό Μπέλες καί τή Ροδόπη. Στή Λάρισσα, στά Τρίκκαλα τόν Τύρναβο, τήν Ἀγυιά καί τά Καλάβρυτα ἀκούγονται δυνατά, περήφανα τά βήματα τῶν μαχητῶν καί ἀξιωματικῶν τοῦ Δ.Σ.Ε. καί ἀνεμίζουν οἱ δοξασμένες σημαίες μας. Πάνω ἀπό 120 χιλιάδες νεκρούς καί τραυματίες προξενήσαμε στόν μοναρχοφασισμό στά δυό χρόνια τῆς δράσης τοῦ Δ.Σ.Ε. Ἡ ἡρωϊκή ἐποποιία τοῦ Γράμμου καί τοῦ Βιτσι μαζί μέ τή θαυμάσια δράση τῶν τμημάτων τοῦ Δ.Σ.Ε. στή Θεσσαλία, τή Ρούμελη, τό Μωριά καί στήν Κεντρική Μακεδονία στεφανώνουν τά δυό χρόνια δράσης τοῦ Δ.Σ.Ε. Ἔβαλαν στέρεα τά θεμέλια γιά τή νίκη τοῦ Δ.Σ.Ε., γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας.

Συναγωνιστές μαχητές καί ἀξιωματικοί τοῦ Δ.Σ.Ε., πυροβολητές, σαμποταριστές καί ἐλεύθεροι σκοπευτές, ἀνιχνευτές, ἀντιτανκίστες καί ἀεροπόροι:

Δυό χρόνια τώρα ὁ Δ.Σ.Ε. ἀντιμετωπίζει νικηφόρα τή λυσσασμένη ἐπίθεση τῆς ἀμερικανοαγγλικῆς κατοχῆς καί τοῦ μοναρχοφασισμοῦ. Δυό χρόνια ὁ ἀμερικανοαγγλικός ἱμπεριαλισμός ξόδεψε πολλές ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια δολλάρια καί λίρες γιά νά ἐξοντώσει τό Δ.Σ.Ε. καί νά ὑποτάξει τόν ἑλληνικό λαό. Ἔστειλε ἑκατοντάδες τόνους πολεμικό ὑλικό καί ἑκατοντάδες ἀεροπλάνα καί τάνκς χωρίς νά πετύχει κανένα [illegible] καί ὑπερηφανεύονται [illegible] τες ὅτι διάλυσαν τό [illegible] τί κύριες δυνάμεις [illegible] ται νά σωπάσουν. Τ[illegible] σαουγές καί Κορωνίδε[illegible] χιλιοστικές ἐκτι[illegible] Ὁ Δ.Σ.Ε. βγαίνει πιό γ[illegible] ρα

ραιτησή ὅπως τό δήλωσε ἀνοιχτά ὁ Σοφούλης. Καί πολλοί ἀντιδραστικοί καί στρατοκρατικοί κύκλοι κινοῦνται γιά φασιστικές δικτατορικές λύσεις πιστεύοντας ὅτι θά σώσουν τό σαραβαλό τους. Ὁ ἐχθρός παραπαίει. Μά τό κύριο χτύπημα θά τοῦ δώσει μόνο ὁ λαός καί ὁ Δ.Σ.Ε. μέ τόν ἀγώνα τους. Μόνο ἔτσι θά πετύχουμε τή λύση πού θέλει ὁ λαός γιά τό ἐσωτερικό μας πρόβλημα, μιά καί οἱ ἀντίπαλοί μας δέν ἐννοοῦν νά δεχτοῦν μιά ἔντιμη δημοκρατική συνεννόηση. Ἐμεῖς εἴμαστε ἕτοιμοι γιά ὅλα. Καί μέχρις ὅτου θριαμβεύσει ἡ θέληση τοῦ λαοῦ τό σύνθημά μας παραμένει·

ΟΛΟΙ ΣΤ' ΑΡΜΑΤΑ!

ΟΛΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΙΚΗ!

30 τοῦ Ὀχτώβρη 1948

ἀπό κάθε δοκιμασία καί βαδίζει σταθερά στό δρόμο πρός τή νίκη. Οἱ Βάν Φλίτ καί οἱ Κιτριλάκηδες, οἱ Τσακαλῶτοι καί Πετζόπουλοι ρεζιλεύτηκαν. Οἱ ἀντρειωμένοι μαχητές μας καί οἱ τεχνίτες ἀξιωματικοί μας ἔβαλαν κάτω τό μισθοφορικό στρατό καί τούς ἀξιωματικούς τῆς ἀμερικανοκρατίας.

Μά ἀπό που ἀντλεῖ ὁ Δ.Σ.Ε. τήν τεράστια δύναμή του; Γιατί ἡ νίκη μας εἶναι ἐξασφαλισμένη; Ὁ Δ.Σ.Ε. εἶναι γέννημα καί θρέμμα τοῦ λαοῦ, ἀποτελεῖται ἀπ' τούς καλύτερους γυιούς καί θυγατέρες του. Ὁ ἑλληνικός λαός εἶναι ἡ ἀστείρευτη πηγή τῆς δύναμης τοῦ Δ.Σ.Ε. Ὅλα τά μεγάλα κατορθώματά του, ἡ ἠθικοπολιτική του ὑπεροχή ὀφείλονται στό λαό. Εἴμαστε παιδιά τοῦ λαοῦ, ζυμωμένοι μέ τό αἷμα καί τόν πόνο του, γι' αὐτόν πολεμᾶμε. Ἔχουμε γραμμένα στή σημαία μας τά ἰδανικά τοῦ λαοῦ γιά μιά ἐλεύθερη, ἀνεξάρτητη, δημοκρατική καί εὐτυχισμένη Ἑλλάδα. Κλείνουμε μέσα μας τήν τεράστια λαϊκή δύναμη πού ὅταν χρειάζεται τά βάζει μέ ἱμπεριαλιστικές αὐτοκρατορίες καί, παρά τίς δυσκολίες καί τό ἄφθονο αἷμα που χύνει, στό τέλος νικᾶ. Ὁ Δ.Σ.Ε. θά νικήσει γιατί εἶναι ἡ ἔνοπλη πρωτοπορεία ἑνός λαοῦ πού δέ φοβᾶται τούς τυράννους καί ξέρει νά πολεμᾶ καί νά νικᾶ. Αὐτό τόδειξε ὁ Γράμμος καί τό Βίτσι, οἱ καθημερινές μάχες τοῦ Δ.Σ.Ε. σ' ὅλη τήν Ἑλλάδα. Θά τό δείξουν οἱ μελλοντικοί μεγάλοι ἀγῶνες μας πού θά ὁδηγήσουν στήν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας. Ἡ δημιουργία τῆς Προσωρινῆς Δημοκρατικῆς Κυβέρνησής μας εἶναι ἀκόμα ἕνα γερό ὅπλο γιά τή νίκη μας.

Μαχητές καί μαχήτριες τοῦ Δ.Σ.Ε. στρατιῶτες τῆς Ἀνεξαρτησίας καί τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἑλλάδας.

Τά 2χρονα τοῦ Δ.Σ.Ε. μᾶς βρίσκουν καί ὀργιά μεγάλα καθήκοντα. Πλησιάζουμε σέ ἀποφασιστική καμπή. Ὁ μοναρχοφασισμός ματωμένος ἀπ' τα ἀδιάκοπα χτυπήματά μας ζητιανεύει ἀπ' τά ἀφεντικά του νά τοῦ δώσουν καινούργια ὅπλα καί δολλάρια γιά νά ἑτοιμάσει τήν ἐκστρατεία του τοῦ 1949. Δέ θά τον ἀφήσουμε να πραγματοποιήσει τά καινούργια σχέδιά του. Ὑπάρχουν ὅλες οἱ προϋποθέσεις γιά νά καταφέρουμε πιό ἀποφασιστικά χτυπήματα στό μοναρχοφασισμό μέσα στο χειμῶνα. Φτάνει ὁ κάθε μαχητής, μαχήτρια, ὑπαξιωματικός καί ἀξιωματικός τοῦ Δ.Σ.Ε. νά κάνει στό ἀκέραιο τό καθῆκον του. Ὁ μοναρχοφασισμός δέ μπόρεσε νά μᾶς διώξει ἀπ' τό Βίτσι. Στό Γράμμο πατᾶμε γερά καί σέ λίγο θά τόν πετάξουμε ὁλοκληρωτικά ἀπό κεῖ. Στην Κόζιανη, στα Γρεβενά, στα Χάσια, στό Πωγώνι, στά Βοΐονικα στό κάμπο τῆς Θεσσαλίας εἶναι τά τμήματά μας. Στήν Πελοπόννησο δέν τόλμησαν ἀκόμα νά κάνουν τήν ἐκστρατεία τους. Τά τμήματά μας τῆς Ρούμελης, τῆς Κεντρικῆς Μακεδονίας χτυποῦν θαρραλέα τό μοναρχοφασισμό.

Μά οἱ μαχητές καί μαχήτριες τοῦ Δ.Σ.Ε., οἱ στρατιῶτες τῆς Δημοκρατίας καί τῆς Ἐλευθερίας δέ θά αὐτοϊκανοποιηθοῦν ἀπ' τίς μέχρι τώρα ἐπιτυχίες μας. Πρέπει νά δώσουμε καινούργια, πιό ἀποφασιστικά χτυπήματα στόν μοναρχοφασιστικό στρατό. Στά βουνά καί στούς κάμπους, στίς πόλεις καί τά χωριά. Στήν Ἀθήνα, τόν Πειραιά καί τή Θεσσαλονίκη. Μέ τήν εὐκαιρία τῶν 2χρονων τοῦ Δ.Σ.Ε. σηκώνοντας πιό ψηλά τή σημαία τῆς πολεμικῆς μας ἅμιλλας. Μπροστά, πάντα μπροστά γιά καινούργιους ἀγῶνες καί νίκες.

Ἡ ἡμέρα τῆς 23 τοῦ Ὀχτώβρη πρέπει νά γιορτασθεῖ μέ μεγάλες μάχες καί νά ἀποτελέσει τό ξεκίνημα γιά τούς καινούργιους ἀγῶνες μας πού θά φέρουν τή νίκη. Οἱ μαχητές καί μαχήτριες, οἱ ἀξιωματικοί καί ὑπαξιωματικοί μας πρέπει νά προετοιμαστοῦν γιά τούς ἀγῶνες αὐτούς. Νά μάθουν ἀκόμα πιό πολύ καί καλύτερα τά ὅπλα τους. Νά χτυποῦν ἀδιάκοπα τον ἐχθρό κατά μέτωπο στά πλευρά καί τά νῶτα. Να χρησιμοποιοῦν μαστορικά τήν λαϊκοεπαναστατική μας τακτική τῆς ἐπίθεσης καί τῆς ἐξόντωσης. Νά τινάζουν στόν ἀέρα τά αὐτοκίνητα, τά τάνκς τά πολεμικά ἐργοστάσια τά βαπόρια καί τούς στρατῶνες τοῦ μοναρχοφασισμοῦ. Να ματώνουν καί νά συντρίβουν τόν ἐχθρό ὅπου τόν βροῦν. Νά πιάνουν καί νά ἐξοντώνουν τίς διοικήσεις τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ καί τούς φασίστες ἀξιωματικούς του. Οἱ στρατιῶτες τοῦ μοναρχοφασισμοῦ εἶναι ἀδέλφια μας καί τούς δίνουμε στοργικά τό χέρι γιατί αὐτοί δέ θέλουν τόν πόλεμο πού κάνουν οἱ ντόπιοι πλουτοκράτες καί οἱ ἀμερικάνοι ληστές. Αὐτοί θέλουν εἰρήνη καί ἡσυχία. Οἱ φασίστες ἀξιωματικοί εἶναι ἐχθροί τοῦ λαοῦ καί θα τούς ἐξοντώσουμε. Αὐτό νά τό σκεφτοῦν ἐφ' ὅσον ἀκόμα εἶναι καιρός, οἱ τίμιοι ἀξιωματικοί τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ γιά να σώσουν τόν ἑαυτό τους. Ἡ μέρα τῆς νίκης τοῦ Δ.Σ.Ε. δέν εἶναι μακρυά. Πλησιάζει μέ κάθε νέο χτύπημά μας, μέ κάθε νέα νίκη μας. Ἡ ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας εἶναι ζήτημα πού ἐξαρτᾶται μόνο ἀπό μᾶς, ἀπ' τή δύναμή μας. Στήν Ἀκρόπολη τῆς Ἀθήνας θά στήσουμε τή σημαία τῆς Λευτεριᾶς, τῆς Ἀνεξαρτησίας καί τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας.

Ζήτω τά 2χρονα τοῦ Δ.Σ.Ε!

Δόξα καί τιμή στούς ἥρωες πού πέσανε στόν ἀγῶνα γιά τή Λευτεριά καί τή Δημοκρατία.

Ζήτω ὁ ἀδούλωτος καί περήφανος ἑλληνικός λαός.

ΟΛΟΙ ΣΤ' ΑΡΜΑΤΑ! ΟΛΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΙΚΗ!

Σ.Δ.Γ.Α. 23 Ὀχτώβρη 1948

Στρατηγός ΜΑΡΚΟΣ

Η ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Τοῦ σ. ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ, Ἀντιστρατήγου

Διαρκοῦσε ἀκόμα ἡ μεγάλη μάχη τοῦ Σμόλικα—Γράμμου ὅταν τό Γενικό μας Ἀρχηγεῖο ἔδωσε στό Κλιμάκιό του τῆς Νότιας Ἑλλάδας μιά νέα σημαντική ἀποστολή: νά πάρει τό σημαντικώτερο μέρος ὅσων δυνάμεών του βρίσκονταν τότε στή Βόρεια Ἑλλάδα καί νά ἐνεργήσει μιά γρήγορη διείσδυση στό χῶρο του. Στήν ἀρχή στή Βόρεια καί κατόπιν στήν ἀνατολική Θεσσαλία.

Ἡ διείσδυση αὐτή θά εἶταν ὁ πρῶτος σοβαρός ἑλιγμός στά μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ πού ἀποφάσισε τό Γενικό Ἀρχηγεῖο μας καί πού ἀργότερα θά εὕρισκε τή συνέχειά του στό μεγάλο ἑλιγμό ἀπό Γράμμο πρός Βίτσι καί στόν ἄλλο ἑλιγμό ἀπό Μουργκάνα πρός τόν κορμό τῆς μακεδονικῆς Πίνδου. Ὁ ἑλιγμός μας ὅμως πρός βόρεια καί ἀνατολική Θεσσαλία δέν θά εἶταν μόνο ἕνας σοβαρός ἀντιπερισπασμός πίσω ἀπό τό καθαυτό μέτωπο τῶν ἐπιχειρήσεων. Εἶταν συνδυασμένη μαζύ του καί μιά σοβαρώτατη ἄλλη ἀποστολή: ἡ στρατολογία ἐφεδρειῶν ἀπό τό χῶρο τῆς Θεσσαλίας πού παρουσίαζε σημαντικές δυνατότητες.

Ἡ διαταγή γιά τή νέα ἀποστολή του δόθηκε στό Κλιμάκιο τήν 1η Αὐγούστου. Μέσα σέ δυό μέρες πού εἶταν ἀπαραίτητες γιά τή συγκέντρωση ὅσων τμημάτων του βρίσκονταν σέ θέσεις τοῦ Μετώπου Σμόλικα-Γράμμου, ἄρχισε ἡ κίνηση, μέ μεγάλη ταχύτητα, γιά τήν ἐκπλήρωση τῆς ἀποστολῆς. Μαζύ μέ τά τμήματα καί τή σχολή Ἀξιωματικῶν Νότιας Ἑλλάδας κινήθηκε καί τό Κλιμάκιο καί ἡ διοίκηση τῆς 1ης Μεραρχίας. Ἡ προπαρασκευή γιά μιά τέτοια διείσδυση εἶταν σχεδόν ἀνύπαρκτη, ἀπό τά πράγματα τά ἴδια. Ἐπιμελητειακή βάση καμμιά, πληροφορίες ἐπίσης. Ἐξοπλισμός φτωχός.

Ξεκινήσαμε, ἀναγκαστικά, αὐτοσχεδιάζοντας. Τό Κλιμάκιο προδιέγραφε, χονδρικά, ἕναν περίπου δίμηνο κύκλο ἐπιθετικῶν καί στρατολογικῶν ἐπιχειρήσεων. Τουλάχιστον ἐφόσον θά μπορούσαμε νά διατηρήσουμε τήν ἀπόλυτη ἤ σχετική ἔστω πρωτοβουλία. Μέσα σ' αὐτόν τό δίμηνο κύκλο θά ἔπρεπε νά γίνουν μιά ὁλόκληρη σειρά ἀπό ἀλληπάλληλα κτυπήματα, ὅσο γίνεται πιό μεγάλα καί ἀποφασιστικά ἐναντίον τῶν κατοικημένων στόχων τοῦ ἐχθροῦ. Καί ἐπειδή ὁ ἐχθρός βρισκόταν μέσα στούς κατοικημένους τόπους σχεδόν στά ριζά καί μέσα στόν καθαυτό κάμπο, τά κτυπήματα αὐτά θά ἔπρεπε νά δοθοῦν ἀκριβῶς στά ριζά καί στόν καθαυτό κάμπο τῆς Θεσσαλίας. Ἐκεῖ ἄλλωστε, στά ριζά καί στόν κάμπο, ὑπῆρχε καί ἡ λύση τοῦ στρατολογικοῦ μας προβλήματος. Γιατί ἐκεῖ εἶταν συγκεντρωμένη καί ὅλη ἡ στρατεύσιμη ἔμψυχη δύναμη τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐκεῖ, ἀκόμη, ὑπῆρχαν καί οἱ μόνες ἐπιμελητειακές δυνατότητες, τόσο γιά τίς ἄμεσες ἀνάγκες τῶν τμημάτων πού ἔκαναν τή διείσδυση ὅσο καί γιά μιά ἐπιτελική ἀντιμετώπιση τοῦ ἐπιμελητειακοῦ προβλήματος μέ προοπτική ὁλόκληρου τοῦ χειμῶνα.

* * *

Δέν μπορούσαν, φυσικά, νά προδιαγραφοῦν ἀπό πρωτύτερα ὅλοι οἱ στόχοι κατοικημένων τόπων πού θά χτυπούσαμε. Εἴχαμε, ἐξάλλου, τή μεγάλη δυσκολία ὅτι ἀπό τήν πλευρά τῶν πληροφοριῶν στή βόρεια Θεσσαλία (Χάσια—Ἀντιχάσια—Ἀμάρμπεης) θά βρισκόμαστε σέ πρωτόγονη κατάσταση ἀφοῦ τά τμήματά μας ἔλειπαν ἀπό κεῖ ἀπό τήν ἐαρινή ἐκκαθαριστική ἐπιχείρηση τοῦ 1947. Μόνο γρήγορα περάσματα τμημάτων μας εἶχαν γίνει. Ἡ ὀρεινή βόρεια Θεσσαλία εἶναι σχεδόν ἔρημη ἀπό κατοίκους. Ὑπῆρχαν ἀκόμη καί ἄλλες ἀντικειμενικές δυσκολίες: Τά Ἀντιχάσια, τό καλοκαίρι ἰδίως εἶναι ἄνυδρα καί δέν ὑπάρχουν στά χωριά οὔτε μύλοι ἀφοῦ δέν ἔχει ἀρκετό νερό. Αὐτό μεγάλωνε τίς ἐπισιτιστικές δυσκολίες πού, ἔτσι εἴτε ἀναγκαστικῶς ἔπρεπε νά λυθοῦν ἐπί τόπου γιατί δέν εἴχαμε τίποτα ἀπολύτως. Πρέπει, τέλος, νά προστεθεῖ καί ἡ δυσκολία τῆς κάλυψης τῶν κινήσεών μας στά Ἀντιχάσια, πού ἕνα μεγάλο μέρος τους εἶναι γυμνό, ἀπό τήν ἀεροπορία, τά παρατηρητήρια τοῦ ἐχθροῦ καί, προπάντων τά μάτια τῶν μαύδων πού ἦταν σκόρπιοι παντοῦ καί ἀποθρασυμένοι ἔπειτα ἀπό ἐνάμισυ σχεδόν χρόνο δική τους κατοχή τῶν Ἀντιχασίων.

Μᾶς ἦταν, ἐξάλλου, καθαρό ἐξαρχῆς ὅτι μ' αὐτήν τήν κατάσταση εἴτε θά βαδίζαμε μέ σχετική βραδύτητα διαλέγοντας λιγώτερους στόχους καί προπαρασκευάζοντας ὅσο θά γινόταν καλύτερα μόνο τίς ἐπιχειρήσεις αὐτές. Εἴτε θά ἐκμεταλλευόμαστε ὡς τό ἀποκορύφωμα τό στοιχεῖο τοῦ στρατηγικοῦ αἰφνιδιασμοῦ μέ διαδοχικά κτυπήματα, ἔστω κι ἄν [illegible] ὅσο θά θέλαμε καί θά ἔπρεπε. Αὐτό τό δεύτερο θά μᾶς ἐξασφάλιζε [illegible] μεγαλύτερα ἀποτελέσματα [illegible] νά μᾶς ἀντιμετωπίσει μέ μεταφορά ἄλλων δυ-

νάμεων έκτός άπό τίς βασικές πού είχε στά κέντρα πού θά χτυπούσαμε καί μάς πάρει ή μάς άνακόψει έστω τήν πρωτοβουλία.

Προτιμήσαμε τά διαδοχικά χτυπήματα, χωρίς καμμιά άνάπαυλα ούτε γιά τόν έχθρό ούτε γιά μάς τούς ίδιους. Γιά νά άντιμετωπίσουμε τίς άντικειμενικές δυσκολίες τών 'Αντιχασιών πήγαμε καί κολλήσαμε μιάμισυ ώρα έξω άπό τήν Καλαμπάκα. 'Από κεί όργανώθηκαν καί έκτελέστηκαν οί έπιχειρήσεις τής Καλαμπάκας, Μίκανης, κάμπου Φαρκαδώνας, κάμπου τών Τρικκάλων, Μπουχουνίστας καί πόλης Τρικκάλων. Γιά νά περάσουμε κατόπιν στόν Κάτω 'Ολυμπο καί Κίσσαβο γιά τόν άλλον κύκλο τών χτυπημάτων στόν Τύρναβο, 'Αγυιά, στίς έπαρχίες 'Αγυιάς, καί Λάρισσας γιά στρατολογία στή Λεφτοκαρυά τού 'Ανω 'Ολύμπου, στό Κουτσόχειρο καί καμπίσια χωριά τής Λάρισσας καί τέλος καί στήν πόλη τής Λάρισσας. Βαδίζαμε μέ τήν ίδια ταχύτητα καί για τήν έκπλήρωση ένός τρίτου κύκλου διαδοχικών χτυπημάτων έναντίον κατοικημένων τόπων τού έχθρού, γιά νά συμπληρώναμε έτσι, μέσα σέ ένα δίμηνο, τήν άποστολή που έδωσε τό Γενικό 'Αρχηγείο στό Κλιμάκιο γιά τή διείσδυση στή βόρεια καί άνατολική Θεσσαλία. 'Αλλά μιά νέα άποστολή τού Γενικού 'Αρχηγείου πρός τό Κλιμάκιο έστρεψε τά τμήματα μας πρός άλλες κατευθύνσεις καί άλλες μάχες στίς 23 τού Σεπτέμβρη. Ως τότε ή διείσδυση είχε κλείσει 45 μέρες.

***

Ή «συγκομιδή» τής διείσδυσης, τών 45 ήμερών είταν έξαιρετικά πλούσια. 'Εξη σφοδρές έπιθέσεις έναντίον τού έχθρού μέσα σέ πόλεις καί κωμοπόλεις. 'Αρκετές συγκρούσεις μέ τόν έχθρό στήν κίνησή του, τόσο στά 'Αντιχάσια όσο καί στόν 'Ολυμπο καί στό Μαυροβούνι καί στόν ίδιον τόν κάμπο. Στρατολογία περίπου δυόμιση χιλιάδων νέων μαχητών καί μαχητριών. Κτύπημα καί τσάκισμα τών μάϊδων στά 'Αντιχάσια. Προμήθεια έπιμελητειακή κάπου δέκα χιλιάδων γιδοπροβάτων καί γελαδικών είτε άπό κατασχέσεις περιουσιών έχθρών τού λαού είτε άπό τήν έθνική εισφορά τών κατοίκων.

Είναι φυσικό ότι ό έχθρός άνακατεύτηκε ώς τό κέντρο τών πόλεων καί ώς τήν καρδιά τού κάμπου. Δέν προλάβαινε νά συνέλθει άπό τήν Καλαμπάκα καί έπρεπε νά τρέξει στή Φαρκαδώνα καί κατόπιν, άπανωτά, στά Τρίκκαλα μαζύ μέ τή Μπουχούνιστα. Καί ένώ μάς περίμενε κατόπιν στήν 'Ελασσώνα-έτσι δείξαμε ότι πάμε-μάς βρήκε στόν Τύρναβο καί κατόπιν πολύ γρήγορα στήν 'Αγυιά. Καί ένώ δέν μάς περίμενε διόλου μέσα στή Λάρισα καί μάλιστα στίς έντάσιση τό βράδυ μέ τά φώτα άναμένα τού κάναμε κι' αύτήν τήν έκπληξη. 'Αν προστεθεί τώρα καί ή σειρά τών αίφνιδιαστικών κτυπημάτων στό Κουτσόχειρο (άνάμεσα Τρίκκαλα-Λάρισσα) καί στά καμπίσια χωριά καί κέντρα τών μάϊδων Μπαϊσλάρ, Θωμαί, Γούνιτσα, καθώς καί ή ταυτόχρονη δράση στά ριζά καί στά καμποχώρια τής δυτικής Θεσσαλίας, βγαίνει σά συμπέρασμα ότι ό έχθρός (στρατός, χωροφύλακες, μάϊδες, άντίδραση) πανικοβλήθηκε τόσο όσο δέν μπορεί κανένας εύκολα νά φανταστεί. Τήν άλλη μέρα πού έγινε ή έπίθεση κατά τών Τρικκάλων κάποιος φαρσέρ (ή αύτοεπιστρατευμένος έλεύθερος σκοπευτής) έδεσε τό βραδάκι τενεκεδάκια στήν ουρά ένός σκύλου καί τήν μετέβαλε έτσι σέ άντάρτικο πολυβόλο. Καί όταν άρχισαν νά τρέχουν οί έθνικόφρονες πρός όλες τίς κατευθύνσεις, έμπηξε καί μιά φωνή: «ό Γαζής έρχεται!» ('Ο Γαζής είναι έπίλαρχος δικός μας). Οί ίδιοι χωροφύλακες πού ήταν στήν πλατεία τών Τρικκάλων πήδησαν τό ποτάμι μαζύ μέ τίς γυναίκες γιά νά φύγουν γιατί ή γέφυρα είταν γεμάτη άπό κόσμο πού έτρεχε. Τή σκηνή περιγράφει ή «'Αναγέννησις» τών Τρικκάλων καί ό «Κήρυξ» τής Λάρισσας. Στή δημιουργία τής πολιτικής άτμόσφαιρας τού πανικού συντελέσαν φυσικά καί οί δεκάδες χιλιάδες νέοι «άνταρτόπληκτοι» πού συσωρεύτηκαν στίς Θεσσαλικές πόλεις όχι μόνο άπό τά όρεινά χωριά καί τά ριζά άλλά καί άπό τήν καρδιά τού κάμπου. 'Αλλά ό καλύτερος προπαγανδιστής τού πανικού είταν οί έπίσημοι ήγέτες τού μοναρχοφασισμού. 'Ετσι ό Ζέρβας μετά τό κτύπημα μόνο τής Καλαμπάκας καί τής Φαρκαδώνας δήλωσε στά Τρίκκαλα ότι στή δυτική Θεσσαλία κυριαρχούν οί συμορίται. Τό ίδιο βράδυ μπήκαμε στά Τρίκκαλα, μόλις είχε φύγει ό Ζέρβας δυστυχώς. 'Αλλωστε τήν ίδια τήν έπιχείρηση σά νά τήν άποφάσισε ό ίδιος ό Γιατζής γιά λογαριασμό τού Κλιμακίου Νότιας 'Ελλάδας τού Δ.Σ. Γιατί δήλωσε μετά τό χτύπημα τής Καλαμπάκας σέ έπιτροπή θεσσαλών βουλευτών μαζύ μέ τόν Κλειδωνόπουλο, διευθυντή τού τρικκαλινού «Θάρρους», ότι άποκλείεται κατηγορηματικώς νά προσβάλουν οί συμορίται τήν πόλιν τών Τρικκάλων καί ότι «ούτε νά διανοηθούν κάν δύνανται οί συμορίται έπίθεσιν κατά τών Τρικκάλων». 'Αναγκαστήκαμε έτσι, χάριν τού κ. Γατζή καί γιά νά έξευτελίσουμε άνεπανόρθωτα τό γόητρο τού μοναρχοφασισμού στά μάτια τών Τρικκαλινών καί όλων τών Θεσσαλών, νά τροποποιήσουμε κάπως τό σχέδιό μας καί νά στραφούμε άμεσα κατά τών Τρικκάλων, ένώ είχαμε σχεδιάσει άλλες έπιχειρήσεις πρίν άπ' αύτήν.

Τό πάθημα όμως τού Γιατζή δέν συνέτισε ούτε τόν ύπουργό Στράτο πού έτρεξε κι' αύτός στή Θεσσαλία. 'Επειδή μάς έχασε λίγες μέρες (στό πέρασμά μας άπό 'Αντιχάσια στόν Κάτω 'Ολυμπο) έβγαλε τό συμπέρασμα ότι ή άναμολυνθείσα Θεσσαλία δέν άπειλείται πλέον διότι

ἀπεμακρύνθη ἐξ αὐτῆς τό ἰσχυρόν συμμοριακόν συγκρότημα». Δυό-τρεῖς μέρες μετά τίς δηλώσεις τοῦ Στράτου χτυπήθηκε ὁ Τύρναβος, λίγο κατόπιν ἡ Ἀγυιά καί, μερικές μέρες ἀργότερα, οἱ ἀντάρτες καβαλλαραῖοι ἔφταναν ἕως τήν πλατεία τῆς Λάρισσας, στά γραφεῖα ἀπ' ὅπου ὁ Στράτος εἶχε κάνει τίς δηλώσεις του.

Δέν εἶναι περίεργο ἄν οἱ πλούσιοι ἀντιδραστικοί τῶν θεσσαλικῶν πόλεων δέν ἀκουγαν πιά κανέναν καί ἔφευγαν γιά τήν Ἀθήνα ἐνῶ οἱ ἀντιδραστικοί ὅλων τῶν κωμοπόλεων καί χωριῶν τοῦ κάμπου ἔχουν μεταφέρει τήν ἀγωνία τους στά πεζοδρόμια καί τίς πλατεῖες τῶν 4 θεσσαλικῶν πόλεων ὅπου εἶναι στοιβαγμένοι κλαίγοντας τή μοῖρα τους. Καί δέν συντελεῖ βέβαια στήν ἀνάπτυξη καλοῦ ἠθικοῦ τῶν δεξιῶν τό γεγονός ὅτι χτίζουν ἀράδα πολυβολεῖα στούς κεντρικώτερους δρόμους καί σέ ὅλα τά ἐργοστάσια καί δημόσια χτίρια τῶν θεσσαλικῶν πόλεων (καί τοῦ Βόλου τοῦ ἴδιου) ἀνακοινώνοντας ἐπίσημα ὅτι «δέν πρέπει νά ἀνησυχεῖ ὁ λαός διότι πρόκειται περί γενικοῦ μέτρου ἀμύνης κατά τοῦ συμμοριτισμοῦ». Σάν κορωνίδα πρέπει νά προστεθεῖ καί τό δημοσίευμα τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων σάν ἀνταπόκριση ἀπό τή Λάρισσα, λίγες μέρες μετά τό κτύπημα τῆς Ἀγυιᾶς: «θεωρεῖται παρήγορον ὅτι ἀπό μερικῶν ἡμερῶν οὐδεμία νεωτέρα σοβαρά ἐνέργεια τῶν συμμοριτῶν ἐξεδηλώθη». Τήν ἄλλη μέρα τό βράδυ χτυπήθηκε ἡ Λάρισσα.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά τό ἠθικό τοῦ θεσσαλικοῦ λαοῦ, πού δέν εἶταν ἄλλωστε διόλου ἄσχημα ἔπειτα ἀπό ὁλόκληρη τή φετινή δράση τοῦ Δ.Σ. στήν περιοχή αὐτή, πῆρε φτερά. Αὐτό βοήθησε ἐξαιρετικά στήν ἐκπλήρωση τῆς ἄλλης ἀποστολῆς μας, τῆς στρατολογικῆς. Ἄρχισαν νά ἔρχονται καί ἐθελοντές μόνοι τους. Ἀλλά ἡ μεγάλη ἀντανάκλαση φάνηκε στούς «βιαίους» στρατολογουμένους. Τό ἔστησαν ἀμέσως στό χορό καί στό τραγοῦδι. Καί πολλοί ἀπ' αὐτούς νέοι καί νέες μέσα σέ λίγες μέρες παρουσίαζαν ὄψη καί κέφι παληοῦ ἀντάρτη. Εἶταν ἡ πολιτικά καλλιεργημένη θεσσαλική γῆ πού μᾶς ἔδινε τούς πλούσιους καρπούς της.

Πρέπει, ἀκόμα, νά συμπληρωθεῖ ὅτι αὐτή ἡ πολιτικο-στρατιωτική εἰκόνα τῆς Θεσσαλίας παρουσιάστηκε χρονικά ἀκριβῶς ἀπάνω στή θριαμβολογία τοῦ Γράμμου καί στίς γιορτές πού ἑτοίμαζαν στή Λάρισσα γιά τήν παρασημοφορία τοῦ Κιτριλάκη ὡς «νικητοῦ τοῦ Γράμμου». Εἶναι κωμικοτραγική ἡ ἐμφάνιση τῶν θεσσαλικῶν ἐφημερίδων. Στό κύριο ἄρθρο ἔλεγαν πώς ἐξολοθρεύτηκε ὁ συμμοριτισμός στό Γράμμο. Καί ὁλόκληρη σχεδόν ἡ ὑπόλοιπη ἐφημερίδα ἔδινε περιγραφή τῆς μάχης τῶν Τρικκάλων, τοῦ Τυρνάβου ἤ τῆς Ἀγυιᾶς. Καί ὅταν οἱ ἀντάρτες μας μέσα στή φωτιά τῆς μάχης στήν πολιορκημένη πλατεία τοῦ Τυρνάβου ἄρχισαν νά τραγουδᾶνε ἕνα δικό τους αὐτοσχέδιο τραγοῦδι: «Μᾶς πῆρανε τό Γράμμο—τούς πήραμε τόν κάμπο!» τό πῆραν οἱ Τυρναβῖτες τήν ἄλλη μέρα καί διαδόθηκε παντοῦ.

«Ἡ Θεσσαλία νά γίνει δεύτερος Γράμμος!»: αὐτό εἶταν τό σύνθημα πού ἔρριξε τό Γενικό μας Ἀρχηγεῖο βγάζοντας εἰδικά ἀνακοινωθέντα γιά τήν Καλαμπάκα, τή Φαρκαδῶνα, τά Τρίκκαλα. Καί στίς 45 μέρες τῆς διείσδυσης πραγματοποιήθηκε ἕνα σοβαρό μέρος ἀπό τό σύνθημα αὐτό. Καί ἡ πολιτικο-στρατιωτική ἀντανάκλαση ἔφτασε πολύ ἔξω ἀπό τή Θεσσαλία.

Εἶναι φανερό ὅτι γιά νά ἐκπληρωθεῖ ἡ τόσο περίπλοκη ἀποστολή μιᾶς τέτοιας ἀπροετοίμαστης διείσδυσης πολεμικῆς, ἐπιθετικῆς, στρατολογικῆς, ἐπιμελητειακῆς καί διαφωτιστικῆς σέ πολύ πλατειά στρώματα πληθυσμοῦ χρειάστηκαν δυό πράματα: 1) Μιά ἐντελῶς ἐξαιρετική ὑπερένταση τῶν δυνάμεων καί τῆς ἀποδοτικῆς ἱκανότητας ὅλων τῶν στελεχῶν καί μαχητῶν τῶν τμημάτων πού θάπαιρναν μέρος στή διείσδυση καί 2) Ἕνας πολύ εὐλύγιστος τ α κ τ ι κ ό ς χειρισμός τῶν ἐνεργειῶν μας, μέ συνδυασμένη χρησιμοποίηση ὅλων τῶν ἐπιθετικῶν δυνατοτήτων τοῦ πεζικοῦ, ἱππικοῦ καί μηχανικοῦ πού θά διαθέταμε σέ ὁλόκληρο τό χῶρο τῆς Θεσσαλίας.

Καί τό πρῶτο καί τό δεύτερο ἔγιναν:

Ἴσως ἡ ὑπερένταση τῶν δυνάμεων καί τῆς ἀποδοτικῆς ἱκανότητας τῶν στελεχῶν καί τμημάτων μας στή 45μερη αὐτή διείσδυση νά μήν ἔχει τό προηγούμενό της στήν ἱστορία τοῦ Δ.Σ. μας-ἐκτός φυσικά ἀπό τό ἔπος τῆς ἐνεργητικῆς ἄμυνας στό Γράμμο καί στό Βίτσι. Στή διείσδυση αὐτή ἡ κ ί ν η σ η («ἡ μάνα τῆς παρτιζάνης τακτικῆς») ἀναπτύχθηκε στό ἔπακρο. Τόσο ἡ γενική κίνηση, τό μεγάλο βέλος ἀπό τήν κορυφή τοῦ Σμόλικα (Μπογδάνι πρός Χάσια Ἀντιχάσια, Κάτω Ὄλυμπο, Κίσσαβο, Μαυροβοῦνι, πάλι Κίσσαβο, πάλι Κάτω Ὄλυμπο, ὅπου καί μᾶς βρῆκε ἡ νέα ἀποστολή (γιά.... νέο βέλος). Ὅσο κι' αὐτό εἶναι τό σπουδαιότερο-οἱ μερικές κινήσεις, μέσα στόν κάθε χωριστό χῶρο, γιά τή διεξαγωγή τῶν ἐπιχειρήσεων εἴτε-τό ἴδιο ἀπό τήν ἀνάποδη-γιά τήν παραπλάνηση τοῦ ἐχθροῦ. Γιά κάθε ἐπιχείρηση χρειάστηκε μιά τολμηρή ἐκτόξευση ἀπό μακριά. Εἶταν ἔτσι τά πράματα στά Ἀντιχάσια ἰδίως, πού δέν μποροῦσε νά ἐξασφαλιστεῖ κάποιος αἰφνιδιασμός τακτικός παρά μόνο μέ ἐξόρμηση ἀπό κάμποσες ὧρες μακριά πρός τό στόχο. Στή Φαρκαδῶνα χρειάστηκε νά διανύσουν σάν θύελλα τά τμήματα μας δρόμο ἐννιά καί δέκα ὡρῶν μέσα στό μισό χρονικό διάστημα. Καί στό τέρμα ἑνός τέτοιου «μαραθωνίου» ἔπρεπε νά ἀρχίσει ἡ μάχη πού συνεχίστηκε καταικαμπίς καί τήν ἄλλη μέρα μέ τά τάνκς καί τις ἐνισχύσεις τοῦ ἐχθροῦ. Στόν Τύρναβο ἔπρεπε νά «χωνευτεῖ» ὁ νεκρός χρόνος τῆς

διαδρομής μέσα στόν κάμπο πάλι στό μισό χρονικό διάστημα τοῦ κανονικοῦ. Ἡ Σχολή Ἀξιωματικῶν, ὁ Λόχος Ἀσφάλειας τοῦ Κλιμακίου καί τά τμήματα τῆς 192 Ταξιαρχίας ἔβγαλαν σχεδόν τρέχοντας τό νεκρό αὐτό διάστημα μέσα σέ μιάμιση ὥρα ἀπό τόν Ὄλυμπο ἕως τά πρῶτα φυλάκια τοῦ Τυρνάβου γιά νά ἀρχίσουν ἀμέσως τή σκληρή μάχη. Γιά τήν ἐπιχείρηση τῆς Ἀγυιᾶς ἡ ἐκτόξευση ἔγινε κατ' εὐθεῖαν ἀπό μακριά, ἀπό τόν Ὄλυμπο. Εἶχε προηγηθεῖ συστηματική ἀναγνώριση ἐπί τόπου ἔτσι ὥστε περάσαμε τόν Πηνειό, τόν Κίσαβο καί κολλήσαμε γιά «λούφα» μιά ὥρα ἔξω ἀπό τήν Ἀγυιά παρ' ὅλο πού τό μέρος εἴταν ἀρκετά κατοικημένο. Κι' ἔτσι βρεθήκαμε μέσα στήν Ἀγυιά πρίν προλάβουν κάν νά χωνέψουν τίς πληροφορίες πού πρέπει νά εἶχαν ὅτι «τό συγκρότημα» κινηθῆκε ἀπό Ὄλυμπο πρός νότον κ.λ.π.. Μέ τό ἴδιο σύστημα θά συνεχίζαμε καί γιά τίς ἄλλες σοβαρές ἐπιχειρήσεις πού εἴχαμε σχεδιάσει. Ἔτσι ἐνῶ ὁ Πολιτικός Ἐπίτροπος τῆς Μεραρχίας μαζύ μέ τόν διευθυντή τοῦ 1ου γραφείου της πῆγαν ἀπό μακριά γιά ἀναγνώριση καί ἐπί τόπου προπαρασκευή, ἐμεῖς ὅλοι κινούμαστε παραπλανητικά πρός διαμετρικά ἀντίθετη κατεύθυνση. Καί ἀπό κεῖ θά κάναμε τή μεγαλύτερη ἐκτόξευση τῶν τμημάτων, χωρίς μεταγωγικά καί «τσαμασίρια» καί ἔχοντας ἑτοιμάσει ἐπιμελητειακή προμήθεια στούς ἀπαραίτητους ἐνδιάμεσους σταθμούς.

Μέσα σ' αὐτή τήν ἀδιάκοπη σχεδόν κίνηση καί τήν πυρετώδη προπαρασκευή τῶν ἀλλεπάλληλων χτυπημάτων ἀναπτύχθηκε-καί αὐτή στό ἔπακρο-ἡ ἰδεολογική προπαρασκευαστική δουλειά. Μέσα στήν πορεία ἀπό Σμόλικα πρός Αντιχάσια ὀργανώθηκε μια γενική κατατοπιστική διάλεξη γιά τή σημερινή κατάσταση, τά προβλήματα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατοῦ μας καί τή νέα ἀποστολή τοῦ Κλιμακίου. Καί κατόπιν, πρίν ἀπό ὅλες χωρίς ἐξαίρεση τίς μάχες (ἀπό Καλαμπάκα μέχρι Λεφτοκαρυά) ἔγινε ἰδεολογική κατατόπιση ὅλων τῶν στελεχῶν, μέχρι καί ὁμαδάρχη, προσωπικά ἀπό τούς διοικητές τοῦ Κλιμακίου καί τῆς Μεραρχίας καί τόν Ἐπίτροπο τῆς Μεραρχίας.

Ἡ ἰδεολογική αὐτή κατατόπιση γινόταν κάθε φορά ειδικευμένα, ἀνάλογα μέ τό χαρακτῆρα τοῦ τμήματος ἀλλά καί τῆς ἰδιαίτερης ἀποστολῆς πού εἶχε νά ἐκπληρώσει.

Μέσα σ' αὐτά τά τμήματα ὑπῆρχε ἡ Σχολή Ἀξιωματικῶν, τό πιό ἐπίλεκτο τμῆμα πού θά μποροῦσε κανένας νά ἔχει στά χέρια του. Ἡ ἀπόδοσή της μέσα στήν Καλαμπάκα, στόν Τύρναβο, στήν Ἀγυιά, στή Φαρκαδώνα εἴταν ἐξαιρετική. Χρησιμοποιήθηκε, ἀκόμα, στίς μάχες αὐτές ὁ Λόχος Ἀσφάλειας τοῦ Κλιμακίου. Ἀποτελούμενος ἀπό διαλεκτούς ἀντάρτες ὁ Λόχος αὐτός καί μέ ὁπλισμό σχεδόν διλοχίας, εἶχε μιάν ἐξαιρετική ἐπίδοση.

Ἀλλά καί τά μεγαλύτερα τμήματα πού χρησιμοποιήθηκαν, τῆς 192, τῆς 123 Ταξιαρχιῶν καί τῆς Ταξιαρχίας ἱππικοῦ εἶχαν μιάν ἀνάλογη ἀπόδοση. Ἡ 192 χρησιμοποιήθηκε σάν τμῆμα κρούσης καί πῆρε μέρος σέ ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις. Ἡ 123, πού ἀφοῦ ἔδωσε στό Γενικό μας Ἀρχηγεῖο πάνω ἀπό τά 2)3 τῆς δύναμής της, μόλις εἶχε ἀνασυγκροτηθεῖ, βάφτισε μέσα σ τή φωτιά τῶν μαχῶν τά καινούργια της τμήματα. Ὅσο γιά τήν Ταξιαρχία ἱππικοῦ, οἱ παραδόσεις της σέ ἐπιθετικό πνεῦμα καί μαχητικότητα εἴταν τέτοια ὥστε ἡ ἰδεολογική προπαρασκευή εἴταν εὔκολη καί εὐχάριστη. Τούς εἴπαμε ἔξω ἀπό τά Τρίκκαλα:

«Οἱ καβαλλαραῖοι εἶναι ἕνα τέτοιο σῶμα πού δέν σηκώνει δισταγμό. Τὄχει τό νταϊλίκι τοῦ ὅπλου, τοῦ ἀλόγου. Θά πᾶτε ἀπόψε ὡς τήν πλατεία τῶν Τρικκάλων νά σπάσετε τά μοῦτρα τοῦ Γιατζῆ πού δήλωσε ὅτι δέν μποροῦμε νά μποῦμε στά Τρίκκαλα. Θά μποῦμε καί θά πετάξουμε καί πάνω στό τραπέζι τῶν διπλωματῶν τοῦ Ο.Η.Ε. πού θά ἀκούσουν τόν Μάρσαλ νά λέει ὅτι στό Γράμμο τέλειωσε τό Ἑλληνικό πρόβλημα, μιά λέξη: Τ ρ ί κ κ α λ α!»

Καί τή λέξη αὐτή τήν πέταξαν οἱ καβαλλαραῖοι τῆς Θεσσαλίας πάνω στό τραπέζι τοῦ Ο.Η.Ε. Καί σέ λίγο πέταξαν κι' ἀκόμα μιά λέξη, πιό βαρειά σέ στρατιωτικό καί πολιτικό περιεχόμενο τή Λάρισα

Δέν πρέπει νά εἶναι ἄσχετο μέ τήν ἰδεολογική πολιτική δουλειά πού ἔγινε κατά τή διάρκεια τῆς διείσδυσης ὅτι δέν εἴχαμε οὔ τ ε μ ι ά λιποταξία παρά τή συνεχῆ ἐπίπονη πορεία καί τή σκληρότητα τῶν διαδοχικῶν μαχῶν. (Δέν ὑπολογίζουμε τούς λιποτάκτες ἀπό τό ὑλικό πού στρατολογήθηκε ἐπί τόπου). Ἡ Σχολή Ἀξιωματικῶν καί ὁ Λόχος Ἀσφάλειας τοῦ Κλιμακίου δέν εἶχαν οὔτε ἕνα λιποτάκτη ἀπό τήν ἀρχή τους ὡς τώρα. Τώρα ὁ Λόχος Ἀσφάλειας μεταβλήθηκε σέ Οὐλαμό Στελεχῶν, ἀξιωματικῶν καί ὑπαξιωματικῶν κρατώντας καί τήν ἰδιότητά του σά Λόχου Ἀσφάλειας.

***

Μόνον ἐπιγραμματικά μποροῦμε νά θίξουμε ἐδῶ τόν τακτικό χειρισμό στίς 6 ἑβδομάδες τῆς διείσδυσης·

1) Θά χτυπήσουμε ἐπιθετικά, καί ὅσο γίνεται αἰφνιδιαστικά, τά βασικώτερα κατοικημένα κέντρα τοῦ ἐχθροῦ: Καλαμπάκα, Τρίκκαλα, Τύρναβο, Ἀγυιά, Λάρισσα καί μερικά ἄλλα πού δέν προλάβαμε. Ὁ σ Βενετσανόπουλος στό ὡραῖο ἄρθρο του γιά τούς κατοικημένους χώρους μιλάει κυρίως γιά «κατοικημένα χωριά» πού τά κρατάει ὁ ἐχθρός καί ἀποτελοῦν στρατιωτικό στόχο. Ἐμεῖς ὅμως ἔχουμε νά κάνουμε μέ κατοικημένα μ ε σ α ί α καί μ ε γ ά λ α ἀστικά κέντρα. Ἡ Λάρισσα ἔχει διάμετρο 4—5 χιλιόμετρα καί κατά μῆκος καί κατά πλάτος. Εἶναι φανερό τό πόσα προβλήματα ἐπιτη-

δοῦν ἀπ' αὐτό.

2) Θά ἔπρεπε νά ἀποφύγουμε, ὅσο ἐξαρτιόταν ἀπό μᾶς, νά μπλέξουμε σέ ἕναν κατά τό μᾶλλον ἤ ἧττον ἀμυντικόν ἀγώνα μέ τήν Ταξιαρχία τοῦ ἐχθροῦ (τήν 77) πού κινήθηκε ἐναντίον μας μαζύ μέ μερικά τάγματα ἐθνοφρουρᾶς, Μάυδες κλπ. Καί αὐτό γιά δυό λόγους: α) Θέλαμε νά κρατήσουμε τήν ἐπιθετική μας πρωτοβουλία καί να χτυπήσουμε τόν ἐχθρό μέσα στά κέντρα του, ὅπου καί ὅταν θέλουμε ἐμεῖς. β) Ἀμέσως μετά τήν πρώτη μάχη τῆς Καλαμπάκας ἀρχίσαμε νά μπλέκουμε μέ ἔμπεδα νεοεπιστρατευμένων, καθώς καί μέ αἰχμαλώτους, αὐτομόλους ὁμήρους, χιλιάδες γιδοπρόβατα καί γελαδικά τῶν ἀντιδραστικῶν. Φυσικά εἴχαμε καί τούς τραυματίες μας. Ὅποιος δέν συνόδευσε ἤ δέν προστάτευσε «φάλαγγα ἀόπλων» ἤ ἔμπεδα ἀόπλων βαθειά στά μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ, δέν ἔχει ξεσκολίσει μιάν ἀπαραίτητη σελίδα τοῦ λαϊκοῦ επαναστατικοῦ μας πολέμου. Τό ἴδιο ἰσχύει γιά ὅποιον δέν ἔχει συνοδεύσει ἤ καλύψει τραυματίες βαθειά στά μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ. Γι' αὐτό καί προτιμήσαμε νά πετάξουμε κρυφτό μέ τήν 77 Ταξιαρχία τοῦ ἐχθροῦ καί τά παραρτήματά της. Ὅταν ξεκίνησε νά μᾶς κυνηγήσει στά Ἀντιχάσια, ἐμεῖς εἴχαμε τελειώσει μέ τήν Καλαμπάκα, Φαρκαδόνα, Κονισκό, Τρίκκαλα καί κάμπο στίς μικρότερες ἄλλες ἐπιχειρήσεις. Βάλαμε σέ ἀσφάλεια τά ἔμπεδά μας καί γλυστρήσαμε στόν Ὄλυμπο γιά νά χτυπήσουμε τόν Τύρναβο καί τή Λάρισσα. Ὅταν ἦρθε πρός συνάντησή μας στόν Ὄλυμπο ἐμεῖς εἴχαμε γλυστρήσει πρός Κίσσαβο γιά τήν Ἀγυιά. Καί ὅταν ἄρχισε νά κινεῖται πρός Κίσσαβο, ἐμεῖς ξαναγλυστρήσαμε πρός Ὄλυμπο. Φυσικά δέν ἔμεινε ἀκτύπητος ὁ ἐχθρός σ' αὐτά τά ἐγχειρήματά του «στό κενό». Χτυπήθηκε καί στά Ἀντιχάσια ἀλλά περισσότερο χτυπήθηκε στόν Κάτω Ὄλυμπο τρεῖς φορές εἶχε σοβαρές ζημιές χτυπήθηκε καί στό Κίσσαβο σέ ὁλοήμερη μάχη. Ἀλλά ἀπό σχετικά μικρά τμήματά μας. Ἔτσι ὄχι μόνον καλυπτόταν ἡ κίνηση καί οἱ προθέσεις τοῦ βασικοῦ μας «συγκροτήματος» ἀλλά καί πραγματοποιήθηκαν χωρίς τήν παραμικρή ζημιά καί ὅλες οἱ ἐπιδέξιες μανοῦβρες ἄλλων τμημάτων μας πού συνόδευαν καί ἔκρυβαν ἔμπεδα, τραυματίες κλπ., καθώς καί μεγάλα κοπάδια πρός κατευθύνσεις πού θέλαμε ἐμεῖς. Ἡ πεῖρα ἀπό τή φάλαγγα ἀόπλων τοῦ Γούσια μᾶς στάθηκε πολύ χρήσιμη γενικά στό πρόβλημα τῶν ἀόπλων, τῆς μεταφορᾶς καί ἀλλαγῆς τους. Ὡς ὅτου χωνευτήκαν μέσα στά τμήματα τῆς Θεσσαλίας καί τῆς Ρούμελης πάνω ἀπό 2000 ἄοπλοι χωρίς νά πάθουμε καμμιά ἀξία λόγου ζημιά.

3) Ἔπρεπε νά χρησιμοποιήσουμε ὄχι μόνο ἐντατικά τό ἱππικό μας ἀλλά καί ἀπόλυτα σ υ ν δ υ α σ μ έ ν α μέ τή δράση τοῦ Πεζικοῦ. Ἕνα ἀντάρτικο ἱππικό δέν εἶναι ἀσφαλῶς ἀπό τά πιό εὐκολομεταχείριστα πράματα τοῦ κόσμου. Ἡ ἐπιθετικότητα καί τό μαχητικό του πνεῦμα εἶναι ἀπαράμιλλα ἀλλά χρειάστηκε πολύ δουλειά γιά νά μποῦν αὐτά στό κανάλι μιᾶς πολύ πειθαρχημένης Ε.Π.Ε. πού ἔδινε σέ χωριστές ἀποστολές σέ ἀπομακρυσμένα τμήματα τοῦ πεζικοῦ καί ἱππικοῦ πού θἄπρεπε νά συναντηθοῦν «ἐπί τό αὐτό» στό πεδίο τῆς μάχης μέ συγκλίνουσα γενική ἀποστολή. Τό κλιμάκιο χρειάστηκε νά σφίξει γερά τό γκέμι γιά νά σπάσει τούς δισταγμούς, νά ξεπεράσει τά ἀναμφισβήτητα πολύ δύσκολα ἐμπόδια καί νά πετύχει τό σκοπό του στό συντονισμό αὐτό. Τό πρῶτο ἐγχείρημα δέν εἶταν μικρό: ὁλόκληρη ἡ Ταξιαρχία ἱππικοῦ ἔπρεπε νά διασχίσει σέ μιά νύχτα κάθετα τό μεγάλο κάμπο τῆς Θεσσαλίας. Περνώντας ἀνάμεσα Καρδίτσα Παλαμᾶ καί καβαλλώντας τό ἀνάχωμα καί περνώντας τόν Πηνειό καί τό δημόσιο δρόμο, θά εἶχε ραντεβοῦ μέ μᾶς στό Ταμάσι καί στό Γριζιάνο, στά ριζά τῆς βόρειας Θεσσαλίας, «στίς 4 τό πρωΐ». Πραγματικά στίς 4 καί τέταρτο τό πρωΐ ἔφτασαν οἱ καβαλλαρέοι, ἀπό τή ἄλλη ἄκρη τῆς Θεσσαλίας καί μπῆκαν ἀμέσως στήν πολύωρη μάχη. Κανένας στρατιωτικός κανονισμός δέν μᾶς ἐμπόδιζε νά εἴμαστε πολύ συγκινημένοι ὅταν σφίξαμε τό χέρι τοῦ Ταξιάρχου τῶν καβαλλαρέων καί τοῦ Πολιτικοῦ του Ἐπιτρόπου.

Ἡ πρώτη ἐπιτυχία μας ἄνοιξε τό δρόμο καί γιά ἄλλες συνδυασμένες ἐπιχειρήσεις. Ὅταν ἔμπαινε ἡ Ταξιαρχία ἱππικοῦ μέσα στά Τρίκαλα, ἔξη χιλιόμετρα ἀπέξω τήν ἐκάλυπτε πρός Λάρισσα ἡ 192 Ταξιαρχία καταλαβαίνοντας τή Μπουχούνιστα. Ὅταν τό ἱππικό δροῦσε στό Κουτσόχειρο καί στά καμποχώρια τῆς Λάρισσας ἐξοντώνοντας τούς τρεῖς τελευταίους στόχους τῶν μάυδων, τό ἐκάλυπτε τό πεζικό μας τῆς 33 μονάδας. Καί ἄν δέν εἴχαμε μιά ἀτυχία σέ μιά ἐνέδρα ὅπου ἔπεσε τό ἱππικό μας σ' ἕνα μεγάλο του πέρασμα καί σέ μιά σκληρή μάχη τήν ἄλλη μέρα, θά γινόταν συνδυασμένη ἡ ἐπιχείρηση Τυρνάβου καί Λάρισσας πού ἔγινε ἀναγκαστικά χωριστά.

Ἐξακολουθοῦμε νά ἔχουμε δυσκολίες μέ τό ἱππικό, παρά τήν πολύ μεγάλη προσπάθεια πού καταβάλλει τό Κλιμάκιο καί ἡ Μεραρχία. Προβληματιζόμαστε ἀκόμα οἱ ἴδιοι πάνω στό πρόβλημα τοῦ ἱππικοῦ, τοῦ ἀ ν τ ά ρ τ ι κ ο υ ἱππικοῦ σάν ὅπλου, ἰδίως σέ συνδυασμό μέ τό πεζικό καί μηχανικό, ἀλλά ἀ ν τ ά ρ τ ι κ ο πεζικό καί μηχανικό. Τό γρηγορότερο πάντως, [illegible] μέσα [illegible] μήνες τό ἱππικό Θεσσαλίας [illegible] χτύπησε τά Τρίκκαλα, [illegible] Φαρκαδόνα τό Κουτσόχειρο καί ἄλλους μικρότερους στόχους, ἀλλά [illegible] τίς κατευθύνσεις καί [illegible] κάμπο. Ἔγινε ὁ φόβος καί ὁ τρόμος τῶν ἀν-

τιδραστικών σέ άφάνταστο σημείο καί, έξελίχθηκε σέ ένα θαυμάσιο μαχητικό τμήμα στά χέρια τοῦ Κλιμακίου καί τῆς Μεραρχίας.

4) Χρειάστηκε νά άντιμετωπίσουμε στά 'Αντιχάσια τό πρόβλημα τῶν μάϋδων καί ΜΑΔ πού είχαν άκόμη τόν άέρα τόν περσυνό τοῦ Κιτριλάκη τῆς «ήμέρας Χ καί ώρας Ω». Πιάσαμε άρκετούς, καί μέ τό όπλο στό χέρι μάλιστα. 'Αλλά φερθήκαμε «σάν πολιτικοί έπίτροποι» όλοι! Τούς άφήσαμε έλεύθερους καί πήγαν καί ξεχαρβάλωσαν καί τούς ύπόλοιπους. Στό τέλος στά Τρίκκαλα έβγαλαν διαταγή πού διέλυσε τούς ΜΑΥ καί ΜΑΔ 'Αντιχασίων, έντάσσοντας στό στρατό τούς πιό έμπιστου

5) Βάλαμε στήν ίδια κλίμακα τῶν στρατιωτικῶν καθηκόντων τῆς κάθε έπιχείρησης τή διαφωτιστική δουλειά στό λαό. Δούλεψε γερά ό τηλεβόας. 'Αλλά είναι πιό άποτελεσματικό τό έντυπο ύλικό. Πλημμυρήσαμε τις πόλεις πού πατήσαμε καί τά καρποχώρια μέ τέτοιο ύλικό. 'Ιδιαίτερα σημαντική είναι ή δουλειά τοῦ ίππικοῦ πού διαθέτοντας καί καλλιτέχνη φτιάχνει εἰκονογραφημένα τρίκ. Δεκάδες χιλιάδες τέτοια τρίκ έφτασαν μέσα στά Τρίκκαλα καί τή Λάρισσα. Κι' έτσι οί έθνικόφρονες τῆς Λάρισσας έπειτα άπό τή νυχτερινή λαχτάρα τοῦ άνταρτικοῦ ίππικοῦ, πού άρχισε τήν έπίθεσή του στίς έννιάμισυ τό βράδυ όταν ήταν γεμάτοι οί κινηματογράφοι καί τά ζαχαροπλαστεία ξημερώνοντας άϋπνοι βρέθηκαν καί σέ δρόμους χιονισμένους άπό τά λευκά τρίκ καί προκηρύξεις: «"Ηρθαμε καί θά ξαναρθοῦμε γιά νά μή φύγουμε πιά!»

6) Τό πιό πικρό πράμα πού είχε, ώστόσο, ή διεύθυνση τῆς διείσδυσης νά άντιμετωπίσει στήν πραχτική έκτέλεση τοῦ σχεδίου της ήταν ή ποσοτική άνεπάρκεια τῶν δυνάμεών μας καί άκόμη περισσότερο ή άπίθανη γιά τέτοιες έπιχειρήσεις άνεπάρκεια ύλικῶν. Ιδίως τέτοιων πού είναι άπαραίτητα γιά τέτοιου είδους έπιχειρήσεις. Κάποιος συναγωνιστής μας είπε: «Εύτυχῶς πού δέν είχαμε διαβάσει τό άρθρο τοῦ σ. Βενετσανόπουλου, άλλοιῶς πῶς διάβολο θά τολμούσαμε νά μποῦμε στήν Καλαμπάκα καί στόν Τύρναβο». Πραγματικά ό σ. Βενετσανόπουλος γράφει πολύ σωστά άλλωστε: «"Εχω τόση δύναμη, τόσα πάντζερ, τόσα πίατ μέ τόσα βλήματα τόσα έκρηκτικά ύλικά καί διάφορα μέσα, μπορῶ άκόμα νά φτιάσω έμπρηστικές μποτίλιες, νά χρησιμοποιήσω νάρκες κλπ.». Δεν πρόκειται νά πῶ έδῶ πόσα καί ποιά άπ' αύτά είχαμε έμεῖς. Μ' αὐτά όμως πού είχαμε καταφέραμε όχι μόνο νά μποῦμε στούς μεγάλους κατοικημένους τόπους άλλά καί νά μείνουμε μαχόμενοι καί τήν ήμέρα στή Καλαμπάκα μέσα σέ 13 ώρες καί στήν 'Αγυιά 33 ώρες συνολικά. Καί στόν κάμπο τῆς Φαρκαδώνας, μέ τά τάνκς, ώς τίς 10 τό πρωΐ.

Δέν είναι καμμιά ύπερβολή ότι στίς σαράντα πέντε αύτές μέρες τῆς διείσδυσης στή βόρεια καί άνατολική Θεσσαλία καί στόν κάμπο της τά τμήματα τῆς ήπειρωτικής Νότιας 'Ελλάδας έδειξαν τήν μεγαλύτερη αύτοθυσία, παλληκαριά, θυελλώδικη όρμητικότητα καί λυσσώδη έπιμονή στήν έκτέλεση τῆς άποστολής, περισσότερο άπό κάθε άλλη φορά στήν ίστορία τους.

'Η άλήθεια είναι ότι είχαν καί ίκανοποιήσεις: πότε γιατί έφταναν ώς τήν κεντρική πλατεία τῶν πόλεων, πότε γιατί χωνόνταν μέσα στά έμπεδα τῆς σοδειάς τῶν νεοστρατολογημένων, πότε γιατί περιεργαζόταν τούς αίχμαλώτους μάϋδες καί τόν άξιότιμο δήμαρχο τοῦ Τυρνάβου, πότε γιατί μετρούσαν τις χιλιάδες τά γιδοπρόβατα τῶν άντιδραστικῶν καί τίς έκατοσταριές γελαδικά, πότε μετρώντας τά λάφυρα άπ' τόν έχθρό (κάτ ιώραιες άμερικάνικες βραχείες κλπ.) καί πότε βγάζοντας άλαλαγμούς όταν έπεφταν τά δυό άεροπλάνα πού ρίξαμε στά 'Αντιχάσια. 'Η βαθύτερη, όμως, ήθική τους ίκανοποίηση ήταν οί έκπομπές τοῦ σταθμοῦ μας καί τά σχετικά μέ τή δράση τους άνακοινωθέντα τοῦ Γενικοῦ 'Αρχηγείου. Μέ τή σειρά τους οί έκπομπές αύτές καί τά 'Ανακοινωθέντα ύπήρξαν ένα θαυμάσιο ίδεολογικό κίνητρο γιά τήν έκπλήρωση τοῦ συνθήματος: «'Η Θεσσαλία νά γίνει δεύτερος Γράμμος!»

20—10—48

ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΥ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΟΥ
(ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ)

Τοῦ σ. ΛΕΩΝΙΔΑ ΣΤΡΙΓΓΟΥ

Ἀπὸ τὴ μελέτη τῆς πεῖρας τῆς μάχης τοῦ Γράμμου καὶ τοῦ Βίτσι ἕνα καινούργιο στοιχεῖο φανερώνεται στὶς σχέσεις λαοῦ καὶ στρατοῦ: ἡ παλλαϊκὴ συμμετοχὴ στὸ ἔργο τῆς ἐνίσχυσης τοῦ πολέμου. Στὶς μάχες αὐτὲς δὲν πολεμᾶνε μονάχα οἱ ἀντάρτες καὶ οἱ ἀντάρτισσές μας. Μαζί τους πολεμᾶνε καὶ πολλὲς φορὲς στὴν πρώτη γραμμὴ χιλιάδες πολίτες, ποὺ ἔμειναν ἔξω ἀπὸ τὴ στρατιωτικὴ ὑποχρέωση, γέροι, γριές, κορίτσια, παιδιά, μορφωμένες. Πολεμᾶνε, σ' ἕνα παλλαϊκὸ συναγερμό, φτιάχνοντας ὀχυρωματικὰ ἔργα, μεταφέροντας τοὺς τραυματίες μας ἀπὸ τὴν πρώτη γραμμὴ τοῦ μετώπου, μεταφέροντας μὲ ὅλα τὰ μέσα μεταφορᾶς πολεμοφόδια καὶ τρόφιμα στὸ στρατό, συγκεντρώνοντας εἰσφορές, ἐράνους σὲ τρόφιμα καὶ ἄλλα εἴδη γιὰ τὸ στρατό μας, δουλεύοντας στὰ συνεργεῖα συγκέντρωσης καὶ ἀλέσματος τοῦ σταριοῦ κ.λ.π. κ.λ.π. Καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ προσφέρουν πραγματικὰ ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες στὸ ΔΣ καὶ τὴν κοινὴ ὑπόθεση οἱ χιλιάδες αὐτὲς ἀπ' τὸ λαό. Δὲν εἶναι καθόλου ὑπερβολὴ ἂν ποῦμε ὅτι ἕνα ἀρκετὸ μεγάλο μέρος ἀπὸ τὶς νίκες καὶ τὶς ἐπιτυχίες μας στὸ Γράμμο καὶ στὸ Βίτσι χρωστιέται στὴν παλλαϊκὴ αὐτὴ συμβολὴ καὶ ὅτι χωρὶς τὴν ἐνίσχυση αὐτὴ δὲν θὰ ἦταν δυνατὲς σὲ τέτοια ἔκταση, οἱ ἐπιτυχίες μας αὐτὲς στὸ νέο αὐτὸν ἐθνικοαπελευθερωτικὸ πόλεμο, οἱ ἐπιτυχίες μας στὸ Γράμμο καὶ στὸ Βίτσι.

Αὐτὴ ἡ ἑνότητα στρατοῦ καὶ λαοῦ σφυρηλατήθηκε καὶ ἀναπτύχθηκε στὸ σκληρὸ καὶ ἡρωικὸ ἀγώνα ποὺ διεξάγει ὁ ΔΣ γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ ἀνεξαρτησία τῆς χώρας ἀκόμα ἀπὸ τὴν πρώτη ἀρχὴ τοῦ ἀντάρτικου καὶ ἀποτελεῖ τὸ σταθερὸ θεμέλιο καὶ τὴν μεγαλύτερη ἐγγύηση γιὰ τὴ νίκη. Καὶ ὅταν ἡ ἐθνικοαπελευθερωτικὴ ὀργάνωση τοῦ ΕΑΜ ὑπόγραφε τὴ συμφωνία τῆς Βάρκιζας καὶ ὅταν ἀργότερα ἔκανε τὶς γνωστὲς προτάσεις γιὰ ὁμαλὴ λύση καὶ συμφιλίωση, στὴ διατήρηση αὐτῆς τῆς λαϊκῆς ἑνότητας ἀπέβλεπε. Καὶ ὅταν ἀργότερα ἔγινε φανερὸ—ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀδιαλλαξία τῶν ξένων καὶ τῶν ντόπιων λακέδων τους—ὅτι ὁ ἔνοπλος ἀγώνας ἦταν ἡ μοναδικὴ διέξοδος στὴν πάλη γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς Ἐλευθερίας καὶ Ἀνεξαρτησίας, πάλι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἦταν προετοιμασμένος ἀπ' ὅλη την προηγούμενη ἐξέλιξη καὶ τὴν πεῖρα του νὰ δεχθεῖ τὶς καινούργιες αὐτὲς θυσίες καὶ βοήθησε μὲ ὅλη του τὴ δύναμη τὸ ἀντάρτικο.

Ἡ ἑνότητα αὐτὴ λαοῦ καὶ στρατοῦ ἔδωσε τὴ δυνατότητα στὸ Δ.Σ. νὰ ξεπεράσει ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ὅλες του τὶς δυσκολίες. Παιδιὰ τοῦ λαοῦ ἦταν ἐκεῖνα ποὺ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ πλαισίωσαν τὶς πρῶτες ὁμάδες τῶν καταδιωκομένων. Ὁ λαὸς ἦταν ἐκεῖνος ποὺ ἔκρυψε καὶ διαφύλαξε τὶς πρῶτες αὐτὲς ὁμάδες. Στὸ λαὸ στηρίχτηκαν οἱ πρῶτοι ἀντάρτες γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν τροφοδοσία τους, τὸν ἱματισμό τους, γιὰ νὰ ἔχουν τὶς πληροφορίες ποὺ χρειάζονταν καὶ νὰ ἀντιμετωπίσουν καὶ τὶς ἄλλες ἀνάγκες τους. Τὰ τμήματα τοῦ Δ.Σ.Ε. δὲν θὰ ἦταν σὲ θέση νὰ ἀναπτύξουν τὴν εὐλύγιστη ἐπαναστατικὴ ταχτική τους, νὰ ἑλίσσονται καὶ νὰ πολεμᾶνε ἀδιάκοπα καὶ νὰ ἀναπτύσσονται συνεχῶς καὶ νὰ νικᾶνε ἕναν ὑπέρτερο σὲ δύναμη καὶ μέσα ἐχθρό, ἂν δὲν στηρίζονταν σ' αὐτὴ τὴ λαϊκὴ θέληση καὶ ὑποστήριξη. Χάρη σ' αὐτὴ τὴν κοινὴ πάλη καὶ ἑνότητα, ποὺ ἀναπτύχτηκε καὶ σφυρηλατήθηκε σὲ ἡρωικὲς μάχες, ἀναπτύχθηκε ὁ Δ.Σ. σὲ μιὰ μεγάλη δύναμη, ποὺ εἶναι σὲ θέση νὰ θέσει τὸ πρόβλημα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας.

Ἡ ὀργάνωση τῆς λαϊκῆς ἐξουσίας ἐδῶ καὶ ἕνα χρόνο βοήθησε γιὰ νὰ συσπειρωθοῦν γύρω ἀπὸ τὴν Π.Δ.Κ. καὶ τὸ Γ.Α. τὰ λαϊκὰ στρώματα καὶ νὰ δυναμώσει ἀκόμα περισσότερο ἡ ἐνίσχυση τοῦ λαοῦ πρὸς τὸ Δ.Σ. Ἂν πάρουμε μόνο ἕνα τομέα, τὸ τί προσέφερε ὁ λαός, ὀργανωμένος στὰ Λαϊκὰ καὶ Ἐπαρχιακὰ Συμβούλια, σὲ εἴδη τροφῆς καὶ ἄλλα εἴδη θὰ δοῦμε πόσο σοβαρὴ ἦταν αὐτὴ ἡ ἐνίσχυση. Καὶ δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι παρ' ὅλο ποὺ ὁ Δ.Σ. σ' αὐτὸ τὸ διάστημα ἀναπτύχθηκε ἀριθμητικὰ καὶ ποιοτικὰ καὶ οἱ ἀνάγκες του μεγάλωσαν, ὅμως ὁ λαὸς καὶ ἡ ἐξουσία ἀνταποκρίθηκαν. Τὰ Λαϊκὰ καὶ Ἐπαρχιακὰ Συμβούλια στοὺς τελευταίους μῆνες ὀργάνωσαν τὴ μάχη τῆς σοδειᾶς. Δὲν ἔχουμε ἀκόμα ὁλοκληρωμένα στοιχεῖα γιὰ νὰ κρίνουμε γιὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς μάχης αὐτῆς στὸ σύνολο καὶ γιὰ τὴν εἰσφορὰ ποὺ πραγματοποιήθηκε. Θὰ δώσουμε μόνο ὁρισμένα στοιχεῖα. Τὸ Ἐπαρχιακὸ Συμβούλιο Κομοτινῆς σὲ συνεργασία μὲ τὰ Δ.Σ.Ε. ὀργάνωσαν συνεργεῖα ἀπὸ γυναῖκες γιὰ τὴ μάχη τῆς σοδειᾶς. Μέχρι τὶς 31.7 διατέθηκαν γιὰ τὴ μάχη αὐτὴ 6904 ἡμερομίσθια. Συνολικὰ σ' ὁλόκληρη τὴ Θράκη μέχρι τὶς 31.7.1948 διατέθηκαν γιὰ τὴ μάχη τῆς σοδειᾶς 14.916 ἡμερομίσθια μὲ ἐξορμήσεις καὶ [illegible] καὶ

ὁ λαός πρόσφερε γιά τήν ἴδια δουλειά τά 80ο/ο *τῶν μεταφορικῶν μέσων. Μέχρι τίς* 31)7 *ἡ μάχη αὐτή ἀπέδωσε* 342.000 *ὀκ. γέννημα γιὰ τό στρατό καί σύμφωνα μὲ τό πλάνο πρέπει νά συγκεντρωθοῦν* 1 *ἑκατομμύριο ὀκάδες. Ὁ λαός τῆς περιοχῆς Ξάνθης μέχρι τόν Ἀπρίλη τοῦ* 1948 *πρόσφερε γιά τό Δ.Σ. ζῶα μικρά* 4157· *ζῶα μεγάλα* 100, *γέννημα καί ἄλλα τρόφιμα* 8.000 *ὀκάδες. Σὲ* 4 *χωριά τοῦ Ἔβρου ὁ λαός παράδωσε στό Δ.Σ. μόνο μέσα στόν Ἰούλη τοῦ* 1948 *τά παρακάτω εἴδη: ζῶα μικρά* 4138, *ζῶα μεγάλα* 1078. *γέννημα καί τρόφιμα ὀκ.* 75.000, *ὑφάσματα μέτρα* 7164. *Τὰ ἐλεύθερα χωριά τῆς Ἠπείρου ἔδωσαν μέχρι τέλος Ἰούνη* 1948 *γιά τό Δ.Σ.Ε.: γέννημα ὀκ.* 202.800. *Τρόφιμα ὀκ.* 25.000 *σφάγια* 6426 *Ζῶα μεταφορικὰ* 114· *Κουβέρτες* 785· *Μεροκάματα* 40.057 *κ.λ.π. Τὰ Λαϊκὰ Συμβούλια τῆς περιοχῆς Βίτσι (Φλώρινας καί Καστοριᾶς) συγκέντρωσαν καί ἔστειλαν στὸ Γράμμο στή περίοδο τῶν ἐπιχειρήσεων, ἀπό* 11)7—10/8 350.000 *ὀκ. γέννημα καί τρόφιμα. Γιά τή δουλιά αὐτή χρησιμοποιήθηκαν* 1000 *περίπου μεταγωγικά ζῶα τοῦ λαοῦ τῆς ἴδιας περιοχῆς καί διατέθηκαν* 8.000 *μεροκάματα σέ συνεχῆ εἰκοσιτετράωρη πορεία μέσα ἀπό ἐχθρικές θέσεις. Τά ἴδια Λαϊκά Συμβούλια πρόσφεραν ἀπό* 10.8 *μέχρι σήμερα περίπου* 350.000 *ὀκ. Συνολικά ὁ λαός τῶν δύο αὐτῶν περιφερειῶν ἀπό* 11/7—25)9 *πρόσφερε* 700.000 *ὀκ. γέννημα καί τρόφιμα. Ἐδῶ δέν μιλᾶμε γιά τις προσφορές τοῦ λαοῦ σέ μεταγωγικά ζῶα σέ ὁλόκληρη τήν Ἑλλάδα πού ἦταν τόσο πολύτιμες γιά τό Δημ. Στρατό*

Ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἑνότητας λαοῦ καί στρατοῦ συμβαδίζει μὲ τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἔνοπλου ἀγώνα. Ἐφ' ὅσον ἀναπτύσσεται ὁ Δ.Σ.Ε. καί μεγαλώνει ἡ δράση του, περισσότερες λαϊκές μάζες συσπειρώνονται γύρω του καί μεγαλώνει ἡ πεποίθηση στήν τελική νίκη. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἑνότητας λαοῦ καί στρατοῦ καί συμβαδίζει ἐπίσης μέ τήν ἀνάπτυξη καί τή στερέωση τῆς λαϊκῆς ἐξουσίας. Ὅσο περισσότερες προσπάθειες κάνομε γιά τήν ἀνάπτυξη καί στερέωση τῆς λαϊκῆς ἐξουσίας, γιά τήν καλλιτέρευση τῆς δουλειᾶς της καί γιά τήν ἀνάδειξη στά ὄργανα ἐξουσίας τῶν καλλίτερων παιδιῶν τοῦ λαοῦ, τόσο περισσότερο μεγαλώνουν οἱ δεσμοί αἵματος μεταξὺ λαοῦ καί στρατοῦ καί ἡ ἐνίσχυση καί βοήθεια πού δίνει ὁ λαός στό στρατό. Γι' αὐτό, ἐξετάζοντας τό πρόβλημα τῆς ἑνότητας λαοῦ καί στρατοῦ, ἀπαραίτητα θά σταματήσουμε καί στό πρόβλημα τῆς ὀργάνωσης καί δουλειᾶς τῆς λαϊκῆς ἐξουσίας. Δέν θά μιλήσουμε βέβαια ἐδῶ γιά την ἑνότητα καί τό κοινό μέτωπο πάλης πού πραγματοποιεῖται, δυναμώνει καί στερεώνει καθημερα ἀνάμεσα στό Δημοκρατικὸ Στρατό καί τό λαό πού βρίσκεται στίς κατεχόμενες περιοχές. Ἐδῶ ἡ πικρή πεῖρα καί ὁ ἐθνικός ἐξευτελισμός πού δοκιμάζει μῆνες τώρα στήν πλάτη του ὁ ἑλληνικός λαός ἀπό την ἀμερικάνικη κατοχή καί τήν ἐφαρμογή τοῦ σχεδίου Μάρσαλ μαζὺ μὲ τίς λαμπρὲς νίκες καὶ ἐπιτυχίες τοῦ Δ.Σ δημιουργοῦν ἕνα δεύτερο μέτωπο στίς πόλεις καὶ στὴν κατεχόμενη περιοχὴ, ὅπου ἡ ἀντίσταση καὶ πάλη τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ μεγαλώνει καὶ ὅπου μεγαλώνουν καὶ οἱ προϋποθέσεις γιά μιά πλατειά στρατολογία καὶ δημιουργία ἐφεδρειῶν γιά τὸ Σ.Δ. Γιὰ τὸ πρόβλημα αὐτὸ τῆς ἑνότητας λαοῦ καὶ στρατοῦ στίς κατεχόμενες περιοχές καὶ τὸ πρόβλημα τῶν ἐφεδρειῶν πού σήμερα προβάλλει ἐπιτακτικά καὶ πού θὰ λυθεῖ μὲ τὴν ἔνοπλη πάλη, δὲν θὰ μιλήσουμε σήμερα. Θὰ μιλήσουμε γιὰ τίς ἐλεύθερες καὶ ἡμιελεγχόμενες περιοχές, ὅπου φθάνει ὁ ἔλεγχος τῆς λαϊκῆς ἐξουσίας.

Μέχρι τή μαχη τοῦ Γράμμου ἡ ἐνίσχυση τοῦ λαοῦ πρὸς τὸ Δημοκρατικὸ Στρατό περιορίσθηκε σὲ ὅσα ἀναφέραμε πιὸ πάνω. Ἡ προσπάθεια πού ἔκανε ὁ ἐχθρὸς νὰ συγκεντρώσει ὅλα τὰ μέσα πού εἶχε στὴ διάθεσή του γιὰ νὰ καταφέρει ἕνα ἀποφασιστικό χτύπημα στὸ Δημοκρατικὸ Στρατὸ, στίς κύριες δυνάμεις του πού δροῦσαν στὸ Γράμμο, ἔβαλε καὶ τὸ ζήτημα τῆς κινητοποίησης καὶ πλατειᾶς χρησιμοποίησης τῶν ἐφεδρειῶν ἀπὸ τὸν ἄμαχο πληθυσμό. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ ἐπιστράτευση καὶ χρησιμοποίηση τοῦ ἄμαχου πληθυσμοῦ ἔγινε στὴν ἐκστρατεία τοῦ Γράμμου μὲ κάποιο δισταγμό, μὲ καθυστέρηση καὶ ὄχι σχεδιασμένα. Στὸ τέλος τῶν ἐπιχειρήσεων στὸ Γράμμο καὶ ἰδιαίτερα μὲ τίς ἐπιχειρήσεις στὸ Βίτσι, ἡ ἐνίσχυση αὐτή παίρνει ἕνα παλλαϊκό χαρακτήρα καὶ γίνεται σὲ μιὰ σχεδιασμένη βάση. Ὁ κόσμος πού κινητοποιήθηκε μόνο στὴν περιοχή τοῦ Βίτσι (ἐλεύθερα καὶ ἡμιελεγχόμενα χωριά Φλώρινας Καστοριᾶς) ξεπερνάει τίς 3.500. *Δυό χιλιάδες χρησιμοποιήθηκαν γιὰ ὀχυρωματικὰ ἔργα,* 700 *σάν τραυματιοφορεῖς,* 100 *στίς μεταφορές μὲ κάρρα, μουλάρια γαϊδουράκια,* 100 *στά σιτοκαθαριστήρια καὶ στούς μύλους,* 250 *γιά ζύμωμα καὶ πολλοὶ ἄλλοι στὸ θερισμό, ἁλωνισμό καὶ στά τεχνικά συνεργεῖα πού σχηματίσθηκαν. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι καὶ οἱ πολύ γέροι καὶ μυρομάνες, πού μεῖναν στά χωριά γιὰ νὰ φυλᾶνε τα ζᾶ, πρόσφεραν καὶ ἀπὸ μιὰ ὑπηρεσία στὸ Δ.Σ. (ἔλεγχος τῶν διερχομένων, ζύμωμα, μεταφορᾶς μὲ κάρρα κ.λ.π). Ἀνάλογη προσπάθεια ἔγινε τελευταῖα στὴν Ἤπειρο καὶ ἄλλες περιοχές.*

Σήμερα, μελετῶντας αὐτή τὴν πεῖρα μποροῦμε νά βγάλουμε πολλὰ πλούσια διδάγματα καὶ συμπεράσματα.

1) *Ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ σὲ μιὰ πλατειά βάση γιά τὴν ἐνίσχυση τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ εἶχε σοβαρά ἀποτελέσματα. Ἀποδείχθηκε ἡ μεγάλη ἀξία καὶ συμβολή τοῦ λαοῦ στό ἔργο τῆς ἐνίσχυσης τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ καὶ ἡ σημασία πού ἔχει ἡ καλὴ ὀργάνωση τῶν μετόπισθεν μας, τῆς ἐλεύθερης καὶ ἡμιελεγχόμενης περιοχῆς γιά τὴν ἀνάπτυξη τῆς μαχητικότητας καὶ πολεμικῆς δράσης τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ. Σήμερα δὲν ἔχουμε πιὰ τό ἀντάρτικο. Ὁ Δημοκρατικός Στρατός ἀναπτύχθηκε σὲ μεγάλη δύναμη, σ' ἕνα στρατό ταχτικο, μὲ πολλὲς ὑπηρε-*

σίες, πού ἔχει ἀνάγκη νά κινητοποιήσει ὅλα τά μέσα πού βρίσκονται στή διάθεσή του καί νά ἐξασφαλίσει τήν ὁλόπλευρη καί παλλαϊκή συμμετοχή τοῦ πληθυσμοῦ στό ἔργο τῆς βοήθειας, ἐνίσχυσης καί διεξαγωγῆς τοῦ πολέμου.

2) Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἔνοπλου ἀγώνα καί τά καινούργια προβλήματα πού μπαίνουν μπροστά μας βάζουν ἐπιτακτικά τό πρόβλημα τῆς συστηματικῆς καί λογικῆς χρησιμοποίησης ὅλων τῶν ἐργατικῶν χεριῶν πού βρίσκονται στίς ἐλεύθερες μισοελεγχόμενες καί σκλάβες ἀκόμα περιοχές ὥστε ὁ στρατός μας νά φάει καλύτερα, νά ντυθεῖ καλλίτερα καί νά ἀντιμετωπισθοῦν οἱ ἄλλες ἀνάγκες οἱ καθαρά στρατιωτικές. Τά κατά τόπους λαϊκά καί ἐπαρχιακά Συμβούλια χρειάζεται, σέ συνεννόηση μέ τίς στρατιωτικές ἀρχές, πού βρίσκονται στόν τομέα τους, καί ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες τίς πολεμικοστρατιωτικές πού παρουσιάζονται στόν τομέα τους νά μελετήσουν καί νά λύσουν αὐτό τό πρόβλημα. Μέ βάση ἕνα καλά καθορισμένο σχέδιο πρέπει νά πραγματοποιήσουν καί τήν καλή συγκομιδή τῆς καλοκαιριάτικης σοδιᾶς (καλαμπόκια φασόλια, πατάτες κ.λ.π.) μαζί μέ τήν εἰσφορά καί ἐνίσχυση γιά τό Δ.Σ. καί τήν καλή προετοιμασία τῆς καινούργιας χειμερινῆς καλλιέργιας ὥστε νά μήν μείνει οὔτε σπιθαμή ἄσπαρτη, καί τήν ὀργάνωση συνεργείων γιά μάλλινα καί πουλόβερ γιά τό χειμώνα, καί τή διάθεση δυνάμεων γιά ὀχυρωματικά ἔργα, γιά τραυματιοφορεῖς, γιά τίς μεταφορές καί τήν ὀργάνωση ὅλων τῶν τεχνικῶν συνεργείων πού χρειάζονται γιά τήν διεξαγωγή τοῦ πολέμου. Τό σύνθημά μας: δέν πρέπει νά μείνει οὔτε μιά δύναμη ἀχρησιμοποίητη στήν ὑπηρεσία τοῦ πολέμου.

3) Πολλά τμήματά μας φέρνονται μέ σκεπτικισμό στό ζήτημα ἄν εἶναι σέ θέση ἡ Λαϊκή ἐξουσία νά τά βγάλει πέρα μέ τά προβλήματα αὐτά καί ὅτε ἐπεμβαίνουν ἀκόμα καί σέ τέτοιες δουλιές ὅπως εἶναι ἡ σοδειά, ὁ ἁλωνισμός, ἡ εἰσφορά κλπ. μέ ἀποτέλεσμα νά περιορίζουν τήν πρωτοβουλία τῶν Λ. Συμβουλίων εἴτε ἀκόμα συγκεντρώνουν στά χέρια τους ὑπηρεσίες πού εἶναι σέ θέση νά ἀναλάβει καί νά φέρει σέ πέρας ἡ Λαϊκή ἐξουσία. Καί ὅμως ἡ πεῖρα στό Γράμμο καί στό Βίτσι ἀπόδειξε ὅτι τά ἐπαρχιακά καί Λαϊκά Συμβούλια πού τούς τελευταίους μῆνες ἀπόκτησαν σοβαρή πεῖρα καί ὡρίμασαν πολιτικά, εἶναι σέ θέση νά τά βγάλουν πέρα μέ τά προβλήματα αὐτά καί μάλιστα σέ πολλές περιπτώσεις καί καλλίτερα ἀπό τό στρατό. Τά ἐπαρχιακά συμβούλια Καστοριᾶς—Φλώρινας ὄχι μόνο κινητοποίησαν, ὀργάνωσαν καί ἔθεσαν στή διάθεση τοῦ στρατοῦ χιλιάδες πολίτες γιά τά ὀχυρωματικά ἔργα, γιά τραυματιοφορεῖς, γιά μεταφορές τῶν τροφίμων καί πολεμοφοδίων ἀλλά ὀργάνωσαν καί μιά σειρά τεχνικά συνεργεῖα, πού ὡς τώρα ὀργάνωνε καί διηύθυνε ὁ στρατός. Τέτοια εἶναι: ἡ συγκέντρωση τοῦ σταριοῦ στούς μύλους, τό καθάρισμά του στά σιτοκαθαριστήρια καί τό ἄλεσμά του. Σιδεράδικα γιά ἐπισκευές, πεταλλουργεῖο πού παράγει 500 πέταλλα τήν ἡμέρα, καρροποιεῖο κλπ. Μέ τίς ἀντιλήψεις αὐτές, πού ὑπάρχουν σέ ὁρισμένα τμήματα καί διοικήσεις καί ἡ λαϊκή πρωτοβουλία καί δραστηριότητα περιορίζεται καί ἕνα σωρό κόσμος ἀπασχολεῖται κοντά στά τμήματα καί οἱ στρατιωτικές διοικήσεις πνίγονται σέ δουλιές πού εἶναι ξένες μέ τή στρατιωτική ἀποστολή τους. Καί εἶναι χαρακτηριστικό τό παράδειγμα μιᾶς Ταξιαρχίας πού εἶχε δύναμη συσσιτούντων διπλάσια ἀπό τήν κρουστική της δύναμη, γιατί ἦταν φορτωμένη μ' ἕνα σωρό τέτοια συνεργεῖα, πού καί τήν ἴδια δέν τήν ἄφηναν νά ἀπασχοληθεῖ ὁλοκληρωτικά μέ τόν πόλεμο καί πολλά ἀπό τά στελέχη της ἀπασχολοῦσε σέ μή στρατιωτικές δουλιές. Ἡ Λαϊκή ἐξουσία μπορεῖ νά ἀναλάβει καί νά διευθύνει μιά σειρά τέτοια τεχνικά συνεργεῖα πού εἶχε προτύτερα ὁ στρατός, μέ τήν ἁπλῆ ἐπίβλεψη τοῦ στρατοῦ, ὥστε νά ἐξοικονομηθοῦν περισσότερες δυνάμεις γιά τόν πόλεμο.

4) Μεγάλη σημασία πρέπει νά δοθεῖ στόν τρόπο πού κινητοποιεῖται καί ὀργανώνεται ὁ πληθυσμός γιά τίς ὑπηρεσίες τοῦ στρατοῦ. Ἡ πεῖρα μᾶς ἔδειξε ὅτι ὅταν ἡ πολιτική ἐπιστράτευση πραγματοποιεῖται μόνο ἀπό τό στρατό καί τή Λ. Πολιτοφυλακή καί ἀγνοοῦνται τά Λαϊκά συμβούλια τά ἀποτελέσματα δέν εἶναι τά ἴδια. Στήν Πρέσπα—Βίτσι κινητοποιήθηκαν χιλιάδες σχεδόν ἐθελοντικά. Σέ πολύ λίγες περιπτώσεις χρειάστηκε νά ἐπέμβει ἡ Λαϊκή Πολιτοφυλακή. Καί ὁ λαός αὐτός δούλεψε μέ ἐνθουσιασμό καί αὐταπάρνηση καί δέν ἐγκατέλειψε τή θέση του καί μάλιστα σέ περιοχές πού βάλλονταν συνεχῶς ἀπό τόν ἐχθρό. Σ' αὐτό πολύ βοήθησε ἡ ἰδεολογική καί ὀργανωτική προετοιμασία πού ἔγινε. Ἡ κινητοποίηση πρῶτα ἀπ' ὅλα πραγματοποιήθηκε ἀπό τά ἴδια τά Λαϊκά Συμβούλια. Πρίν ἀπό τήν κινητοποίηση προηγήθηκε πλατιά διαφωτιστική δουλιά ἀπό τούς κυβερνητικούς ἀντιπροσώπους καί τά μέλη τῶν ἐπαρχιακῶν συμβουλίων καί ἔτσι ὁ πληθυσμός κατάλαβε τό ρόλο καί τή σημασία τῆς δουλιᾶς πού ἐπρόκειτο νά ἀναλάβει καί τή θεώρησε σάν ἔργο δικό του καί ὄχι ξένο. Προσέχθηκε ὁ καταμερισμός τῆς δουλιᾶς νά γίνει ὅσο τό δυνατό πιό ἀκριβοδίκαια ὥστε νά μήν ὑπάρχει κανένα παράπονο. Ἐπί κεφαλῆς στούς λόχους διμοιρίες κ.λ.π. μπῆκαν τά στελέχη, οἱ πρόεδροι καί τά μέλη τῶν Λ.Σ. Στό χωριό Ψαράδες π.χ. στήν ἀρχή δέν πῆγαν ὅλοι οἱ ἱκανοί γιά δουλιά γιατί ὁ πρόεδρος προσπάθησε νά ἀπαλλάξει τήν ἀνεψιά του. Ἐνῶ σέ ἄλλο χωριό, τό Πλατύ, ὅλοι οἱ ἱκανοί γιά δουλιά πῆγαν μέ ἐνθουσιασμό γιατί ὁ ἴδιος ὁ πρόεδρος μπῆκε ἐπικεφαλῆς ἄν καί τό χωριό ἤθελε νά τόν ἀπαλλάξει. Ἐπίσης ὁ πρόεδρος τῆς Ρούλιας—Καστοριᾶς ἄν καί ἀνάπηρος, εἶναι ἐπικεφαλῆς τῶν ἔργων ὀχύρωσης στό λόχο του καί δουλεύει. Καί ἐδῶ μεγάλη καί ἀποφασιστική σημασία ἔχει τό προσωπικό παράδειγμα. Ἰδιαίτερη σημασία εἶχε ἡ πολιτική δουλιά πού

ὀργανώθηκε στούς λόχους, διμοιρίες, ὁμάδες κλπ ἔγινε προσπάθεια ὥστε οἱ λοχαγοί, διμοιρίτες κλπ νά εἶναι πάντα σέ θέση νά λύνουν στό μέτρο τοῦ δυνατοῦ τίς ἀνάγκες τῶν ἐπιστρατευμένων (ροῦχα, σκεπάσματα, καθαριότητα κ.λ.π.) Γιά τή δουλιά στίς γυναίκες, ἐκεῖ πού οἱ λοχαγοί οἱ διμοιρίτες κ.λ.π. δέν ἦταν γυναῖκες πῆραν σάν βοηθό γυναίκα. Γενικά ἡ καλή πολιτική δουλιά εἶχε πάντοτε τά ἀποτελέσματά της. Ὅταν στή Μπέλα — Βόντα χρειάστηκε ἕνα ὕψωμα νά ὀχυρωθεῖ γρήγορα ἐξήγησαν στούς λόχους αὐτή τήν ἀνάγκη, τούς φιλοτίμησαν μέ ἀποτέλεσμα νά δουλέψουν συνέχεια δυό μέρες καί δυό νύχτες καί ἡ ὀχύρωση νά εἶναι ἕτοιμη στήν καθορισμένη μέρα καί ὥρα. Σημασία ἐπίσης γιά τήν καλή καί εὐσυνείδητη δουλιά καί τήν ἀνάπτυξη τῆς ἀπόδοσης εἶχε ἡ ἅμιλλα πού ἔγινε μεταξύ τῶν λόχων καί τῶν διμοιριῶν καθώς καί ἡ ἐπίσημη ἀναγνώριση τῶν ὑπηρεσιῶν πού πρόσφερνε κάθε χωριό ἤ κάθε ἄτομο χωριστά. Ἡ ἀπόφαση τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν νά δώσει ἔπαινο στό χωριό Πλατύ καθώς καί ἡ ἀπόφαση γιά τήν παρασημοφόρηση πολιτῶν πού πρόσφεραν ἐξαιρετικές ὑπηρεσίες στό Γράμμο ἀποτέλεσε κίνητρο στήν καλή καί εὐσυνείδητη ἐκτέλεση τῆς ὑπηρεσίας.

Ἔχουμε καί ἀρνητικά παραδείγματα πού δείχνουν ὅτι ἐπειδή δέν προσέχονται τά λαϊκά ὄργανα ἤ παραγνωρίζονται, ἡ ἑνότητα αὐτή λαοῦ καί στρατοῦ ἀδυνατίζει. Στήν Ξάνθη, σέ ἐπιδρομή τοῦ ἐχθροῦ, δόθηκε βιαστικά διαταγή νά συγκεντρωθοῦν τά ζῶα καί οἱ κάτοικοι σέ χῶρο ἀσφαλῆ, χωρίς νά ἐξηγηθεῖ στούς κατοίκους καί τά Λαϊκά Συμβούλια γιατί γίνεται αὐτή ἡ συγκέντρωση ἐνῶ ὑπῆρχε ὅλος ὁ ἀπαιτούμενος καιρός. Ὁ ἐχθρός τό ἐκμεταλλεύτηκε αὐτό καί διέσπειρε τή φήμη ὅτι πρόκειται νά μεταφερθοῦν στή Βουλγαρία. Ἔτσι ἕνα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ μέ ἀρκετές χιλιάδες ζῶα διέφυγε πρός τόν ἐχθρό.

5) *Ἕνα ζήτημα σοβαρό πού σ' αὐτό μπορεῖ νά προσφέρει ὑπηρεσίες ὁ λαός καί τά Λαϊκά Συμβούλια στίς ἐλεύθερες καί μισοελεγχόμενες περιοχές εἶναι ἡ ἐπαγρύπνηση. Ὁ ἐχθρός ὀργανώνει τήν κατασκοπεία του καί τίς ὑπηρεσίες πληροφοριῶν του στήν ἐλεύθερη καί μισοελεγχόμενη περιοχή μέ χίλιους τρόπους. Χρησιμοποιεῖ ἀνθρώπους πού λυγίζουν μπροστά στή μοναρχοφασιστική τρομοκρατία. Τούς ἀνθρώπους πού κατεβαίνουν στά ἀστικά κέντρα γιά ἀγορές προσπαθεῖ νά τούς κάνει πράχτορές του κάτω ἀπό τήν ἀπειλή ἤ μέ την ἐξαγορά. Ἐξασκεῖ οἰκονομική πίεση σέ ὅσους παίρνουν ἐμβάσματα, ἐπιδόματα, συντάξεις. Προσπαθεῖ ἀκόμα νά χρησιμοποιήσει δικούς του ἀνθρώπους πού τούς στέλνει στό στρατό ἤ τούς μπάζει στά Λαϊκά Συμβούλια. Καί ὅλα αὐτά γιά νά παίρνει πληροφορίες, νά μᾶς παραπλανᾶ μέ συνθήματα, νά κάνει διαλυτική δουλειά. Ὁ τομέας αὐτός τῆς πάλης κατά τῆς ἐχθρικῆς κατασκοπείας καί τῶν ὀργάνων της εἶναι ἕνας ἀπό τούς σπουδαιότερους, γιά τή ματαίωση τῶν προσπαθειῶν τοῦ ἐχθροῦ καί τή σταθεροποίηση τῶν «μετόπισθεν» μας. Τή δουλιά αὐτή τή διευθύνουν καί τή διαχειρίζονται εἰδικές ὑπηρεσίες μας. Μά οἱ ὑπηρεσίες αὐτές δέ μποροῦν νά κάνουν τίποτε χωρίς τή λαϊκή ἐνίσχυση καί ὑποστήριξη, πού ἐνῶ τήν ἔχομε στήν διάθεσή μας δέν τήν ὀργανώνουμε καί δέν τήν διευθύνομε ὅπως πρέπει, ἄν καί ἀποτελεῖ τή μεγαλύτερή μας δύναμη σέ σχέση μέ τόν ἐχθρό, πού διαθέτει ὁρισμένα πουλημένα τομάρια. Οἱ λαϊκές ὀργανώσεις καί τά Λ. Συμβούλια λίγη σημασία δίνουν σ' αὐτό τό ζήτημα καί ἡ μαζική λαϊκή ἐπαγρύπνηση δέν εἶναι ἀνεβασμένη ἐκεῖ πού χρειάζεται. Ὑπάρχουν περιπτώσεις πού ὁ λαός βλέπει τούς ἐχθρούς του καί δέν τούς καταγγέλνει γιατί ἐπιδρᾶ ἐπάνω του ἡ δολοφονική τρομοκρατία, κυρίως στίς ἐλεγχόμενες καί μισοελεγχόμενες περιοχές. Ὑπάρχουν ὅμως καί περιπτώσεις πού δέν τούς διακρίνει μόνο καί μόνο γιατί δέν ἔχει γίνει ἡ δουλιά τῆς διαφώτισης καί διαπαιδαγώγησης ἀπό τίς πολιτικές ὀργανώσεις καί τή Λαϊκή ἐξουσία. Καί στή μιά περίπτωση καί στήν ἄλλη ὅταν γίνει καλή δουλιά μπορεῖ νά'χουμε σοβαρά ἀποτελέσματα.*

6 *Ἡ Λαϊκή ἐξουσία, τά Λαϊκά Συμβούλια καί ἡ Λαϊκή Πολιτοφυλακή μποροῦν νά προσφέρουν ἀνεχτίμητες ὑπηρεσίες καί στό πρόβλημα τῆς ἐπιστράτευσης καινούργιων δυνάμεων γιά τό στρατό καί τόν σχηματισμό τῶν ἐφεδρειῶν μας. Μέσα ἀπό τόν πληθυσμό πού παίρνει μέρος στά ὀχυρωματικά ἔργα, στίς μεταφορές τραυματιῶν στίς μεταφορές τροφίμων καί πολεμοφοδίων καί πού ἔρχεται σέ ἐπαφή μέ τόν κίνδυνο καί ζυμώνεται στήν καθημερινή πάλη μέ τό στρατό μας, μποροῦν νά ἐπιστρατευθοῦν ἑκατοντάδες καί χιλιάδες νέοι μαχητές, κυρίως γυναῖκες. Ἡ Λαϊκή Πολιτοφυλακή μέ τίς ἐπαφές πού δημιουργεῖ καί μέ τίς διεισδύσεις στίς ἡμιελεγχόμενες καί ἐλεγχόμενες περιοχές μπορεῖ να ἐπιστρατεύσει ἑκατοντάδες νέους μαχητές, ὅπως μᾶς δείχνει τό παράδειγμα τῆς Λαϊκῆς Πολιτοφυλακῆς Βίτσι, πού ὥς τώρα μέ τή δουλιά της ἐπιστράτευσε 1200 μαχητές τούς τελευταίους μῆνες. Ἀλλά καί τά Λαϊκά Συμβούλια μέ τή δουλιά τους στίς ἐλεγχόμενες καί ἡμιελεγχόμενες ἀπ' τόν ἐχθρό περιοχές μποροῦν νά κάνουν τήν ἴδια δουλιά, ὅπως, μᾶς δείχνει τό παράδειγμα στήν κατεχόμενη περιοχή Φιλιατῶν, ὅπου οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς κυβερνητικῆς ἐξουσίας μέ διεισδύσεις πού ἔκαναν πραγματοποίησαν ἐπιστράτευση νέων μαχητῶν.*

7) *Γιά νά μπορέσει ὁ λαός νά προσφέρει περισσότερες ὑπηρεσίες στό ἔνοπλο τμῆμα του τό στρατό πρέπει νά δυναμώσουμε καί νά στερεώσουμε περισσότερο τή Λαϊκή ἐξουσία. Τά Λαϊκά Συμβούλια καί τά Λ. Δικαστήρια ἀπόκτησαν σοβαρή πεῖρα. Ὁ λαός μέ τίς γενικές συνελεύσεις του, μέ τήν ἐκλογη τῶν ὀργάνων του μέ τήν ὁλόπλευρη συμμετοχή του στόν ἀγώνα ἀπέχτησε γερούς δεσμούς μέ τό κίνημα ὥς μέσα στα τρίσβαθα. Ὅμως ὑπάρχουν πολλές ἐλλείψεις, ἀδυναμίες. Ὑ-*

πάρχουν κοντά στά Λαϊκά Συμβούλια καί Λ. Δικαστήρια πού δουλεύουν καλά καί Λαϊκά Συμβούλια πού τους λείπει ή ζωντάνια, πού τό κυριώτερό τους χαρακτηριστικό είναι ή απάθεια ή χαλαρότητα καί ή αδιαφορία. Ὑπάρχουν Λαϊκά Συμβούλια πού τά χαρακτηρίζει μιά παρεξηγημένη συμβιβαστική πολιτική μέ τήν αντίδραση. Ἤ ακόμα καί Λαϊκά Συμβούλια πού κατόρθωσε νά τά κατακτήσει ή αντίδραση.

Συνέπεια όλων αυτών εἶναι ὅτι στά τελευταία αυτά χωριά σαμποτάρονται οἱ νόμοι τῆς Λαϊκῆς Ἐξουσίας, ἡ εἰσφορά δέν πραγματοποιεῖται, οἱ ὑπηρεσίες στό Δημ. Στρατό δέν ἐκτελοῦνται ἤ κωλυσιεργοῦνται, ὑπάρχει μιά πλήρης ἀσυδοσία στίς ἀγροζημιές, παρουσιάζονται σέ ὡρισμένες περιπτώσεις τάσεις ἀνάπτυξης τοῦ μαυραγοριτισμοῦ καί ἀκόμα ἡ ἀντίδραση χρησιμοποιεῖ αὐτά τά πόστα γιά νά διώχνει τόν κόσμο στίς κατεχόμενες περιοχές νά συγκεντρώνει πληροφορίες σέ βάρος τοῦ Δ.Σ. καί νά διαδίδει ἐχθρικά συνθήματα. Τά Ἐπαρχιακά Συμβούλια καί οἱ κυβερνητικοί ἀντιπρόσωποι εἶναι ὑπεύθυνοι γιατί δέν πρόσεξαν αὐτά τά χωριά καί δέν καταβάλαν προσπάθειες γιά νά ἀλλάξουν τήν κατάσταση. Εἶναι ὑπεύθυνοι γιατί δέν χρησιμοποίησαν ὅσο πρέπει τό δικαίωμα πού δίνει ὁ νόμος σέ κάθε χωριό νά ἀνακαλέσει τούς ἀντιπροσώπους του πού δέν ἐκτελοῦν τή δουλιά τους καί νά ἐκλέξει νέα ὄργανα καί ἀκόμα ὅτι δέν φρόντισαν νά δώσουν στόν κόσμο νά καταλάβει πῶς νά ἀσκήσει αὐτό τό δικαίωμα. Γενικά οἱ συνελεύσεις τοῦ χωριοῦ, ἡ λογοδοσία μπροστά σ' αὐτές τῶν λαϊκῶν ὀργάνων καί πολύ περισσότερο οἱ ἐπαρχιακές τρίμηνες συνελεύσεις πού προβλέπει ὁ νόμος λειτούργησαν πολύ ἐλαττωματικά. Ὑπεύθυνες εἶναι ἀκόμα καί οἱ ὀργανώσεις (Α.Κ.Ε., Ν.Ο.Φ.) πού δέν βοήθησαν ὅσο πρέπει τή λαϊκή ἐξουσία, πού δέν ἔδωσαν τά καλύτερα στελέχη τους καί..., κράτησαν τά καλύτερα γιά τόν ἑαυτό τους!!

Σήμερα προβάλλει ἐπιτακτικά τό πρόβλημα τῆς ἀνανέωσης τῶν λαϊκῶν ὀργάνων (Λ. Συμβούλια, Λ. Δικαστήρια) μέ μιά καλή προετοιμασία πού πρέπει νά γίνει μέ τή σύγκληση γενικῶν συνελεύσεων, στίς ὁποῖες νά κληθοῦν τά ὄργανα τῆς Λ. Ἐξουσίας νά λογοδοτήσουν, μέ τήν ἐκλογή νέων ζωντανῶν ἀνθρώπων πού νοιώθουν τόν ἀγώνα καί πού δουλεύουν γι' αὐτόν ἀφοσιωμένα. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἐχθρός θά προσπαθήσει νά μπει καί στά νέα αὐτά ὄργανα ἤ νά τά ἐπηρεάσει. Μά ὅταν γίνει καλή δουλιά ἀπό μᾶς, τίς προσπάθειες αὐτές τοῦ ἐχθροῦ μποροῦμε νά τίς ἐξουδετερώσουμε. Ἄλλωστε στό τελευταῖο διάστημα ἔχουν ἀναδειχτεῖ ἑκατοντάδες καί χιλιάδες ἄνθρωποι, προπαντός γυναῖκες πού δουλεύουν μέ πίστη, ἀφοσίωση καί αὐτοθυσία. Ἑκατοντάδες καί χιλιάδες ἄνθρωποι πού ἀναδείχτηκαν μέ ἱκανότητες καί μεγάλο κῦρος πρωτοπόροι στή μάχη τῆς σοδειᾶς, στά ὀχυρωματικά ἔργα, καί κατάχτησαν μέ τή δουλιά τους τόν τίτλο τοῦ πραγματικοῦ ἡγέτη μέσα στά χωριά τους καί στήν περιφέρεια. Αὐτούς πρέπει νά τούς βροῦμε καί νά τούς βοηθήσουμε νά βγοῦν στά Λαϊκά ὄργανα. Ἔτσι καί τή Λαϊκή Ἐξουσία δυναμώνουμε καί τό ἔργο τῆς ἐνίσχυσης τοῦ Στρατοῦ μας θά προωθήσουμε.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ

Τοῦ σ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΒΛΑΝΤΑ, Ὑποστράτηγου

Ὁ στρατός μας ἔχει κάνει κιόλας μιά ἔνδοξη πορεία. Μέσα σ' αὐτή τήν πορεία ἄλλαξε ἡ ποσότητα τῆς δύναμής του, ἡ ποιότητα, τῶν μαχητῶν καί στελεχῶν του, ἡ ποιότητα τοῦ ὁπλισμοῦ του, οἱ μέθοδες διοίκησής του, ἡ τακτική του, συνεπῶς καί ἡ ὀργανωτική του συγκρότηση.

Ἀπό τούς μεμονωμένους καί ἄοπλους καταδιωκόμενους δημοκρατικούς πολίτες περάσαμε στίς μικροομάδες μέ πρωτόγονο ὁπλισμό. Κατόπι περάσαμε στά λεγόμενα συγκροτήματα, πού τό καθένα εἶχε 60-70 καί ὡς 80 δύναμη. Δηλαδή, τό συγκρότημα ἦταν ἕνα εἶδος λόχου, μέ τρεῖς διμοιρίες καί ἡ διμοιρία μέ δυό ὁμάδες. Μετά δημιουργήθηκαν τάγματα μέ τρεῖς λόχους, δύναμης 200-250. Πάνω ἀπό αὐτά τά τάγματα εἶσαν τά Περιφερειακά Ἀρχηγεία. Ἀργότερα, πάνω ἀπό τά Περιφερειακά Ἀρχηγεία δημιουργήθηκαν τα Ἀρχηγεία Περιοχῶν. Τῆς Θεσσαλίας τό Σεπτέμβρη 1946. Τῆς Κεντρικῆς καί Δυτικῆς Μακεδονίας τόν Ὀχτώβρη 1946. Τῆς Ἠπείρου τόν Ὀχτώβρη 1946. Τῆς Πελοποννήσου τό Δεκέμβρη 1946. Τῆς Ρούμελης τό Γενάρη 1947. Τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καί Δυτικῆς Θράκης τό Γενάρη 1947. Τό Γενικό Ἀρχηγεῖο στίς 28 Ὀχτώβρη 1946. Ἀπό τό φθινόπωρο τοῦ 1947, στή Δυτική Μακεδονία ἀρχίζει ἡ ὀργάνωση ἐλαφρῶν Ταξιαρχιῶν. Στίς 27 Αὐγούστου 1948, μέ διάταγμα τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν τῆς Προσωρινῆς Δημοκρατικῆς Κυβέρνησης καταργήθηκαν τ' Ἀρχηγεία Περιοχῶν καί δημιουργήθηκαν Μεραρχίες. Στή Θεσσαλία ἡ Ι Μεραρχία, Στή Ρούμελη ἡ ΙΙ Μεραρχία. Στήν Πελοπόννησο ἡ ΙΙΙ Μεραρχία. Στήν Ἤπειρο ἡ VIII Μεραρχία. Καί στή Μακεδονία ἡ IX, X, XI Μεραρχίες. Μέ τό νόμο ἀριθμός 17 δημιουργήθηκε Ἀνώτατο Πολεμικό Συμβούλιο. Μέ τή διαταγή τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγείου Ε.Π.Ε. 309 τῆς 5-9-48 δημιουργήθηκε ἡ VII Μεραρχία στήν Ἀνατολική Μακεδονία καί Δυτική Θράκη.

Καί στίς μέθοδες καθοδήγησης τοῦ στρατοῦ μας ἔχουμε ἀλλαγές, ἀπό τότε πού δημιουργήθηκαν τά συγκροτήματα, ὡς σήμερα. Οἱ σπουδαιότερες ἀλλαγές εἶναι, κατά τή γνώμη μου, τρεῖς. Π ρ ῶ τ ο : ὁ θεσμός τῶν Πολιτικῶν Ἐπιτρόπων, πού τόσο συντέλεσε στήν ἀνάπτυξη τῆς ἠθικοπολιτικῆς ἑνότητας τοῦ στρατοῦ μας καί συνεπῶς τῆς πολεμικῆς του ἐπίδοσης. Δ ε ύ τ ε ρ ο : ὁ καθορισμός τῆς δημοκρατικῆς συνέλευσης σάν βασική μορφή πολιτικῆς συγκρότησης καί ζωῆς στό στρατό μας, πού τόσο συντέλεσε στήν ἀνάπτυξη τῆς ἠθικοπολιτικῆς του ἑνότητας καί συνεπῶς τῆς πολεμικῆς του ἐπίδοσης. Τ ρ ί τ ο : Ἡ συλλογική δουλιά στίς διοικήσεις καί στα ἐπιτελεῖα τῶν μονάδων τοῦ στρατοῦ μας, πού ἀναπτύσσεται ἰδιαίτερα κατά τό τελευταῖο χρονικό διάστημα.

Σέ γενικές γραμμές, αὐτές εἶσαν οἱ πιό βασικές ἀλλαγές στή συγκρότηση τοῦ στρατοῦ μας καί στίς μέθοδες καθοδήγησής του. Ἡ μελέτη τῆς πείρας πού ἔχουμε συγκεντρώσει, τόσο ἀπό τήν ἄποψη τῆς ὀργανωτικῆς συγκρότησης τοῦ στρατοῦ μας, ὅσο καί ἀπό τήν ἄποψη τῶν μεθόδων καθοδήγησής του ἔχουν μεγάλη σημασία.

* * *

Στήν ἀρχή τοῦ τωρινοῦ ἀντάρτικου καί γιά κάμποσο ἀκόμα χρονικό διάστημα ἦταν ἀναπόφευχτος ἕνας αὐτοσχεδιασμός στήν ὀργανωτική συγκρότηση τοῦ στρατοῦ μας. Οἱ αἰτίες πού προκαλοῦσαν ἕνα τέτοιο αὐτοσχεδιασμό εἶσαν πολλές. Ἀναφέρω τίς σπουδαιότερες. Π ρ ῶ τ ο : Ἀπό τήν ἀρχή, κυρίως γιά λόγους πολιτικῆς τακτικῆς, δέν ἦταν δυνατό νά συγκροτηθοῦν μεγάλα ἀντάρτικα τμήματα. Τέτοιες ἦσαν π.χ. οἱ μεταβαρκιζιανές συνθῆκες, πού ἡ συγκρότηση μεγάλων ἀντάρτικων τμημάτων θά ἔξεθετε σοβαρά ὅλο τό κίνημά μας. Δ ε ύ τ ε ρ ο : Ὁπλισμός δέν ὑπῆρχε σχεδόν καθόλου. Μέ ἀπίστευτα φτωχά μέσα σέ ὁπλισμό καί πυρομαχικά ἔγινε ἡ ἀρχή. Ἡ διάλυση τῶν σταθμῶν χωροφυλακῆς τῆς ὑπαίθρου, τό ἐνεδρευτικό χτύπημα καί ἀφοπλισμός μοναρχοφασιστικῶν συμοριῶν ἀποτέλεσε τήν πρώτη πηγή ἀνεφοδιασμοῦ σέ ὁπλισμό καί πυρομαχικά. Τ ρ ί τ ο : Ἐλάχιστα στελέχη κατώρθωσαν νά ξεφύγουν στό βουνό. Ἡ ἔλειψη στελεχῶν ἔπαιξε σοβαρό ρόλο γιά αὐτοσχεδιασμούς στήν ὀργανωτική συγκρότηση τοῦ στρατοῦ μας. Τ έ τ α ρ τ ο : Ἡ ἔλειψη μέσων διαβίβασης — π.χ. ἀσυρμάτων — ἔπαιξε ἐπιβραδυντικό ρόλο στή συγκρότηση τοῦ στρατοῦ μας σάν ἑνιαῖο σύνολο πανελλαδικά. Π έ μ π τ ο : Στήν ἀρχή τά ἀντάρτικα τμήματα, μιά καί δέν μποροῦσαν νά κάνουν παρά μόνο κλεφτοπόλεμο ἔπρεπε νά εἶναι μικρά, γιά νά ἑλίσσονται εὔκολα γιά νά χτυποῦν αἰφνιδιαστικά τόν ἐχθρό καί νά ἐξαφανίζονται. Ἕ χ τ ο : Καί στά ζητήματα συγκρότησης τοῦ Στρατοῦ μας ἔπαιξαν καί παίζουν σοβαρό ἄσχημο ρόλο, οἱ κακές

σεις πού κληρονομήσαμε ἀπό τόν παλιό στρατό καί συνέχεια ἀπό τόν Ε.Λ.Α.Σ. π.χ. προσκόληση σέ ὁρισμένα καλούπια.

Γιά τίς μέθοδες καθοδήγησης στό στρατό μας, ἀπό τήν ἀρχή τοῦ τωρινοῦ ἀντάρτικου κι' ἀκόμα ὡς σήμερα μποροῦμε νά παρατηρήσουμε τά ἀκόλουθα. Π ρ ῶ τ ο: Κύριο χαραχτηριστικό στήν ἀρχή καί γιά ἕνα μεγάλο χρονικό διάστημα κατόπι, ἦταν ἡ ἔλειψη ἑνιαίας διοίκησης. Ἡ ἑνιαία διοίκηση δέ ἔλειπε μόνο πανελλαδικά, ἀλλά καί στίς περιοχές. Κάθε συγκρότημα, εἴτε ἀργότερα κάθε περιφερειακό Ἀρχηγεῖο δροῦσε κάπως χωριστά ἀπό τά ἄλλα. Αὐτό ἀνέπτυσε πολλές φορές τάσεις καπετανάτου, πολύ βλαβερές, γιατί ἔδιναν τή δυνατότητα γιά σειρά σοβαρές ἀντιλαϊκές πράξεις, ἄλλες πολιτικές γκάφες καί σοβαρά στρατιωτικά λάθη. Δ ε ύ τ ε ρ ο: Ἡ ἀνεξαρτησία πού εἶχαν, λίγο πολύ ἀναπόφευχτα, πολλά στελέχη τοῦ στρατοῦ μας, τό κῦρος πού ἀπέχτησαν στόν Ε.Λ.Α.Σ. καί στό τωρινό ἀντάρτικο, δημιούργησε σ' αὐτά τάσεις στρατοκρατικές, ἀπαράδεχτες γιά ἕνα λαϊκοεπαναστατικό στρατό. Αὐτές οἱ τάσεις ἐκδηλώνονταν καί πρός τούς μαχητές καί πρός τό λαό. Αὐτές οἱ στρατοκρατικές τάσεις ἔβλαψαν ἀναμφισβήτητα. Καί τώρα ἀκόμα ἔχουμε μερικές τέτοιες ἐπιβιώσεις. Ἀκόμα αὐτές οἱ τάσεις ἐξαφάνιζαν πολλές φορές τή συλογική δουλειά στήν καθοδήγηση. Αὐτό γίνονταν σέ ὅλους τούς κρίκους τῆς διοίκησης τοῦ στρατοῦ μας. Γιά τήν ἔλειψη συλογικῆς δουλειᾶς σ' ὅλους τούς κρίκους τῆς διοίκησης τοῦ στρατοῦ μας, σοβαρό ρόλο ἔπαιξε καί τό γεγονός ὅτι φούσκωσαν τά μυαλά πολλῶν στελεχῶν τοῦ στρατοῦ μας. Πολλά στελέχη μας θεώρησαν τούς ἑαυτούς τους γιά σπουδαίους στρατηγούς, πού τά ξαίρουν ὅλα. Αὐτό ἔβλαψε ὅλη τή δουλειά, μά καί τά ἴδια τά στελέχη πού εἶχαν τέτοια ἰδέα γιά τούς ἑαυτούς τους. Εἶναι φανερό ὅτι ὅταν ἕνα στέλεχος νομίσει πώς τά ξαίρει ὅλα τότε χάνει τήν ἐπαφή μέ τήν πραγματικότητα, δέν καταβάλει προσπάθειες νά συγχρονίζει τόν ἑαυτό του. Ἔτσι μένει πίσω, χαντακώνει τόν ἑαυτό του, τούς ἀνθρώπους πού καθοδηγεῖ, τό ἴδιο τό κίνημά μας στή δοσμένη περιοχή, ὅπου εἶναι καθοδηγητής. Τ ρ ί τ ο: Ἡ πολιτική δουλειά θεωροῦνταν, λίγο πολύ, σάν ἀποσχόληση γιά τούς ἀπόλεμους χαρτογιακάδες. Αὐτό ἦταν, λίγο πολύ, ἀναπόφευχτο. Τά στρατιωτικά μας στελέχη, στήν ἀρχή τοῦ τωρινοῦ ἀντάρτικου εἶσαν ἀδύνατα πολιτικά. Ἡ ξεκομένη ζωή στό βουνό ξετροχιάζει πολιτικά τούς ἀνθρώπους. Ὅταν κρατάει κανείς τό ὅπλο, ἔτσι σχεδόν ξεμοναχιασμένος, δέ βλέπει πέρα ἀπό τήν κάνη του. Ὁ πολιτικός του ὁρίζοντας θολώνει. Αὐτά ὅλα ἀποτελοῦν τή μιά βασική αἰτία πού ὁδήγησε στήν ὑποτίμηση τῆς πολιτικῆς δουλειᾶς ἀπό πολλά στρατιωτικά μας στελέχη. Ἡ δεύτερη βασική αἰτία ἦταν ἡ ἀποτυχία, κατά τρόπο παταγώδικο καί ἀναπάντεχο, μερικῶν ἀκόμα καί ἀνώτερων πολιτικῶν μας στελεχῶν. Φυσικά κανείς δέν παραγνωρίζει ὅτι ἡ πολιτική δουλειά μέσα στό στρατό μας ἀποτελοῦσε ἕνα νέο δυσκολόλυτο πρόβλημα. Ὅμως, παρά τήν ὑποτίμηση τῆς πολιτικῆς δουλειᾶς στό στρατό μας ἀπό πολλά στρατιωτικά μας στελέχη, παρά τήν παταγώδικη καί ἀναπάντεχη ἀποτυχία μερικῶν ἀκόμα καί ἀνώτερων πολιτικῶν μας στελεχῶν, παρ' ὅλο πού ἡ πολιτκή δουλειά στό στρατό μας ἦταν ἕνα νέο δυσκολόλυτο πρόβλημα, ἐμεῖς κάναμε μεγάλα βήματα πρός τά μπρός. Ἡ ζωή τώρα ἀπόδειξε καί γιά τούς πιό κοντόφθαλμους, ὅτι ἡ ἠθικοπολιτική προετοιμασία στό στρατό μας, ἡ διαλυτική δουλειά στό μοναρχοφασιστικό στρατό, ἡ διαφώτιση στό λαό, ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν σπουδαῖα ὅπλα γιά τή νίκη.

Παρά τήν πρόοδο πού ἔχουμε, ὁ στρατός μας δέν πῆρε ἀκόμα μιά ἑνιαία συγκρότηση. Ὑπάρχουν καί τώρα λόχοι μέ διαφορετική δύναμη. Τό ἴδιο συμβαίνει μέ τά τάγματα, ταξιαρχίες, μεραρχίες. Σέ μερικές περιοχές ὑπάρχουν ἀκόμα περιφερειακά Ἀρχηγεῖα. Σέ ἄλλες περιοχές δέν ὑπάρχουν μεραρχίες. Στήν Κεντρική Μακεδονία ἡ διοίκηση τῆς 20ης ταξιαρχίας παίζει καί ρόλο Ἀρχηγείου Περιοχῆς. Ὅλες οἱ ταξιαρχίες καί μεραρχίες μας δέν ἔχουν τούς ἴδιους σχηματισμούς. Τό Γενικό Ἀρχηγεῖο καθοδηγεῖ ἀκόμα πολλές δευτερεύουσες μονάδες, πού δέν πρέπει νά τίς καθοδηγεῖ. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ μερικές μεραρχίες μας. Ὑπάρχουν ἀκόμα τμήματα στό στρατό μας, πού παραμένουν κολημένα σ' ὁρισμένους ὀρεινούς ὄγκους-διατηροῦν ἀκόμα καί τά ὀνόματα τῶν δοσμένων βουνῶν- πού αὐτό δημιουργεῖ, σέ μαχητές καί στελέχη, τήν ἰδέα ἑνός «βασιλείου» στό ὁποῖο τά βολεύουμε. Ἐκεῖ ἀσχολοῦνται μέ τή χτηνοτροφία, τήν κηπουρική, τή μελισσοκομεία, τήν ποικίλη βιοτεχνία κλπ. καί λιγότερο μέ τόν πόλεμο. Σ' αὐτά τά «βασίλεια» βαλτώνουν μαχητές καί στελέχη, χαλνοῦν κυριολεχτικά. Δέν εἶναι π.χ. σπάνιες οἱ περιπτώσεις πού μαχητές μας ὅταν ἀπομακρυνθοῦν ἀπό ἕνα τέτοιο «βιλαέτι» λιποταχτοῦν πρός τόν ἐχθρό, εἴτε ξαναγυρίζουν στό «βασίλειό» τους σκαστοί. Τό τελευταῖο π.χ. συνέβαινε πολύ συχνά μέ τούς μαχητές τοῦ Βίτσι, Πιερρίων, Καϊμάκτσαλαν, πού στέλονταν σ' ἄλλες περιοχές. Αὐτά ὅλα βαραίνουν πολύ καί μεγαλώνουν τίς ἀδυναμίες μας.

Μέ τό νά κάνουμε κριτική στά ζητήματα τῆς συγκρότησης καί διοίκησης τοῦ στρατοῦ μας, δέν πάει νά πεῖ ὅτι τά θαλασσώσαμε. Ἀντίθετα, παρά τά λάθη, ἐλλείψεις, ἀδυναμίες μας, βασικά καλά τά καταφέραμε. Στά ζητήματα τῆς συγκρότησης καί διοίκησης τοῦ στρατοῦ μας εἴχαμε μιά διαρκή πρόοδο. Καί μόνο τό γεγονός ὅτι ἀπό τίς μεμονωμένες ὁμάδες τῶν κα-

ταδιωκόμενων δημοκρατικών πολιτών φτάσαμε στό σημερινό ταχτικό στρατό μας, μέ τή σιδερένια έσωτερική ένότητα, μέ τήν έπική δράση, είναι άρκετό ν' άποδείξει πώς ό στρατός μας, παρά τίς μεγάλες δυσκολίες πού ύπήρχαν, συγχρονίζονταν άδιάκοπα καί άπό άποψη συγκρότισης καί άπό άποψη μεθόδων διοίκησης. Κάναμε αύτή τήν κριτική γιά δυό λόγους. Π ρ ῶ τ ο: Γιατί πρέπει νά μελετάμε τήν πείρα μας, γιά νά βγάζουμε διδάγματα. Δ ε ύ τ ε ρ ο: Γιατί καί τώρα έχουμε έλειψη έφευρετικότητας στά ζητήματα τής όργανωτικής συγκρότησης τοῦ στρατοῦ μας καί μερικές κακές έπιβιώσεις στά ζητήματα τής διοίκησής του. Είδικά πρέπει νά τονίσουμε πώς δέν μπορούμε νά ύπερηφανευόμαστε γιά τήν έπαναστατική έφευρετικότητά μας στά ζητήματα τής συγκρότησης έντελώς νέων σχηματισμών στό στρατό μας. Όχι μόνο δέν βρήκαμε άκόμα νέους τρόπους συγκρότησης, άλλά είμαστε διστακτικοί στή συγκρότιση μονάδων πού έχουν βγεί άπό τήν πείρα τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου καί άπό τά κινήματα τής έθνικής άντίστασης στήν Εύρώπη. Άναμφισβήτητα, έχτός άπό τήν άπειρία μας, κι' έδῶ βαραίνει ή παλιά κακή κληρονομιά, τόσο άπό τόν παλιό στρατό, όσο καί άπό τόν Ε.Λ.Α Σ.

***

Ό στρατός μας, στά ζητήματα τής συγκρότησης καί διοίκησης είχε καί θά έχει ένα προτσές (πορεία), δηλαδή διαρκή έξέλιξη. Όμοιομορφία συγκρότησης δέν ήταν δυνατό νά ύπάρχει άπό τήν άρχή. Κ α ί ό μ ο ι ο μ ο ρ φ ί α δ έ ν θ ά ύ π ά ρ χ ε ι π έ ρ α γ ι ά π έ ρ α ώ ς τ ό τ έ λ ο ς α ύ τ ο ῦ τ ο ῦ ά γ ῶ ν α. Μιά όρισμένη λοιπόν ποικιλομορφία στή συγκρότηση θά ύπάρχει. Τό βασικό έδῶ είναι ό άδιάκοπος συγχρονισμός τής συγκρότησης τοῦ στρατοῦ μας.

Πέρυσι τό Γ.Α. είχε έπεξεργαστεί ένα σχέδιο όργάνωσης τών έφεδρειών του. Μέ βάση αύτό τό σχέδιο όργανώθηκαν οί έφεδρείες του καί οί περισσότερες δυνάμεις τοῦ Άρχηγείου Δυτικής Μακεδονίας. Μ' αύτή τή συγκρότηση πολεμήσαμε στή Βόρεια Πίνδο. Στή διάρκεια αύτών τών μαχών παρουσιάστηκε άνάγκη νά καλυτερέψει αύτή ή συγκρότηση. Π.χ. δημιουργήσαμε μονάδες ένεργητικής άεράμυνας, μονάδες όχύρωσης, όλμαρχίες σέ μερικές ταξιαρχίες, λόχο μηχανημάτων κατά τάγμα, λόχους τραυματιοφορέων, αύξήσαμε τή δύναμη πυρός τών λόχων κλπ. Έτσι, ή ζωή στή Βόρεια Πίνδο έπέβαλε μιά νέα συγκρότηση στό στρατό μας. Τό Γ.Α. έπεξεργάστηκε μιά νέα σύνθεση τών έφεδρειών του. Αύτή ή συγκρότηση βγήκε άπό τή μελέτη τής όργανωτικής πείρας πού συγκεντρώσαμε στή Βόρεια Πίνδο. Ή νέα σύνθεση άποτελεί άκόμα ένα σοβαρό βήμα πρός τά μπρός. Αύτή ή σύνθεση θά βοηθήσει πάρα πολύ στή μαχητική πολεμική έπίδοση τοῦ στρατοῦ μας.

Ή νέα σύνθεση τών έφεδρειών τοῦ Γ.Α. δέν πρέπει νά μπεί σάν καλούπι γιά όλη τήν Έλλάδα. Αύτή άφορᾶ κυρίως τίς μονάδες μας στή Δυτική Μακεδονία. Αύτό όμως δέν θά πεί ότι οί μονάδες μας στίς άλλες περιοχές θά παραμείνουν στά παλιά. Άντίθετα πρέπει νά βελτιώσουν τή συγκρότησή τους. Ή νέα σύνθεση πού έπεξεργάστηκε τό Γ.Α. πολύ θά βοηθήσει γιά νά γίνη αύτή ή βελτίωση. Οί Μεραρχίες μας στή Θεσσαλία, Ρούμελη, Ήπειρο, Κεντρική Μακεδονία, Άνατολική Μακεδονία καί Θράκη πρέπει ν' αύξήσουν τή δύναμη τών ταξιαρχιών τους, τή δύναμη πυρός. Κάθε ταξιαρχία καί Μεραρχία πρέπει νά έχει μερικούς άπό τούς σχηματισμούς πού προβλέπει ή νέα σύνθεση. Π.χ. ένεργητικής άεράμυνας, άντιτάνκς κλπ. Οί ταξιαρχίες στήν Πελοπόνησο θά είναι πιό έλαφριές. Γενικά χρειάζεται μιά καλύτερη συγκρότηση. Αύτά τά «βιλαέτια» πού ύπάρχουν άκόμα σέ μερικά βουνά πρέπει νά διαλυθοῦν. Έκεί ίσως γιά κάμποσο χρονικό διάστημα πρέπει νά ύπάρχουν δυνάμεις μας.

Όμως αύτές πρέπει νά πάρουν κανονική συγκρότηση στρατιωτικών σχηματισμών π.χ. λόχου, διλοχίας, τάγματος. Καί άντί νά λέμε Άρχηγείο τάδε, θά λέμε 2ος λόχος 354 τάγματος κλπ.

Ή έπεξεργασία τής νέας συγκρότησης τοῦ στρατοῦ μας, γιά τώρα τελείωσε, φυσικά, αύτή θά συγχρονίζεται διαρκώς. Ή ούσία όμως δέν βρίσκεται στήν έπεξεργασία ένός σχεδίου συγκρότησης. Αύτό είναι βασικό, πρωταρχικό. Παραπέρα όμως πρέπει νά γίνει πράξη αύτή ή συγκρότηση. Αύτή είναι μεγάλη καί δύσκολη δουλιά. Μέ τό νά συγκροτήσεις π.χ. ένα σχηματισμό καί νά πείς οί τάδε μαχητές καί στελέχη θ' άνήκουν σέ τοῦτο τό σχηματισμό καί άλλοι σέ άλλο σχηματισμό, τό πρόβλημα δέν λύνεται. Οί μαχητές πρέπει νά μάθουν τή χρήση τών όπλων τοῦ δοσμένου σχηματισμοῦ καί τήν τακτική του. Τά στελέχη τοῦ δοσμένου σχηματισμοῦ πρέπει νά μάθουν έπίσης τή χρήση τών όπλων, τήν ταχτική χρησιμοποίηση τοῦ δοσμένου σχηματισμοῦ, γενικά τά προβλήματα διοίκησής του. Τό πρόβλημα είναι πιό δυσκολότερο γιά τίς μεγαλύτερες μονάδες π.χ. τάγματα, ταξιαρχίες καί προπάντων Μεραρχίες. Τό πέρασμα ένός στέλεχους άπό τή διοίκηση μιᾶς κατώτερης μονάδας στή διοίκηση μιᾶς άνώτερης άποτελεί ένα άλμα. Όσο μεγαλύτερη είναι ή μονάδα πού πάει νά διοικήσει, τόσο μεγαλύτερο είναι τό άλμα. Έδῶ δέν έχει νά διοικήσει μόνο περισσότερους άνθρώπους καί σχηματισμούς, πού κι' αύτό είναι δύσκολο, άλλά έδῶ πρέπει νά συνδυάζει τή δράση πιό πολλών άνθρώπων καί σχηματισμών, πιό πολλών καί ποικίλων πυρών, σέ μιά μεγαλύτερη έδαφική έχταση. Συνεπώς τώρα δέν είναι άρκετή ή προσωπική παλληκαριά, ή πίστη στή νίκη, ή προσωπική τους πείρα. Τώρα, περισσότερο άπό κάθε άλλη φορά, δίπλα στήν προσωπική παλ-

λληκαριά, στήν πίστη γιά τή νίκη, στήν προσωπική πείρα πρέπει νά προστεθεῖ ἡ ἀκούραστη δουλιά γιά ἀνάπτυξη τῶν διοικητικῶν ἱκανοτήτων, τῆς πολεμικῆς τους τέχνης στό ὕψος πού ἀπαιτεῖ ἡ νέα διοικητική θέση κάθε στελέχους.

Ἡ νίκη κερδίζεται μέ τήν προσωπική παλικαριά, μέ τήν πίστη στή νίκη, ἀ λ λ ά κ α ί μ έ τ ό μ υ α λ ό. Αὐτό δέν πρέπει νά τό ξεχνάει κανείς. Εἴπαμε ὅτι τό πέρασμα ἑνός στελέχους ἀπό τή διοίκηση μιᾶς κατώτερης στή διοίκηση μιᾶς ἀνώτερης μονάδας ἀποτελεῖ ἕνα ἅλμα. Ἐδῶ δέν ἔχουμε ἁπλῶς μιά ποσοτική ἀλλαγή, ἀλλά ταυτόχρονα καί μιά ποιοτική ἀλλαγή. Πῶς λοιπόν θ' ἀνταποκριθεῖ ἕνα στέλεχος σέ πιό σύνθετα καθήκοντα ἄν δέν ἀναπτύσσει καθημερινά ποιοτικά τόν ἑαυτό του; Κάθε στέλεχός μας καί προπάντων τ' ἀνώτερα πρέπει νά καταβάλουν ἀκούραστες προσπάθειες γιά τήν ποιοτική τους ἀνάπτυξη. Τό τονίζουμε αὐτό, γιατί σέ σειρά ἀνώτερα στελέχη μας ὑπάρχει κάποια αὐτοϊκανοποίηση, μιά πνευματική τεμπελιά. Δέν μελετοῦν ὅσο πρέπει τήν πείρα τους. Δέν προσπαθοῦν σχεδόν καθόλου ν' ἀφομοιώσουν τή πείρα ὅλου τοῦ στρατοῦ μας καί ὅσο εἶναι δυνατό καί τήν παγκόσμια πολεμική πείρα. Αὐτή ἡ ἔλειψη σοβαρῆς προσπάθειας γιά τήν ποιοτική τους ἀνάπτυξη ἔχει μερικές φορές σάν ἐπακόλουθο δυσάρεστα ἀποτελέσματα καί γιά τούς ἑαυτούς τους καί γιά τό κίνημά μας γενικότερα.

Ἄς συνοψίσουμε τώρα τά καθήκοντα πού μᾶς βάζει ἡ νέα σύνθεση τῶν μονάδων τοῦ στρατοῦ μας. Αὐτά κατά τή γνώμη μου εἶναι τά ἀκόλουθα. Π ρ ῶ τ ο: νά συγκεντρώσουμε κεῖνες τίς δυνάμεις πού καθορίσαμε μέ τό πλάνο γιά τίς ἐφεδρεῖες. Χωρίς αὐτές τίς δυνάμεις, ἡ νέα σύνθεση θά μείνει στό χαρτί καί οἱ ἐπιδιώξεις θά κρέμονται στόν ἀέρα. Δ ε ύ τ ε ρ ο: Νά ἀναπτύξουμε τά στελέχη πού ὑπάρχουν καί νά δημιουργήσουμε νέα στελέχη. Χωρίς αὐτή τήν ποσοτική καί ποιοτική ἀνάπτυξη τῶν στελεχῶν, ἡ νέα σύνθεση τῶν μονάδων μας θά εἶναι χωρίς ψυχή. Τ ρ ί τ ο νά συστηματοποιήσουμε πιό πολύ τήν ἐκπαίδευση ὅλων τῶν μαχητῶν μας καί νά ἐκπαιδεύσουμε σέ εἰδικές σχολές τούς μαχητές πού θά χρησιμοποιοῦν ὁμαδικά ὅπλα, τούς μαχητές πού θά ἀνήκουν σέ εἰδικούς σχηματισμούς πού ἀπαιτοῦν τεχνικές γνώσεις. Χωρίς αὐτή τήν ἐκπαίδευση κάθε μαχητής μας δέν μπορεῖ νά μᾶς δώση νό ἀνώτερο πού μπορεῖ νά μᾶς ἀποδώση, δέν θά μπορεῖ νά συνδυάζει σωστά τή δράση του μέ τή δράση τῶν συμπολεμιστῶν του στόν ἴδιο σχηματισμό καί πολύ περισσότερο δέν θά μπορεῖ νά κάνει αὐτό τό συνδυασμό μέ τή δράση τοῦ διπλανοῦ σχηματισμοῦ. Τ έ τ α ρ τ ο: Ἡ ἀριθμητική καί ποιοτική ἀνάπτυξη τοῦ στρατοῦ μας θά βάλει μέ μεγαλύτερη ὀξύτητα τά προβλήματα τοῦ ἐφοδιασμοῦ καί ἀνεφοδιασμοῦ. Συνεπῶς, αὐτά τά προβλήματα, πρέπει νά βρίσκονται πάντα στό κέντρο τῆς προσοχῆς ὅλων τῶν διοικήσεων τοῦ στρατοῦ μας. Στό ζήτημα τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ πρέπει νά θίξω ειδικά δύο ζητήματα· Τό πρῶτο εἶναι ὅτι πρέπει νά ἐπεξεργαστεῖ κάθε διοίκηση ἕνα πρακτικό σχέδιο δράσης, γιά νά βρεῖ ὅλα τά μεταγωγικά ζῶα πού εἶναι ἀπαραίτητα καί τά μέσα τῆς συντήρησής τους. Τό δεύτερο εἶναι ὅτι πρέπει νά δωθεῖ περισσότερη προσοχή στήν ἐπιλογή. Στοιχειώδικη ἐκπαίδευση καί καλύτερη φροντίδα τῶν στελεχῶν καί μαχητῶν πού θά δουλέψουν στίς μεταφορές. Π έ μ π τ ο: Τό μέγεθος καί ἡ πολυπλοκότητα τῶν προβλημάτων πού ἀντιμετωπίζουμε γιά λύση μᾶς ἐπιβάλλει νά δυναμώσουμε ἀκόμα πιό πολύ τή συλλογική δουλιά σ' ὅλες τίς διοικήσεις τῶν μονάδων τοῦ στρατοῦ μας καί τή ζωντανή καθοδήγηση σ' ὅλους τούς κρίκους. Ἀκόμα θά χρειαστεῖ ἕνα εἶδος μετεκπαίδευσης προπάντων ἀνωτέρων στελεχῶν. Αὐτό θά τά βοηθήσει νά συστηματοποιήσουν τίς γνώσεις πού ἔχουν καί νά κερδίσουν μερικές γνώσεις πού τώρα δέν ἔχουν.

Ἡ ποσοτική καί ποιοτική ἀνάπτυξη τοῦ στρατοῦ μας, θά βάλει ὁπωσδήποτε στήν ἡμερησία διάταξη τό πρόβλημα τῆς ὀργάνωσης μερικῶν Σωμάτων Στρατοῦ, κατά τή γνώμη μου ὡς πέντε Σώματα Στρατοῦ, πού στήν ἀρχή μπορεῖ νά ἔχει καθένα δυό Μεραρχίες. Θίγω ἁπλῶς αὐτό τό ζήτημα, γιατί παρ' ὅλο πού δέν μᾶς μπαίνει ἄμεσα γιά λύση αὐτό τό πρόβλημα πρέπει νά τό θέσουμε σάν προοπτική, γιά νά προετοιμαζόμαστε.

ΜΕΡΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΑΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

Τοῦ σ. ΖΗΣΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ, συνταγματάρχη Π. Ε.

Ὅπως σ' ὁλόκληρο τό Δ.Σ.Ε., ἔτσι καί στά τμήματά μας, μαχητές καί στελέχη ξεκαθαρίζουν ὅλο καί πιό πολύ τή μεγάλη σημασία καί νοιώθουν βαθύτερα τήν τεράστια συμβολή τῆς πολιτικῆς δουλειᾶς στό νά βελτιωθεῖ, νά ἀνεβεῖ πιό ψηλά ἡ στρατιωτικοπολεμική ἐπίδοση τοῦ Δ.Σ.Ε., νά γίνει καλύτερη ἡ ἠθικοψυχολογική προετοιμασία γιά νά κερδιθεῖ ἡ μάχη, ὁ πόλεμος.

Μά ὅπως σ' ὁλόκληρο τό Δ.Σ.Ε., ἔτσι καί στά δικά μας τμήματα, ἐξακολουθοῦν ἀκόμα νά ὑπάρχουν πολλά προβλήματα σχετικά μέ τήν ὀργάνωση τό περιεχόμενο καί τόν ἔλεγχο τῆς πολιτικῆς δουλειᾶς, πού πρέπει περισσότερο νά προσεχτοῦν καί νά φωτιστοῦν γιά νά μπορέσει νά σταθεῖ ἡ πολιτική δουλειά. Ἀποφασιστικός παράγοντας, δυνατός μοχλός γιά τήν προώθηση, σ' ὅλους τούς τομεῖς τῆς δράσης τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ, ἡ πολιτική ἐνημέρωση καί ὁ πολιτικός προσανατολισμός μαχητῶν καί στελεχῶν ἀποτελεῖ, ὅπως εἶναι γνωστό, βασικό καθῆκον τῆς πολιτικῆς δουλειᾶς. Ἡ σαφήνεια γύρω ἀπό τούς ἄμεσους καί ἀπώτερους στρατιωτικοπολιτικούς σκοπούς καί ἐπιδιώξεις τοῦ κινήματος προικίζει πάντα τούς λαϊκοδημοκρατικούς ἐπαναστατικούς στρατούς μέ ἀπροσμέτρητη δύναμη καί καταπληχτικό ἠθικό κουράγιο γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν ἀντίδραση καί τούς ἐχθρούς τοῦ λαοῦ.

Μέ τό ἔντυπο ὑλικό πού βγάζει τό Γ.Α. καί ἡ μεραρχία, καί προπαντός μέ τά πολιτικά σχόλια καί ντοκουμέντα μέ τή «φωνή τῆς ἀλήθειας» τοῦ ραδιοσταθμοῦ μας, ὅπου ἀναμφισβήτητα ἀποτελεῖ καθημερινό προσκλητήριο μάχης καί φωτεινό φάρο γιά τό Δ.Σ.Ε. καί ὁλόκληρο τό λαό, οἱ μαχητές καί τά στελέχη μας ἔχουν τίς κατευθυντήριες γραμμές καί τα πλαίσια γιά τήν γενικώτερη καί καθημερινή τους πολιτική δουλειά.

Τά σημεία ὅμως πού μένουν σάν προβλήματα εἶναι: Νά ὀργανωθεῖ καλύτερα ἡ δουλειά ἔτσι πού νά φτάνουν ὡς τόν πιό ξεκομμένο σχηματισμό τά στοιχεῖα αὐτά. Νά φτάνουν ὅσο παίρνει πιό γρήγορα καί, τό σπουδαιότερο, νά μετουσιώνονται σέ συγκεκριμένα καθήκοντα γιά τό κάθε τμῆμα καί σχηματισμό. Γιά ἕνα μεγάλο διάστημα παλαιότερα ὑπῆρχε στά τμήματά μας ἡ ἀδυναμία αὐτή. Ὄχι μόνο σέ ἀπομακρυσμένους σχηματισμούς, ἀλλά καί βασικά ἀκόμα τμήματα ἡ πολιτική μας γραμμή ἔφτανε πολύ ἀργά. Καί βέβαια αὐτό δέν ἔμεινε χωρίς ἀποτελέσματα. Δίπλα σ' ὅλα τ' ἄλλα ἄσχημα ἀποτελέσματα ἔχει ἐπίδραση στόν καινούργιο καί παληό κόσμο καί ἀποτελοῦσε ὁπωσδήποτε αἰτία γιά τίς λιποταξίες. Σχετικά μέ τούς ἀπομακρυσμένους σχηματισμούς τ' ἀποτελέσματα ἦταν ἀκόμα πιό δυσάρεστα. Σ' ἕνα ποσοστό δημιούργησε τό πικρό παράπονο ὅτι πεταχτήκανε ἐκεῖ καί ξεχάστηκαν ἀπό τή Διοίκησή τους, ὅπως εἶπε σέ μιά δημοκρατική συνέλευση ἕνας μαχητής στό Πήλιο, ἀλλά, στήν ἀνατολική Θεσσαλία, εἴχαμε μιά περίπτωση, πού ὅσο περιορισμένης σημασίας γιά ὁλόκληρο τό Δ.Σ.Ε. ἀκόμα καί γιά τή Μεραρχία μας καί ἄν εἶναι, δέν παύει νά εἶναι πολύ χαρακτηριστική γιά τίς ἔσχατες συνέπειες πού μπορεῖ νά ἔχει ἡ παραμέληση τῆς πολιτικῆς δουλειᾶς, τοῦ πολιτικοῦ προσανατολισμοῦ καί ἡ ἐξασφάλιση κάτω ἀπό ὁποιεσδήποτε συνθῆκες συστηματικοῦ ἐλέγχου. Μιά ὁμάδα ἐλεύθερων σκοπευτῶν πού ἄσχημα διαλέχτηκε καί ἀκόμα πιό ἄσχημα παρακολουθήθηκε καί βοηθήθηκε ἔδωσε τέτοιο περιεχόμενο στήν ἀνεξαρτησία—της σάν ὁμάδας καί τή δράση της πού τελικά δέν δέχονταν καί δέν ἐκτελοῦσε καμμιά ἐντολή ἀπό κανέναν καί ἀπό τήν ἴδια τήν καθοδήγηση. Μεθοῦσε καί δημιουργοῦσε ζητήματα μέσα στά χωριά σέ βάρος τοῦ Δ.Σ.Ε. καί ἀνάγκασε τή Διοίκηση τελικά νἀντιμετωπίσει ριζικά τήν περίπτωσή τους. Νά τούς συλλάβει καί τούς παραπέμψει στό στρατοδικεῖο.

Μά πιό δύσκολο πρόβλημα ἦταν καί ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἡ συγκεκριμενοποίηση τῶν καθηκόντων ἀπό κάθε ἀπόφαση εἴτε διαταγή γενικώτερης σημασίας γιά τό Δ.Σ.Ε. (ὅπως π. χ. ἡμερήσιες δ)γές τοῦ Γ. Α., τῆς Π.Δ.Κ., ἀποφάσεις τοῦ Π.Γ. καί τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε., ἄρθρα τοῦ σ. Ζαχαριάδη, γράμματα τοῦ Π. τοῦ Γ.Α. σ. Μπαρτζιώτα κλπ).

Γιά ἕνα διάστημα ἡ δουλειά αὐτή γινόταν μέ μηχανική θά ἔλεγε κανένας, μέ κατά λέξη μεταφορά ἀπό ἀχτίφ ἀνωτέρων σέ ἐκτ... κατωτέρων στελεχῶν χωρίς ν' ἀλλάξει τίποτε σχεδόν στήν οὐσία καί στόν τύπο, στό ...

πωση καί στό περιεχόμενο.

Μέ τό κατέβασμα τῶν στελεχῶν (ξεκινώντας ἀπ' τά στελέχη τῆς ἴδιας τῆς Μεραρχίας καί σέ πολλές περιπτώσεις καί τοῦ κλιμακίου) στή βάση, καί συγκεκριμένα, ὅπου χρειαζόταν βοήθεια μέ γραπτές ὁδηγίες κλπ. ξεπεράστηκε ἀποφασιστικά ἡ ἀδυναμία αὐτή. Στά τμήματά μας ἰδιαίτερα τῆς Δυτικῆς Θεσσαλίας πού εἶναι οἱ κύριες δυνάμεις τῆς Μεραρχίας αὐτό ἔγινε τώρα σύστημα καί συνήθεια μας. Μιά κατ' ἀρχήν ξουμερή μελετημένη ἀνάλυση σέ πλατύτερο ἀχτίφ καί σέ μικτές συνελεύσεις συγκεκριμένη κατόπιν συζήτηση μέσα σέ δημοκρατικές συνελεύσεις καί πυρῆνες πού ἀνακεφαλαιώνεται καί ὁλοκληρώνεται μέ μιά πολύ σύντομη, φλογερή ὅμως ὁμιλία στό σύνολο τῶν μαχητῶν, πού παίρνουν μέρος σέ μιά ἐπιχείρηση, λίγο πρίν ἀπό τήν ἐπιχείρηση, αὐτό ἐφαρμόστηκε ἀπαρέγκλιτα, μπορεῖ νά πεῖ κανείς, σ' ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις πού ἔκαναν τά τμήματά μας, καί φυσικά τ' ἀποτελέσματα ἦταν λαμπρά. Μαχητές καί στελέχη ὄχι μόνο δέν ἀρνήθηκαν ὅτι τούς ζήτησε ἡ Διοίκησή τους ἀλλά καί ζήτησαν μέ δική τους πρωτοβουλία καί ξεχωριστή ἐπιμονή πρόθυμες εὐθύνες καί βαρύτερες ἀποστολές. Δέν εἶναι μοναδική ἡ παρακάτω περίπτωση, πού μαχητές καί στελέχη μας ἐκφράζοντας τήν ἐπιθυμία τοῦ τμήματός τους παρουσιάζονται ἤ στέλνουν γράμμα στή Μεραρχία καί ζητοῦσαν σοβαρότερη ἀποστολή.

«Ἐπιτροπές τοῦ Λ. Θ. κάνουμε καί μιά αἴτηση στή διοίκηση πού ἐκφράζουμε τή θέληση τῶν μαχητῶν γιά πόλεμο. Θεωρήσαμε σκόπιμο ν' ἀπευθυνθοῦμε καί σέ σένα προσωπικά, κι' ἔχουμε τήν πεποίθηση πώς θά συντελέσεις νά ἱκανοποιηθεῖ ὁ φλογερός νεολαίτικος πόθος μας.

Μάταια περιμένουμε μέρες, τώρα νά πᾶμε στή μάχη. Καί τούτη τή φορά ἡ διάταξη τοῦ λόχου καί τῆς ταξιαρχίας μας δείχνει ὅτι πάλι ἀποστολή καλύψεως ἔχουμε. Μά ἐμεῖς ζητᾶμε νά μᾶς βάλετε σέ ἕναν ἀπ' τούς βασικούς τομεῖς τοῦ μετώπου. Θέλουμε νά καταλάβετε ὅτι σ' ὅλα τά στελέχη τοῦ λόχου καί στούς ἄνδρες ἔχει γίνει συνείδηση σαράντι πού μᾶς γράφει ὅτι πρέπει νά ριχτοῦμε ἀποφασιστικά στήν κρίσιμη τούτη ὥρα πού περνάει τό κίνημά μας νά δώσουμε ἐπάξια τό παρών στό πατριωτικό πολεμικό σάλπισμα τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε. 27)8)48.

Ἡ Διοίκηση τοῦ Λόχου Νεολαίας
Σιῶκος Σταῦρος — Ἀγγελάκης

Ἔτσι, ἄν οἱ μαχητές τοῦ Γράμμου ἔδειξαν ὑπέροχη ὑπομονητικότητα καί ἐπιμονή στήν ἐκπλήρωση τοῦ καθήκοντός τους, ἄφθαστο ἡρωϊσμό καί αὐτοθυσία μέσα στό χαράκωμα μέρες καί νύχτες ὁλόκληρες δίνοντας σκληρές μάχες καί οἱ δικοί μας μαχητές ἔδειξαν ἀντοχή καί ἐπιμονή, πραγματοποιοῦσαν ἐξαντλητικές πορεῖες δίνοντας παράλληλα σκληρές μάχες μέ μιά ὑπεράνθρωπη προσπάθεια καί ὑπερένταση. Αὐτό μπορεῖ νά τό ἰσχυρισθεῖ κανένας γιά τήν ἁλυσσίδα τῶν ἐπιχειρήσεων, πού ἁπλώνεται ἀπό τά Ἄγραφα καί τόν Κόζιακα ὡς τό ὑψίπεδο τῶν Γιαννίνων, ἀπό τό Σμόλικα ὡς τόν Τύρναβο καί τήν Ἀγυιά.

Στή συνείδηση τῶν σκοπῶν καί ἐπιδιώξεων τοῦ ἀγῶνα καί τῆς κάθε ἐπιχείρησης πολύ βοηθεῖ ἡ ἀνασκόπηση τῆς πολιτικοστρατιωτικῆς κατάστασης μέ στοιχεῖα παρμένα ἀπ' τήν περιοχή μας. Ἡ δουλειά αὐτή δέν μπάζει μόνο εὐκολώτερα καί καλύτερα τά τμήματά μας στήν πολιτική, στρατιωτική κατάσταση, γιατί ξεκινάει ἀπό τή δική τους τή ζωή καί τά δικά τους ἄμεσα ἐνδιαφέροντα, ἀλλά τούς κάνει νά νοιώθουν βαθύτερα τά ἄμεσα πρακτικά τους καθήκοντα π.χ. (γιά νά ἀναφερθεῖ ἕνα πρόσφατο παράδειγμα) Τό τελευταῖο ἄρθρο τοῦ σ. Ζαχαριάδη ἀναλύθηκε στά τμήματά μας μέ στοιχεῖα βγαλμένα ἀπό τή θεσσαλική μοναρχοφασιστική πραγματικότητα, πού ἐπαληθεύουν καί ἐπιβεβαιώνουν τήν ὀξύτατη κρίση τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ καθεστῶτος μετά τήν ἀποτυχία του στό Γράμμο.

Τίς συνέπειες αὐτές, τήν τραγική κατάσταση τῶν ἐργαζομένων, τήν ἐξοντωτική ἔκταση τῆς τρομοκρατίας, τό σμπαραλιασμένο ἠθικό τῶν ἐθνικοφρόνων ἀλλά καί τή νέα φάση πού μπαίνει ὁ ἀγώνας καί τήν ἀκόμα πιό μεγάλη δραστηριότητα καί πολεμική ἀπόδοση, πού πρέπει νά δείξουμε τήν εἶδαν τά τμήματά μας σέ θεσσαλικά παραδείγματα.

Ἔτσι διαπίστωσαν, μέ τήν ἴδια τους τήν πείρα, ὅτι ὁ ἐχθρός αἰφνιδιάστηκε μέ τίς ἐπιχειρήσεις μας στις πόλεις καί ἔπαθε σοβαρές ζημιές, ἀλλά τώρα συνῆλθε ἀπό τήν πρώτη σύγχιση. Πῆρε περισσότερα μέτρα, μετέφερε καί λίγες δυνάμεις ἀλλά, πρό πάντος ταμπουρώνεται ἀκόμα πιό καλά σ' ὡρισμένες θέσεις. Καί στήν Ἀγυιά, ἀλλά κυρίως στή Λάρισσα, ὁ ἐχθρός μᾶς περίμενε μιά καί εἶχε πάρει τά μέτρα του καί αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ παλληκαριά σήμερα χρειάζεται νά συνοδεύεται ἀπό μεγαλύτερη μαστοριά καί τέχνη, μέ συστηματικώτερη ἐκπαίδευση ἰδιαίτερα σέ κατωκοιμένους τόπους μέ δημιουργία ἰδιαίτερων σωμάτων κυνηγῶν ἁρμάτων μάχης, μέ τολμηρότερη χρησιμοποίηση τῶν πάντζερ καί τοῦ ἐκρηκτικοῦ ὑλικοῦ, μέ καλύτερη ἐκμάθηση ἀπό τήν πλειοψηφία τῶν μαχητῶν τῶν εἰδικῶν ὅπλων μέ τελειότερη λειτουργία τῶν συνδέσμων καί διαβιβάσεων μέ μεγαλύτερη ἐπιμονή στήν ἐκπλήρωση μιᾶς ἀποστολῆς, μέ μεγαλύτερη διαπαιδαγώγηση τῶν μαχητῶν γιά νά ἀναπτύξουν στό μάξιμουμ τήν ἐφευρετικότητα καί πρωτοβουλία.

Ἀκριβῶς ὅμως ἐδῶ εἶναι ἕνα σημεῖο πού πρέπει νά βελτιωθεῖ πολύ περισσότερο ἡ δουλειά μας. Ἄν ἔγινε σύστημα καί συνήθεια —ἡ καλή ἰδεολογική προπαρασκευή κάθε ἐπι-

χείρησης ἀπό τήν πιό μικρή ὡς τήν πιό μεγάλη δέν μποροῦμε νά ποῦμε ἀκριβῶς τό ἴδιο καί γιά τή μελέτη καί ἀξιοποίηση τῆς πείρας ἀπό τίς ἐπιχειρήσεις μέ συστηματική κριτική τῶν μαχῶν. Οἱ δημοκρατικές συνελεύσεις κατά διμοιρία ἀκόμα καί κατά λόχο γιά τήν κριτική τῆς μάχης μέ τήν ἐξέταση τῶν θετικῶν καί αρνητικῶν της πλευρῶν καί ἀποτελεσμάτων δέν λείπουν ἀπ' τή δουλειά μας, ὅμως αὐτό δέν φτάνει. Χρειάζεται γιά τήν μελέτη καί ἀξιοποίηση τῆς πείρας αὐτῆς περισσότερη μελέτη, σύστημα, ἐπιμονή καί συνέπεια. Χρειάζεται νά συνηθίσουν οἱ διοικήσεις κάθε τμήματος στήν ὑποχρέωση νά στέλνουν παρά τίς ὁποιεσδήποτε ἄλλες ἀσχολίες καί ἀποστολές τους ἔκθεση γιά κάθε μάχη εἴτε σοβαρή στρατιωτική ἐνέργεια. Αὐτό θά τίς ὑποχρεώσει στό νά σκεφτοῦν περισσότερο τήν ἐπιχείρηση, νά τήν μελετήσουν πιό πολύ, νά βλέπουν τις ἀδυναμίες τους. Χρειάζεται ἀκόμα ὕστερα ἀπό κάθε τέτοια ἐπιχείρηση εἰδική σύσκεψη τῶν στελεχῶν σέ συμμετοχή τῆς διεύθυνσης τῆς ἐπιχείρησης πού θά συζητήσει καί θά κρίνει τήν προπαρασκευή καί ὀργάνωση-ἐκτέλεση τῆς ἐπιχείρησης. Τά στρατιωτικά διδάγματα καί συμπεράσματα τίς ἀδυναμίες καί ἐλλείψεις καί λάθη.

Μέ τόν τρόπο αὐτό πλουτίζεται ὁ πείρα τῶν στελεχῶν, βαθαίνει πιο πολύ ἡ συνείδηση τῶν εὐθυνῶν, βγαίνει πολυτιμώτερο ὑλικό, πού μπορεῖ νά ἀποτελέσει βάση γιά τήν πιό ἀποτελεσματική καί θετική ἐκπαίδευση μέσα στά τμήματα καί προπαντός συστατικό στοιχεῖο γιά κάθε στέλεχος τό συστηματικό καί ἐπίμονο ἔλεγχο στήν προπαρασκευή καί ἐκτέλεση τῆς ἐπιχείρησης.

Ἡ πείρα ἀπό τέτοια ἀχτίφ ἔδειξε ὅτι κάθε φορά παρουσιάζονται καταπληχτικές παραλείψεις, ἀδυναμίες. Καί αὐτό δέ σημαίνει ἄλλο παρά ὅτι πρέπει ἡ δουλειά αὐτή παράλληλα μέ τή συστηματική ἐκπαίδευση, σ' ἕνα λαϊκό ἐπαναστατικό στρατό, πού δέν πέρασε ἀπό ἀκαδημίες νά γίνεται ἐπίσης συστηματικά καί ἐπίμονα γιά νά ἀνεβαίνει πιό ψηλά κάθε φορά τό στρατιωτικό ἐπίπεδο τῶν στελεχῶν του γιά νά μελετιέται καί ἐκτιμιέται συγκεκριμένα καί πιό ἀποτελεσματικά ἡ στρατιωτικοπολεμική ἐπίδοσή τους.

* * *

Ἡ συμβολή τῶν πολιτικῶν ἐπιτρόπων στή στρατιωτικοπολεμική ἐπίδοση καί στά δικά μας τά τμήματα εἶναι ἀρκετά σοβαρή. Φυσικά αὐτή ἡ συμβολή πέρασε ἀπό ὁρισμένα στάδια καί φάσεις. Ἦταν ἑπόμενο. Καί οἱ σχηματισμένοι ἄνθρωποι ἔλλειπαν ἀλλά καί ἡ πείρα ἀπό μιά τέτοια δουλιά. Ὅμως μέ εἰδικές συσκέψεις καί συνεργασίες, μέ πραγματική βοήθεια στή δουλιά τους, μέ γραπτά μαθήματα γιά τό ρόλο καί τά καθήκοντα τοῦ Π.Ε. εἴχαμε πολλά θετικά ἀποτελέσματα. Ἡ δουλιά αὐτή ὁλοκληρώθηκε τελευταία μέ ἕνα εἶδος φροντιστηριακή ἀνακεφαλαίωση πού κράτησε πέντε μέρες, μέ δυό-τρία θέματα τή μέρα καί ἐξέταση τῶν προβλημάτων πού ἀντιμετώπιζαν στή δουλιά τους οἱ Π.Ε.

Γιά κάθε θέμα π.χ. λιποταξία κ.λ.π. χωριστά γίνονταν εἰσήγηση ἀπό ἕνα πολιτικό ἐπίτροπο. Ρωτοῦσαν καί μιλοῦσαν οἱ ἄλλοι, στό τέλος γινόταν κλείσιμο μέ ἀποκρυστάλλωση τῶν συμπερασμάτων, καί δίνονταν ὑπεύθυνη λύση. Τό ὄφελος ἦταν διπλό καί γιά τούς ἴδιους τούς Π.Ε. ἀλλά καί γιά τούς καθοδηγητές. Ἔτσι οἱ πολιτικοί μας ἐπίτροποι ὅπως καί οἱ σύντροφοί τους στό Γράμμο ἀνταποκρίνονται κάθε μέρα καί πιό πολύ στά καθήκοντα τους. Δείχνουν ἡρωϊσμό καί προσωπική παλληκαριά. Εἶναι πολλοί οἱ Π. Ε. πού στάθηκαν στή μάχη ἡ ψυχή τοῦ τμήματός τους, τραυματίστηκαν εἴτε σκοτώθηκαν. Σέ μιά σύσκεψη τῶν Π.Ε. τῆς 192 ταξιαρχίας διαπιστώθηκε τό ἱκανοποιητικό γεγονός, ὅτι οἱ Π.Ε. στό σύνολό τους ὄχι μόνο πολεμοῦν, ἀλλά καί διακρίνονται γιά τήν παλληκαριά τους.

Οἱ Π.Ε. ἐπίσης δείχνουν συνέπεια στήν πραχτική ἐφαρμογή τῆς πολιτικῆς μας καί ἀδιαλλαξία σέ ζητήματα ἀρχῶν. Ὁ νόμος γιά τήν ἀμνηστεία π.χ. τῆς Π.Δ.Κ. ἐφαρμόστηκε μέ πολύ λογικό, πολιτικό χειρισμό ἀπ' τούς Π.Ε. τῶν τμημάτων μας καί τῆς πόλης Τρικάλων Καρδίτσας.

Ἐκμεταλλεύτηκαν σωστά τή σπασμένη ψυχολογία τῶν μαϋ ἀπό τά πετυχημένα χτυπήματα τοῦ Δ.Σ.Ε. στίς περιοχές Κόζιακα-Ἀντιχασίων. Τ' ἀποτελέσματα ἦταν ἀρκετά καί χαρακτηριστικά γιά μιά περιοχή, πού τόσες ἐλπίδες στήριξε ὁ μοναρχοφασισμός στούς μαϋδες. Πολλοί μαϋδες παράδοσαν τά ὅπλα τους στό Δ.Σ.Ε. Περισσότεροι τά παράτησαν καί ἀσχολοῦνται μέ τίς δουλειές τους. Καί ὑπάρχουν περιπτώσεις πού οἱ μαϋδες δίνουν πολύτιμες πληροφορίες, βοηθοῦν σέ σαμποτάζ κ.λ.π.—τό σπουδαῖο εἶναι ὅτι μέ καλύτερη δουλειά σέ συνδυασμό καλό τῶν χτυπημάτων ἐνάντια στούς ἐγκληματίες ἀρχηγούς τους καί τό ψυχολογημένο πολιτικό χειρισμό τῶν παρασυρμένων μποροῦν νά βγοῦν ἀκόμα πιό πολλά.

Ἡ ἀνάγκη ἑνότητας λαοῦ καί στρατοῦ γίνεται παραδεκτή ἀπ' ὅλους τούς μαχητές καί τά στελέχη, ὅμως ἡ διαφύλαξή της ἡ πραχτική ἐκδήλωσή της δέν εἶναι πάντα εὔκολο πράγμα. Χρειάστηκε πολύ δουλειά στά τμήματά μας, πού κινοῦνται σέ καινούριες περιοχές καί ἀντιμετωπίζουν πλῆθος δυσκολίες ἐπιμελητειακές κ.λ.π. γιά νά φτάσουν στό σημεῖο ὥστε κάθε τους ἐπαφή μέ τό λαό ὄχι μόνο νά μή τραυματίζει, ἀλλά ἀντίθετα νά σφυρηλατεῖ ἀκόμα πιό πολύ στή ζωή τούς δεσμούς ἀνάμεσα στό λαό καί στρατό. Σέ πολλά τμήματα μας μέ τήν ἐπίμονη δουλειά τῶν πολ. ἐπιτρόπων οἱ κρι στίς δημοκρατικές συνελεύσεις δέ συζητοῦνται καί δέν κριτικάρονται ἀδυναμίες στίς [illegible]

μέ τό λαό άλλά τί προσφέρει τό δοσμένο τμήμα στό λαό καί ό άπολογισμός τίς περισσότερες φορές είναι άρκετά ίκανοποιητικός καί συγκινητικός. Σπόρος γιά σπορά, έπιδιόρθωση σχολείων, γεφυριών, συσσίτιο στά παιδιά κλπ.

Τό ίδιο καί γιά τή δουλειά στόν κυβερνητικό στρατό. Μέ τή βοήθεια τοῦ Γ.Α. άλλά καί τή δική τους πείρα τά τμήματά μας πείθονταν γιά τή στροφή τῆς ψυχολογίας τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ. Διπλα στή συστηματοποίηση τῆς διαλεκτικῆς δουλειᾶς, (γράμματα στούς φαντάρους, μέσα σέ γράμματα σπιτιῶν τους, άφίσες πού παριστάνουν άνάπηρους τοῦ Γράμμου, μελετημένη όμιλία μέ τηλεβόα, διανομή προκηρύξεων μέ χαρταετούς κλπ.) βελτιώνουν άποφασιστικά τή συμπεριφορά τους στούς αίχμαλώτους καί σιγά-σιγά δημιουργοῦν τήν πεποίθηση μέσα στά τμήματα τοῦ κυβερνητικοῦ στρατοῦ ότι δέν έχουν νά φοβηθοῦν τίποτα άμα πέσουν στά χέρια τοῦ ΔΣΕ. Σ' όλα τά ζητήματα άρχῶν έχουν γίνει άρκετά βήματα μπροστά όμως χρειάζεται άκόμα πιρά πολύ δουλειά. Τό παρακάτω πρότυπο άπ' τούς σοβιετικούς παρτιζάνικους σχηματισμούς παραμένει γιά μίμηση καί στήν περίπτωση αὐτή όπως καί σέ τόσες άλλες.

Ἡ δ)γή άριθ 200 ἦταν βασικός νόμος στά τμήματα τοῦ Κοβπάκ. Έφτανε νά έλεγες σ' έναν παληό πολεμιστή πού πολεμοῦσε άπ' τό 1941. «Μήπως θέλεις νά σέ δικάσουν γιά παραβίαση τῆς διαταγῆς άριθ 200» καί ό μαχητής άν ένοιωθε τόν έαυτό του, έστω καί λίγο ένοχο κάλιαρε καί μετανοοῦσε γιά τό σφάλμα του. Ἡ διαταγή αὐτή περιείχε μόνο μερικά άρθρα, πού λέγανε ξεκάθαρα πώς μόνο ή σύνδεση μέ τό λαό, μέ τή μάζα δίνει δύναμη στούς παρτιζάνους.

Σύμφωνα μέ τή διαταγή άριθ. 200 ή λεηλασία τιμωροῦνταν σάν προδοσία καί παράβαση τοῦ όρκου. Ὁ κάθε νεοφερμένος μόλις έμπαινε στό τμήμα έπρεπε μαζί μέ τόν παρτιζάνικο όρκο νά ύπογράψει δήλωση πώς έχει ύπόψη τή διαταγή άριθ. 200.

Οί Πολιτικοί Ἐπίτροποι χρησιμοποιοῦν έπίσης όλο καί πιό άποτελεσματικά τή δημοκρατική συνέλευση γιά τήν έκπλήρωση τοῦ στρατιωτικοῦ καθήκοντος.

Ἀπό τίς τελευταίες συσκέψεις βγήκε ότι τώρα γίνεται, στίς περισσότερες περιπτώσεις στενή συνεργασία άνάμεσα σέ δυό άνθρώπους μέ ξεχωριστό κάπως έξωτερικό καταμερισμό, μά μέ τούς ίδιους σκοπούς καί ίδανικά άνάμεσα στό στρατιωτικό Διοικητή καί τόν Π.Ε.

Στούς στρατιωτικούς Διοικητές έδραιώνεται ή πεποίθηση ότι χτίζουν σέ άμμο, άμα δέν ένδιαφέρθοῦν καί οί ίδιοι γι' αὐτό νά γίνεται καί μάλιστα νά βελτιώνεται καθημερινά ή πολιτική δουλειά μέσα στό τμήμα τους καί στούς Πολιτικούς Ἐπιτρόπους ή πεποίθηση ότι όλη τους ή δουλειά έχει νόημα καί λόγο ύπαρξης στό μέτρο πού άνεβάζει τή στρατιωτικοπολεμική έπίδοση. Ὑπάρχουν στρατιωτικοί πού πονοῦν τή δημοκρατική συνέλευση σά δική τους καθαρά ύπόθεση καί Πολιτικοί Ἐπίτροποι, πού θά μποροῦσαν όποιαδήποτε στιγμή νά άναλάβουν στρατιωτική δουλειά. Ἡ λειτουργία τῆς δημοκρατικῆς συνέλευσης παρουσιάζει πολλές δυσκολίες, όπως όμως οί σύντροφοι τοῦ Γράμμου προσάρμοσαν τή λειτουργία τους στίς δικές τους συνθῆκες έτσι έγινε κι' έδῶ, μόνο πού ή προσαρμογή έγινε πάνω σέ άλλη βάση. Στή διαρκή κίνηση, τίς μεγάλες πορείες καί τίς καθημερινές μάχες. Τό τμήμα βρίσκεται συγκεντρωμένο μά διαθέτει λίγο χρόνο. Καθιερώθηκαν οί λιγόχρονες συνεδριάσεις καί συνελεύσεις μέσα σέ πέντε—δέκα λεφτά μέ λιγόλογη καλομελετημένη είσήγηση, μέ συγκεκριμένο θέμα καί πολύ σύντομη συζήτηση. Τέτοιες συνελεύσεις πού έγιναν άκόμα καί στή διάρκεια πορείας έδωσαν καλά άποτελέσματα. Φυσικά όταν δίνεται περισσότερος χρόνος γίνονται καί μεγαλύτερης διάρκειας συνελεύσεις καί συσκέψεις. Αὐτό πού άποτελοῦσε ένα πολύ δύσκολο πρόβλημα νά μιλοῦν μέσα στή δημοκρατική συνέλευση, όλοι οί μαχητές καί νά λένε άντρίκια καί θαρετά τή γνώμη τους άντιμετωπίζεται καλά, χωρίς αὐτό νά σημαίνει ότι έπαψε άκόμα καί τώρα ν' άποτελεί πρόβλημα. Οί μαχητές σηκώνονται μιλοῦν λένε τή γνώμη τους άνεπιρέαστα καί άς πρόκειται γιά τό διμοιρίτη τους ή τό λοχαγό τους. Σ' όλα τά τμήματα μεγαλώνει ή βεβαιότητα ότι δέν έχουν τίποτα, άπολυτα τίποτα νά βοβηθοῦν οὔτε μιά τρίχα νά κινηθεί άπ' τό κεφάλι τους γιά ότι θά ποῦν γιά όποιονδήποτε μέσα στή δημοκρατική συνέλευση.

Σέ μιά πρόσφατη περίπτωση ή σύσκεψη πῆρε ένα θαυμάσιο λαϊκοδημοκρατικό χαρακτήρα μέ τίς δροσερές καί τολμηρότατες όμιλίες πού έκαμαν καινουργιοφερμένοι μαχητές ένα μήνα καί είκοσι μόνο ήμερῶν. Είπαν πώς σκέφτονταν τούς άντάρτες πρίν έρθουν, έκαμαν τίς παρατηρήσεις τους γιά τά στραβά πού είδαν καί στό τέλος μίλησαν γιά τίς δικές τους άδυναμίες. Σταθερά ή δημοκρατική συνέλευση γίνεται τό χωνευτήρι άπ' όπου περνοῦν όλα τά προβλήματα τῆς άτομικῆς καί όμαδικῆς ζωῆς, όλα τά στρατιωτικά ζητήματα, πειθαρχίας, έκπαίδευσης κ.λ.π.

* * *

Ἡ πολιτική δουλειά σημειώνει καί στά δικά μας τμήματα σημαντικά βήματα καί οί καρποί της είναι άναμφισβήτητοι. Ἀλλά μιά καλλίτερη όργάνωσή της μέ σωστή λύση κατά πρῶτο λόγο τοῦ προβλήματος τῶν Π.Ε. σ' όλα τά τμήματα μπορεί νά δώσει πιό πολλά. Μπορεί νά γίνει ό τεράστιος μοχλός γιά τίς πιό τολμηρές πραγματοποιήσεις άπό τούς μαχητές καί τά στελέχη τοῦ Δ.Σ.Ε. [illegible] καθημερινά δείχνει ότι όσο πιό [illegible] τόσο πιό

Η ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Δ.Σ.Ε. ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΟ

Τοῦ σ. ΒΑΣΙΛΗ ΒΕΝΕΤΣΑΝΟΠΟΥΛΟΥ, συνταγματάρχη πεζικοῦ

Δυό μεγάλες μονάδες τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ πῆραν βασικά μέρος στή μάχη τοῦ Γράμμου. Ἡ 670 μονάδα καί τό Ἀρχηγεῖο Δυτικῆς Μακεδονίας.

Ἀπό τή Γενική Διαταγή τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγείου πού ἔδινε τίς ἀποστολές στίς παραπάνω μονάδες γιά τήν ἀντιμετώπιση τῆς ἐκστρατείας τοῦ ἐχθροῦ, πήγαζε καί ἡ ἀρχική διάταξή τους.

Οἱ παράγοντες πού καθόριζαν βασικά τή διάταξη ἦταν οἱ παρακάτω.

α) Ἐχθρός (σκοποί του, προετοιμασίες του κ.λ.π).

β) Χῶροι ἐπιχειρήσεων

γ) Ἀποστολή τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ

δ) Δυνάμεις τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ

ε) Χρόνος ποὺ θ' ἄρχιζαν οἱ ἐπιχειρήσεις.

Τό Γενικό Ἀρχηγεῖο τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ εἶχε γιά κάθε παράγοντα τά ἀπαραίτητα στοιχεῖα. Σύμφωνα μέ τούς λογαριασμούς τοῦ Γενικοῦ στήν καινούργια ἐκστρατεία τοῦ μοναρχοφασισμοῦ, οἱ δυνάμεις τοῦ Δ.Σ. τῆς Βόρειας Πίνδου θά ἀντιμετώπιζαν στόν ἴδιο χῶρο τό λιγώτερο 37 τάγματα πεζικοῦ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, ἐκτός ἀπό τάγματα ἐθνοφρουρᾶς καί ἄλλα ἔνοπλα σώματα (χωροφυλακῆς, ΜΑΥ κλπ). Τελικά πῆραν μέρος στό Γράμμο στήν πρώτη γραμμή 54 τάγματα πεζικοῦ, δύο μοῖρες Λ.Ο.Κ, 8 λόχοι πολυβόλων, ἐκτός ἀπό τό τάγμα ἐθνοφρουρᾶς καί ἄλλα ἔνοπλα σώματα ποὺ ἔχουν διάταξη στά κοντινά μετόπισθεν τοῦ Γράμμου.

Σκοπός τῆς ἐχθρικῆς ἐκστρατείας θά ἦταν πιθανώτατα ἡ συντριβή τῶν κυρίων δυνάμεων τῶν ἀνταρτῶν. Τό Γενικό Ἀρχηγεῖο μελετοῦσε ὅμως καί τό ἐνδεχόμενο νά ἀντιμετωπίσει ἐχθρική ἐκστρατεία μέ σκοπούς περιορισμένους ἀρχικά π.χ. Σφίξιμο τῶν κυρίων δυνάμεων μας τοῦ Γράμμου μέσα στό χῶρο τους μέ τήν κατοχή ὁρισμένων βασικῶν θέσεων ἀπ' τίς ἐχθρικές δυνάμεις καί ἀποκλεισμός ἔτσι τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ ἀπό τή μαζική του δράση στίς πεδινές, μισοπεδινές καί κατοικημένες περιοχές τῆς χώρας.

Ἀποστολή τῶν τμημάτων τοῦ Δ.Σ. ἦταν νά φθείρουν καί νά ἐξαντλήσουν σοβαρά τό μοναρχοφασιστικό στρατό. Νά τοῦ προξενήσουν μεγάλες ἀπώλειες καί τή στιγμή πού θά θεωροῦσε τό Γενικό Ἀρχηγεῖο ὅτι ὁ ἐχθρικός στρατος θάταν ἀρκετά καλά ἐξαντλημένος νά ἐνεργήσουν σύμφωνα μέ διαταγές του ἐπιθετικούς ἑλιγμούς καί τελικά νά τοῦ ρίξουν σέ ἀποτυχία τήν ἐκστρατεία του.

Ἡ ἀποφασιστική μάχη πού θά ἔκρινε τήν ἐκστρατεία τοῦ 1948 θά δίνονταν στό χῶρο τῆς Βόρειας Πίνδου (Σμόλικα—Γράμμου), ὅπου τό συμπαγέστερο κομμάτι τῆς Ἐλεύθερης Ἑλλάδας μέ σοβαρό μέρος τῶν δυνάμεων τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ. Ἡ ἐδαφική διαμόρφωση στό χῶρο αὐτό εὐνοοῦσε τό Δημοκρατικό Στρατό, πού σάν ἀμυνόμενος ἦταν φυσικό καί λογικό νά δεχθεῖ τή μάχη σέ τοῦτο τό χῶρο

Δυνάμεις τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ πού θά ἀντιμετώπιζαν τόν ἐχθρό στό Γράμμο—Σμόλικα ἦταν ἡ 670 μονάδα (4 ταξιαρχίες σύνολο 11 ταγμάτων) τό ΑΔΜ (σύνολο 7 τάγματα καί 3 διλοχίες) καί ἡ Σχολή Ἀξιωματικῶν Γενικοῦ Ἀρχηγείου (2 διλοχίες). Γενικό σύνολο 18 τάγματα, 5 διλοχίες καί 16 κανόνια (4 πυροβολαρχίες) μέ 5000 μόνον βλήματα γιά ὅλα τά κανόνια.

Ἡ ἔναρξη τῶν ἐπιχειρήσεων ἐξαρτιόταν ἀπό τίς προετοιμασίες τοῦ μοναρχοφασισμοῦ, καί ἀπό τίς καιρικές συνθῆκες. Ὁ Δημοκρατικός Στρατός μέ τή δράση του εἶχε συμφέρο νά μετατοπίζει ὅσο μποροῦσε πρός τό καλοκαίρι τήν ἔναρξη τῆς ἐκστρατείας τοῦ 1948, ὥστε ὁ ἐχθρός νά μήν ἔχει στήν διάθεσή του πολλούς μῆνες καλοῦ καιροῦ. Ὁ ἐχθρός ἄρχισε τελικά τήν ἐκστρατεία του στίς 15 Ἰουνίου δυόμιση μῆνες ἀργότερα ἀπό τήν περσινή ἔναρξη.

Μέ τέτοιες προοπτικές κατάρτισε τό Γενικό Ἀρχηγεῖο τά σχέδιά του καί προσανατόλισε τίς δυνάμεις τοῦ Γράμμου, τήν 670 μονάδα τό ΑΔΜ καί τή σχολή Γενικοῦ Ἀρχηγείου.

Τό Γεν. Ἀρχ. περιμένοντας τήν ἐκστρατεία τοῦ ἐχθροῦ, προετοιμαζότανε ἐντατικά γιά τήν ἀντιμετώπισή της. Καί εἶχε ἐπιστήσει τήν προσοχή τῶν τμημάτων μας μήπως καλυφθοῦν πρόωρα σέ καμμιά παθητική διάταξη, περιμένοντας τόν ἐχθρό. Ἡ πολεμική μας δράση ἔπρεπε νά ἐπηρεασθεῖ ἀπό τίς προετοιμασίες...

Ἔτσι τά τμήματα τοῦ Α.Δ.Μ. καί τῆς Μονάδας πῆραν τήν τελική τους ὁλοκληρωτική διάταξη μεταξύ 10 καί 15)6 δηλαδή λίγες μέρες πρίν τίς 15)6 πού ἄρχισε ἡ ...

πολλές δυνάμεις καί ἱκανότητες ξετυλίγουν, ὅσο πιό βαθειά ἀφομοιώνουν τούς σκοπούς καί τίς ἐπιδιώξεις τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ, τά ἰδανικά τοῦ Λαϊκο-Δημοκρατικοῦ Κινήματος,

τοῦ Γράμμου. Ὄχι μόνο δέν ἐπηρεάστηκαν ἀπό τίς ἀμυντικές τους προετοιμασίες καί δέν κόλλησαν πρόωρα σέ διάταξη ἀλλ' ἀντίθετα ἔκαναν δράση κατά τοῦ ἐχθροῦ διαρκῶς. Μάλιστα μερικά τμήματα, ὅπως ἡ 16 Ταξιαρχία τοῦ Α.Δ.Μ. πού δροῦσε στά Χάσια, ἔπιασε θέσεις γιά τήν ἐκστρατεία ἀρκετά ἀργά στήν περιοχή Μοναχίτι τή νύχτα τῆς 13 πρός 14)6, ὕστερα ἀπό σύντονη πορεία ἀπό τό χῶρο Σιταρᾶ Κηπουριοῦ, (πού ἔγινε μέ καλή πρωτοβουλία τῆς 16 Ταξιαρχίας πρίν πάρει ἀκόμα τήν τηλεγραφική διαταγή τοῦ Α.Δ.Μ. πού στάλθηκε τήν ἴδια βραδυά καί διέταζε τήν μετακίνησή της)... Ἡ 102 Ταξιαρχία τῆς 670 Μονάδας πού δροῦσε στό Μιτσικέλι πολεμοῦσε ἀκόμα καί μετά τήν ἔναρξη τῆς μάχης τοῦ Γράμμου στό Μιτσικέλι. Στίς 16 καί 17)6 χτυποῦσε τό 17 Τάγμα ἐθνοφρουρᾶς στούς Ἀστράγγελουςκαί γύρισε στό χῶρο τῆς κύριας μάχης ἀρκετές μέρες μετά τήν ἔναρξη τῆς ἐκστρατείας... Ἔτσι ἡ ἀρχική διάταξη τῶν τμημάτων μας στίς 15)6 ἦταν ἡ παρακάτω.

α) 670 Μ ο ν ά δ α.

—102 Ταξιαρχία: Δροῦσε στό χῶρο Μιτσικελιοῦ Ζαγορίων.

—10[illegible] Ταξιαρχία:

Πύργο Στράτσανης, Γκορί[illegible]σα (Τάγμα)

Κλέφτη, Μπολιάνα (Τάγμα)

Ἄλλες θέσεις κοντά στίς προηγούμενες καί σάν ἐφεδρεία (Τάγμα).

103 Ταξιαρχία: Ἐφεδρεία Γ.Α. κοντά στό χῶρο βόρεια Στράτσανης, προσανατολισμένη πρός Κάμενικ, Πύργο Στράτσανης.

107 Ταξιαρχία. Ἐφεδρεία Γ.Α. κοντά στό χῶρο: Ψωριάρικα, Τσάρνο, Καψάλια, προσανατολισμένη πρός Ἀλεβίτσα.

β) Σ χ ο λ ή Α ξ)κ ῶ ν Γ ε ν. Ἀ ρ χ η γ ε ί ο υ. Στό χῶρο Ζέρμας καί Πυρσόγιαννης, ἐφεδρεία Γ.Α.

γ) Ἀ ρ χ. Δ υ τ. **Μ α κ ε δ ο ν ί α ς.**

—14 Ταξιαρχία:

Ἀλεβίτσα, Ἀμμοῦδα, Βόλια, Μποῦφι (Τάγμα σύν Λόχος θέσεων).

Κοπάντσε, Βοννάσι (Τάγμα)

Ὄρλια, Πόρτες, Παληοκριμίνι, Ἀηλιάς Πενταλόφου (Τάγμα σύν Διλοχία Σχολ. Ὑπαξ. καί Διαβιβάσεων)

—Ταξιαρχία Δημ. Νεολαίας:

Νιτροῦζι, ὑψώματα Καλονῆς καί Δουτσικοῦ (Τάγμα).

Τάλιαρος, Βαντάρι, Χοντρά Δέντρα, Λυκοκρέμασμα, (Τάγμα σύν λόχος θέσεων).

—16 Ταξιαρχία.

Ὑψώματα Πρόσβορου, Ὄρλιακας (Τάγμα)

Μεγάλη Ράχη Μοναχιτιοῦ, Κάρπινος, Πυροστιά, Σαλατοῦρα, Μαυροβοῦνι, Αυγό (δυό Τάγματα).

(Σημ. Οἱ λόχοι θέσεων πού σημειώνουμε πιό πάνω εἶχαν δύναμη 50-60 ἀνδρῶν, τραυματιῶν θεραπευομένων)

δ) Π υ ρ ο β ο λ ι κ ό.

4 οὐλαμοί εἶχαν διατεθεῖ στήν 670 Μονάδα καί 4 στό Α.Δ.Μ. Τά βλήματα μοιρασμένα στίς δυό Μονάδες ἀπό μισά (ἀπό 2.500 βλήματα)

Γενικά ἡ ὅλη διάταξη τῶν τμημάτων μας ἔφραζε τίς παρακάτω ἐπιθετικές κατευθύνσεις τοῦ ἐχθροῦ.

α) Κοιλάδα κάτω Σαραντάπορου, μέ τήν κατοχή τῆς εἰσόδου τῆς κοιλάδας κι' ἀπό τίς δυό ὄχθες. (Κλέφτης ἀριστερά καί Πύργος Στράτσανης δεξιά ὄχθη).

β) Κοιλάδα ἄνω Ἀλιάκμωνα μέ τήν κατοχή σημείων κι' ἀπό τίς δυό ὄχθες (Ἀλεβίτσα-Βόλια-Ἀμμοῦδα ἀριστερά καί Λημέρια-Βοννάσι Κοπάντσε δεξιά ὄχθη).

γ) Κοιλάδα Ζουζουλιώτικου ποταμιοῦ, πού ἀποτελεῖ μιά εἴσοδο πρός τό Σαραντάπορο, μέ τήν κατοχή τῆς βασικῆς ὀρεινῆς διάβασης στό Λυκοκρέμασμα πού ὁδηγεῖ στήν κοιλάδα. Ἡ κατοχή τῆς διάβασης γίνεται μέ κράτημα τοῦ Ἀηλιᾶ Πενταλόφου στή Βόρεια πλευρά τῆς διάβασης, τῆς Σκούρτζας στή νότια πλευρά τῆς διάβασης καί τοῦ Τάλιαρου-Χοντρά Δέντρα-Λυκοκρέμασμα, πάνω στήν εἴσοδο τῆς διάβασης.

Ἡ ὀροσειρά τοῦ Τάλιαρου χωρίζει τή διάβαση σέ δύο παρακλάδια πού ὁδηγοῦν καί τά δυό στό Ἐπταχώρι Σαραντάπορο. Τό ἕνα κλαδί περνάει ἀπό τό Λυκοκρέμασμα Καλύβια Ντέτσου Ἐφταχῶρι καί τό ἄλλο ἀπό Ροσιτάρι πρός Ἐπταχῶρι.

δ) Βασική ραχοκοκαλιά Βόρειας Πίνδου, (Γομάρα, Βασιλίτσα. Σκούρτζα-Σμόλικας) μέ κατοχή βασικῶν σημείων πάνω στίς βουνοσειρές πού ὁδηγοῦν πρός τό χῶρο αὐτό, (ὑψώματα Πρόσβαρου, Μεσολουριοῦ, Ὄρλιακα, Κοπάνες, Πυροστιά, Αὐγό).

Ἐπίσης μέ τήν κατοχή τῆς βασικῆς κορυφογραμμῆς Πύργου Κοτύλης, Πόρτες Παληοκρίμινι, πού εἶναι ἡ ἀνατολική γραμμή διαχωρισμοῦ τῶν νερῶν πού παίρνει ὁ Σαραντάπορος ἀπό τά νερά πού παίρνει ὁ Ἀλιάκμωνας, ἡ διάταξή μας ἀσφάλιζε τήν κοιλάδα τοῦ Σαραντάπορου ἀπ' ἀνατολικά καί βόρειο—ἀνατολικά. Πάνω σ' αὐτή τήν κορυφογραμμή βρίσκονται οἱ διαβάσεις: Πόρτες καί αὐχένας Γκορούσιας.

ε) Ἡ ἀ δ υ ν α μ ί ε ς σ τ ή σ τ ρ α τ ο λ ο γ ί α ἀ δ υ ν α τ ί ζ ο υ ν τ ή δ ι ά τ α ξ η.

Ἐδῶ πρέπει νά σημειώσουμε ὅτι τό Γενικό Ἀρχηγεῖο πρίν καταλήξει τελικά στόν καθορισμό τῶν ἀποστολῶν καί τῆς γενικῆς διάταξης τῶν παραπάνω Μονάδων, εἶχε προοπτική νά χρησιμοποιήσει ὁλόκληρη τή δύναμη τῆς 670 Μονάδας γιά ἐφεδρεία του.

Ἡ καθυστέρηση πού σημειώθηκε στή στρατολογία νέων μαχητῶν στό Δημ. Στρατό, δέν ἐπέτρεψε τήν τέτοια διάθεση τῶν δυνάμεων τῆς 670 Μονάδας. Γι' αὐτό τό Γ.Α. [illegible] καί μέ κάποια βραδύτητα [illegible], ὑποχρεώθηκε νά δια[illegible] Ταξιαρχία τῆς 670 Μονάδας ἀμέσως [illegible] μάχη καί

νά προσανατολίσει τίς ἄλλες τρεῖς Ταξιαρχίες της πού ἔμειναν ἐφεδρεία, πολύ κοντά στίς πιθανές βασικές κατευθύνσεις ἐπίθεσης τοῦ ἐχθροῦ: Κάμενικ—Στράτσανη 102 Ταξ. Ἀλεβίτσα 107 Ταξ. Κούτσουρο-Ζούζουλη 103 Ταξ. Ὁ προσανατολισμός αὐτός τῶν δυνάμεων τῆς 370, ἔδειχνε καθαρά ὅτι ἡ ἄμεση ἐπέμβασή τους στή μάχη θά ἦταν γρήγορη. Ἔτσι ἐκτός ἀπό τό Α.Δ.Μ. καί ἡ 370 Μεραρχία παίρνει πιά καί ἡ ἴδια ἀπό τήν πρώτη ἀρχή, ἄμεσο μέρος στίς ἐπιχειρήσεις.

στ) Ἡ μάχη ἀποδείχνει σωστή τήν ἀρχική μας διάταξη.

Οἱ ἐπιχειρήσεις ἄρχισαν στίς 15)6 καί τά τμήματά μας τίς ἀντιμετώπισαν ἀρχικά μέ τή διάταξη πού ἀναφέρουμε πιό πάνω.

Στή φάση τῶν ἐπιχειρήσεων ἀπό 15)6 μέχρι 2)7, ὁ ἐχθρός ἀπέτυχε νά πραγματοποιήσει τούς ἀντικειμενικούς σκοπούς πού ἔθεσε.

Ἡ ἐπιθετική του προσπάθεια ἀνακόπηκε μέ σοβαρώτατες ἀπώλειες στίς βασικές, ἐπιθετικές του κατευθύνσεις: Ἀλεβίτσα στό βόρειο ἄκρο καί Κάμενικ στό νότιο. Στίς 2)7 κατώρθωσε νά καταλάβει τόν Τάλιαρο.

Στή διάρκεια τῶν παραπάνω ἐπιχειρήσεων ἡ διαταξή μας ἀποδείχτηκε γενικά σωστή.

Μερικές ἐπιτυχίες πού σημείωσε ὁ ἐχθρός στίς πρῶτες μέρες τῶν ἐπιχειρήσεων (π.χ. κατάληψη Πύργου Στράτσανης, Ἀηλιά Γκορούσιας) δέν ὀφείλονταν σέ ἀδυναμίες τῆς διάταξής μας ἀλλά σέ κακή ἀντιμετώπιση τοῦ ἐχθροῦ καί σέ αἰφνιδιασμούς.

Ἡ διαταξή μας ἔκλεινε φυσικά καί λάθη πού φανερώθηκαν μέσα στήν ἴδια τή μάχη τοῦ Γράμμου.

Ἡ καθυστερημένη τοποθέτηση σέ διάταξη τῆς 16 καί 102 Ταξιαρχίας πού σημειώσαμε πιό πάνω ἀποτελοῦν λάθος στή διάρκεια τῆς λήψης τῆς ἀρχικῆς μας διάταξης, πού τό παρουσιάζει στό ἄρθρο του «Ἡ Δημοκρατική ἐπαναστατική ταχτική μας στό Γράμμο» στό φύλλο τοῦ «Δημ. Στρατοῦ» Ἀριθ. 10 ὁ Ὑποστράτηγος, Πολιτ. Ἐπίτροπος τοῦ Γεν. Ἀρχηγείου σ. Βασ. Μπαρτζιώτας. Στό ἴδιο ἄρθρο ἀναφέρεται ἀκόμα πῶς ἔπρεπε νά ἦταν η διάταξη τῶν τμημάτων μας ἀρχικά, γιά νά εἶναι πιό σωστή, ὅπως βγῆκε ἀπό τήν πεῖρα τῆς μάχης τοῦ Γράμμου.

Ἡ ἀρχική μας διάταξη στό Γράμμο παρουσίασε στόν τομέα τοῦ Τάλιαρου ἀδυναμία πού εἶχε τήν αἰτία της στήν ὑποτίμηση τοῦ τομέα αὐτοῦ.

Ἡ ὑποτίμηση αὐτή χαραχτηρίζεται ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς 4ης ὁλομέλειας τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε. καί ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ Π.Γ. τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε. τῆς 25)8 σάν ἕνα βασικό λάθος μέ γενικώτερη σημασία.

Πῶς ἐκδηλώνεται στή διαταξή μας ἡ ὑποτίμηση τοῦ Τάλιαρου; Ἡ ὀρεινή διάβαση πρός τήν κοιλάδα τοῦ Ζουζουλιώτικου ποταμιοῦ πού σημειώσαμε πιό πάνω, ἀνάμεσα Σκούρτζα καί Ἀηλιά Πενταλόφου, διακόπτεται ἀπό τή στενόμακρη βουνοσειρά Τάλιαρος—Χοντρά Δέντρα κι' ἀπό τά ὑψώματα Λυκοκρέμασμα.

Τά τμήματα αὐτά ἀνῆκαν στή 14 Ταξ. καί στήν Ταξ. Δημ. Νεολαίας.

Ἡ εὐθύνη τῆς 14 Ταξ. ἔφθασε μέχρι καί τόν Ἀηλιά Πενταλόφου. Ὁ Στ. Δ)σής της ἦταν στην ἐπίσης βασική θέση τῆς Γκορούσιας. Ἡ ἐπιρροή τῆς Ταξιαρχίας στό βασικό σημεῖο τοῦ Ἀηλιά Πενταλόφου ἦταν πολύ ἀδύνατη γιατί ἦταν πολύ μακρυσμένο ἀπό τό Στ. Δ)σης καί γιατί μέ τήν ἔναρξη τῶν ἐπιχειρήσεων, πού ἐκδηλώθηκαν ἔντονες στόν τομέα Γκορούσιας τό βάρος τῆς Ταξιαρχίας ρίχτηκε ἐκεῖ. Στόν τομέα τοῦ Ἀηλιά οἱ ἐπιχειρήσεις ἐκδηλώθηκαν στό τέλος Ἰούνη μέ 1)7.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, τό Ροσιδάρι-Τάλιαρος ἦταν τό ἀριστερό ὅριο τῆς Ταξ. Δημ. Νεολαίας. Ἡ ἐπιρροή της γιά τούς ἴδιους λόγους ἦταν αδύνατη, καί γιατί ἀκόμη ἡ προσοχή της ἦταν στραμμένη περισσότερο πρός Νιτρούζι, ὅπου γίνονταν καί ἐπιχειρήσεις. Ἡ Σκούρτζα στά νότια τῆς διάβασης κρατιόταν ἀπό τμήματα τῆς 16 ταξιαρχίας.

Ἡ θέση τοῦ Ἀηλιά Πενταλόφου κατέχονταν μέ Λόχο καί οἱ θέσεις Ροσιδάρη-Τάλιαρος-Χονδρά Δένδρα—Λυκοκρέμασμα μέ Τάγμα ἐνισχυμένο καί μέ Λόχο θέσεων, καί μέ τό βάρος τῆς δύναμης ριγμένο στόν Τάλιαρο. Παρόλο πού ἡ δύναμη ἦταν ἀρκετή, ἡ ἔλλειψη ἑνότητας διοίκησης στό βασικό αὐτό συγκρότημα τῶν θέσεων, τό καθιστοῦσε ἀπό τήν ἀρχή ἀδύνατο.

Σωστή διάταξη θά ἦταν, ἄν ἐξασφάλιζε ἑνότητα διοίκησης στίς δυνάμεις πού θά κατεῖχαν τό συγκρότημα αὐτό, μέχρι καί τίς θέσεις Σαρμάντζα-Λυκοκρέμασμα καί ὑψ. 1615 Σκούρτζας, μιά καί ὅλες οἱ θέσεις αὐτές βρίσκονται καβάλλα στό διπλό πέρασμα πρός Ζουζουλιώτικο ποτάμι. Οἱ δυνάμεις αὐτές θάπρεπε ν' ἀνήκουν σέ μιά Ταξιαρχία.

Ἡ ἀρχική αὐτή ὑποτίμηση συνεχίστηκε καί στή διάρκεια τῶν ἐπιχειρήσεων ἀπό 15)6 μέ 2)7. Γιά ἐνίσχυση τοῦ τομέα Γκορούσιας πού πιέζονταν πολύ, στάλθηκε ἐνίσχυση δύο Λόχων, πού ἀφαιρέθηκαν ἀπ' τόν τομέα τοῦ Τάλιαρου πού δέν γίνονταν ἐπιχειρήσεις. Ἔτσι ἡ ἐπίθεση τοῦ ἐχθροῦ στόν Τάλιαρο ἀντιμετωπίσθηκε ἀπό ἕνα Λόχο πεζικοῦ κι' ἀπό ἕνα Λόχο θέσεων, πού αἰφνιδιάστηκε κι' ὅλας. Στήν ὑποτίμηση τοῦ τομέα αὐτοῦ, ὀφείλεται καί τό σφάλμα τῆς ἐγκατάλειψης τοῦ Ἀηλιά Πενταλόφου μέ διαταγή τοῦ Α.Δ.Μ.

Τά σημεῖα πού δεσπόζουν σ' αὐτή τή διάβαση (Ἀηλιάς-Πενταλόφου-Ροσιτάρι-Τάλιαρο-Σαρμάτζα-Λυκοκρέμασμα-βόρεια ἀντερείσματα Σκούρτζας ὑψ. 1615) νά κρατιόνταν μέ τμήματα μιᾶς Ταξιαρχίας ἤ στήν ἀνάγκη ἀπό τμήματα δύο ταξιαρχιῶν μέ γερό σύνδεσμο μεταξύ τους πάνω στή διάβαση (π.χ. στή Σαρμάτζα ἤ σέ ἄλλο σημεῖο). Ἡ διάταξή μας ἐκεῖ

ἤταν ἀδύνατη διοικητικά. Γιατί ἡ διάβαση στό σύνολό της κρατιόταν μέ τμήματα δύο Ταξιαρχιῶν χωρίς ὅμως στενό σύνδεσμο μεταξύ τους.

Ἡ ἐπίδραση τοῦ ἀρχικοῦ λάθους στή διάταξη Τάλιαρου, (ἔλλειψη ἑνότητας Διοίκησης) δέν θά ἦταν σοβαρή ἄν δέν ἀδυνάτιζε ὁ τομέας τοῦ Τάλιαρου, στή διάρκεια τῶν ἐπιχειρήσεων κατά τούς δύο λόχους πού στάλθηκαν γιά ἐνίσχυση τοῦ τομέα Γκουρούσια. Ἄν τό Ἀρχηγεῖο Δ.Μ. ἐξασφάλιζε ἀπό τήν ἀρχή ἐφεδρική δύναμη μιᾶς Ταξιαρχίας στά χέρια του θά ἐνίσχυε τόν τομέα Γκουρούσιας ἀπό τήν ἐφεδρεία του καί δέν θά σήκωνε δύναμη ἀπό τόν Τάλιαρο. Γι' αὐτό ἡ διάταξη πού σημειώνει γιά πιό σωστή ὁ Ὑποστράτηγος Πολιτ. Ἐπίτροπος τοῦ Γεν. Ἀρχηγείου σ. Βασ. Μπαρτζιώτας στό ἄρθρο του πού ἀναφέραμε, καί πού προβλέπει ἐφεδρεία μιᾶς Ταξιαρχίας στά χέρια τοῦ Α.Δ.Μ., θἆταν πραγματικά καί γιά τήν περίπτωση αὐτή ἡ πιό καλή.

ζ) Τρεῖς ἀναδιατάξεις στή μάχη τοῦ Γράμμου.

Μέ τά παραπάνω δώσαμε μιά γενική εἰκόνα τῆς ἀρχικῆς διάταξης τῶν τμημάτων μας. Ἀπό τήν ἀρχή τῶν ἐπιχειρήσεων ὁ ἐχθρός κατέλαβε τόν Τάλιαρο καί ἄρχισε τίς προετοιμασίες του γιά τήν επιθετική του ἐνέργεια στόν τομέα Ζούζουλης-Κούτσουρο. Ἡ διαταξή μας δέν εἶχε οὐσιώδεις μεταβολές. Ἀλλαγές, μέσα στά πλαίσια τῶν διαφόρων τομέων τῆς διάταξής μας ἔγιναν φυσικά ἀνάλογα μέ τήν τοπική ἐξέλιξη τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ διάταξη τοῦ συνόλου τῶν τμημάτων μας στή μάχη τῆς Βόρειας Πίνδου ἀπό τήν ἔναρξη τῶν ἐπιχειρήσεων ἕως τίς 21)8 πού πραγματοποιήθηκε ὁ ἐπιθετικός ἑλιγμός τους ἔξω ἀπό τό χῶρο τοῦ Γράμμου σημείωσε βασικά τρεῖς μεγάλες ἀλλαγές.

α. Πρώτη ἀλλαγή ἔγινε μέ τήν ἀναδιάταξη τῶν τμημάτων μας μετά τίς 2)7, πού ὁ ἐχθρός κατέλαβε τόν Τάλιαρο. Γιά τήν ἀποκατάσταση συνέχειας στό μέτωπο, πῆρε διάταξη ἡ 103 Ταξιαρχία τῆς 670 Μονάδας στή γραμμή Κούτσουρο—Ἀηλιάς—Ἑφταχωριοῦ — ὕψωμα Ζούζουλης. (Ἐν τῷ μεταξύ τήν ἀντικατέστησε στόν τομέα Κάμενικ ἡ 102 Ταξιαρχία πού ἀρχικά βρισκόταν στά Ζυγόλιά).

β. Δεύτερη ἀναδιάταξη τῶν τμημάτων μας ἔγινε μεταξύ 3 καί 4)8. Τά τμήματα πού μάχονταν στόν τομέα Σκούρτζα, Κλέφτη, ἐγκατέλειψαν μέ διαταγή τοῦ Γ.Α. τόν τομέα τους καί συμπτύχτηκαν διαδοχικά πρῶτα στή γραμμή Ταμπούρι-Γόφτισα, καί κατόπιν στίς 4)8 βόρεια τῆς γραμμῆς τοῦ Σαραντάπορου ποταμοῦ. Ἡ γραμμή κρατιόταν γενικά στούς ἄλλους τομεῖς τοῦ μετώπου: Ἀλεβίτσα καί Γκουρούσιας-Πύργου Κοτύλης, ὅπου γίνονταν δευτερεύουσες ἐπιχειρήσεις.

γ. Τρίτη ἀναδιάταξη ἔγινε μεταξύ 5)8 καί 12)8, ὅταν τά τμήματά μας μετά τήν προώθηση τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων καί πρός Ἀλεβίτσα καί πρός Γκόλιο στίς 5)8 πῆραν διάταξη νότια τοῦ Ἀλιάκμονα (τά τμήματα τῆς Ἀλεβίτσας) καί στή γραμμή τοῦ Βουρμπιανίτικου (τά τμήματα τοῦ τομέα Γκόλιο). Ἡ διάταξη τῶν δυνάμεών μας στόν τομέα αὐτό μετά τήν προχώρηση τοῦ ἐχθροῦ καί στίς θέσεις Μπάτρα, Μαύρη Πέτρα, Κουκούλι, Μελούρα (12)8) ἀκολούθησε τήν παρακάτω γραμμή, τήν ἴδια ἡμερομηνία 12)8:

Ὑψ. 2522 —Σκάλα Νιέσνα— Νότια ἀντερείσματα Κιάφας, Μαύρη Πέτρα-Ἐπάνω Ἀρίνα-Καζάνι-Καμπίσιο-Κάτω Ἀρίνα.

δ. Τέλος ὁ ἐπιθετικός ἑλιγμός τῆς 20 πρός 21)8 ἔγινε κάτω ἀπό τήν κάλυψη ἐλαφρότατων τμημάτων (δυό διλοχιῶν) πού πῆραν ἀμυντική διάταξη στή γραμμή:

Ὑψ. 2522 - Κιάφα—Σούφλικας

Ἡ διάταξη τῶν τμημάτων τῆς 14 ταξιαρχίας πού κρατοῦσε τίς θέσεις στόν Πύργο Κοτύλης καί Χάρο, διατηροῦσε τή φυσιογνωμία τῆς ἀμυντικῆς διάταξής μας σέ μεγάλο βάθος καί βοήθησε κι' αὐτή στήν πραγματοποίηση τοῦ ἑλιγμοῦ τῆς 20 πρός 21)8 ἔξω ἀπ' τό Γράμμο.

Στά ἐνδιάμεσα τῶν μεγάλων αὐτῶν ἀναδιατάξεων γίνονται δευτερότερες τροποποιήσεις τῆς διάταξης μέσα στά πλαίσια τῶν μεγάλων μονάδων, τῶν ταξιαρχιῶν, τῶν ταγμάτων σύμφωνα μέ τίς στρατιωτικές ἀνάγκες καί κάτω ἀπό τό πνεῦμα τῆς γενικῆς διαταγῆς: «κανένας πίσω χωρίς διαταγή» πού ἴσχυσε στό διάστημα τῆς μεγάλης μάχης τοῦ Γράμμου. Καί στίς τροποποιήσεις αὐτές παρουσιάστηκαν ἀδυναμίες.

Οἱ βασικώτερες ἀπ' τίς ἀδυναμίες αὐτές εἶναι:

Ἡ παραμέληση τοῦ καθήκοντος τῆς ἐξοικονόμησης ἔστω καί μιᾶς μικρῆς ἐφεδρείας στά χέρια τῶν διοικήσεων. Ἡ κακή τοποθέτηση τῆς ἐφεδρείας ὅπου ὑπῆρχε τέτοια.

—Τό σκόρπισμα καί κομμάτιασμα τῶν τμημάτων μας σέ μικροομάδες, διμοιρίες χωρίς στενούς ὀργανικούς δεσμούς.

—Κακή τοποθέτηση σταθμοῦ διοίκησης μέσα στήν ὅλη διάταξη καί χωρίς καλά παρατηρητήρια.

—Κόλλημα τῶν τμημάτων πάνω στίς κορυφογραμμές.

—Ἀνεύθυνες τροποποιήσεις τῆς διάταξης.

—Παραμέληση τῆς ὀχύρωσης πού δυναμώνει τή διάταξη.

Κακή σύνδεση τῆς διάταξης τῶν γειτονικῶν τμημάτων.

Πολλές ἀπό τίς παραπάνω ἀδυναμίες καί λάθη ἔχουνε τήν προέλευσή τους σέ ταλαντεύσεις καί δισταγμούς τῶν διοικήσεων. Ἄλλες σέ ἔλλειψη πείρας πολεμικῆς.

Τά λάθη καί οἱ ἀδυναμίες μας αὐτές, ἰδιαίτερα στά πλαίσια τῶν μικρότερων τμημάτων μας, (ταγμάτων, λόχων) εἶναι ἀνάγκη νά με-

Η ΛΑΪΚΟΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΤΑΧΤΙΚΗ ΜΑΣ ΣΤΟΝ ΚΛΕΦΤΗ

Τοῦ κ. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΜΠΟΥΛΙΔΗ, συνταγματάρχη πεζικοῦ

Ὁ λαϊκός ἐπαναστατικός πόλεμος πού διεξάγει ὁ Δ.Σ.Ε. ἀντιμέτωπος τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ ἀναπτύχθηκε σέ μεγάλο βαθμό σάν πολεμική ταχτική καί τεχνική στή μάχη τοῦ Σμόλικα Γράμμου.

Ἡ μεγάλη μάχη τοῦ Σμόλικα—Γράμμου ἔδωσε στό στρατό μας πλούσια πείρα ἀπό κάθε ἄποψη καί γιά κάθε τομέα τῆς διεξαγωγῆς τοῦ πολέμου τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς Ἑλλάδας ἀπό τό μοναρχοφασισμό καί τούς ξένους ἰμπεριαλιστές.

Ἡ πείρα αὐτή πού μᾶς δίνουν οἱ 70 μέρες τῶν μαχῶν τοῦ Σμόλικα—Γράμμου θά εἶχε ἱστορική μόνο ἀξία, ἄν δέν ἀξιοποιοῦνταν καί δέν ἀξιοποιηθεῖ παραπέρα, γιά τή νικηφόρα συνέχιση του λαϊκοαπελευθερωτικοῦ ἀγώνα μας.

Στό Σμόλικα—Γράμμο ὁ Δ.Σ.Ε. ἔδωσε ἕνα γερό—ἀποφασιστικό χτύπημα στόν ἐχθρό καί ἕνα μάθημα πού γιά πρώτη φορά παίρνουν οἱ «φημισμένοι» στρατηγοί τῆς μοναρχοφασιστικής σαπίλας καί τοῦ χρεωκοπημένου ἰμπεριαλισμοῦ. Τούς ἔδωσε νά καταλάβουν πώς ὁ Δ.Σ.Ε. εἶναι πολύ πλούσιος στόν τομέα τῆς στρατηγικῆς καί ταχτικῆς, εἶναι ἄφθαστος σέ ἡρωϊσμό, ἔχει βαθειά πίστη καί ἐπίγνωση τῶν σκοπῶν πού πολεμάει καί εἶναι ἀνίκητος.

Ἕνα ἀπό τά ὑψώματα πού ὑπερασπίζονταν τά τμήματα τοῦ Δ.Σ.Ε. στό Σμόλικα καί πού ἔγιναν μνημεῖα καί σύμβολα τῆς ἡρωϊκῆς ἀντίστασης τοῦ λαοῦ καί στρατοῦ μας κατά τῆς τυραννίας, ἐκμετάλλευσης καί ὑποδούλωσης, εἶναι τό ὕψωμα 1846, ΚΛΕΦΤΗΣ.

Ἐδῶ στόν ΚΛΕΦΤΗ τά ἡρωικά παιδιά τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ τῆς Ἑλλάδας, ἔδωσαν τά πιό δυνατά καί ἀποφασιστικά χτυπήματα κατά τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ καί ρεζίλεψαν ἐπανειλημένα, ὅλους τούς λακέδες τῆς ἀμερικανοκρατίας, ἀπό τό γερμανό βασιλιά Γλύξμπουργκ καί τούς Στράτους—Τσακαλώτους κλπ. ὡς τόν ὑπερστράτηγο ἀμερικανό στρατηγό Βαν Φλίτ.

Μέ τήν ἐλπίδα πώς θά προσφέρουμε λίγη ἀπό τήν πείρα αὐτῆς τῆς μάχης τοῦ ΚΛΕΦΤΗ πρός τά στελέχη καί τούς μαχητές τοῦ Δ.Σ.Ε. καί θά βοηθήσουμε ὅσο εἶναι δυνατό στήν ἐπεξεργασία τῆς πολεμικῆς μας θεωρίας, θ' ἀσχοληθοῦμε σέ τοῦτο τό ἄρθρο πάνω σέ ὁρισμένα συμπεράσματα πού βγαίνουν ἀπό τήν ταχτική πού ἀκολουθήθηκε ἐκεῖ, μέσα στίς 42 μέρες μαχῶν τοῦ ΚΛΕΦΤΗ.

Οἱ μάχες στόν τομέα τοῦ Σμόλικα ἀπό τήν κατεύθυνση τῆς Κόνιτσας ἄρχισαν στίς 21 Ἰούνη.

Ὁ ἐχθρός ἔβαλε σάν πρῶτο στρατηγικό σκοπό τήν κατάληψη τοῦ ὑψώματος 1846, ΚΛΕΦΤΗΣ.

Κι' αὐτό γιατί ὅπως εἶναι φανερό ἀπό τή θέση πού κατέχει τό ὕψωμα αὐτό στόν ὀρεινό ὄγκο τοῦ Σμόλικα ἔχει σπουδαία στρατιωτική ἀξία. Ἀποτελεῖ τήν πόρτα τοῦ Σμόλικα ἀπό τή δυτική πλευρά του.

Γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ πρώτου στρατηγικοῦ του σκοποῦ ὁ ἐχθρός διέθεσε δυό περίπου ταξιαρχίες πάνω στίς γενικές κατευθύνσεις: ΚΟΝΙΤΣΑ—ΠΕΚΛΑΡΗ—ΚΛΕΦΤΗΣ καί ΕΞΟΧΗ—ΝΙΚΑΝΟΡΑΣ—ὑψ.1583—ΚΛΕΦΤΗΣ.

Οἱ δικές μας δυνάμεις πού ὑπεράσπιζαν ἀρχικά τήν περιοχή αὐτή ἦταν ἕνα πλῆρες τάγμα, τό ΙΙο τάγμα (Ἀλευρᾶ) τῆς 105 ταξιαρχίας, μέ διάταξη: Λόχος κορυφογραμμή Σούσνιτσας καί ὑψώματα ΠΕΚΛΑΡΗ. Λόχος ὑψώματα ΝΙΚΑΝΟΡΑ καί δυτικά ὑψώματα ΜΟΛΙΣΤΑΣ. Λόχος στήριγμα στό ΑΝΩΝΥΜΟ καί ΚΛΕΦΤΗ καί ἐφεδρεία τοῦ τάγματος. Τό Ιο τάγμα τῆς 105 ταξιαρχίας ὑποστήριζε τόν Πύργο ΣΤΡΑΤΣΑΝΗΣ καί τό ΙΙΙο τάγμα ἦταν ἐφεδρεία τῆς 670 μονάδας. Ἐφεδρεία τῆς ταξιαρχίας ὁ λόχος αὐτοματιστῶν στά δυτικά ὑψώματα ΠΟΥΡΝΙΑΣ.

Ἀπό 25)6)48 διετέθη στόν ἴδιο τομέα τοῦ ΚΛΕΦΤΗ καί τό ΙΙΙο Τάγμα (Πάνου) τῆς 105 Ταξιαρχίας. Τότε ἡ διάταξή μας ἦταν: ΙΙο Τάγμα Σούσνιτσα-ἀντερείσματα Ἀνώνυμον ὑψ. 1583 (ναί). ΙΙΙο Τάγμα: Τσοπάνη ὑψώματα ΜΟΛΙΣΤΑΣ (ναί). Ἐφεδρεία Ταξιαρχίας, Λόχος Αὐτοματιστῶν ὑψ. 1174.

Στίς 6)7)48 τό ΙΙο Τάγμα ἀντικαταστήθηκε ἀπό τό Ιο Τάγμα (Κώστα Παλαιολόγου) τῆς 102 Ταξιαρχίας πού ὑπάχθηκε ταχτικά στήν 105 ταξιαρχία. Ἡ διάταξή μας καθόρισε τότε: Ιο Τάγμα (Κώστα Παλαιολόγου): Ν. ἀντερείσματα ΚΛΕΦΤΗ— Ἀνώνυμο. ὕψωμα (ναί) ΙΙΙο Τάγμα (Πάνου) αὐχένας Ἀνώνυμο ὑψ. 1583 (ναί) —ὕψωμα 1583 (ναί)—Ν[illegible] ὑψώματα ΠΟΥΡΝΙΑΣ (ναί).

λεπτηθοῦν πιό λεπτομερειακά. Γιατί ἔτσι βγαίνουν διδάγματα πού ἀποτελοῦν τά καλύτερα μαθήματα ταχτικῆς γιά το λαϊκ. επαναστατικό μας στρατό.

Στίς 8)6)48 διατέθει ταχτικά στήν 105 ταξιαρχία καί ή διλοχία σαμτο έρ (Μενέλαου) τής 670 Μονάδας ή όποία πήρε διάταξη στή νότια πλευρά τοῦ Σμόλικα.

Μετά τήν αίφνιδιαστική σχεδόν κατάληψη τοῦ Άνωνύμου ύψώματος άπό τόν έχθρό στίς 12)7)48 ή διάταξή μας έγινε:

Ιο Τάγμα (Κώστα Παλαιολόγου):Νότια καί Νοτιοδυτικά άντερείσματα ΚΛΕΦΤΗ

ΙΙΙο Τάγμα (Πάνου) ΚΛΕΦΤΗΣ (δυτικό άντέρεισμα κύριας κατεύθυνσης έχθροῦ) Βόρειο άντέρεισμα ΚΛΕΦΤΗ— Ανατολικά ύψώματα ΠΟΥΡΝΙΑΣ.

Διλοχία Σαμποτέρ (Μενέλαου): Πέτρα Κατή (ύψ.1641) ύψώματα ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ — άντέρεισμα ΤΣΙΓΚΟΥ ΦΓΕΡΗ

ΕΦΕΔΡΙΑ Ταξιαρχίας: Λόχος μέ δυό διμοιρίες στήν Άνατολική πλευρά τοῦ ΚΛΕΦΤΗ καί μιά Διμοιρία ΠΡΑΣΙΑΝΗ (ύψ. 1789)

Αύτή ήταν ή διάταξη τῶν τμημάτων μας ώς τίν 1)8)48, όπότε ύστερα άπό διαταγή τής 670 Μονάδας άπεχώρησαν πρός ΤΑΜΠΟΥΡΙ —ΟΞΥΑ—ΓΡΑΜΜΟΥ, μέ βάση γενικώτερη άναδιάταξη τῶν δυνάμεων τοῦ Δ.Σ.Ε. τοῦ Σμόλικα.

Ή ταχτική πού άκολούθησε ό έχθρός στόν τομέα αύτόν τοῦ ΚΛΕΦΤΗ ήταν.

α) Ίσχυρή προπαρασκευή Πυροβολικοῦ καί Άεροπορίας. Σέ όλες τις έπιθετικές ένέργειες πού έκανε ό έχθρός στόν τομέα αύτό δέ χρησιμοποίησε κάθε φορά λιγώτερα άπό 20-25 πυροβόλα. Ή άεροπορία πού έπαιρνε μέρος στήν προπαρασκευή τῶν έπιθέσεών του δέν ήταν λιγώτερη κάθε φορά άπό 8-12 άεροπλάνα

β) Προσπαθοῦσε ό έχθρός νά προωθεῖ τά τμήματά του κοντά στίς θέσεις μας τή νύχτα άθόρυβα. Μ'αύτή τήν ταχτική κατώρθωσε νά αίφνιδιάσει σέ μερικές περιπτώσεις τά τμήματά μας καί νά έχει τοπικές έπιτυχίες. Τή μέρα σέ άθόρυβες προωθήσεις του καμουφλαρίζονταν οί στρατιῶτες τοῦ έχθροῦ μέ φύλλα δένδρων.

γ) Κατά τή διάρκεια τής έπίθεσής του ό έχθρός προσπαθοῦσε πολύ νά διακρίνει τά κενά τής διάταξής μας καί φρόντιζε άμέσως νά έκμεταλλευτεῖ τήν κάθε άδυναμία μας κατευθύνοντας άμέσως πρός τά κεῖ όλες τίς δυνάμεις του άπό διάφορες κατευθύνσεις.

δ) Ό έχθρός στόν ΚΛΕΦΤΗ χρησιμοποίησε έπανειλλημμένα τήν ταχτική τῶν έπιθέσεων κατά κύματα. Αύτή τήν ταχτική χρησιμοποίησε ό έχθρός, όταν έπεδίωκε κυρίως μέ τό πυροβολικό καί τήν άεροπρία νά καθηλώσει ή έξουδετερώσει τά τμήματά μας γιά νά καταλάβει τίς θέσεις μας. Έπίσης σέ μερικές περιπτώσεις πού άποτύχαιναν οί άθόρυβες προωθήσεις του έπακολουθοῦσαν οί έπιθέσεις του κατά κύματα.

ε) Όσες φορές κατόρθωνε ό έχθρός νά κερδίσει έστω καί λίγο έδαφος, άγγιστρώνονταν στίς θέσεις τους τά τμήματά του καί προσπαθοῦσαν νά όργανωθοῦν κάτω άπό τά πυρά όλων τῶν όπλων μας.

στ) Σύγχρονα μέ τήν κύρια προσπάθειά του ό έχθρός προσπαθοῦσε νά μᾶς παραπλανήσει ένεργώντας κα σ' άλλες κατευθύνεις. Αύτή τήν ταχτική άκολούθησε καί όταν έκανε κατά κύματα έπιθέσεις καί όταν προσπαθοῦσε άθόρυβα νά προωθηθεῖ.

ζ) Σέ πολλές περιπτώσεις προσπαθοῦσε νά μᾶς αίφνιδιάσει ένεργώντας άθόρυβες προωθήσεις, χωρίς προπαρασκευή πυροβολικοῦ καί άεροπορίας. Όταν πετύχαινε έτσι καμμιά φορά νά αίφνιδιάσει κανένα άπό τά τμήματά μας, τότε χρησιμοποιοῦσε τή μάζα τοῦ πυροβολικοῦ καί τής άεροπορίας του, γιά νά ύποστηρίξει τή σταθεροποίηση τῶν θέσεών του καί νά έκμεταλλευθεῖ τήν έπιτυχία.

***

Τά τμήματά μας στόν ΚΛΕΦΤΗ έφάρμοσαν τήν ταχτική τής ένεργητικής άμυνας τής λαϊκοεπαναστατικής ένεργητικής άμυνας, αύτήν πού μελέτησε, ύπόδειξε καί δίδαξε τό Γενικό Άρχηγεῖο τοῦ Δ.Σ.Ε. στά τμήματα μας.

1) Άπό τίς πρῶτες μέρες τής έχθρικής έπιθέσης καί μπροστά άκόμη άπό τίς έπιχειρήσεις, έπιδιώχθηκε νά δημιουργηθεῖ στά στελέχη καί στούς μαχητές μας τό πνεῦμα τής έπιμονής στό κράτημα τῶν θέσεων.

Τά στελέχη καί οί μαχητές μας δέν ήταν συνηθισμένα νά δίνουν μάχες μακρόχρονες κάτω άπό τόσο μεγάλη μάζα πυροβολικοῦ καί άεροπορίας. Χρειάζονταν γερά καί έξασκημένα νεῦρα γιά ν' άντέξει ό άνθρωπος στή μάζα αύτή τοῦ πυροβολικοῦ πού χρησιμοποιοῦσε ό έχθρός. Άκόμα γιά ν' άντέξει ό μαχητής στό πυροβολικό τοῦ έχθροῦ έπρεπε νάχει όργανωμένες γερές θέσεις γιά νά μή τίθεται έκτός μάχης άπό τά άφθονα βλήματα τοῦ πυροβολικοῦ, τής άεροπορίας καί τά πυρά πεζικοῦ τής βάσης πυρός τοῦ έχθροῦ. Οί όργανωμένες θέσεις πού ύπήρχαν στόν τομέα αύτόν άπό προηγούμενα μα καί έκεῖνες πού εἶχαν κατασκευάσει τά ἴδια τά τμήματά μας, άπό τεχνική άποψη δέν ήταν στό μεγαλύτερο ποσοστό άνθεκτικές στά πολλά πυρά τοῦ έχθροῦ.

Χρειάστηκε μεγάλη προσπάθεια τῶν στελεχῶν καί μαχητῶν μας, πού πρέπει νά ποῦμε έδῶ καθαρά, πώς διδάχτηκαν περισσότερο άπό τήν πεῖρα τους, ύστερα άπό τίς πρῶτες μάχες καί άπώλειες, γιά νά όργανώσουν κατά τό δυνατό άρκετά καλές θέσεις.

Συγκεκριμένα, ένῶ άπό τίς θέσεις τῶν ύψωμάτων Τσοπάνη — Μάλιακας — Άγγελοχωριάς καί Σούσνιτσας ό έχθρός κατόρθωσε μέ κάποια εύκολία νά μᾶς βγάλει, άντίθετα άπό τίς θέσεις πού όργάνωσαν τά ἴδια τά τμήματά μας στό 1583 στό Άνώνυμο καί στά Νότια

καί Νοτιοδυτικά ἀντερείσματα τοῦ Κλέφτη δέν κατόρθωσε εὔκολα νά μᾶς κάνει ζημιά.

Καί ἄν δέν αἰφνιδιάζονταν τμῆμα μας στό Ἀνώνυμο, πάρα πολύ δύσκολα θά μποροῦσε νά μᾶς ἀνατρέψει ἀπό ἐκεῖ καί ἀπό τό 1583. Τό ὅτι δέ θά μποροῦσε νά μᾶς βγάλει ὀφείλονταν καί σέ ἄλλα δεδόμενα, ὅπως καλή διάταξη, κατάλληλα σημεῖα ἀπό ταχτική ἄποψη, τῶν θέσεων τῶν βαρειῶν καί τῶν ἄλλων ὅπλων μας, μά κυρίως γιατί τεχνικά ἦταν γερές. Γιατί ὅσο καί καλή καί κατάλληλη κι' ἄν εἶναι μιά θέση ὁπλοπολυβολείου, ἄν δέν εἶναι τεχνικά γερό τό ὁπλοπολυβολεῖο γιά ν' ἀντέχει στίς ὀβίδες πυροβολικοῦ, ὁ ἐχθρός μπορεῖ ἀργά ἤ γρήγορα νά τό καταστρέψει καί νά τό ἐξουδετερώσει.

Ἡ ἐπιμονή αὐτή στό κράτημα τῶν θέσεών μας ἔδωσε τή δυνατότητα ν' ἀντιμετωπισθεῖ ἡ κατάσταση ὅταν ὁ ἐχθρός κατόρθωσε αἰφνιδιαστικά σχεδόν νά καταλάβει τό Ἀνώνυμο ὕψωμα στίς 12)7)48 καί διχοτόμησε τίς δυνάμεις μας.

Τότε μέ πεῖσμα καί μεγάλη ἐπιμονή ὅλων τῶν μαχητῶν καί στελεχῶν τοῦ ΙΙου τάγματος (Πάνου) κρατήθηκαν οἱ θέσεις στό ὕψ. 1583, παρά τίς τέσσερες συνεχεῖς ἐπιθέσεις κατά μέτωπο πού δέχτηκε ὁ ΙΙος λόχος τοῦ τάγματος. Ἔτσι δόθηκε ἡ δυνατότητα νά ἐνεργήσουμε ὁλόκληρη τή μέρα συνεχεῖς ἀντεπιθέσεις νά καθηλώσουμε τόν ἐχθρό στό Ἀνώνυμο, ἀφοῦ δέν μπορέσαμε νά τό ἀνακαταλάβουμε καί τή νύχτα νά γίνει ἡ σύμπτυξη τοῦ τάγματος στό κυρίως ὕψωμα Κλέφτης καί νά στερεοποιήσουμε ἐκεῖ τίς θέσεις μας.

Αὐτή ἡ ἐπιμονή τῶν μαχητῶν καί στελεχῶν πού πολεμοῦσαν στόν ΚΛΕΦΤΗ ἐκφράζεται ἀκόμη καί μέ πάρα πολλά παραδείγματα. Ὁ ἐχθρός π.χ. ἔφθανε στήν ἀπόσταση τῶν 3-5 μέτρων, πάνω στά ὁπλοπολυβολεῖα μας καί οἱ μαχητές μας δέν ἔφευγαν, πιάνονταν στά χέρια μαζύ του καί ἔδιναν ἔτσι τή δυνατότητα νά ἐπεμβαίνει ἡ ἐφεδρεία γιά νά ἀπωθεῖ καί νά τόν ἀνατρέπει.

Στίς περισσότερες φορές οἱ μάχες μέ πυρά πεζικοῦ δίνονταν στήν ἀπόσταση τῶν 30-50 μέτρων καί κάτω. Σ' αὐτό συντελοῦσε καί τό δασωμένο ἔδαφος γιατί μποροῦσε ὁ ἐχθρός καλυπτόμενος στούς κορμούς τῶν δένδρων νά πλησιάζει πολύ κοντά στίς θέσεις τῶν τμημάτων μας.

2) Οἱ ἀντεπιθέσεις μας στόν ΚΛΕΦΤΗ ἀπό τήν ἀρχή ἔγιναν τό μέσο τῆς ἀνατροπῆς τοῦ ἐχθροῦ. Τό πνεῦμα τῆς ἄμεσης ἀντεπίθεσης κατανοήθηκε ἀπ' ὅλα τά τμήματα καί μάλιστα σέ υπερβολικά μεγάλο βαθμό. Δημιουργήθηκε ἡ ἐντύπωση στά στελέχη καί στούς μαχητές μας πώς ἔπρεπε διαρκῶς νά κάνουν ἀντεπίθεση, ἔπειτα ἀπό τήν πρώτη καθήλωση τοῦ ἐχθροῦ στήν παραμικρή κίνησή του. Εἴχαμε περιπτώσεις στίς πρῶτες μάχες, ὅπου ὁ ἀξέχαστος ἥρωας λοχαγός Ἀνδρέας Μήτσου (Ἀνδρούτσος) μέσα σέ μιά μέρα ἔκανε 6-8 ἀντεπιθέσεις. Σέ κάθε σημεῖο πού ὁ ἐχθρός σημείωνε κάποια ἐπιτυχία, ὁ λοχαγός μας αὐτός ἐνεργοῦσε ἀντεπίθεση. Καί μάλιστα σ' ὅλες σχεδόν τίς ἀντεπιθέσεις πού ἔκανε καί πού ἐνεργοῦνταν μέ δύναμη ὄχι πάνω ἀπό μιά διμοιρία, ἔπερνε μέρος καί ὁ ἴδιος προσωπικά.

Αὐτή ὅμως ἡ τακτική ἐνῶ μᾶς ἔδινε τή δυνατότητα νά ἐπιβραδύνουμε τόν ἐχθρό στήν ἐπίθεσή του καί νά τοῦ προξενοῦμε ἀπώλειες προξενοῦσε καί σέ μᾶς πολλές σχετικά φθορές γιατί ἔβγαιναν οἱ μαχητές μας ἀπό τίς ὀργανωμένες θέσεις τους καί ἐκτίθενταν στά πυρά τῆς βάσης πυρός τοῦ ἐχθροῦ.

Ἔτσι γιά τή συγκεκριμένη περίπτωση τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεών μας μέ τίς δυνάμεις τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ, ἄν ἐξακολουθοῦσαν ὅλα μας τά τμήματα νά ἐφαρμόζουν αὐτή τή τακτική τῶν ἀντεπιθέσεων, θά ἀποδεκατίζονταν μέσα σέ λίγες μέρες καί δέν θά μπορούσαμε ἀποτελεσματικά νά συνεχίσουμε τήν ἐνεργητική μας ἄμυνα.

Χρειάστηκε νά δώσουμε στά στελέχη μας νά καταλάβουν πώς αὐτή ἡ ταχτική τῶν ἀντεπιθέσεων μᾶς ζημιώνει καί μᾶς φθείρει καί πώς πρέπει οἱ ἀντεπιθέσεις μας νά γίνονται μελετημένες, νά ὀργανώνονται καί ἐνεργοῦνται σέ βασικά σημεῖα, τέτοια πού ἄν τά καταλάβει ὁ ἐχθρός καί τά διατηρήσει, θά κινδύνευε νά πέσει ἄμεσα τοπικά ἤ γενικώτερα ὁλόκληρη ἡ διάταξή μας.

Μιά ἄμεση ἀντεπίθεση θάχει πάντα τά καλύτερα ἀποτελέσματα, ὅταν ἐκδηλώνεται τήν κατάλληλη στιγμή.

Ἡ πιό κατάλληλη στιγμή νά ἐκδηλωθεῖ ἡ ἄμεση ἀντεπίθεση εἶναι ἡ στιγμή πού ὁ ἐχθρός τσακισμένος, ἀπό τίς ἀπώλειες καί κατακουρασμένος βρίσκεται στό τελευταῖο ἄλμα του τῆς ἐφόδου καί ἑτοιμάζεται γιά τήν ἔφοδο. Στό σημεῖο αὐτό δέν μπορεῖ νά ὑποστηρίζεται καί ἀπό τή βάση πυρός του γιατί κινδυνεύει νά βάλλεται ἀπό τά δικά του πυρά.

Τά στελέχη μας προσαρμόστηκαν στήν ταχτική αὐτή τῶν ἀντεπιθέσεων.

Οἱ ἀντεπιθέσεις στόν ΚΛΕΦΤΗ δέ γίνονταν μόνο μέ τοπικό χαρακτήρα μέσα στά πλαίσια τῆς διμοιρίας ἤ τοῦ λόχου καί τάγματος. Στόν ΚΛΕΦΤΗ ὀργανώθηκαν καί ἐκτελέστηκαν καί ἀντεπιθέσεις εὐρύτερης ἔκτασης καί σημασίας. Στίς 25)8)48 ὀργανώθηκε ἀντεπίθεση κατά τοῦ ἐχθροῦ πού εἶχε καταλάβει ὁλόκληρη σχεδόν τήν κορυφογραμμή τῆς ΣΟΥΣΝΙΤΣΑΣ. Αὐτή ὀργανώθηκε μέσα στά πλαίσια τῆς ταξιαρχίας καί πῆραν μέρος πάνω ἀπό τρεῖς λόχοι μέ προπαρασκευή πυροβολικοῦ καί ἐχθρικής βάσης πυρός ὅλμων καί πολυβόλων. Τά ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς ἀντεπίθεσης ἦταν καλά. Ἀνακαταλήφθηκαν ἀπό τά τμήματα μας ὅλες σχεδόν οἱ κορυφές τῆς κορυφογραμμῆς τῆς Σούσνιτσας ἐνῶ ὁ ἐχθρός περιορίστηκε στήν τελευ-

ταία κορυφή της πρός τόν αὐχένα ὅπου περνάει ὁ δρόμος ΠΕΛΚΑΡΗ—ΕΛΕΥΘΕΡΟ. Πάρθηκαν λάφυρα, πυρομαχικά περί τίς 65.000 σφαίρες μπρέν καί ὁπλισμός καί εἴδη στρατοπεδείας πολλά. Προξενήθηκαν στόν ἐχθρό πολλές ἀπώλειες. Μόνο στό πεδίο τῆς μάχης βρέθηκαν 15 νεκροί τοῦ ἐχθροῦ κι' ἀνάμεσά τους ἕνας λοχαγός καί ἕνας ἀνθυπολοχαγός. Ἄλλη ἀντεπίθεση μαζική ἔγινε στόν ΚΛΕΦΤΗ στίς 5)7)48 πρός τό ὕψωμα 1174 καί ὕψωμα Τσομπάνη, μέ ἀποτέλεσμα νά προξενηθοῦν στόν ἐχθρό σοβαρές ἀπώλειες καί νά ματαιωθοῦν τά σχέδια του γιά ἐπίθεση τήν ἄλλη μέρα.

3) Το σχέδιο πυρός τῶν ὅπλων μας στήν ἄμυνα τοῦ ΚΛΕΦΤΗ προσέχτηκε ἰδιαίτερα καί ἀποτέλεσε ὑπόθεση προσωπικά τῶν στελεχῶν. Στίς πρῶτες μάχες παρατηρήθηκαν ὁρισμένες ἀδυναμίες στή διάταξή τῶν ὅπλων καί τῶν τμημάτων μας. Ὁ ἐχθρός κατόρθωσε στίς 29)6 48 νά μᾶς πάρει τό ὕψωμα Τσομπάνη, γιατί δέν προσέχτηκε ἐκεῖ ἡ διάταξη καί τό σχέδιο πυρός. Στή διάρκεια τῆς ἐπίθεσής του ὁ ἐχθρός πού ἀποκρούστηκε ἐπανειλημμένα, διέκρινε τό κενό πού ὑπῆρχε στό σχέδιο πυρός μας στά δυτικά ἀντερείσματα Τσομπάνη. Ἀμέσως τότε κατηύθυνε τίς δυνάμεις του ἀπό τρία σημεία πρός τό κενό ἐκεῖνο καί κατόρθωσε νά καταλάβει τό ὕψωμα Τσομπάνη, τή στιγμή πού ἀκόμη τά τμήματά μας κατεῖχαν τή Μόλιστα

Εἶναι ἡ μόνη περίπτωση αὐτή πού ὁ ἐχθρός κατόρθωσε νά προχωρήσει μέσα ἀπό διάκενο ἀνάμεσα στή διάταξή μας στόν ΚΛΕΦΤΗ, κι' αὐτό στοίχισε ὁλόκληρη ἀναδιάταξη ὅλων τῶν δυνάμεων πού ὑπερασπιζόνταν τήν περιοχή, αὐτή καί ἔφερε κυριολεχτικά ἀναστάτωση στή διάταξή μας. Ἄν προσέχονταν ἀπό τό τάγμα τό κενό αὐτό, θά μπορούσαμε νά κρατήσουμε τόν ἐχθρό στόν Τσομπάνη πάνω ἀπό μιά βδομάδα ἀκόμη.

Πρέπει ὅμως νά τονίσουμε ὁρισμένα πράματα γιά τό σχέδιο πυρός. Καί πρῶτα πρῶτα: Τί εἶναι τό σχέδιο πυρός;

Σχέδιο πυρός λέγεται ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο θά τάξουμε τά ὅπλα μας ὥστε νά βάλλεται ὅλο τό μπροστινό τοῦ μετώπου μας ἔδαφος, ἀπ' ὅλα τά ὅπλα μας.

Ἀπό τόν ὁρισμό λοιπόν αὐτόν βγαίνει πώς πρωταρχικά πρέπει νά βροῦμε καί νά καθορίσουμε τίς πιθανές κατευθύνσεις κίνησης τοῦ ἐχθροῦ, ἄν θελήσει νά ἐπιτεθεῖ ἐνάντια μας. Μέ βάση αὐτές τίς κατευθύνσεις κίνησης τοῦ ἐχθροῦ καί τά ὅπλα πού διαθέτουμε γιά τό κράτημα τοῦ τομέα πού δόθηκε σάν ἀποστολή, θά πρέπει νά καθορίζονται οἱ ἀποστολές καί οἱ θέσεις τῶν ὅπλων. Ἐδῶ γινόνταν καί γίνεται μιά σύγχιση ἀνάμεσα στό σχέδιο πυρός καί στή διάταξη τῶν τμημάτων. Καί πρέπει νά ξεκαθαρίσουμε αὐτό τό ζήτημα στό μυαλό τῶν στελεχῶν μας. Οἱ ἀποστολές τῶν διαφόρων ὅπλων μας στό σύνολό τους ἀποτελοῦν τό σχέδιο πυρός. Οἱ θέσεις πού θά ταχθοῦν τά διάφορα ὅπλα μας γιά νά ἐκπληρώσουν τήν ἀποστολή τους εἶναι ἡ διάταξη τῶν ὅπλων καί ἑπομένως καί τῶν τμημάτων πού ἐξυπηρετοῦν καί χρησιμοποιοῦν αὐτά τά ὅπλα.

Απ' αὐτό τώρα βγαίνει πώς ἕνα ὅπλο μπορεῖ νά βάλει μιά ἐδαφική ζώνη χωρίς νά χρειάζεται νά βρίσκεται μέσα στήν ἐδαφική αὐτή ζώνη, ἀρκεῖ νά βρίσκεται σέ τέτοια ἀπόσταση ὥστε νά βάζει δραστικά τήν ἐδαφική αὐτή ζώνη

Ἄν τώρα ἐξετάσουμε τίς ἰδιότητες τῶν ὅπλων μας καί ἰδιαίτερα τῶν πολυβόλων πού ἀποτελοῦν καί πρέπει ν' ἀποτελοῦν τό σκελετό τοῦ σχεδίου πυρός, θά πρέπει νά καταλήξουμε πώς τά πολυβόλα κατά κανόνα πρέπει νά βρίσκονται σέ πλευρικές πρός τό μέτωπό μας θέσεις, γιά νά θερίζουν ὁλόκληρο τό μπροστινό τοῦ μετώπου μας ἔδαφος.

Πάνω σ' αὐτό ἔγινε μιά σοβαρή προσπάθεια να κατανοήσουν τά στελέχη μας τόν τρόπο τῆς ὀργάνωσης τοῦ σχεδίου πυρός καί ἑπομένως καί τίς θέσεις πού θά ὀργανώνονταν τά ὁπλοπολυβολεία, πολυβολεία, ὀλμοβολεία καί λοιπά ὅπλα.

Ἔτσι καταλήξαμε ὥστε, ὅλες σχεδόν οἱ θέσεις τῆς ὀχύρωσης πού εἶχαν γίνει χωρίς νά ληφθεῖ ὑπ' ὄψη τοπικά τό σχέδιο πυρός, νά βγοῦν ἄχρηστες ἀπό τακτική ἄποψη καί χρειάστηκε, οἱ μαχητές καί τά στελέχη μας στή διάρκεια τῶν μαχῶν καί στίς ἀνάπαυλες τῶν μαχῶν κατά τή νύχτα νά συμπληρώνουν τήν ὀργάνωση τῶν θέσεών τους.

Συγκεκριμένα πάνω στό ὕψωμα τοῦ κυρίως ΚΛΕΦΤΗ, καμμιά θέση ὀργανωμένη ἀπό τήν περίοδο πρό τῶν ἐπιχειρήσεων δέ χρησιμοποιήθηκε.

Ἀλλά τό θέμα αὐτό τοῦ σχεδίου πυρός τῆς ἄμυνας, τῆς διάταξης καί τῆς ὀχύρωσης τῶν θέσεων, δέν μπορεῖ νά ἐξαντληθεῖ σ' αὐτό τό ἄρθρο. γιατί δέν εἶναι καί τό κύριο θέμα του.

Θἄταν παράλειψη ἄν δέν ἀναφέραμε ἐδῶ στήν ὀργάνωση τοῦ σχεδίου πυρός καί την ὀργάνωση τῆς ἐνεργητικῆς ἀντιαεροπορικῆς ἄμυνας.

Στόν ΚΛΕΦΤΗ τά τμήματά μας ἔρριξαν ἕξη (6) ἀεροπλάνα καί γιά δύο (2) μαθεύτηκε ὅτι προσγειώθηκαν ἀναγκαστικά γιατί ἔπαθαν βλάβες. Γιατί ἐκεῖ τό πρόβλημα τῆς ἀντιαεροπορικῆς ἄμυνας ἔγινε ζήτημα ἀτομικό τῶν μαχητῶν καί στελεχῶν.

4) Ὁ συντονισμός τῶν προσπαθειῶν τοῦ III Τάγματος (Πάνου), τοῦ I Τάγματος (Κώστα Παλαιολόγου) καί τῆς ἐφεδρείας τῆς Ταξιαρχίας γιά τήν ἀντιμετώπιση τῆς κατάστασης στίς 12-7-48 πού ὁ ἐχθρός κατέλαβε αἰφνιδιαστικά σχεδόν τό Ἀνώνυμο ὕψωμα, πέτυχε. Κι' αὐτό ὀφείλεται κυρίως στή σωστή, σίγουρη καί ἀδιάκοπη σύνδεση. Στόν ΚΛΕΦΤΗ εἶχε ἀποκατασταθεῖ τηλεφωνική ἐπικοινωνία μέ ὅλα τά τμήματα ὥς τό λόχο.

Ἡ συντήρηση τῆς τηλεφωνικῆς γραμμῆς όργανώθηκε καί διατηρήθηκε καλά. Ἔτσι ἡ ἐπικοινωνία τῶν διοικήσεων τηλεφωνικά ἦταν ἀδιάκοπη. Ὅλοι οἱ μαχητές καί τά στελέχη πού δούλευαν στίς διαβιβάσεις κατανόησαν τή σημασία καί τόν καθοριστικό ρόλο πού ἔπαιξε ἡ δουλειά τους στήν ἐπιτυχία τοῦ πολέμου πού κάναμε. Τά παραδείγματα ἡρωϊσμοῦ καί αὐτοθυσίας τῶν συντηρητῶν τῶν τηλεφωνικῶν γραμμῶν πού μέσα σέ βροχή όβίδων πυροβολικοῦ καί ἀεροπορίας ἐπισκεύαζαν τίς τηλεφωνικές γραμμές, εἶναι πάρα πολλά. Τό ἴδιο πολλά εἶναι τά παραδείγματα πού οἱ τηλεφωνήτριες στόν ΚΛΕΦΤΗ μέναν ἐπί ὁλόκληρα 24ωρα μέ τά ἀκουστικά στ' αὐτιά ἄυπνες, γιά νά μή διακοπεῖ ἡ τηλεφωνική ἐπικοινωνία.

Οἱ σύνδεσμοι στόν ΚΛΕΦΤΗ εἶχαν βάλει ἅμιλλα ἀνάμεσά τους, ποιός θά πάει περισσότερες φορές καί μέ επείγουσα ἀποστολή καί γρηγορότερα στήν πρώτη γραμμή τῆς μάχης.

5) Στίς 26)7)48 ὁ ἐχθρός κατόρθωσε νά βάλει πόδι στήν κορυφή τοῦ ΚΛΕΦΤΗ ὕστερα ἀπό 5ωρη σχεδόν σκληρή μάχη.

Ὕστερα ὅμως ἀπό τήν ἔγκαιρη καί ἀποφασιστική ἐπέμβαση τῆς ἐφεδρείας μας πού ἔκανε ἀντεπίθεση ἀνακαταλήφθηκε ὁ ΚΛΕΦΤΗΣ.

Αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά παραδείγματα τῆς ἔγκαιρης καί σωστῆς ἐπέμβασης τῆς ἐφεδρείας στίς μάχες τοῦ ΚΛΕΦΤΗ. Ἔχουμε ὅμως πάρα πολλά τέτοια παραδείγματα τῆς σωστῆς καί ἔγκαιρης χρησιμοποίησης τῆς ἐφεδρείας.

Ὁ Λόχος, τό Τάγμα καί ἡ Ταξιαρχία πρέπει νάχουν ταχτική ἐφεδρεία γιά νά μποροῦν:

α) Νά κλείσουν ἕνα ρῆγμα πού προξένησε ὁ ἐχθρός στό μέτωπό τους.

β) Ν' ἀντικαταστήσουν τμήματά τους πού ἔπαθαν μεγάλη φθορά γιά νά συνεχιστεῖ ἀποτελεσματικά ἡ ἐνεργητική ἄμυνα.

γ) Νά κάνουν ἀντεπιθέσεις γιά νά ἀπωθήσουν, ἀνατρέψουν καί προξενήσουν ἀπώλειες στόν ἐχθρό.

δ) Νά ἀνακαταλάβουν μέ ἀντεπιθέσεις σπουδαῖα ἀπό ταχτική ἄποψη σημεία πού κατέλαβε ὁ ἐχθρός.

Ἀπό τίς πρῶτες μάχες στήν περιοχή τοῦ ΚΛΕΦΤΗ ὅλα τά στελέχη μας κατανόησαν τήν ἀνάγκη τῆς ἐφεδρείας.

Ὅμως δέν ἀρκεῖ κανένας νά κατανοήσει τήν ἀνάγκη καί νά κρατήσει ἐφεδρεία. Πρέπει καί σωστά νά χρησιμοποιήσει τήν ἐφεδρεία.

Πρῶτα—πρῶτα ἡ ἐφεδρεία γιά νά χρησιμοποιηθεῖ ἔγκαιρα θά πρέπει νἆναι προσανατολισμένη ἀπό τά πρίν πρός τήν πιθανή κατεύθυνση τῆς χρησιμοποίησής της. Νά βρίσκεται ὅσο εἶναι δυνατό κοντήτερα πρός τό σημεῖο τῆς χρησιμοποίησής της, χωρίς φυσικά νά βάλλεται καί φθείρεται μέ τά ἴδια πυρά πού βάλλονται τά τμήματα τῆς γραμμῆς μάχης. Σέ ὁρισμένες ειδικές περιπτώσεις πού τά πιθανά σημεία χρησιμοποίησης τῆς ἐφεδρείας εἶναι περισσότερα καί ἡ ἐδαφική διαμόρφωση δέν ἐπιτρέπει τήν ἔγκαιρη ἐπέμβασή της σ' ὅλα αὐτά τά σημεία, τότε ἐπιβάλλεται ἡ κατάτμησή της.

Δέν πρέπει νά χρησιμοποιεῖται ἡ ἐφεδρεία μέ τήν παραμικρή δύσκολη κατάσταση. Ὁ διοικητής κάθε φορά πρέπει νά ἔχει πλήρη εἰκόνα τῆς κατάστασης ὁλόκληρου τοῦ μετώπου του καί νά χρησιμοποιεῖ τήν ἐφεδρεία του στό πιό ἀποφασιστικό σημεῖο.

Κατόρθωσε ἡ ἐφεδρεία μας νά ἐπέμβει γιά τήν ἀνακατάληψη τοῦ ΚΛΕΦΤΗ, γιατί βρίσκονταν πολύ κοντά καί γιατί ὑπῆρχε σύνδεση μαζύ της ἀδιάκοπη. Κι' ἀκόμα γιατί κινήθηκε τήν κατάλληλη στιγμή. Ἔτσι τή στιγμή πού ὁ ἐχθρός ἀνέβηκε στήν κορυφή τοῦ ΚΛΕΦΤΗ, κατάκοπος καί στραπατσαρισμένος ἀπό τίς ἀπώλειες, καί προτοῦ ἀκόμη προλάβει νά τάξει τά ὅπλα του γιά νά σταθεροποιήσει τίς θέσεις του, ἡ ἐφεδρεία μας μέ ἀποφασιστική ἀντεπίθεση ἀνέτρεψε καί κυνήγησε τόν ἐχθρό πρός τή βάση ἐξόρμησής του.

Γιά νά κάνει ἕνας διοικητής ἐνεργητική ἄμυνα λαϊκῆς ἐπαναστατικῆς ταχτικῆς πρέπει νἄχει μιά ἐφεδρική δύναμη στά χέρια του. Χωρίς αὐτή τήν ἐφεδρεία, μεγαλύτερη ἤ μικρότερη δέν εἶναι σέ καμμιά περίπτωση δυνατό νά γίνει ἐνεργητική ἄμυνα καί ἐπομένως δέν θά μποροῦσαν τά τμήματά μας πού ἀμύνονταν στόν ΚΛΕΦΤΗ νά κρατήσουν, τόν ἐχθρό 42 μέρες καί νά τοῦ προξενήσουν τίς βαρειές ἀπώλειες πού τοῦ προξένησαν.

6) Τά μέτρα ἀσφάλειας στόν ΚΛΕΦΤΗ ἔγιναν συνείδηση τῶν μαχητῶν καί στελεχῶν μας τελευταία. Στίς πρῶτες μάχες ἔπαθαν τά τμήματά μας ἐκεῖ αἰφνιδιασμούς. Καί μάλιστα τέτοιους πού μᾶς στοίχισαν ὁλόκληρη ἀναδιάταξη, ἀπώλειες σοβαρές καί χάσαμε θέσεις ἰσχυρές ἀπό στρατιωτική ἄποψη καί λίγο πολύ καλά ὀχυρωμένες. Τέτοια παραδείγματα ἔχουμε.

Στίς 28)6)48 αἰφνιδιάστηκε καί σχεδόν κυκλώθηκε λόχος τοῦ ΙΙου Τάγματος μέ συνέπειες νά χάσουμε ὁλόκληρη σχεδόν τήν κορυφογραμμή τῆς ΣΟΥΣΝΙΤΣΑΣ, ἀρκετό ὁπλισμό καί πυρομαχικά καί νάχουμε ἀρκετές ἀπώλειες. Στήν περίπτωση αὐτή ἡ σχεδόν βέβαιη ἀπώλεια ὁλόκληρου τοῦ τμήματος ἀποφεύχθηκε μόνο ἀπό τόν ἡρωϊσμό τῶν στελεχῶν καί μαχητῶν.

Στίς 4)7)48 ὁ ἐχθρός κατόρθωσε πολύ πρωΐ νά καταλάβει τό Ἀνώνυμο ὕψωμα, ἀφοῦ αἰφνιδίασε τόν 1 λόχο τοῦ Ιου Τάγματος (Κώστα Παλαιολόγου).

Τότε πολύ φτηνά, ὅπως θάλεγε κανένας, γλυτώσαμε τόν ΚΛΕΦΤΗ. Ἀκόμη κινδύνεψε ν' ἀποκοπεῖ ὁλόκληρο τό ΙΙΙο Τάγμα (Ηλίανου) πού θά εἶχε ἀνεπανόρθωτες συνέπειες.

Κατορθώθηκε τότε νά καθηλωθεῖ ὁ ἐχθρός ὁλόκληρη τή μέρα πάνω στό Ἀνώνυμο ὕψωμα μέ συνεχεῖς ἀντεπιθέσεις τῶν τμημάτων μας καί ἔτσι δόθηκε ἡ δυνατότητα τή νύχτα νά

γίνει ἀναδιάταξη τῶν δυνάμεών μας πάνω στό κυρίως ὕψωμα ΚΛΕΦΤΗ καί νά σταθεροποιήσουμε ἐκεῖ τίς θέσεις μας.

7) Ὁ ναρκοπόλεμος στόν ΚΛΕΦΤΗ χρησιμοποιήθηκε μέ καλά ἀποτελέσματα. Οἱ νάρκες τῶν σαμποτέρ τοῦ ΚΛΕΦΤΗ ἔγιναν τό φόβητρο τῶν στρατιωτῶν τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ.

Στίς 28)7)48 ὁ ἐχθρός ἐξακολούθησε τίς λυσσασμένες κατά κύματα ἐπιθέσεις του γιά τήν κατάληψη τοῦ ΚΛΕΦΤΗ. Ἀπό τό πρωΐ ἄρχισε τίς ἐπιθέσεις καί ὡς τό μεσημέρι εἶχε κάνει πέντε συνεχεῖς ἐπιθέσεις. Στή 14 ὥρα ἔκανε τήν ἕκτη ἐπίθεσή του. Σ' αὐτήν τήν ἐπίθεση δέν πρόλαβαν τά τμήματά μας τοῦ πεζικοῦ νά ἐπέμβουν καλά-καλά στή μάχη καί ὁ ἐχθρός ἔπεσε μέσα σέ ναρκοπέδιό μας καί ἀποδεκατίστηκε, ἀνατράπηκε καί γύρισε πανικόβλητος στή βάση ἐξόρμισής του. Ὕστερα ἀπ' αὐτό δέν τόλμησε νά ἐπαναλάβει τίς ἐπιθέσεις του καί τελείωσαν ἔτσι οἱ τριήμερες ἀπό 26—27 κατά κύματα ἐπιθέσεις τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ. Οἱ ἐπιθέσεις αὐτές ἦταν ἐκεῖνες πού ὀργάνωσε καί διεύθυνε ὁ ἴδιος προσωπικά ὁ ἀρχιλακές ἀντιστράτηγος τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ Τσακαλῶτος. Μαζί του παρακολουθοῦσαν τίς ἐπιθέσεις καί οἱ Στράτος καί Βάν Φλίτ.

Ὁ πόλεμος στά μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ σημείωσε στόν ΚΛΕΦΤΗ ἀρκετές ἐπιτυχίες.

Οἱ ἐλεύθεροι σκοπευτές μας ἐπανειλημμένα παρενόχλησαν, αἰφνιδίασαν καί σκότωσαν σκοπούς σταθερούς καί κινητούς τοῦ ἐχθροῦ.

Οἱ ἀνιχνευτές τῆς διμοιρίας πληροφοριῶν στόν ΚΛΕΦΤΗ ἔχουν ρεκόρ στίς «γλῶσσες» σ' ὅλες τίς μάχες τοῦ Γράμμου, ἀνάμεσα στά τμήματα τοῦ Δ.Σ.Ε. πού μάχονταν ἐκεῖ.

Οἱ ἀνιχνευτές αὐτοί περνοῦσαν ἀνάμεσα ἀπό τή διάταξη τοῦ ἐχθροῦ τῆς πρώτης γραμμῆς καί ἔπιαναν «γλῶσσες» ἀπό τούς καταυλισμούς καί τά δρομολόγια τοῦ ἐχθροῦ. Ἔφεραν στή διοίκηση τῆς ταξιαρχίας οἱ ἀνιχνευτές αὐτοί «γλῶσσες» καί ταχυδρομεῖα ὁλόκληρα μέ ἐπιστολές στρατιωτῶν τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ, μέ πολύτιμες πληροφορίες πού ἦταν ἐκμεταλλεύσιμες, ὄχι μόνο ἀπό τή διοίκηση τοῦ ΚΛΕΦΤΗ, ἀλλά καί ἀπό τό Γενικό Ἀρχηγεῖο τοῦ Δ.Σ.Ε.

Οἱ ἀνιχνευτές τῆς διμοιρίας πληροφοριῶν τῆς 105 ταξιαρχίας, ἐξεπλήρωσαν στόν ΚΛΕΦΤΗ καλά τήν ἀποστολή τους.

Διαπίστωσή μας εἶναι καί πρέπει ἐδῶ νά τήν ἀναφέρουμε, πώς ἡ δουλειά τῶν σχηματισμῶν αὐτῶν τῶν σαμποτέρ, τῶν ἐλεύθερων σκοπευτῶν καί τῶν ἀνιχνευτῶν τῆς διμοιρίας πληροφοριῶν πρέπει νά κατευθύνεται καί ἐλέγχεται ἀδιάκοπα. Κατόρθωσαν στόν ΚΛΕΦΤΗ οἱ σχηματισμοί αὐτοί ν' ἀποδίδουν ὅταν οἱ ἀποστολές τους μελετοῦνταν, κατευθύνονταν καί ἐλέγχονταν ἀπό τήν ἴδια τή διοίκηση.

Γενικώτερα ὅμως ἡ διαρκής παρενόχληση τοῦ ἐχθροῦ ἰδιαίτερα τή νύχτα, ἀπό τά τμήματα πεζικοῦ τῆς πρώτης γραμμῆς παρουσίασε ἀδύνατα σημεῖα.

Τά στελέχη μας ἐκεῖ καταλαμβανόταν ἀπό αἴσθημα κάποιου συναισθηματισμοῦ, ἐπειδή τίς περισσότερες φορές τή μέρα πολεμοῦσαν, πολύ λίγες φορές ἀσχολήθηκαν μέ παρενοχλητικές ἐνέργειες τοῦ ἐχθροῦ κατά τή νύχτα.

Πρέπει τόν ἐχθρό νά μή τόν ἀφήνουμε ποτέ σέ καμμιά περίπτωση ν' ἀναπαυθεῖ, νά τοῦ δημιουργοῦμε συνθῆκες ὥστε παντοῦ, πάντοτε καί πουθενά νά μή θεωρεῖ ἔστω καί πρός στιγμή τόν ἑαυτό του ἀσφαλισμένο.

8) Τά προβλήματα τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας, τῆς διακομιδῆς τῶν τραυματιῶν, τῆς τροφοδοσίας τῶν τμημάτων καί τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ σέ πυρομαχικά, ἦταν ἐκεῖνα πού μέ τή σωστή λύση τους ἔπαιξαν ἀποφασιστικό ρόλο στή μικρόχρονη ἀντίσταση τῶν τμημάτων μας στόν ΚΛΕΦΤΗ

Οἱ τραυματιοφορεῖς μας κλιμακώθηκαν ἀπό τήν πρώτη γραμμή ὡς τό σταθμό ἐπίδεσης τῆς ταξιαρχίας σέ ὁμάδες. Ἡ μία ὁμάδα παράδινε τούς τραυματίες στήν ἄλλη καί γίνονταν ἔτσι γρήγορα καί μέ λιγότερη κούραση ἡ διακομιδή τῶν τραυματιῶν.

Οἱ ἐπιμελητεῖες σ' ὅλα τά τμήματα μαγείρευαν τή νύχτα καί μετέφεραν τά δύο φαγητά τῆς μέρας στήν πρώτη γραμμή τίς πρωϊνές ὧρες.

Οἱ ἡμιονηγοί μας τῆς ἐπιμελητείας καί τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ σέ πυρομαχικά δούλευαν ἀκούραστα. Τίς περισσότερες φορές οἱ ἥρωες αὐτοί ἡμιονηγοί μας ἔκαναν τρεῖς δρόμους μέσα στό 24ωρο σέ ἀπόσταση ὀχτώ ὡρῶν.

9) Περισσότερο ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα, κατά τή γνώμη μου, ἡ ἱστορία τοῦ ΚΛΕΦΤΗ γράφτηκε ἀπό τόν ἄφθαστο ἡρωϊσμό τῶν μαχητῶν, μαχητριῶν καί στελεχῶν πού πολέμησαν ἐκεῖ, τήν ἀλύγιστη ὑπομονή καί καρτερικότητα, τή συνειδητή λαϊκοεπαναστατική πειθαρχία, τή βαθειά πίστη τους στή νίκη. Εἶναι ἄπειρα τά παραδείγματα ἡρωϊσμοῦ καί αὐτοθυσίας μαχητῶν, μαχητριῶν καί στελεχῶν. Ἐδῶ στόν ΚΛΕΦΤΗ τά τμήματά μας ἔδειξαν μαζικό ἡρωϊσμό. Ὅταν κανένας ἐπισκέφτονταν τούς μαχητές καί τά στελέχη ἰδιαίτερα τοῦ ΙΙου Τάγματος (Πάνου) στήν πρώτη γραμμή, διέκρινε ἀμέσως στά πρόσωπά τους νά ζωγραφίζεται ἡ ἀλύγιστη θέληση στή Νίκη καί ἡ ἀπόφασή τους νά μήν ἀφήσουν μοναρχοφασιστικό ποδάρι νά πατήσει τόν ΚΛΕΦΤΗ.

Οἱ περισσότεροι ἀπό τούς μαχητές πού τραυματίζονταν δέ δέχονταν καί διακομιδαζόν στό νοσοκομεῖο. Πολλοί ἀμέσως μετά τήν ἐπίδεση τῶν τραυμάτων τους—ζητοῦσαν καί ξαναπήγαιναν στή μάχη. Ἀρκετοί ἔμειναν στά τμήματά τους παρά τήν ἐπιμονή τῶν στελεχῶν νά φύγουν γιά τό νοσοκομεῖο. Ὅλα σχεδόν τά

ΤΟ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟ ΜΑΣ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΟ

Τοῦ σ. ΚΩΣΤΑ ΙΩΣΗΦΙΔΗ συνταγματάρχη πυροβολικοῦ

Στίς 15)6/48 ὕστερα ἀπό πολύμηνες προετοιμασίες καί προπαρασκευές τῶν πουλημένων στρατηγῶν τῆς Ἀθήνας καί μέ ἄμεση συνεργασία καί μέ τά προωθημένα στήν Ἑλλάδα κλιμάκια τῶν Γέν. Ἐπιτελείων τῆς Ἀγγλίας καί Ἀμερικῆς, ἄρχισαν οἱ ἐπιχειρήσεις στό Γράμμο.

Ὁ μοναρχοφασισμός γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ στρατηγικοῦ σκοποῦ του, πού ἦταν ἡ διάλυση κι' ἐξόντωση τῆς κύριας δύναμης τοῦ Δ.Σ., ξεκίνησε αὐτή τή φορά μένα στρατό πάνω ἀπό 100.000, πλαισιωμένο μ' ὅλα τά σύγχρονα μέσα ἰδιαίτερα δέ μέ πυροβολικό κάθε εἴδους καί διαμετρήματος. Ἔτσι, πού ἀπ' τή πλευρά τῆς ποσοτικῆς ὑπεροχῆς σ' ἔμψυχο κι' ἄψυχο ὑλικό νά βρίσκεται ἀσύγκριτα σέ πλεονεκτικώτερη θέση ἀπ' τό Δ.Σ. Ὅμως ἡ ποσοτική ὑπεροχή, δέν εἶναι καί ὁ ἀποφασιστικός παράγοντας γιά νά κερδηθεῖ μιά μάχη, ἄν δέν συνυπάρχει καί ἡ ποιοτική ἀνωτερότητα καί ἡ συνειδητότητα στούς σκοπούς τοῦ ἀγῶνα. Κι' ἡ ποιοτική αὐτή ἀνωτερότητα τῶν μαχητῶν καί στελεχῶν τοῦ Δ.Σ. ἔναντι στίς μισθοφορικές ὀρδές τοῦ μοναρχοφασισμοῦ, εἴταν εἶναι καί θά εἶναι ἡ βασική δύναμη τοῦ Δ.Σ.

Στή μεγάλη καί ἀποφασιστική σύγκρουση τοῦ Γράμμου, πῆρε ἐνεργό μέρος καί τό νεογέννητο ὅπλο τοῦ Δ.Σ. τό ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟ. Ἡ ἐμφάνιση καί δράση στό πεδίο τῆς μάχης, εἶναι μιά ἀκόμα τρανή ἀπόδειξη τῆς ἀπεριόριστης κι' ἀνεξάντλητης δυναμικότητας τοῦ Δ.Σ. σάν Λαϊκου ἐπαναστατικοῦ Στρατοῦ, ἱκανοῦ νά φέρει σέ πέρας τή μεγάλη ἀπελευθερωτική του ἀποστολή.

Τό Πυροβολικό τοῦ Δ.Σ. γεννήθηκε κι' ἀντρώθηκε κάτω ἀπό ἀφάνταστες στερήσεις καί δοκιμασίες κι' ἀτσαλώθηκε κι' ἀναδείχτηκε ἀντάξιο ὅπλο του, μέσα στίς φλόγες τῆς μεγάλης μάχης τοῦ Γράμμου. Οἱ πυρ)τές καί τά στελέχη του εἶναι οἱ ἴδιοι μπαρουτοκαπνισμένοι πυροβοληταί τοῦ Ἀλβανικοῦ πολέμου πού πολέμησαν μέ πεῖσμα τό φασισμό, εἶναι οἱ ἴδιοι πού πολέμησαν μέ τά τιμημένα πυροβόλα τους ὕστερα χρόνια τούς καταχτητές, κάτω ἀπ' τίς ἔνδοξες σημαίες τοῦ ΕΛΑΣ. Εἶναι οἱ ἴδιοι χθεσινοί μαχητές τῆς πρώτης γραμμῆς τοῦ μετώπου, πού νοιώθουν τόν ἀνασασμό καί τό κουράγιο τῶν πεζικῶν τμημάτων. Ὅταν κοντά καί μαζί τους πολλές φορές, παραστέκει τό ὅπλο μας.

Οἱ μάχες τοῦ Γράμμου βρῆκαν τίς Μονάδες τοῦ πυρ)κοῦ ταγμένες κι' ἕτοιμες γιά δράση, σέ χώρους πού εἶχαν καθοριστεῖ ἀπ' τό ΓΑ. καί ἔταξαν σάν ἀποστολή τους τήν ἐνίσχυση ὅλων τῶν πεζικῶν τμημάτων σέ κάθε ἐνέργεια σέ συνεργασία πάντατε μέ τίς Διοικήσεις τους. Ἡ συνεργασία αὐτή τῶν δυό ὅπλων, ἦταν ἀρκετά ἱκανοποιητική κι' ἔδωσε πλούσια ἀποτελέσματα, ἰδιαίτερα στίς περιπτώσεις ἐκεῖνες πού οἱ διοικήσεις τῶν ὑποστηριζόμενων τμημάτων πεζικοῦ, ἔνοιωσα σωστά, πώς τό πυροβολικό εἶναι μιά σοβαρή ἐ φ ε δ ρ ι κ ή δ ύ ν α μ η π υ ρ ό ς καί πρέπει νά συνοδεύεται χρονικά μέ κίνηση πεζικοῦ.

Σάν παράδειγμα τέτοιας καλῆς συνεργασίας τῶν

στελέχη τοῦ ΙΙΙου τάγματος (Πάνου), πού εἶχε ἀπό τίς ἀρχές Ἰούλη τό κύριο βάρος στή διάταξή μας τοῦ ΚΛΕΦΤΗ, τραυματίσθηκαν δύο καί τρεῖς φορές, πολεμώντας παλληκαρίσια ἐπικεφαλῆς τῶν μητῶν τους. Τό ἴδιο φυσικά καί τά στελέχη ὅλων τῶν ἄλλων τμημάτων μας πού πολέμησαν στόν ΚΛΕΦΤΗ.

Ἡ διαφοροποίηση πού πραγματοποιήθηκε στό ΙΙΙο τάγμα μέσα στόν πόλεμο εἶναι παραδειγματική. Τό τάγμα μας αὐτό κατά τούς μῆνες Ἀπρίλη καί Μάη παρουσίαζε τίς περισσότερες ἀδυναμίες.

Στή διάρκεια τῶν ἐπιχειρήσεων ἀναδείχτηκε τό πιό καλό ἀπό κάθε ἄποψη τάγμα.

Ἡ γνώμη μου εἶναι πώς αὐτό ὀφείλεται στήν πολύ καλή ἰδεολογικοπολιτική δουλειά καί τήν καλή ὀργανωτικοτεχνική προετοιμασία πού ἔγινε σ' αὐτό τό τάγμα πρίν ἀπό τή μάχη καί στή διάρκεια τῆς μάχης.

Σ υ μ π ε ρ ά σ μ α τ α: 1) Τά τμήματα τοῦ Δ.Σ.Ε. στόν ΚΛΕΦΤΗ ἐκπλήρωσαν καλά τήν ἀποστολή τους, ἐφαρμόζοντας τήν τακτική τῆς ἐνεργητικῆς ἄμυνας τοῦ λαϊκοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου.

2) Τό σχέδιο πυρός τῆς ἄμυνας, ἡ καλή ὀργάνωση καί ἐκδήλωση τῶν ἀντεπιθέσεων, ἡ καλή καί ἀδιάκοπη σύνδεση, ἡ ἐφεδρεία, καί ἡ ἔγκαιρη χρησιμοποίησή της, τά καλά μέτρα ἀσφάλειας καί ἡ συντονισμένη καί κατευθυνόμενη δράση τῶν σαμποτέρ, ἐλεύθερων σκοπευτῶν καί διμοιρίας πληροφοριῶν, παίξαν καθοριστικό ρόλο στήν ἐνεργητική ἄμυνα τοῦ λαϊκοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου.

3) Ἡ καλή ἰδεολογικοπολιτική δουλειά καί ὀργανωτικοτεχνική προετοιμασία στήν ἐνεργητική ἄμυνα ἔχουν ἀποφασιστική σημασία γιά τήν ἐπιτυχία τῆς ἀποστολῆς.

δυὸ ὅπλων, ἀναφέρουμε τὶς μάχες στὰ Γούπατα καὶ τὸ Κάμενικ. Ὁ ἐχθρός, ὕστερα ἀπὸ σφοδρὸ βομβαρδισμὸ τῶν παραπάνω θέσεών μας μὲ πολλὰ πυροβόλα κάθε διαμετρήματος καὶ ἀφοῦ κατανάλωσε 8—10.000 βλήματα γιὰ κάθε ὕψωμα, κατόρθωσε νὰ τὰ καταλάβει, ὕστερα ἀπὸ 6ωρη σκληρὴ μάχη. Σὲ συνέχεια, ἐκδηλώθηκε ἀντεπίθεση τῶν τμημάτων μας, ἀφοῦ προηγήθηκε συνεργασία τοῦ διοικητῆ Πυροβολικοῦ μὲ τὸ διοικητὴ Πεζικοῦ καὶ κατατοπίστηκε ὁ διοικητὴς Πυροβολικοῦ ἄμεσα, γιὰ τὴν ἐχθρικὴ διάταξη, τὶς ὀχυρώσεις καὶ τὰ μέσα τοῦ ἐχθροῦ καὶ πληροφορήθηκε τὶς προθέσεις καὶ τὸν τρόπο ἐνέργειας τῶν δικῶν μας.

Τὴν ὥρα ποὺ εἶχε καθοριστεῖ, ἄρχισε ὁ βομβαρδισμὸς τῶν ἐχθρικῶν θέσεων μὲ 4 πυροβόλα γιὰ τὸ κάθε ὕψωμα καὶ μὲ κατανάλωση 300 βλήματα. Ὕστερα ἀπ' τὸ βομβαρδισμό, τὰ πεζικά μας τμήματα μ' ὁρμητικὴ κι' ἀποφασιστικὴ ἀντεπίθεση, ἀνάτρεψαν τὸν ἐχθρό, προξενώντας του μεγάλες ἀπώλειες. Νά! τί μποροῦμε νὰ πετύχουμε ὅταν γίνεται σωστὴ καὶ μελετημένη χρησιμοποίηση τῶν πυρῶν τοῦ Πυροβολικοῦ, σὲ συνδυασμὸ πάντοτε μὲ τὴν **ἀποφασιστικὴ καὶ θαρραλέα** κίνηση τοῦ Πεζικοῦ.

Καὶ ἡ συνεργασία αὐτὴ τῶν δυὸ ὅπλων, σφυρηλατήθηκε ἀκόμα πιὸ πολὺ στὸ Γράμμο—καὶ σφυρηλατεῖται σήμερα ἀκόμα περισσότερο στὸ Βίτσι καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς—γιατὶ πυροβοληταὶ καὶ πεζοί, στὸ ἴδιο χαράκωμα ἢ ὄρυγμα ἢ πολυβολεῖο καὶ παρατηρητήριο, ἑνωμένοι ψυχικὰ σ' ἕνα ἀδιάσπαστο σύνολο δοκίμασαν ὅλη τὴ σκληρότητα τῆς μάχης, ὅλη τὴν ἀγωνία, κι' ἔνοιωσαν ταυτόχρονα ὅλο τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴν ψυχικὴ ἱκανοποίηση. Οἱ ἱστορικὲς μάχες τῆς Ἀμμούδας, Νικολέρι, Κοπάντσι, Χάρο, Γούπατα, Κλέφτη καὶ Κάμενικ, δημιούργησαν μιὰ ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη καὶ κατανόηση ἀνάμεσα στὰ δυό μας ὅπλα, ποὺ μάτωσαν θανατερὰ 70 μέρες τὸ μοναρχοφασισμὸ καὶ τοῦ προξένησαν 30 χιλ. θύματα.

Στὸ κεφάλαιο ὅμως τῆς συνεργασίας τῶν δυὸ ὅπλων, παρουσιάστηκαν καὶ πολλὰ ἀδύνατα σημεῖα ποὺ τὰ βασικώτερα ἦταν:

Τὰ πυρὰ τοῦ Πυρ/κοῦ δὲν ἦταν πάντοτε προσαρμοσμένα στὸ φραγμὸ τῶν πυρῶν τοῦ πεζικοῦ, τόσο στὴν ἐξωτερικὴ περίμετρο τῆς κύριας γραμμῆς ἀντίστασης ὅσο καὶ στὴν ἐσωτερικὴ τοποθεσία ἀντίστασης.

Δὲν ὑπῆρχε ἡ ἀπαιτούμενη κατανόηση ἀπὸ μέρους τῶν διοικητῶν τοῦ πεζικοῦ γιὰ τὶς δυνατότητες κατανάλωσης πυρομαχικῶν, ποὺ αὐτὸ εἶχε σὰ συνέπεια, νὰ γίνεται πολλὲς φορὲς πρόωρα πολὺ ἡ κατανάλωση, καὶ τὴ στιγμὴ τῆς κύριας ἐχθρικῆς ἐκδήλωσης νὰ μὴν ἔχουμε βλήματα. Μὰ ἀκόμα ὡρισμένοι διοικητὲς πεζικῶν τμημάτων, στὴν πρώτη ἐχθρικὴ ἐκδήλωση δὲν περίμεναν νὰ ἐξακριβώσουν τὴν κύρια προσπάθεια, γιὰ νὰ συγκεντρώσουν ἐκεῖ καὶ τὰ πυρὰ τοῦ Πυροβολικοῦ, ἀλλὰ ζητοῦσαν ἀμέσως βολὴ πυροβολικοῦ στὴν πρώτη ἐκδήλωση τοῦ ἐχθροῦ, ἡ ὁποία μποροῦσε νά'ναι καὶ ἀναγνωριστική, ποὺ σὰν ἀποτέλεσμα εἶχε τὴν πρόωρη ἐξάντλησή μας σὲ βλήματα, ἔτσι ποὺ ὅταν ἐκδήλωνε τὴν κύρια προσπάθειά του νὰ μὴν ἔχουμε βλήματα.

Πολλὲς φορὲς ἀπὸ πεζικὰ τμήματα ζητοῦνταν νὰ γίνει βολή, ποὺ ἀπ' τὴν τεχνικὴ πλευρὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ γίνει καὶ ποὺ σὰν ἀποτέλεσμα εἶχε νὰ δημιουργοῦνται προστριβές.

Ὁ διοικητὴς π.χ. ἑνὸς τμήματος πεζικοῦ ἀποφάσισε τὰ κάνει μιὰ ἐνέργεια. Τὴν ἐνέργεια αὐτὴ δὲν τὴν ἔκανε γνωστὴ στὸ διοικητὴ τοῦ πυροβολικοῦ, ἀλλὰ κι' οὔτε συνεργάζονταν μαζί του, μιὰ καὶ ἤθελε νὰ χρησιμοποιήσει τὸ πυροβολικό, ἀλλὰ ἀφοῦ τέλειωνε ὅλες του τὶς προετοιμασίες τότε θυμοῦνταν καὶ τὸ πυροβολικό, ἔπαιρνε τὸ τηλέφωνο καὶ ζητοῦσε τὴν τελευταία στιγμὴ νὰ γίνει βολὴ στὸ Α ἢ Β στόχο. Ἑπόμενο ἦταν ὁ διοικητὴς τοῦ Πυροβολικοῦ ν' ἀπαντήσει ἀρνητικὰ γιατὶ τὸ πυροβολικὸ χρειάζεται κάποια προπαρασκευὴ (μετακίνηση οὐλαμῶν, κανονισμὸς βολῆς κλπ).

Ἄλλο παράδειγμα. Διοικητὲς τμημάτων πεζικοῦ ζητοῦσαν ξαφνικὰ δραστικὴ βολὴ γιὰ τὸ Α ἢ Β ὕψωμα εἴτε ἦταν μέρα εἴτε ἦταν νύχτα. Κι' ἂν μὲν εἶχε γίνει κανονισμὸς βολῆς τὸ πυροβολικὸ ἀνταποκρίνονταν στὶς αἰτήσεις τους. Κι' ἂν ἦταν μέρα γίνονταν ὁ κανονισμὸς κι' ἀκολουθοῦσε ἡ ὁριστικὴ βολή, ἂν ὅμως ἦταν νύχτα, ἦταν δύσκολο νὰ γίνει βολὴ κι' ἂν ἐπιβάλλονταν νὰ γίνει δὲν εἶχε ἀκρίβεια.

Γιὰ ν' ἀποφεύγονται οἱ παραπάνω προστριβὲς κι' ἀνωμαλίες χρειάζεται τὰ στελέχη τοῦ πεζικοῦ νὰ γνωρίζουν τὶς τεχνικὲς καὶ τακτικὲς ἰδιότητες τοῦ πυροβολικοῦ.

Οἱ μονάδες πυροβολικοῦ σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ Γράμμου, μὲ πολὺ περιορισμένα μέσα, παλεύοντας καὶ ὑπερπηδώντας τεράστιες δυσκολίες κατόρθωσαν ν' ἀνταποκριθοῦν ἀπόλυτα στὶς πολεμικὲς ἀποστολὲς ποὺ ἀνατέθηκαν σ' αὐτές νὰ συμβάλουν σοβαρὰ στὴν ἐνεργητικὴ ἄμυνα κι' ἐπιθετικὲς ἐνέργειες τῶν πεζικῶν μας τμημάτων καὶ νὰ σπείρουν τὸν πανικὸ στὶς ἐχθρικὲς γραμμὲς σὲ σημεῖο ποὺ τὰ πεζικὰ τμήματα τοῦ ἐχθροῦ, προκειμένου νὰ προβοῦν σ' ἐπιθετικὴ ἐνέργεια, ν' ἀξιώνουν τὴν ἐξουδετέρωση προηγούμενα τῶν πυροβόλων μας, μὲ τὴν ἀεροπορία καὶ τὸ πυροβολικό. Καὶ γιὰ τὴν ἱκανοποίηση αὐτῆς τῆς ἀξίωσης ὁ μοναρχοφασισμὸς δὲν τσιγγουνεύτηκε. Χρησιμοποίησε ὅλα τὰ σύγχρονα τεχνικὰ μέσα ποὺ τοῦ διαθέτει ὁ διεθνὴς ἰμπεριαλισμὸς ν' ἀνακαλύψει τὶς θέσεις τῶν πυροβόλων μας. Ἔρριξε χιλιάδες βλήματα κι' ἑκατοντάδες βόμβες καὶ ρουκέτες.

Κι' ὅμως οὔτε ἕνα πυροβόλο ὄχι μόνο δὲν ἀχρηστεύτηκε ἀλλὰ οὔτε κὰν ἔπαθε ζημιά, χάρις στὴν καλὴ ἐκλογὴ θέσεων, ἀπίθανων γιὰ τὸν ἐχθρό, στὴν τέλεια ὀργάνωσή τους, στὸ πετυχημένο καμουφλάρισμα καὶ στὴν τακτικὴ **τῶν συχνῶν ἀλλαγῶν**.

Ἐπὶ πλέον δέ, οἱ ἀλλεπάλληλες ἀεροπορικὲς

καί ἐπίμονες ἐπιδρομές, ἀντιμετωπίστηκαν μέ μιά καλή καί μελετημένη ὀργάνωση Α)Α, (ἀντιαερ. ὅπλων) ἔτσι πού σ' ὅλη τή διάρκεια τῶν ἐπιχειρήσεων, νά καταρριφθοῦν ἀπ' τούς πυροβολητές μας 5 ἀεροπλάνα καί νά πάθουν βλάβη, ἄλλα 3.

Στό Γράμμο ὁ ἐχθρός, χρησιμοποίησε ἐκτός ἀπό τά ἄλλα μέσα καί ἅρματα μάχης (τάνκς) Τά χρησιμοποίησε πολύ δειλά καί πίσω ἀπ' τίς γραμμές του καί κυρίως γιά τήν ἀχρήστευση ἤ ἐξουδετέρωση τῶν πολυβολείων μας, κάνοντας ἄμεση βολή ἀπό ἀπόσταση 1000-1500 μέτρων ὅπου ἦταν δυνατό.

Τί. διαθέσαμε ἐμεῖς γιά τήν ἀντιμετώπιση αὐτῶν;

Τίς νάρκες, ὑπονομεύσεις, ἀντιαρματικές τάφρους καί τό ὀρειβατικό πυρ)κό. Ὁ ἐχθρός γρήγορα προσαρμόστηκε σ' ἀντιαρματικά μας ἐμπόδια καί μέσα καί χρησιμοποίησε τέτοια ταχτική πού μποροῦμε νά ποῦμε πώς τά μέσα μας τά ἐξουδετέρωσε χωρίς νά ὑποστεῖ μεγάλη φθορά.

Ἐκεῖνο πού ἀναχαίτιζε νά τάνκς καί τά ἔτρεπε σε φυγή μέ ζημιές πολλές φορές, εἶταν τό ὀρειβατικό πυρ)κό. Γιά νἆναι ὅμως ἀποτελεσματικό τό πυρ)κό σέ τέτοιου εἴδους στόχους πρέπει νά χρησιμοποιεῖται μαζικά καί νά γίνεται μεγάλη κατανάλωση βλημάτων. Τέτοιες ὅμως δυνατότητες, μαζικῆς χρησιμοποίησης πυρ)κοῦ καί μεγάλης κατανάλωσης πυρομαχικῶν δέν εἴχαμε στό Γράμμο. Μά ἀκόμα, τό ὀρειβ. πυρ)κό δέν εἶναι ἀντιαρματικό πυρ)κό καί δέν ἦταν ταγμένο γιά ἀντιαρματικές μάχες. Ἔτσι πολλές φορές μᾶς κατέστρεψαν πολ)λεῖα. Ἐκεῖνο πού θά ἐξουδετέρωνε καί θά ἔθετε ἐκτός μάχης τά ἅρματα μάχης εἶναι τά ἀντιαρματικά πυρ)λα καί τά πολύ μαζικά πυρά τοῦ ὀρειβατικοῦ μας.

Στή μάχη τῶν Λιμνῶν, περιοχῆς Καστανοχωρίου ὁ ἐχθρός σέ μιά του ἐπίθεση χρησιμοποίησε μαζικά 5 ἅρματα μάχης. Ἡ ἐπίθεση τσακίστηκε καί τά ἅρματα μάχης ἀντιμετωπίστηκαν μέ ἕνα μονο ἀντιαρματικό τυφέκιο τῶν 12 χιλιοστῶν, πού κατέστρεψε ἕνα καί ἔτρεψε σέ φυγή τά ὑπόλοιπα.

Αὐτό τό ἀνυπολόγιστο καί ὑποτιμημένο γιά πολλά στελέχη καί μαχητές ἀντιαρματικό τουφέκιο, μᾶς δίδαξε πώς ἄν διαθέταμε ἀντιαρματικά πυροβόλα τῶν 20 ἤ 37 χιλιοστῶν ἤ τῶν 47, τά καινούργια αὐτά μέσα στά ὁποῖα πολλά ὑπολόγιζε ὁ ἐχθρός θά ἐξουδετερώνονταν ἀπ' τήν πρώτη στιγμή.

Τά ἀντιαρματικά πυροβόλα τῶν 20, 37 καί 47 χιλ. εἶναι ἐλαφρά, λύνονται καί φορτώνονται, εἶναι ταχυβόλα, εὐκίνητα, μ' εὐθυτένεια τροχιᾶς, μέ βλῆμα δραστικό καί μέ μεγάλη ἀκρίβεια στή βολή. Εἶναι ὅτι χρειάζεται γιά τό Δ.Σ.Ε. Ἡ ἀνάπτυξη καί τολμηρή χρησιμοποίησή τους στή μάχη, θά φέρει ταχτικό αἰφνιδιασμό στόν ἐχθρό, γιατί ἐκτός ἀπ' τ' ἅρματα μάχης πού εἶναι ἡ κύρια ἀποστολή, τῶν ἀντιαρματικῶν μπορεῖ νά χρησιμοποιηθοῦν καί ἐνάντια σ' ὀχυρωμένα σημεῖα τοῦ ἐχθροῦ (Πολυβολεῖα, σπίτια κ.τ.λ.).

Ὁ ἐφοδιασμός τῶν Μονάδων τοῦ Κ.Γ.Α.Ν.Ε. μέ ἀντιαρματικά πυροβόλα θά σημάνει καινούργιο σταθμό, στήν πολεμική των ἐπίδοση.

Ἡ ταχτική πού ἀκολούθησε τό Πυροβολικό μας, εἶταν ἡ τολμηρή προώθησή του στίς θέσεις τῶν πεζῶν, ἔτσι πού ἄν καί ὑστεροῦσαν στό βεληνεκές, κατόρθωσαν νά σιγήσουν στό Νικολέρι ἕναν ἐχθρικό οὐλαμό, μιά ἐχθρική πυροβολαρχία στό Νεστόρι, ἕναν ἐχθρικό οὐλαμό στό Κοπάντσε καί ν' ἀναγκάζουν τά ἐχθρικά πυροβόλα ν' ἀποσύρονται ἤ ν' ἀλλάζουν συχνά θέσεις.

Μά ἀκόμα ἡ τολμηρή αὐτή προώθηση βοήθησε στόν ἔλεγχο τῶν κύριων διαβάσεων τοῦ ἐχθροῦ μέ τό χτύπημα ἐχθρικῶν φαλάγγων πού κινοῦνταν καί σέ συγκεντρώσεις μεταγωγικῶν κι' αὐτοκινήτων, ὅπως στό Μικρολείβαδο, Πολυκάστανο, Ντέτσιου Καλύβια, Τσιτσικλῆ Καραοῦλι, Νικολέρι καί Μπούφι, ἀπαγορεύοντας στόν ἐχθρό νά κινεῖται λεύτερα κι' ἀνενόχλητα.

Ὁ Γράμμος μέ τίς φονικές καί σκληρές μάχες τῶν 70 ἡμερῶν, στάθηκε τό μεγάλο σχολειό, πού μᾶς δίδαξε πολλά, πλουτίσαμε τήν πεῖρα μας καί βγάλαμε πολύτιμα συμπεράσματα, ἀπαραίτητα γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξη κι' ἀποτελεσματικώτερη συμβολή τοῦ Πυροβολικοῦ μας στό διεξαγόμενο ἀγῶνα καί ἔχοντάς τα ὑπόψη πυροβολητές καί στελέχη συνεχῶς θά βελτιώνονται καί θά καταρτίζονται τεχνικά, ἔτσι πού τίς ἐλλείψεις σέ μέσα (χάρτες, τηλέμετρα, γωνιόμετρα κ.τ.λ.) θά τίς ἀναπληρώνουν μέ τή πραχτική πεῖρα.

Στίς ἐπιχειρήσεις τοῦ Γράμμου. πυροβολητές καί στελέχη φανέρωσαν ἀρκετές στρατιωτεχνικές ἱκανότητες, ἀκρίβεια κι' ἀποτελεσματικότητα στή βολή, χωρίς μεγάλη κατανάλωση βλημάτων καί λαϊκο-ἐπαναστατική ἀντιμετώπιση τῶν δυσχερειῶν σέ σημεῖο πού ποτέ νά μή σταματήσουν τά πυροβόλα, ἔστω καί μέσα στά πλαίσια τῆς αὐστηρῆς οἰκονομίας σέ βλήματα.

Κατόρθωσαν σ' ὅλο τό διάστημα τῶν ἐπιχειρήσεων νά κρατήσουν γερά τά ζῶα, χωρίς νομή, διαθέτοντας ὡρισμένες φορές καί τό ψωμί τους ἀκόμα.

Τ' ἀδύνατα σημεῖα πού παρατηρήθηκαν ἦσαν.

1. Ἡ στρατιωτεχνική κατάρτιση ὡρισμένων στελεχῶν καί ἰδιαίτερα τῶν καινούργιων δέν εἶναι ἀναπτυγμένη στό βαθμό πού ἀπαιτεῖ τό ὅπλο μας, σάν τεχνικό κυρίως πού εἶναι, πρᾶγμα πού μποροῦμε νά πετύχουμε μέ μιά ἐντατικώτερη καί συστηματικώτερη ἐκπαίδευση.

2. Πολλοί ἐκτελεστές βολῆς δέν πέτυχαν τήν ἀπόλυτη συνεργασία μέ τό Πεζικό, γιατί δέν ἐκτιμήθηκε ἡ σημασία αὐτῆς τῆς συνεργασίας καί ἀπό τά δυό ὅπλα.

3. Πολλά στελέχη μας ἀγνόησαν ὅτι τό Πυροβολικό εἶναι ἀποτελεσματικό ὅταν χρησιμοποιεῖται μαζικά καί ἔτσι πολλές φορές διέσπειραν τά πυροβόλα ἐδῶ καί κεῖ καί χτυποῦσαν βασικούς στόχους μ' ἕνα πυροβόλο, μ' ἀποτέλεσμα νά μήν εἶναι συντριφτικό τό χτύπημα. Γι' αὐτό ἐπιβάλ-

ΤΟ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟ ΜΑΣ ΣΤΟ ΒΙΤΣΙ

Τοῦ σ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ συνταγματάρχη πυροβολικοῦ

Στίς νικηφόρες πολεμικές ἐπιχειρήσεις, πού διεξήγαγαν τά τμήματα τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ τούς μῆνες Σεπτέμβρη καί Ὀχτώβρη στήν περιοχή Βίτσι, ἡ συμβολή τοῦ πυροβολικοῦ μας ἦταν σημαντική. Σαυτές τίς ἐπιχειρήσεις οἱ μαχητές καί ἀξιωματικοί μας τοῦ πυροβολικοῦ, πέτυχαν σέ σύγκριση μέ τό Γράμμο μιά καλύτερη πολεμική ἐπίδοση. Μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι βοήθησαν ἀποτελεσματικά τό πεζικό μας σέ ὅλες τίς φάσεις τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ Βίτσι καί κέρδισαν μαζί μέ τούς ἡρωϊκούς πεζούς μας μερικές ἀπό τίς λαμπρότερες νίκες τοῦ στρατοῦ μας.

Ἡ τέτια βελτίωση τῆς ἐπίδοσης τῶν πυροβολητῶν μας, ὀφείλεται βασικά στό ὅτι στό σύνολό τους, μπόρεσαν σωστά νά μελετήσουν τήν πλούσια πείρα πού ἀπόχτησαν ἀπό τίς μάχες τοῦ Γράμμου καί τήν πείρα αὐτή τήν ἀφομοίωσαν δημιουργικά. Ἔτσι ἀπό τήν καθαρά τεχνική πλευρά συστηματοποίησαν τίς γνώσεις τους σέ τέτιο ἱκανοποιητικό βαθμό, πού ἔγιναν ἱκανοί νά πραγματοποιοῦν μέ σχετική εὐκολία καί ταχύτητα ἐξαιρετικά εὔστοχες βολές στούς ἐχθρικούς στόχους. Κυρίως ὅμως καί αὐτό εἶναι τό πιό σημαντικό, σημείωσαν σοβαρή πρόοδο στόν τομέα τῆς ταχτικῆς χρησιμοποίησης τοῦ πυροβολικοῦ μας. Ἔμαθαν δηλαδή, νά χρησιμοποιοῦν μαζικά τά πυρά τοῦ πυροβολικοῦ καί νά συντονίζουν πιό πετυχημένα τή βολή τους μέ τίς ἐνέργειες τῶν τμημάτων τοῦ πεζικοῦ.

Ἀπό τήν πείρα τοῦ Γράμμου βγῆκε τοῦτο τό συμπέρασμα, πού ἀκόμα περισσότερο ἐπιβεβαιώθηκε στίς μάχες τοῦ Βίτσι ὅτι δηλαδή στίς συνθῆκες δράσης τοῦ δικοῦ μας πυροβολικοῦ (λίγα πυροβόλα—λίγα πυρομαχικά) δέν εἶναι σωστό νά δίνουμε στό πυροβολικό ἀποστολές γιά πολλούς στόχους, γιατί ἔτσι σκορπᾶ μετά βλήματα χωρίς νά μποροῦμε κάπου νά πετύχουμε μέ τή βολή τοῦ πυροβολικοῦ ἀποφασιστικό ἀποτέλεσμα. Ἔτσι γιά κάθε σοβαρή ἐπιχείρηση πού θά πάρε. μέρος καί τό πυροβολικό, ἀποχτᾶ ἰδιαίτερη σημασία τό ζήτημα τῆς μελέτης τῶν ἐχθρικῶν στόχων. Ἡ μελέτη αὐτή θά μᾶς ἐπιτρέψει νά τούς κατατάξουμε ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀ-

---

λεται νά σταματήσει ἡ διασπορά τῶν πυροβόλων.

4. Ὅπως στό πεζικό, ἔτσι καί στό πυροβολικό, ὑποτιμήθηκε πολλές φορές ἡ γερή ὀργάνωση θέσεων οὐλαμῶν καί πυροβολαρχιῶν καί ἰδιαίτερα παρατηρητηρίων καί καταφυγίων γιά τά ζῶα πού σάν ἀποτέλεσμα εἶχε νάχουμε ἀδικαιολόγητες ἀπώλειες.

5. Ἡ μή κατανόηση ἀπό μέρους πολλῶν ἐκτελεστῶν βολῆς τῆς σημασίας, γιά ἄγρυπνη καί διαρκῆ παρακολούθηση τοῦ τομέα δράσης, σέ περίοδο ἐπιχειρήσεων.

6. Ἡ ἀνεπάρκεια σέ μέσα σύνδεσης καί ἡ κακή λειτουργία αὐτῶν (καλώδια, τηλέφωνα, ἀσυρματοτηλέφωνα) καί ἡ ἔλλειψη εἰδικευμένου προσωπικοῦ.

6. Οἱ δυσκολίες σέ ἀνεφοδιασμό, πυρομαχικά.

7. Ἡ ἔλλειψη τῶν βασικῶν ὀργάνων (τηλέμετρα, χάρτες) γιά ἀκριβῆ ἐκτίμηση τῶν ἀποστάσεων, πού σάν ἀποτέλεσμα εἶχε τήν κατανάλωση περισσότερων βλημάτων.

Συμπερασματικά. Γιά νά καταστεῖ τό πυροβολικό μας πιό ἀποτελεσματικό, χρειάζεται α) ποσοτική αὔξηση. Ἄν στό Γράμμο διαθέταμε μερικά ἀκόμα πυροβόλα καί κυρίως εἴχαμε κάποια σχετική ἐπάρκεια σέ βλήματα, ἡ συμβολή τοῦ πυροβολικοῦ θά ἦταν πολύ μεγαλύτερη καί κάτω ἀπό ὁρισμένους ὅρους καλύτερης ἀντιμετώπισης γενικά τῆς ἐκστρατείας τοῦ ἐχθροῦ, τό ἀποτέλεσμά θά ἦταν διαφορετικό β) Βελτίωση ποιοτικά τῆς σκευῆς, ἔτσι πού νάχουμε τό ἀπαραίτητο βεληνεκές γιά νά κτυπᾶμε ἔστω ἀπό πολύ προωθημένες θέσεις, τίς ἐχθρικές πυροβολαρχίες κι ἀκόμα ἡ διασπορά τῆς βολῆς μας νά μή ξεπερνᾶ ὁρισμένα ὅρια, πού νά δυσκολεύεται τό χτύπημα μέ λίγα βλήματα, στόχων, πού ἔχουν μικρές διαστάσεις.

γ) Νά κατανοηθεῖ ἀπ' τά Πεζικά τμήματα πώς ὁ ρόλος τοῦ Πυροβολικοῦ εἶναι ὑποβοηθητικός γιά τήν ἐπιτυχία τῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν κι ἐπιδιώξεων.

Πυροβολητές καί στελέχη, προικισμένοι μέ τήν πολύτιμη πείρα τοῦ Γράμμου, ξεπερνώντας μέ τίς ἐπίμονες καθημερινές προσπάθειες ὅλες τίς ἀδυναμίες εἶναι πανέτοιμοι νά συνεχίσουν τόν ἀγώνα καί νά καταφέρουν συντριπτικά χτυπήματα στόν ἐχθρό, ὥστε τό Πυροβολικό τοῦ Δ. Σ. Ε. νά γίνει πραγματικός ἐφιάλτης τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ.

30-10-48

ξιάς τους, σέ σχέση μέ τό ἐπιδιωκόμενο ἀποτέλεσμα καί νά βροῦμε ποιοί εἶναι οἱ πιό βασικοί, πού ἡ καταστροφή ἤ ἐξουδετέρωσή τους θά ἐπιδράσει ἀποφασιστικά στην εὐνοϊκή γιά μᾶς ἐξέλιξης τῆς μάχης. Πανω σ' αὐτούς τούς στόχους πού συνήθως θά βρίσκονται στήν κατεύθυνση τῆς κύριας προσπάθειας εἴτε τῆς δικῆς μας εἴτε τοῦ ἐχθροῦ, συμφέρει πάντα νά συγκεντρώνουμε τά μαζικά πυρά τῶν πυροβόλων μας. Μόνο ἄν ἔτσι ἐντοπίζουμε κάθε φορά τή δράση τοῦ πυροβολικοῦ μας, δίνοντάς του ἀποστολή νά συγκεντρώνει τά πυρά του σέ λίγους στόχους βασικούς θά ἔχουμε σημαντικά ἀποτελέσματα, ὄχι μόνο ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ἠθικοῦ, ἀλλά καί σέ σοβαρές ἀπώλειες σέ ἔμψυχο ὑλικό τοῦ ἐχθροῦ.

Στίς ἐπιχειρήσεις τοῦ Μάλι Μάδι καί ἀκόμα περισσότερο στίς ἐπιχειρήσεις τῆς Χ Μεραρχίας μας στά ὑψώματα Βιτσι. Γκλάβατα Κοῦλα- Πλατό, οἱ πυροβοληtές μας πέτυχαν ἐξαιρετικά μαζικούς καί σφοδρούς βομβαρδισμούς, σέ βασικά ὑψώματα πού εἶχαν ἰδιαίτερη σημασία γιά τήν στήριξη τῆς ἀμυντικῆς διάταξης τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ τετοια δραστική βολή τοῦ πυροβολικοῦ μας εἶχε σοβαρά ἀποτελέσματα. Σέ μερικές περιπτώσεις, ὅπως στό ὕψωμα Κουλέ, στά Ν. ἀντερείσματα τοῦ Μπούτσι, στη Πρεσέκα καί ἀλλοῦ οἱ φαντάροι τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ μέ τό χαμηλό τους ἠθικό, δέν μπόρεσαν νά ἀντέξουν ὥς το τέλος στά εὔστοχα καί δραστικά πυρά τοῦ πυροβολικοῦ μας καί ἐγκατέλειψαν τίς θέσεις τους, πριν ἀκόμα τό δικό μας πεζικό ἐκδηλώσει την ἔφοδό του.

Σέ ἄλλες πάλι περιπτώσεις ὅπως στό Βιτσι, στόν Ἅη Θανάση καί στο Πλατό, μέ τή βολή τοῦ πυροβολικοῦ μας σμπαρόλιασε σέ τέτιο βαθμο ἡ ἀμυντική διάταξη τοῦ ἐχθροῦ, πού τά τμήματα πεζικοῦ μπόρεσαν σχετικά εὔκολα καί μέ ἀσήμαντες ἀπώλειες νά τά καταλαβουν.

Μέ τόν τέτοιο περιορισμό τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στόχων πού θά δοθοῦν στό πυροβολικό, πετυχαίνουμε καί τήν καλύτερη διάταξη τῶν τμημάτων πυροβολικοῦ πού ὑπάγονται ταχτικά σέ μιά μεγάλη Μονάδα μας πεζικοῦ. Ἔτσι ἀντί νά κομματιάζουμε τό πυροβολικό καί νά τό τάσουμε πολυ πίσω ἀπο τήν πρωτη γραμμή τοῦ πεζικοῦ, γιά νά μπορεῖ νά βαλλει σέ ὅλο τό μέτωπο τῆς Ταξιαρχίας ἤ τῆς Μεραρχίας, μποροῦμε ἐντοπίζοντας τήν ἀποστολή του στό χτύπημα ὁρισμένων βασικῶν στόχων, νά τό συγκεντρώσουμε καί νά τό προωθοῦμε πολύ μπροστά πρός τήν κατεύθυνση αὐτῶν τῶν στόχων. Ἡ τέτοια διάταξη διευκολύνει μέ τή σειρά της καί τήν ἐπαφή ἀνάμεσα στόν ἐκτελεστή τῆς βολῆς (παρατηρητήριο πυροβολικοῦ) καί τά κανόνια καί τήν ἐπαφή καί συνεργασία μέ τό πεζικό πού πρόκειται νά ὑποστηρίξει.

Μιά τέτοια καλή διάταξη πυροβολικοῦ πετύχαμε στίς τελευταῖες ἐπιθετικές ἐπιχειρήσεις τῆς Χ Μεραρχιας μας. Ὁ καθορισμός σάν κύριας ἀποστολῆς τοῦ πυροβολικοῦ σαὐτή τήν περίπτωση, νά συγκεντρώσει τά πυρά του πάνω στό ὕψωμα Πλατὸ, μᾶς ἔδωσε τή δυνατοτητα νά προσανατολίσουμε τά 3)4 τοῦ πυροβολικοῦ τῆς Μεραρχίας (ἀπό τά διαθέσιμα 7 κανόνια τά 5) σαὐτό τό στόχο. Ἔτσι τάσσοντας ὅλα μαζί τά 5 πυροβόλα σέ ἀρκετά προωθημένη θέση, μπορέσαμε νά πετύχουμε καί καλή συνεργασια μέ τό πεζικό καί μεγάλη δραστικότηκα καί εὐστοχία στή βολή μας.

Το δεύτερο συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἡ βολή μας τοῦ πυροβολικοῦ ὁσοσήποτε καί ἄν εἶναι δραστική καί εὔστοχη, δέν μπορεῖ μόνη της νά ἔχει ἀποφασιστικό ἀποτέλεσμα γιά τή συντριβη, διάλυση καί αἰχμαλωσία τοῦ ἐχθροῦ. Αὐτό ἰσχύει ἀκόμα περισσότερο ὅταν ὁ ἐχθρός εἶναι ταμπουρωμένος σέ καλά ὀχυρωμένες θέσεις Μόνον ὅταν ἡ βολή τοῦ πυροβολικοῦ συνδυάζεται καλα, χρονικά καί τοπικά μέ τίς ἐνέργειες τῶν τμημάτων τοῦ πεζικοῦ μποροῦμε νά πετύχουμε σοβαρά ἀποτελέσματα. Το πυροβολικό μας εἶναι σέ θέση προσωρινά μόνον νά ἐξουδετερώνει τήν ἐχθρική ἀντίσταση, ὑποχρεώνοντας τούς στρατιῶτες τοῦ ἐχθροῦ νά σκύβουν τό κεφάλι καί ἐμποδίζοντάς τους νά χρησιμοποιοῦν τά ὅπλα τους. Ἄν στη διάρκεια τῆς βολῆς μας οἱ δικοί μας πεζοί, πλησιάσουν τον ἐχθρό καί ἐκδηλώσουν τήν ἔφοδό τους πρίν αὐτός προφθάσει νά συνέλθει, τότε ὑπάρχουν ὅλες οἱ πιθανότητες ὅτι μέ τό ἀνώτερο ἠθικό τους θά ἐπιβληθοῦν στόν ἀντίπαλο.

Βασική ὅμως προϋπόθεση γιά τήν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ συντονισμοῦ δράσης τῶν δυο ὅπλων, εἶναι ἡ συνεχής καί στενή συνεργασία ἀνάμεσα στόν πυροβολητή καί τό διοικητή πεζικοῦ, ὄχι μόνο στήν ὀργάνωση καί προετοιμασία τῆς ἐπιχείρησης ἀλλά κυρίως στή διάρκεια τῆς μάχης. Γιά νά εἶναι ὅμως ἐξασφαλισμένη μιά τέτια γόνιμη συνεργασία τῶν δυό ὅπλων στή διάρκεια τῆς μάχης, πρέπει αὐτή νά προετοιμάζεται πραχτικά ἀπό τούς ἀξιωματικούς πυροβολικοῦ καί τούς διοικητές πεζικοῦ ἀκόμα ἀπό τό στάδιο τῆς μελέτης καί ὀργάνωσης τῆς κάθε ἐπιχείρησης. Ὁ διοικητής πυροβολικοῦ πού ὑπάγεται ταχτικά σέ μιά μεγάλη Μονάδα

μας πεζικοῦ, ὄχι μονάχα θὰ πρέπει νὰ παίρνει μέρος στὴ μελέτη καὶ ἐπεξεργασία (σὲ ὅτι ἀφορᾶ τὸ πυροβολικὸ) τοῦ σχεδίου ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ νὰ συμμετέχει προσωπικὰ ἢ μὲ ἕνα κατάλληλο ἀξιωματικὸ πυροβολητὴ στὴ μελέτη καὶ ἀναγνώριση πάνω στὸ ἔδαφος. Μόνον ἔτσι, ξέροντας λεπτομερειακὰ τὶς ἐχθρικὲς θέσεις, τὴ φύση τῶν ἐχθρικῶν ὀχυρώσεων, τὰ δρομολόγια κίνησης τῶν τμημάτων μας κ.λ.π. θὰ προτείνει τὸν καλύτερο τρόπο χρησιμοποίησης τοῦ πυροβολικοῦ. Ἀκόμα στὴ διάρκεια τῆς μάχης, ἔχοντας ὑπ' ὄψει του ὅλα τὰ στοιχεῖα, τὸ σχέδιό μας, τὶς δικές μας δυνάμεις, τὸν ἐχθρὸ καὶ τὸ ἔδαφος θὰ μπορεῖ μὲ τὴν ἄμεση παρατήρηση τοῦ πεδίου τῆς μάχης νὰ ἐπεμβαίνει καὶ μόνος του, στὴν περίπτωση ποὺ θὰ χάσει τὴν ἐπαφὴ μὲ τὸ διοικητὴ τοῦ πεζικοῦ. Σ' αὐτὴ τὴν ἀπὸ κοινοῦ μελέτη στὸ χάρτη καὶ ἀργότερα στὸ ἔδαφος, θὰ καθοριστοῦν οἱ στόχοι τοῦ πυροβολικοῦ, ἡ κατανάλωση γιὰ τὸν κάθε στόχο καὶ θὰ παρθοῦν μὲ βάση τὶς ὑπάρχουσες δυνατότητες σὲ μέσα διαβιβάσεων, τὰ ἀπαραίτητα πρακτικὰ μέτρα γιὰ τὴν ἐξασφάλιση σίγουρης ἐπαφῆς τόσο ἀνάμεσα στὸ διοικητὴ πεζικοῦ καὶ τὸν πυροβολητή, ὅσο καὶ μεταξὺ παρατηρητηρίου καὶ πυροβολαρχίας. Φυσικὰ ἡ καλύτερη ἐπαφὴ εἶναι ἡ προσωπικὴ καὶ αὐτὴν πρέπει νὰ ἐπιδιώκουμε καὶ νὰ πραγματοποιοῦμε, ὀργανώνοντας τὸ παρατηρητήριο πυροβολικοῦ στὴν ἴδια θέση ποὺ θα ἔχει τὸ δικό του ὁ διοικητὴς πεζικοῦ ποὺ διευθύνει τὴν ἐπιχείρηση. Ἂμα αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατὸ (περίπτωση ποὺ ἀπὸ τὸ σταθμὸ διοίκησης τοῦ πεζικοῦ δὲν βλέπουμε καλὰ τοὺς στόχους) εἶναι ἀναγκαῖο νὰ ἐξασφαλίζεται μὲ κάθε θυσία ἡ ἐπαφὴ αὐτή, μὲ τηλέφωνο, ἀσύρματο καὶ με κάθε ἄλλον τρόπο ἢ μέσο ποὺ θὰ μᾶς δίνει ἐγγύηση ὅτι θὰ λειτουργήσει καλὰ στὴ διάρκεια τῆς μάχης. Μιὰ τέτια γόνιμη καὶ ἀποδοτικὴ συνεργασία πετύχαμε ἐδῶ στὸ Βίτσι σὲ μιὰ σειρὰ περιπτώσεις καὶ εἴχαμε πραγματικὰ πολὺ καλὰ ἀποτελέσματα.

Ἡ κατάληψη τοῦ Βοῦτσι ποὺ ἦταν ἕνα βασικὸ στήριγμα τῆς ἐχθρικῆς διάταξης σὲ ὅλο τὸ Μάλι Μάδι πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὰ τμήματά μας τοῦ πεζικοῦ σὲ ἐλάχιστο χρόνο καὶ μὲ ἀσήμαντες ἀπώλειες γιατὶ ἀκριβῶς σ' αὐτὴν τὴν ἐπιχείρηση πετύχαμε ἕνα σωστὸ συνδυασμὸ τῆς βολῆς τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τῆς κίνησης τοῦ πεζικοῦ μας.

Ἀκόμα καλύτερα ἀποτελέσματα εἴχαμε στὴν τελευταία ἐπιθετικὴ ἐπιχείρηση τῆς Χ Μεραρχίας στὰ ὑψώματα Κούλα—Πλατύ. Μὲ τὴν καλὴ συνεργασία ἀνάμεσα στὴ Διοίκηση τῆς Μεραρχίας καὶ τὸν πυροβολητὴ λύθηκαν μιὰ σειρὰ προβλήματα ποὺ εἶχαν ἄμεση σχέση μὲ τὸ πυροβολικό, α) καθορίστηκε σὰν κύρια ἀποστολὴ στὸ πυροβολικὸ νὰ συγκεντρώσει τὰ πυρά του στὸ ὕψωμα Πλατύ, γιὰ τὸ ὁποῖο διατέθηκαν 800 βλήματα. β) Ὁρίστηκαν στὴν ἴδια θέση (ὕψωμα Κρέστο) ὁ Σταθμὸς Διοίκησης τῆς Μεραρχ. καὶ τὸ παρατηρητήριο τοῦ πυροβολικοῦ γ) ἐξασφαλίστηκε καλὴ τηλεφωνικὴ γραμμὴ μὲ ἕνα ἐνδιάμεσο τηλέφωνο στὸ μέσο τῆς ἀπόστασης καὶ συνεργεῖο ἐλεγκτῶν γραμμῆς. Ἀκόμα τοποθετήθηκε στὴ θέση τῶν πυροβόλων ἀσύρματος καὶ ἐξασφαλίστηκε καλὴ ἐπαφὴ μὲ ἀσυρματοτηλεφωνία καὶ δ) ἔμεινε στὴ θέση τῶν πυροβόλων ὁ ἴδιος ὁ πυροβολητὴς γιὰ νὰ προετοιμάσει τὰ πυροβόλα καὶ τὰ πυρομαχικὰ (ποικιλία βλημάτων καὶ γεμισμάτων) καὶ νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἔτσι ἡ μεγαλύτερη δυνατὴ τάξη, ταχύτητα καὶ ἀκρίβεια στὴ βολή. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πιὸ πάνω καλῆς συνεργασίας στὸ στάδιο τῆς προετοιμασίας καὶ ὀργάνωσης, ἦταν νὰ διατηρηθεῖ στὴ διάρκεια τῆς μάχης ἡ συνεργασία πυροβολικοῦ—πεζικοῦ, νὰ μεταφερθεῖ ἡ βολὴ διαδοχικὰ σὲ διάφορα σημεῖα τοῦ Πλατύ, σύμφωνα μὲ τὴν κίνηση τοῦ πεζικοῦ, νὰ διακόπτεται ἔγκαιρα καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνεται ὅταν εἶναι ἀνάγκη.

Δίπλα στὶς τέτειες περιπτώσεις καλῆς συνεργασίας μὲ τὸ πεζικὸ εἴχαμε καὶ ἄλλες ποὺ ἔλειψε ὁλότελα ἡ συνεργασία ἢ ἦταν ἀδύνατη καὶ κακὰ ὀργανωμένη. Οἱ περιπτώσεις αὐτὲς εἶναι ἀκόμα πολλὲς καὶ τὸ φταίξιμο ἀνήκει καὶ στοὺς πυροβολητὲς καὶ στοὺς πεζούς. Ἐδῶ θὰ ἀναφέρουμε δυὸ διαφορετικὰ παραδείγματα. Τὸ πρῶτο εἶναι στὴν ἐπιχείρηση κατὰ τῆς Πόποβα Νίβα στὶς 10)9)48. Τὸ πυροβολικὸ σύμφωνα μὲ τὸ γενικὸ σχέδιο τῆς ἐπιχείρησης τῆς Μεραρχίας, ἔπρεπε νὰ ὑποστηρίξει μὲ δραστικὴ βολὴ τὰ τμήματα πεζικοῦ, ποὺ θἄρχιζαν τὴν ἐπίθεσή τους στὶς 5 τὸ πρωὶ γιὰ κατάληψη τοῦ ὑψώματος. Ὁ πυροβολητής μας ἀπομονωμένος στὸ δικό του παρατηρητήριο ποὺ ἦταν πολὺ ἀπομακρυσμένο καὶ χωρὶς καθόλου νὰ συνεργαστεῖ μὲ τὸν Ταξίαρχο τῆς 16 ταξιαρχίας μας πρὶν ἀπ' τὴ μάχη ἦταν φυσικὸ νὰ μὴν ξέρει μὲ ἀκρίβεια τὶς θέσεις τῶν δικῶν μας τμημάτων. Ἔτσι ἐκτελώντας κατὰ γράμμα τὴ διαταγὴ ποὺ τοῦ διαβιβάστηκε ἄρχισε δραστικὴ βολὴ στὴν Πόποβα Νίβα στὶς 5 τὸ πρωΐ, ἐνῶ τὰ τμήματα πεζικοῦ τὴν ὥρα ἐκείνη μάχονταν σὲ μεγάλη ἀπόσταση ἀπὸ τὸ ὕψωμα αὐτὸ κατὰ ἄλλων ἐχθρικῶν ἀντιστάσεων ποὺ παρεμβάλονταν ἀνάμεσα στὴν ἀρχικὴ

τους βάση εξόρμησης καί τόν τελικό άντικειμενικό σκοπό. Άποτέλεσμα νά πάνε σχεδόν χαμένα τά 100 καί πλέον βλήματα τού πυροβολικού πού ρίχτηκαν πολύ πρόωρα στήν Πόποβα Νίβα. Δεύτερο παράδειγμα. Στόν τομέα τής 14 ταξιαρχίας μας τό πυροβολικό πήρε διαταγή νά χτυπήσει έχθρική Διλοχία στό ύψωμα Πρεσέκα. Μέ τή βολή τοῦ πυροβολικοῦ πού ἦταν έξαιρετικά εὔστοχη καί δραστική ὁ ἐχθρός διαλύθηκε καί ἐγκατέλειψε τίς θέσεις του. Όμως άπό τό πεζικό δέν έγινε άμεση έκμετάλευση τής βολῆς τοῦ πυροβολικοῦ, ὁπότε ὑπῆρχαν ὅλες οἱ δυνατότητες γιά τήν ἐξόντωση καί αἰχμαλωσία τῆς ἐχθρικῆς Διλοχίας. Τό τμήμα πεζικοῦ κινήθηκε ἔπειτα άπό 12 ὁλόκληρες ὧρες καί τό μόνο πού πέτυχε ἦταν νά μαζέψει τά λάφυρά πού ἄφησε ὁ ἐχθρός.

Ἡ σημασία αὐτῆς τῆς συνεργασίας γιά τόν συντονισμό δράσης τοῦ πεζικοῦ καί πυροβολικοῦ δέν κατανοήθηκε άκόμα ὅσο πρέπει άπό τούς ἀξιωματικούς μας τοῦ πυροβολικοῦ καί τοῦ πεζικοῦ. Πολλοί ἀξιωματικοί μας τοῦ πυροβολικοῦ δέν ἐπιζητοῦν στό βαθμό πού χρειάζεται αὐτή τή συνεργασία καί κάθονται μέρες ὁλόκληρες στό παρατηρητήριό τους, χωρίς νά ένδιαφέρονται νά μάθουν τί σκέφτεται ὁ Διοικητής τῆς Μονάδας πεζικοῦ στήν ὁποία ὑπάγονται ταχτικά, δέν εἶνε κάθε στιγμή πλήρως ἐνήμεροι τῆς ταχτικῆς κατάστασης, δέν παρακολουθοῦν μέ προσοχή τήν πορεία τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἔτσι οἱ ἀποστολές τους ἔρχονται ξαφνικά, δέν ἔχουν τότε ὅλο τόν καιρό νά προετοιμάσουν τή δουλιά τους, ένεργοῦν πρόχειρα καί σπασμωδικά καί φυσικά δέν πετυχαίνουν καλά άποτελέσματα. Χρειάζεται οἱ Διοικητές μας τοῦ πεζικοῦ νά νοιώθουν καί τό πυροβολικό σάν πιό δικό τους καί ἀλληλένδετο μέ τό πεζικό ὁπότε εἶναι φυσικό νά νοιώθουν κάθε στιγμή τήν ἀνάγκη νά ἐπικοινωνοῦν μαζί του. Πολλές φορές τό θυμάνται τή τελευταία στιγμή καί συνήθως ὑπερτιμοῦν τίς δυνατότητες του, γιατί ἀκριβῶς δέν τίς μελετοῦν ταχτικά μαζί μέ τούς πυροβολητές. Αὐτό βάζει σέ μᾶς τούς πυροβολητές ἀκόμα πιό βαρειά καθήκοντα στήν προσπάθεια νά πετύχουμε τόν συνδυασμό δράσης, νά πείσουμε τούς ἀξιωματικούς μας τοῦ πεζικοῦ νά σκέφτονται κάθε στιγμή, ὅτι ἔχουν στή διάθεσή τους ἕνα ὅπλο σοβαρό πού ἅμα καλά τό χρησιμοποιήσουν στήν κάθε περίπτωση μποροῦν μέ λιγώτερες θυσίες τοῦ πεζικοῦ νά πετύχουν τή νίκη. Τό Α καί τό Ω τῆς καλῆς δράσης τοῦ κάθε πυροβολητή μας, εἶναι ἀκριβῶς σέ πιό βαθμό θά πετύχει αὐτή τήν καλή καί γόνιμη συνεργασία μέ τό πεζικό.

...Σύντροφοι, τελειώσατε τ' ἀνώτερο σχολειό καί πήρατε σ' αὐτό τήν πρώτη δοκιμασία. Ἀλλά τό σχολειό δέν εἶναι παρά ἕνας βαθμός προπαρασκευαστικός. Τήν πραγματική τους δοκιμασία τά στελέχη τήν παίρνουν μέσα στή ζωντανή δουλειά, ἔξω ἀπό τό σχολειό, μέσα στήν πάλη ἐνάντια στίς δυσκολίες, γιά νά τίς ξεπεράσουν. Νά θυμάστε, σύντροφοι, πώς τά καλά στελέχη εἶναι κεῖνα πού δέν φοβοῦνται τίς δυσκολίες, πού δέν γονατίζουν ἀπ' αὐτές, ἀλλά κεῖνα πού, ἀντίθετα προχωροῦν πάνω ἀπ' αὐτές γιά νά τίς ξεπεράσουν, γιά νά τίς νικήσουν.

Μόνο μέσα στήν πάλη ἐνάντια στις δυσκολίες εἶναι πού σφυρηλατοῦνται τά πραγματικά στελέχη. Κι' ἄν ὁ στρατός μας θάχει σ' ἀρκετό ἀριθμό πραγματικά στελέχη πολεμικά αὐτός θἆναι ἀκατανίκητος...

(Ἀπό τό λόγο τοῦ σ. Στάλιν στο Κρεμλίνο, μέ τήν εὐκαιρία τῆς προαγωγῆς τῶν μαθητῶν τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ).

(4 Μαΐου 1935)

ΤΑ ΔΙΧΡΟΝΑ ΤΟΥ Δ.Σ.Ε.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΓΡΑΜΜΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

Τῆς σ. Ρ. Ζ.

Μπαίνει στόν τρίτο του χρόνο ὁ Δημοκρατικός μας στρατός ἀντρωμένος κι' ἀτσαλωμένος στή μεγάλη φωτιά τοῦ πατριωτικοῦ πολέμου. Στό δίχρονό του ἀπολογισμό μετράει 120 χιλιάδες ἀπώλειες τοῦ ἐχθροῦ καί πολλά κουρελιασμένα ἀμερικάνικα καί μοναρχοφασιστικά σχέδια ἐξόντωσης. Ξεκινώντας ἀπ' τίς λίγες ὁμάδες τῶν καταδιωκόμενων ἀγωνιστῶν ἔγινε μέσα στά δυό χρόνια τά γεμάτα θυσίες, σκληρούς ἀγῶνες, ἡρωϊσμούς καί νίκες, ὁ δοξασμένος στρατός τοῦ λαοῦ μέ πεῖρα καί δύναμη ἄξιος νά φέρει ὥς τό τέλος τή μεγάλη του ἀποστολή τον ξεσκλαβωμό τῆς πατρίδας ἀπ' τούς ἀμερικάνους καταχτητές καί τούς ντόπιους τυράννους.

Μέσα σ' αὐτά τά δύο χρόνια μεγάλωσε, ψήλωσε, ἅπλωσε, δημιουργήθηκε ἕνα γερό γυναικεῖο κίνημα, σοβαρότατη δύναμη τοῦ ἀγώνα μας.

Γιά τίς γυναῖκες τῆς Ἑλλάδα ὑπῆρχαν οἱ πολεμικές ἡρωϊκές παραδόσεις τῶν γυναικῶν τοῦ Σουλιοῦ, τῆς Μάνης, τῆς Μπουμπουλίνας, τῆς Μπότσαρη. Τούς ἔδειχναν τό δρόμο τά κοντινά κατορθώματα τῶν γυναικῶν τοῦ ΕΛΑΣ, μιλοῦσαν στήν καρδιά τους ἡ καπετάνισσα ἡ Θέλλα, οἱ Ἀθηναῖες μαχήτριες τοῦ Δεκέμβρη. Μά αὐτό πού ἔγινε στά δυό αὐτά χρόνια ξεπερνάει κάθε προηγούμενο. Δέν εἶναι τώρα λίγοι οἱ ἀτομικοί ἡρωϊσμοί γυναικῶν στόν πόλεμο, οὔτε μονάχα συμμετοχή στή μάχη σέ μεμονωμένες περιοχές, σήμερα εἶναι ἕνα πρωτοφανέρωτο μαζικό μαχητικό γυναικεῖο κίνημα. Γιά πρώτη φορά ἡ γυναίκα στή χώρα μας μαζικά συμμετέχει στόν πόλεμο. Ἀπ' τίς λίγες σκόρπιες δισταχτικές ἀντάρτισσες πού δέν τίς ἐμπιστεύονταν ὅπλο, φτάσαμε ὕστερα ἀπό 2 χρόνια στίς χιλιάδες μαχήτριες τοῦ Δ.Σ. μέ τό ὑπέροχο ἠθικό, τόν πρωτοείδωτο ἡρωϊσμό καί τίς θαυμαστές πολεμικές ἱκανότητες. 12 μέ 15ο)ο εἶναι σήμερα ἡ δύναμη τῶν μαχητριῶν μας στά μάχιμα τμήματα κι' ὑπάρχουν ὅλες οἱ προϋποθέσεις γρήγορα ν' ἀνεβεῖ τό ποσοστό.

Μπαίνει ὁμαδικά στό Δ.Σ. καί πολεμάει μέ τέτοια ὁρμή ἡ γυναίκα γιατί ἡ ὀχτάχρονη ματωμένη πεῖρα τοῦ ἀγώνα τῆς ἔδειξε πώς ἄλλος δρόμος σωτηρίας ἀπ' τήν κόλαση τῆς ξενικῆς κατοχῆς καί τοῦ ντόπιου φασισμοῦ δέν ὑπάρχει. Εἶδε πώς μόνο μέ τὄπλο μπορεῖ νά ὑπερασπιστεῖ τή ζωή, τήν τιμή της, τά παιδιά της, τήν Πατρίδα της. Εἶδε τά λαϊκά δημοκρατικά ἰδανικά μέσα στούς σκοπούς τοῦ ἀγώνα καί ρίχτηκε μέ φλογερό ἐνθουσιασμό στήν πραγμάτωσή τους, γιατί μόνο ἔτσι θά κερδίσει τήν ἰσότιμη θέση της στή ζωή πού τό ἀντιδραστικό κράτος ὥς τώρα τῆς στέρησε καί πού ἔχει πιά καταχτήσει στήν Ἐλεύθερη Ἑλλάδα.

Ἡ συμμετοχή τῆς γυναίκας στόν πόλεμο ἤταν μιά ἐπιταχτική ἐθνική ἀνάγκη μπροστά στόν ἔσχατο κίνδυνο πού ἀντιμετώπιζε ἡ Πατρίδα μας μέ τήν καινούργια ἰμπεριαλιστική ἐπιδρομή. Ἡ μαζική της αὐτή συμμετοχή διπλασιάζει τήν ἀγωνιστική δύναμη τοῦ λαοῦ μας, δημιουργεῖ ἕναν καινούργιο σοβαρότατο παράγοντα γιά τή λαϊκή νίκη καί τή λαϊκοδημοκρατική ἀναγέννηση τῆς Ἑλλάδας. Εἶναι τό πιό χαραχτηριστικό τῆς παλλαϊκότητας τοῦ ἀγώνα μας, ἔχει βαθύτερη ἐπίδραση στήν ἀνώτερη πολεμική ἀπόδοση τῶν μαχητῶν μας καί στή γρηγορότερη ἀποσύνθεση τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ.

Τήν ὁρμητική ἀνάπτυξη καί τό μέστωμα τοῦ γυναικείου κινήματος τῆς χώρας μέσα σ' αὐτά τά δυό χρόνια δέν τό δείχνει μόνο ἡ μαζική συμμετοχή τῆς γυναίκας στόν πόλεμο μά καί ἡ θαυμαστή της ἀπόδοση. Μέ συγκίνηση καί περηφάνεια μιλάει ὅλος ὁ στρατός κι' ὁ λαός γιά τίς μαχήτριες τίς ἄξιες θυγατέρες του. Τή συμβολή καί τόν ἡρωϊσμό τῶν μαχητριῶν μας ἀναγνωρίζοντας τό Γ.Α. βάζει πλάνο τά 30ο)ο στίς καινούργιες ἐφεδρεῖες νἆναι γυναῖκες καί ἡ 4η Ὁλομέλεια τοῦ Κ.Κ.Ε. ἀναφέρει «Πιό θαρραλέα νά τραβήξουμε γυναῖκες στά μάχιμα τμήματα. Μέ τόν ἡρωϊσμό καί τήν αὐτοθυσία τους οἱ γυναῖκες ὅπως καί οἱ σχηματισμοί τῆς Δημοκρατικῆς Νεολαίας κέρδισαν τιμητική θέση μέσα στό Δ.Σ. τῆς Ἑλλάδας καί ἀποτελοῦν μέσα στά τμήματα παράγοντα πειθαρχίας, κίνητρο μαχητικότητας καί ὑπόδειγμα πολεμικῆς ἐπίδοσης».

Κι' εἶναι πραγματικά ὑπόδειγμα σήμερα οἱ μαχήτριες σ' ὅλες τίς φάσεις κι σ' ὅλους τούς τομεῖς τοῦ ἀγώνα. Ἡ μακρούλα Χρυσούλα Καραμίδου μέ τή μεγάλη [illegible] στήν ἐπίθεση κι' αἰχμαλωτίζει 2 [illegible] καί 3 φαντάρους τοῦ μισθοφορικοῦ [illegible]. Πρῶτες στήν ἐπίθεση μέ τόν ἐνθουσιασμό καί τό θάρρος τους ξεσηκώνουν πιό πολύ τή

μαχητικότητα καί τό φιλότιμο όλων τών μαχητών. Μά καί στίς σκληρές μάχες τής άμυνας κάνουν θαύματα οί μαχήτριές μας. Τραυματισμένη μέ δυό τραύματα ή Πασχαλιά Σιδερίδου πολεμάει ώς τό βράδυ στη μάχη τής Κορομηλιάς γιατί ήξερε πώς μέ τό πολυβόλο της κρατούσε βασική θέση κι' άλλος σκοπευτής έκεί κοντά δέν υπήρχε.

Σέ πολλά τάγματα οί κοπέλλες ήρθαν πρώτες στην οχύρωση. 3 πολυβολεία σέ 3 μέρες έφτιαξαν οί κοπέλλες ενός λόχου τής 107. Τώρα μέ τήν άμιλλα τών δίχρονων τοῦ Γ.Α. πραγματικά κορυφώθηκε ή μαχητικότητα καί ό ήρωϊσμός τών μαχητριών μας. Στέκονται παράδειγμα κι'ανοίγουν καινούργιους δρόμους με την πείρα τοῦ Γράμμου καί τοῦ Βίτσι οί μαχήτριες των ΙΧ, Χ, καί ΧΙ μεραρχιών τής Μακεδονίας, οργανώνουν τώρα καί κρούσεις μόνες τους, μέ αποτελέσματα καλά. Είναι βαθειά συγκινητικό τό μαζικό ρεύμα γιά τό Δ.Σ. τής Θεσσαλιώτισσας. Χρόνια κάτω άπ'τή βαρειά εκμετάλλευση τοῦ τσιφλικά' όργωνε τό Θεσσαλικό κάμπο μέ τον ίδρώτα καί τό μόχθο της. Τόν πότισε μέ τό αίμα καί τό δάκρυ της στη μαύρη τρομοκρατία τών Σούρληδων, τώρα μέ τό όπλο τόν ξεκαθαρίζει άπ'τούς δήμιους. 500 Θεσσαλές καινούργιες αντάρτισσες κατατάχθηκαν τόν τελευταίο καιρό καί φάνηκαν παλληκάρια άπ'τις πρώτες μάχες. Μιά μάννα πήγε καί διαμαρτυρήθηκε στο διοικητή γιατί όταν κατέβηκε τό τμήμα του στό χωριό της δέν πήρε καί τό δικό της κορίτσι. Δέν έγινε επανάσταση μόνο στην ψυχολογία τής νέας, αυτή έφτασε καί στής γριάς την καρδιά.

Δίνουν τό μέτρο τής υπεράνθρωπης προσπάθειας καί τοῦ ήρωϊσμοῦ τής γυναίκας οί 300 Ρουμελιώτισσες στην ήρωϊκή πορεία καί κάνουν περήφανο γι'αυτές όλο τό λαό. Άπ'τό Μοριά έρχονται χαρούμενα τά μηνύματα τοῦ γυναικείου ξεσηκωμοῦ. Στή Μάνη πού τή γυναίκα την είχαν στή θέση τοῦ ζώου τώρα ή σ. Κοντή επικεφαλής τμήματος πολεμάει καί αιχμαλωτίζει άνδρες τοῦ έχθροῦ. Ή Ήπειρώτισσα σκληρά δεμένη άπ' τή στέρηση καί τή μοναξιά συναγωνίζεται σέ μαχητικότητα κι'ανδρεία μαζί μέ τίς άλλες καί οί μαχήτριές μας τής Θράκης καί τής Κεντρικής Μακεδονίας ρίχνονται τώρα ορμητικά στίς μάχες γιά νά συμβάλουν κι' αυτές στην ευθυγράμμιση τοῦ μετώπου τους.

Δέν μπορείς νά τόν συλλάβεις άν δέν τόν ζήσεις τό μαζικό συναγερμό καί τό ολόψυχο [illegible] στόν αγώνα τής χρόνια [illegible] Σλαβομακεδόνισσας. Στό κοινό χαράκωμα τής λευτεριάς αδερφωμένες μέ τίς Έλληνίδες πολεμοῦν γιά τόν ξεσκλαβωμό, εκατοντάδες λεβέντισσες Σλαβομακεδόνισσες σάν τήν Π.Ε. λόχου Ουρανία Πυροβέτση σάν τήν σύνδεσμο Άναστασία Κωστοπούλου σάν τήν ήρωΐδα Κατίνα Άνδρεοπούλου πού έδωσε πάνω από 70 μάχες, 4 φορές τραυματίστηκε καί έπιασε 6 αιχμαλώτους τοῦ έχθροῦ.

Σ'όλη αυτή τήν υπεράνθρωπη προσπάθεια στή σκληρή πάλη, πάντα μπροστά, πρώτες στή θυσία, πάντα στην πρώτη γραμμή στέκονται οί κομμουνίστριες. Άξια πραγματοποιοῦν τήν κομματική γραμμή καί μέ τό παράδειγμά τους ανεβάζουν καί οδηγοῦν όλο τό γυναικείο αγώνα. Τά λαμπρά πολεμικά κατορθώματα γέμισαν μ' ενθουσιασμό τίς μαχήτριες μας, μέ λαχτάρα καί ζήλο μαθαίνουν όλα τά όπλα. Τώρα έχουμε τίς πρώτες σκοπεύτριες στό πυροβολικό, μέσα σέ 15 μέρες ή Άλεξάνδρα Νικοβίτσι έγινε άριστη σκοπεύτρια πυροβόλου κι' οί άλλες βιάζονται νά τήν παραβγοῦν. Μέσα στόν πρώτο μήνα τής άμιλλας οί μαχήτριες τών ΙΧ, Χ καί ΧΙ μεραρχιών έμαθαν όλα τά όπλα, κάθε ταξιαρχία έβγαλε δεκάδες σκοπεύτριες όλμου, πολυβόλου, δεκάδες παντζερίστριες, καί αυτό απλώνεται σ'όλες τίς περιοχές. Έμαθαν νά ναρκοθετοῦν, νά κόβουν σύρματα, εξασκοῦνται στην αντιαεροπορική άμυνα. Έχουμε τά πρώτα αποτελέσματα άπ'τίς θαρραλέες σαμποτέρισσες μας καί οί ελεύθερες σκοπεύτριες καί οί ανιχνεύτριες μας γλεντροῦν κι'όλας ώς τίς σκλαβωμένες πόλεις. Κάθε μέρα γίνονται πιό άξιες καί ικανές μαχήτριες, κάθε μέρα μεγαλώνει τό ρεῦμα γιά τήν πρώτη γραμμή.

7 είναι οί τιμημένες μας μαχήτριες μέ μετάλλιο ανδρείας καί πολλές δεκάδες αυτές πού πήραν ηθικές αμοιβές.

Γιά τόν ήρωϊσμό καί τήν αυτοθυσία, γιά τή συμβολή τής γυναίκας μαρτυροῦν οί εκατοντάδες ήρωϊκές μας νεκρές, αληθινά λαϊκά σύμβολα σάν τή λοχαγό Θεανώ, τήν Ίουλία Ζαζώ, τήν ακριβή μας σ. Έλευθερία Ίωαννίδου, Πολιτικό Έπίτροπο τάγματος καί οί εκατοντάδες τιμημένες τραυματίες μας, πού μέ τό αίμα τους μέσα σ' αυτά τά δυό χρόνια χάραξαν τό δρόμο τής λευτεριάς.

Μέ τόν ίδιο ήρωϊσμό κράτησαν άξια τή θέση τους καί πολέμησαν συνειδητά τόν έχθρό οί αντάρτισσές μας σ' όλες τίς άλλες υπηρεσίες τοῦ στρατοῦ. Συναγωνίζονται σέ παλληκαριά οί νοσοκόμες μας, πού μέσα στή φωτιά τής μάχης σηκώνουν τόν τραυματία, μέ τίς τηλεφωνήτριες πού στό χαλασμό τοῦ βομβαρδισμοῦ ενώνουν τό κομμένο καλώδιο. Έγινε υπερένταση δουλειά καί μεγάλη στάθηκε ή απόδοση τής γυναίκας παντοῦ στην επιμελητεία, τίς μεταφορές, στά συνεργεία.

Μαζί μέ τήν πολεμική απόδοση τής γυναίκας μέσα σ' αὐτό τό δίχρονο καμίνι φαίνεται καί συνεχώς ανεβαίνει καί τό πολιτικό της φρόνημα.

Ή ιδιαίτερη δουλειά πού οργανώθηκε στίς γυναίκες καί ή προσοχή πού έδωσε τό Κόμμα καί τό Γενικό Άρχηγεῖο έφεραν [illegible] στόν τομέα τών γυναικών. Αυτό φαίνεται

πρῶτα στά στελέχη μας. Ξεκινήσαμε μ' ἐλάχιστα στελέχη στό στρατό, στά δυό χρόνια ἔπεσαν πολεμώντας γιά τό λαό πολλά μας στελέχη κι' ὅμως σήμερα ἔχουμε ἀρκετά σοβαρό ἀριθμό στελεχῶν πού βασικά στάθηκαν ἄξιες καθοδηγήτριες καί κάθε μέρα ποιοτικά καλυτερεύουν. Οἱ ὑπεύθυνες τῶν ταξιαρχιῶν μας στήν πλειοψηφία ἀνταποκρίθηκαν στό ρόλο τους, ἔγιναν τό δεξί χέρι τοῦ πολιτικοῦ ἐπίτροπου γιά ὅλη τή δουλειά τῶν γυναικῶν, πραγματικά ὁ μοχλός πού μέ τίς ὑπεύθυνες ταγμάτων καί λόχων κινητοποιοῦν, διαπαιδαγωγοῦν, πλάθουν τίς μαχήτριες. Ἔλειψε σέ μεγάλο βαθμό ἡ προχειρότητα, ἄρχισε νά δουλεύει πιό πολύ τό μυαλό. Ἡ ἀνάπτυξη φαίνεται καί στίς γυναῖκες ἀξιωματικούς καί ὑπαξιωματικούς στή γενική δουλειά τοῦ στρατοῦ. Μέσα σέ 2 χρόνια ἀπ' τίς 4 σειρές τῆς σχολῆς τοῦ Γ.Α. βγῆκαν 96 γυναῖκες ἀξιωματικοί, στήν τωρινή σειρά μπῆκαν διπλάσιες ἀπ' τήν τελευταία. Μόνο στήν 108 ταξιαρχία ἀπ' τίς 29—9 ὡς τίς 17—10, ὀκτώ μαχήτριες ὀνομάστηκαν λοχίες.

Ἡ μαχήτρια ἔπαψε νἆναι ὁ ἄβουλος παράγοντας πού μόνο ἐκτελεῖ, πού ντρέπονταν νά μιλήσει, εἶναι σήμερα ζωντανή ὀντότητα τοῦ λαϊκοῦ μας στρατοῦ, μέ πρωτοβουλία καί γνώμη γιά τά ζητήματα τοῦ πολέμου, μέ συνείδηση γιά τό ρόλο της στή μάχη καί στήν ἐσωτερική ζωή τοῦ στρατοῦ, μέ πεποίθηση στίς δυνάμεις της, μέ ἠθική ἀνωτερότητα. Αὐτό καθρεφτίζεται καθαρά καί στίς γυναικεῖες συσκέψεις καί συνελεύσεις, πού οὔτε σύγκριση μπορεῖ νά γίνει μέ τίς πρῶτες καί τίς σημερινές. Πρῶτα δίσταζαν νά μιλήσουν, κι' ὅταν μιλοῦσαν, συνήθως σταματοῦσαν σέ παράπονα, χαιρετισμούς, τυπικές γενικολογίες. Πολλές φορές σημειώσεις οὔτε ἡ ὑπεύθυνη τῆς ταξιαρχίας δέν εἶχε. Τώρα εἶναι μεγάλη ἡ ἱκανοποίηση κι' ἡ χαρά πού δίνουν οἱ συσκέψεις μας, φαίνονται σ' αὐτές οἱ πλούσιοι καρποί τῆς δουλειᾶς πού ἔχει γίνει καί τό ὡρίμασμα πού φέρνει ὁ πόλεμος. Πιάνουν προβλήματα μεταφέρουν τήν πεῖρα τους χαράζουν καινούργιους τρόπους δουλειᾶς, βάζουν καθήκοντα κτί πλάνα, κάνουν κριτική. Γίνονται οἱ γυναικεῖες συσκέψεις καί οἱ συνελεύσεις σχολειό πού ἀνεβάζει καί βοηθάει ὁλόπλευρα τή μαχήτρια. Ἡ ὑπεύθυνη τῆς 107 ταξιαρχίας ἀναφέρει πώς πέτυχαν τό 67ο)ο τῶν μαχητριῶν νά μιλοῦν στίς γενικές συνελεύσεις, πέρασαν καί τό ποσοστό τῶν ἀντρῶν.

Καταλαβαίνουν οἱ μαχήτριές μας πώς ὁ πόλεμος εἶναι πολυσύνθετος, δέ φτάνει ν' ἀγωνίζεσαι μόνο μέ τό ὅπλο μά καί μέ τό μυαλό, μέ τό λόγο, μέ τήν καρδιά. Ἔγινε συνείδηση πώς σ' ὁρισμένους τομεῖς ὁ ρόλος τῆς γυναίκας εἶναι μεγαλύτερος καί τό τελευταῖο δίμηνο ἔχουμε πλούσια ἀποτελέσματα. Μέ τή συμβολή τους στήν ἐσωτερική ζωή δυναμώνουν ὅλο τό λαϊκό μας στρατό. Ἔβαλαν ἅμιλλα ποιές θἄχουν πιό καθαρούς, πλυμένους, μπαλωμένους τούς ἄντρες ἀπ' τό τμῆμα τους. Πιό νοικοκυρεμένο τό λημέρι. Ποιές θά πρωτοστατοῦν στή χαρά, στήν ψυχαγωγία στήν καλύτερη ὀργάνωση τῆς ζωῆς γιά νά ξεπερνοῦνται πιό εὔκολα οἱ βαρειές δυσκολίες τοῦ πολέμου καί τοῦ χειμῶνα.

Οἱ ἴδιες μέ τήν ἅμιλλα ἄλλαξαν ὄψη. Οἱ κουβέρτες καί τά φορέματα μεταμορφώθηκαν σέ παντελόνια καί μπλοῦζες.

Ἄρχισαν στά περισσότερα τμήματα καί μαθαίνουν γράμματα. Ὁ καινούργιος λαϊκός πολιτισμός γεννιέται μέσα ἀπ' τή φωτιά τοῦ πατριωτικοῦ πολέμου καί σαὐτόν πρωτοστατοῦν οἱ μαχήτριες. Ἔνοιωσαν τό χαραχτηριστικό τοῦ λαϊκοῦ μας στρατοῦ, τή στοργή στόν ἄνθρωπο κι' ἔγιναν οἱ στοργικές ἀδερφές. Ἡ μικρούλα ἀντάρτισσα τῆς 18 Ταξιαρχίας, ἡ Βαγγελιώ, λέει: «Εἶμαι μόνη κοπέλλα στήν ὁμάδα μου. Γιά νά κάνω καί γώ κάτι γιά τούς συντρόφους μου πού ὅλη τή μέρα εἶναι στήν πρώτη γραμμή, πηγαίνω τό σούρουπο μπροστά σέ κάθε πολυβολεῖο καί τούς λέω ἀπό ἕνα τραγούδι. Τώρα ὅλοι πρίν ἀκόμα σκοτεινιάσει μέ φωνάζουν. Ἄιντε Βαγγελιώ, θέλουμε τό τραγούδι μας». Μέ τήν τρυφερότητά τους καί τήν ἀλληλεγγύη βαθαίνουν τούς δεσμούς καί δυναμώνουν τό στρατό μας. Ὅσες ὁμάδες δέν ἔχουν ἀκόμα γυναῖκες διαμαρτύρονται καί ζητοῦν νά τούς δοθοῦν. Καταλαβαίνουν οἱ κοπέλλες μας τήν πρωταρχική σημασία πού ἔχει ἡ σύνδεση τοῦ στρατοῦ μέ τό λαό, ὀργανώνουν ἐξορμήσεις στά χωριά, μιλοῦν στό λαό, βοηθοῦν στίς δουλειές, στό καλαμπόκι, στό ὄργωμα.

Αἰσθάνονται βαθειά τό χρέος τους καί τήν ἐπίδραση πού ἔχει ἡ φωνή τῆς γυναίκας γιά τήν εἰρήνη, στούς φαντάρους τοῦ φασιστικοῦ στρατοῦ καί ἡ δουλειά αὐτή ὀργανώνεται συστηματικά. Ἐκπομπές τῆς μαχήτριας, προκηρύξεις, γράμματα, ὅλα μελετοῦνται καί πραγματοποιοῦνται. Δυό φαντάροι παραδώθηκαν τελευταῖα σέ μαχήτριες πού μιλοῦσαν μέ τόν τηλεβόα, ὁ ἕνας φώναξε στήν Ἀρετή: «Ἀδερφούλα μου σῶσε με» καί τή φίλησε.

Ἡ ειδική πολιτική δουλειά στίς γυναῖκες βρῆκε τό σωστό νόημα καί περιεχόμενο, πιάνει ὅλα τά προβλήματα τῆς πολεμικῆς ἐπίδοσης, τῆς πολιτικῆς καί ἰδεολογικῆς ἀνάπτυξης, καί τῆς ζωῆς τῆς μαχήτριας. Ἡ ἀνάπτυξη τῶν μαχητριῶν μας φάνηκε κι' ἀπ' τό πῶς κατάλαβαν καί πόσο ἄξια χρησιμοποίησαν τό μεγάλο ὅπλο τῆς ἅμιλλας. Ὅλη αὐτή ἡ δημιουργία κι' ἡ πάλη τῆς γυναίκας ἔφερε βασική ἀλλαγή καί στή νοοτροπία τῶν ἀντρῶν. Ἡ ὑποτίμηση σέ μεγάλο βαθμό ὑποχώρησε, ὑπάρχει τώρα γενική ἀναγνώριση στή συμβολή τῆς γυναίκας, τά περισσότερα στελέχη κατάλαβαν τή σημασία αὐτῆς τῆς συμβολῆς καί [illegible] νά βοηθήσουν. Παράδειγμα στέκεται ὁ ΙΙ Ε. Ταξιαρχίας σ. Βύσιος πού στενά παρακολου-

θεί, προβληματίζεται καί βοηθάει τά γυναικεία στελέχη. Στό γράμμα του πρός τούς Π.Ε. τῶν ταγμάτων τῆς 107, τούς δίδει τό 15ήμερο πλάνο τῆς ἅμιλλας πού καθόρισε ἡ γυναικεία σύσκεψη τῆς Ταξιαρχίας μαζί μέ τά συμπεράσματα γιά τήν ὥς τώρα δουλειά. Τούς μιλάει γιά τίς δικές τους ὑποχρεώσεις καί ζητάει ἔκθεση γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ πλάνου καί τούς τρόπους πού οἱ ἴδιοι βοήθησαν. Σέ σύσκεψη τῶν στελεχῶν τῆς 16ης Ταξιαρχίας ὅλοι οἱ Π. Ε. καί οἱ διοικητές ἀπ' τή διμοιρία ὥς τήν Ταξιαρχία μίλησαν μένθουσιασμό γιά τίς ἐπιτυχίες τῶν μαχητριῶν, πράγμα πού δείχνει ὅτι ἡ δουλειά αὐτή ἔγινε καί δικό τους ζήτημα.

Μά δέν ἀνέβηκε μόνο ἡ πάλη τῆς ἀντάρτισσας, μεγαλώνει ἡ πάλη τῶν γυναικῶν παντοῦ, παλλαϊκός εἶναι ὁ συναγεργός τῶν γυναικῶν μας στά λεύτερα χωριά. 3500 γυναίκες δούλεψαν μόνο στά ὀχυρά τοῦ Βίτσι. Τραυματιοφορίνες σόλη τήν Ἑλλάδα τρέχουν μέ τά φορεία, χιλιάδες πλέκουν, ζυμώνουν, μεταφέρουν τή ζαλίγκα στήν πλάτη, πραγματοποιοῦν τό μεγάλο σύνθημα : ὅλα γιά τό μέτωπο, ὅλα γιά τά παιδιά μας. Μέσα στό λεύτερο χωριό ἡ πάλη της καί ἡ λαϊκή δημιουργία τήν ἀνέβασε κυβερνήτρα.

Μόνο στό Ἐπαρχιακό Συμβούλιο Φλώρινας ἔχουμε σήμερα 2 τακτικά καί 2 ἀναπληρωματικά μέλη γυναίκες, 2 γυναίκες Προεδρίνες, 3 Ἀντιπροεδρίνες, 26 γυναίκες μέλη στά λαϊκά συμβούλια, 24 δικαστίνες στά Λαϊκά Δικαστήρια καί μιά στό Ἀναθεωρητικό.

Αὐτές οἱ κατακτήσεις πού μέ τό αἷμα καί τόν ἀγώνα της κέρδισε ἡ γυναίκα καί τῆς ἀναγνωρίζει τό Λαϊκό Κράτος γίνονται τρανό κίνητρο πού ἀνεβάζουν τήν πάλη καί τόν ἡρωϊσμό της. Κι' ἡ πάλη της ἁπλώνεται παντοῦ, γιατί μέτωπο ἀντίστασης εἶναι ὅλη ἡ Ἑλλάδα. Στίς σκλαβωμένες πόλεις καί στά χωριά κάτω ἀπ τήν πιό φριχτή κι' ἀπίστευτη τρομοκρατία τῆς καινούργιας κατοχῆς ὅλα αὐτά τά δυό χρόνια δίνει χιλιάδες θύματα, ἀγωνίζεται σκληρά ἡ γυναίκα. Σκορποῦν προκηρύξεις οἱ πατριώτισσες, μεταδίδουν τά νέα, τοιχοκολλοῦν τίς ἐφημερίδες τῆς λευτεριᾶς, στά Καϊλάρια τοιχοκόλλησαν καί στόν ἀστυνομικό σταθμό. Ξεσηκώνουν λαϊκές διαμαρτυρίες, ὅπως στό Ὀρεστικό πού μαζικά πάλαιψαν οἱ γυναίκες γιά νά μήν ὁπλιστοῦν οἱ ἄντρες τους. Πολεμοῦν καί μέ τίς πέτρες τούς δήμιους τῆς Φρειδερίκης γιά νά γλυτώσουν τά σπαγμένα τους παιδιά, ὅπως στά χωριά τοῦ Ἀμυνταίου. Ὀργανώνουν καί καθοδηγοῦν τίς παράνομες ὀργανώσεις, δουλεύουν γιά τήν ἑνότητα καί τήν εἰρήνη.

Στήν Ἀθήνα καί τόν Πειραιᾶ τό 1)3 ἀπ' τά μέλη τοῦ Κ.Κ.Ε εἶναι γυναίκες πού κάθε μέρα διακινδυνεύουν τή ζωή της, γιά νά τελειώσει μιά ὥρα ἀρχύτερα τό μαρτύριο τῆς σκλαβιᾶς.

Τά στελέχη κυρίως τοῦ Α.Φ.Ζ. μά καί τοῦ Α.Κ.Ε. παλεύουν θαρραλέα στά κατεχόμενα χωριά γιά τή λαϊκή νίκη. Ἄξιες καθοδηγήτριες καί ἀλύγιστες ἀγωνίστριες μπρός στό ἐκτελεστικό ἀπόσπασμα στάθηκαν στό τελευταίο διάστημα στήν Ἀθήνα ἡ Ἰσμήνη Σιδηροπούλου ἡ Νίτσα Θεοχαρίδου καί Σεβαστή Θεοφανίδου στή Σαλονίκη πού τό παράδειγμά τους φωτίζει τό δρόμο τοῦ ἀγώνα.

Δημιούργημα ὅλης αὐτῆς τῆς πάλης καρπός τῆς ἀνάπτυξης τοῦ γυναικείου κινήματος τῆς χώρας μας εἶναι ἡ δημιουργία τῆς Πανελλαδικῆς Δημοκρατικῆς Ἕνωσης Γυναικῶν στίς 25 Ὀχτώβρη, ἀπ' τίς γυναίκες τοῦ Δ.Σ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε. τοῦ Α.Κ.Ε· τοῦ ΑΦΖ (ἀντιφασιστικό μέτωπο Σλαβομακεδόνισσας) καί τῆς ΔΝΕ. Ἡ ΠΔΕΓ εἶναι ὁ ἐκφραστής τῆς γυναικείας ἑνότητας καί ὁ καθοδηγητής τῆς πάλης. Σκοπούς ἔχει νά συντονίσει καί νά ἐντείνει τήν πάλη τῶν γυναικῶν γιά τή Λευτεριά τήν εἰρήνη καί τή Λ. Δημοκρατία. Νά παλαίψει γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς γυναικείας ἰσοτιμίας καί τά δικαιώματα τῆς μάννας καί τοῦ παιδιοῦ. Νά δυναμώσει τήν ἑνότητα τῶν γυναικῶν ὅλης τῆς χώρας, ἑνότητα τῆς Ἑλληνίδας, Σλαβομακεδόνισσας, Τούρκισας, Βλάχισσας κ.τ.λ. Προσχωρώντας στήν Παγκόσμια δημοκρατική ὁμοσπονδία γυναικῶν νά συντονίσει τήν πάλη μας μέ τήν πάλη ὅλων τῶν γυναικῶν τοῦ κόσμου κατά τῶν ἐμπρηστῶν τοῦ πολέμου γιά τήν εἰρήνη καί τή δημοκρατία. Γιατί μέσα σαὐτόν τό σκληρό ἀγώνα ἡ γυναίκα ὅπως καί ὅλος ὁ λαός πετάει τό σωβινιστικό φαρμάκι πού χρόνια τό ἀντιδραστικό κράτος γιά τό συμφέρον του καλλιεργοῦσε καί ποτίζεται μέ τό πνεῦμα τοῦ διεθνισμοῦ. Βλέπει μέσα στόν ἀγώνα τί ἀκατανίκητη δύναμη εἶναι ἡ διεθνής συνεργασία καί ἡ ἀλληλεγγύη τῶν λαῶν. Ἀρχίζει νά καταλαβαίνει πώς παλεύει ὄχι μόνο γιά τήν λευτεριά τῆς Πατρίδας της μά καί γιά τήν παγκόσμια Δημοκρατία καί εἰρήνη πού εἶναι ὅλα ἀδιαίρετα.

Τά δυό αὐτά χρόνια γιά τό λαό μας καί γιά τή γυναίκα ἦταν χρόνια γεμάτα μέ βαρειές θυσίες, ἀγῶνες καί βάσανα μά καί χρόνια ἡρωϊσμοῦ ἀνάπτυξης καί λαϊκῆς δημιουργίας.

Τό συμπέρασμα εἶναι πώς μέσα στή φωτιά τοῦ πολέμου δημιουργήθηκε ἕνα γερό γυναικείο κίνημα ἐγγύηση γιά τήν παρα πέρα ἀνάπτυξη. Πώς ἄρχισε νά γίνεται πραγματική στροφή, πού ὅμως χρειάζεται μέ τήν πάλη μας νά τήν ὁλοκληρώσουμε.

Στεκόμαστε στίς ὥς τώρα ἐπιτυχίες μας ὄχι γιά νά αὐτοϊκανοποιηθοῦμε καί νά ἐπαναπαυτοῦμε, αὐτό θά κατάντερνε ὅ,τι ὥς τώρα δημιουργήθηκε, μά ἀντλῶντας ἀπ' αὐτές αἰσιοδοξία καί πεποίθηση στίς δυνάμεις μας, μέ ἐγρήγορση καί βαθειά συναίσθηση τῆς εὐθύνης μας νά ριχτοῦμε πιό ἀποφασιστικά στά μεγάλα καθήκοντα πού μπαίνουν μπροστά μας.

Βλέπουμε τί εἴμασταν καί τί γίναμε. Γιά νά

ΧΡΟΝΙΚΟ

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ ΩΣ ΤΟ ΓΡΑΜΜΟ ΚΑΙ ΤΟ ΒΙΤΣΙ

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΝΙΚΗ

Στίς 28 Ὀχτώβρη ἔκλεισαν δυό χρόνια ἀπό τή μέρα πού ἱδρύθηκε τό Γ.Α. τοῦ Δ.Σ.Ε. Δυό χρόνια ἀγῶνες γεμάτοι ἀπό ἀπίστευτους ἡρωϊσμούς καί θυσίες, δυό χρόνια πολεμικῆς δημιουργίας. Εἶναι τόσο ἔντονο τό παρόν πού ζοῦμε, τόσο πιό ἐλπιδοφόρο τό μέλλον, πού ἕνα κύταγμα πρός τό παρελθόν, πρός τή μέρα πού ξεκινήσαμε ἀπό τά ριζά τοῦ Λιτόχωρου, ἴσως σ' αὐτές τές στιγμές νά μή δίνει τήν ἴδια συγκίνηση στό μαχητή κι' ἀγωνιστή μ' αὐτή πού δίνει τό παρόν. Καί ἔτσι εἶναι, γιά τόν ἀγωνιστή πού τραβάει πάντα μπροστά τό κύταγμα πρός τό παρελθόν μπορεῖ νά μήν ἔχει τή συγκίνηση πού τοῦ δίνει τό παρόν ὅμως εἶναι πολύ διδαχτικό, πολύ ἀναγκαῖο ὅταν γίνεται μέ πνεῦμα δημιουργικό, ὅταν μέσα ἀπό τήν ἱστορία βλέπει κανένας τήν πορεία πού ἀκολούθησε τό κίνημα, τίς θετικές καί ἀρνητικές του πλευρές, τό ἔργο πού δημιουργήθηκε καί μέ τήν πεῖρα τοῦ παρελθόντος βλέπει τά προβλήματα τοῦ παρόντος. Γιά τή δίχρονη ἱστορία τοῦ στρατοῦ μας, τό κύταγμα πρός τά πίσω μᾶς γεμίζει μέ μιά αἰσιοδοξία, γιά τό μέλλον, μέ μιά μεγαλύτερη πεποίθηση γιά τή νίκη. Εἶναι δυό χρόνια ἐπαναστατικῆς πολεμικῆς δημιουργίας, δυό χρόνια ἡρωϊκῆς πορείας πρός τή νίκη.

* * *

Ξεκίνησαν 33 ἀπό τό Λιτόχωρο. 33 ἀγωνιστές τῆς ἀντίστασης, καταδιωκόμενοι ἀπό τίς μοναρχοφασιστικές μεταβαρκιζιανές ἀρχές, ἅρπαξαν πάλι τ' ἅρματα στά χέρια τους καί προειδοποίησαν τούς καινούργιους καταχτητές καί δούλους τους πώς ὁ ἑλληνικός λαός δέν θά σκύψει τό κεφάλι, οὔτε θ' ἀκολουθήσει τό «σφάξε με ἀγᾶ μου ν' ἁγιάσω» ἐπειδή τά λαϊκά ἐθνικά συμφέροντα ἐπιβάλλουν τήν ὁμαλή δημοκρατική ἐξέλιξη πού καί μέ συνέπεια ἀκολουθοῦν οἱ δημοκρατικές δυνάμεις τῆς Ἑλλάδας, τά δημοκρατικά κόμματα, τό Ε.Α.Μ. καί τό Κ.Κ.Ε.

Ξεκίνησαν στήν ἀρχή μέ περιορισμένους

δοῦμε τί μποροῦμε ἀκόμα νά κάνουμε. Κι' ὁ ἀγώνας μας πολλά ζητάει ἀπό μᾶς. Εἶναι μεγάλη ἡ ὥς τά τώρα συμβολή μας, μά μένουν ἀκόμα κενά κι' ἀδυναμίες, μπαίνουν καθήκοντα σοβαρά. Ἡ δύναμη τῶν μαχητριῶν μας δέν εἶναι ἀνάλογη μέ τίς ἀνάγκες τοῦ ἀγώνα μας, χρειάζεται χιλιάδες καινούργιες ἀντάρτισσες νά βγάλουμε στό Δημοκρατικό μας Στρατό. Στίς κατεχόμενες πόλεις καί τά χωριά, μεγάλες γυναικεῖες μάζες ἀκόμα μοιρολατρικά περιμένουν τή νίκη. Πρέπει νά ξεσηκώσουμε ἐκεῖ μαζικό γυναικεῖο κίνημα, νά συμβάλουμε ἀποφασιστικά στό χτύπημα τοῦ φασισμοῦ στίς πόλεις καί στή σταυροφορία γιά τήν εἰρήνη, διαφωτίζοντας πιό πολύ τούς φαντάρους τοῦ φασιστικοῦ στρατοῦ καί τίς οἰκογένειές τους.

Ἔγιναν πολλά μά χρειάζεται κάθε μέρα νά καλυτερεύουμε τήν πολεμική μας ἐπίδοση καί νά ὀργανώσουμε συστηματικώτερα τή δουλειά μας γιά τή γρήγορη ἀφομοίωση τῶν καινούργιων μαχητριῶν μας.

Νά ἀνεβάσουμε καί νά προσέξουμε πιό πολύ τήν ειδική πολιτική δουλειά στίς γυναῖκες καί τήν ιδεολογική τους ἀνάπτυξη. Θαρραλέα νά τραβήξουμε πολλά καινούργια στελέχη. Νά ἐντείνουμε τή μαζική ἐπαγρύπνηση πού μέ τή χαλαρότητα πού ἔχει σήμερα εἶναι μεγάλος κίνδυνος γιά τόν ἀγώνα μας.

Νά μεγαλώσουμε τό συναγερμό τῶν γυναικῶν γιά τή βοήθεια τοῦ μετώπου τώρα πού μέ τό χειμώνα οἱ ἀνάγκες εἶναι περισσότερες καί τή συμμετοχή μας στή λαϊκή ἐξουσία.

Νά ὀργανώσουμε συστηματικά καί παντοῦ τήν ξεχωριστή δουλειά στίς γυναῖκες, γιατί ὁρισμένες Μεραρχίες μόλις τώρα ἀρχίζουν.

Σέ μεγάλο βαθμό παραμερίστηκε ἡ ὑποτίμηση, ἀλλά χρειάζεται μέ τήν πάλη μας νά τήν ἐξαλείψουμε ἐντελῶς.

Στηριγμένες γερά στίς ὥς τώρα ἐπιτυχίες μας, μετρώντας σωστά τά κενά καί τίς ἐλλείψεις μας μποροῦμε μέ θάρρος καί δύναμη νά τραβήξουμε στήν πραγματοποίηση τῶν καθηκόντων πού μᾶς ζητάει ἡ Πατρίδα. Νά γίνει ἀποφασιστικότερη ἡ συμβολή μας γιά νά κάνουμε μαζί μέ τούς συντρόφους μας τόν τρίτο χρόνο τοῦ Δ.Σ., χρόνο τῆς Νίκης.

σκοπούς τήν προστασία τῆς ζωῆς τους, τήν προστασία τοῦ λαοῦ τῆς ὑπαίθρου ἀπό τίς εγκληματικές συμμορίες τῶν μοναρχοφασιστῶν καί συγκρότησαν τίς ὁμάδες δημοκρατικῶν ἐνόπλων καταδιωκομένων (Ο.Δ.Ε.Κ.). Οἱ ὁμάδες αὐτές ἄρχισαν νά πληθαίνουν ἔχοντας τήν ἐνίσχυση τοῦ λαοῦ τῆς ὑπαίθρου.

Μετά τό χτύπημα τοῦ Λιτόχωρου δίνουν ἀρκετά χτυπήματα στούς μοναρχοφασίστες, ἐξοντώνουν 70 συμμορίτες τοῦ Σαμπλέγγα μεταξύ Δερελῆ—Μπαξιβάρι δίνουν πετυχημένα τίς μάχες τοῦ Πλατύκαμπου, τῆς Μαρμάριανης, Συκιᾶς καί Κρανιᾶς, τῆς Ποντοκερασιᾶς, τῆς Ρητίνης, Βροντοῦς, Λειβαδιοῦ, Νάουσσας, τῆς Βαρβάρας—Βέρροιας, τῆς Φυτιᾶς Βέρροιας, τῆς Δεσκάτης, τοῦ Κουσουριοῦ, τῆς Κοτύλης, τῆς Πυρσόγιαννης, τοῦ Πεντάλοφου τοῦ Τρίβουνου Βίτσι, τῆς Κάλλιανης Κοζάνης. Μέσα ἀπό αυτές τίς μάχες καί ἄλλες μικρότερες συγκρούσεις πῆραν ὅπλα ἀπό τόν ἐχθρό, βγαίνουν πιό δυναμωμένες. Ἡ αὔξηση τῶν δυνάμεων τῶν πρώτων ἀνταρτῶν ἐπιβάλλει τή δημιουργία ἀπ' τούς πρώτους μῆνες διοικητικῶν ὀργάνων καί ἀπό τά μέσα Ἰούνη τοῦ 1946 γίνονται τά τοπικά Ἀρχηγεία. Τέτοια ἀρχηγεία ἔγιναν στή Μακεδονία καί Θεσσαλία, στις περιφέρειες Ὀλύμπου—Κισσάβου, Πιερρίων, Βόϊου—Γράμμου Χασίων καί μερικούς μῆνες ἀργότερα καί σ' ἄλλες περιοχές. Τό μῆνα Ὀχτώβρη τοῦ 1946 ἀναπτύχθηκαν ἀνεξάρτητες ὁμάδες ἀνταρτῶν στή Ρούμελη καί στήν Ἤπειρο.

Ἐκεῖνο πού χαρακτηρίζει τήν ταχτική στή δράση τῶν ἀνταρτῶν εἶναι το αἰφνιδιαστικό χτύπημα καί ἡ γρήγορη ἐνέργεια, νυχτερινές κρούσεις, ἐνέδρες κλπ.

Ἀντάρτικη ταχτική προσαρμοσμένη στίς τοτινές ἐπιδιώξεις πού εἶναι τό χτύπημα τῶν μοναρχοφασιστῶν τῆς ὑπαίθρου καί ἡ διατήρηση καί ἀνάπτυξη τοῦ ἀντάρτικου μά καί στό συσχετισμό τῶν δυνάμεων ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Αἰφνιδιασμοί, χτύπημα, γρήγορη ἐνέργεια, ἀναχώρηση καί ὄχι κράτημα θέσεων. Συντονισμός καί ἑνιαῖο σχέδιο στή δράση δέν ὑπάρχει σέ γενικώτερη κλίμακα.

Ὁ ἐπαναστατικός μας στρατός βρίσκεται στό γέννημά του Πλάθει τούς ἀξιωματικους καί τά στελέχη του μέσα στίς δυσκολίες ἀναθρεμένους μέ τό πνεῦμα τῆς ἐπίθεσης, τῆς κίνησης, δημιουργεῖται καινούργιος τύπος τοῦ λαϊκοῦ ἀξιωματικοῦ.

Σφυρηλατοῦνται ἀνάμεσα σέ μαχητές καί στελέχη οἱ συντροφικοί δεσμοί καί ἡ πειθαρχία στήν ἐκδήλωση μιᾶς ἐσωτερικῆς ἀνάγκης. Μέ ἀσύγκριτα ἀνώτερο ἠθικό ἀπό τόν ἀντίπαλο οἱ ἀντάρτες κουρελιάζουν τις ἐκστρατεῖες τοῦ Σπυρέτ ου Θεοτόκη καί τῶν ἄγγλων ὀργανωτῶν καί ξεκαθαρίζουν τήν ὀρεινή ὕπαιθρο ἀπό τό μεγαλύτερο μέρος τῶν ληστοσυμμοριῶν.

Τό ἔνοπλο δημοκρατικό κίνημα τοῦ λαοῦ μας ἀρχίζει νά παίρνει μέσα στό δημοκρατικό κίνημα τῆς χώρας μας ἀρκετή ἔκταση καί νά παίζει ἀποφασιστικό ρόλο γιά τήν πραγματοποίηση τῶν ἐπιδιώξεών του.

Ἡ κυβέρνηση Τσαλδάρη πού βγῆκε ἀπό τίς νόθες ἐκλογές τοῦ Μπέβιν ἐντείνει μέ τά ἔκτακτα μέτρα τό διωγμό τοῦ δημοκρατικοῦ λαοῦ, τό ξεπούλημα τῆς Ἑλλάδας στούς Ἄγγλους συνεχίζεται καί ἡ κατάσταση τῶν ἐργαζομένων χειροτερεύει. Ἄγγλοι καί μοναρχοφασισμός δέ μποροῦν νά σταθεροποιήσουν τό νεοφασιστικό τρομοκρατικό μεταβαρκιζιανό τους καθεστώς. Συνεχίζουν τήν ἄρνησή τους στίς προτάσεις τοῦ Ε.Α.Μ. γιά δημοκρατικές λύση καί μέ τό νόθο δημοψήφισμα τῆς 1ης Σεπτέμβρη φέρνουν πίσω τό βασιληά. Ἐντείνουν τίς διώξεις, ξαπόλυσαν τό μονόπλευρο ἐμφύλιο πόλεμο. Ἀπό τήν ἴδια τήν ἐξέλιξη τῶν πραγμάτων οἱ περιορισμένοι σκοποί τῆς Ο.Δ.Ε.Κ. πλαταίνουν καί γίνεται ἔτσι ὑπέρτατη ἐθνική ἀνάγκη στερέωσης καί ἀνάπτυξης τοῦ ἔνοπλου ἀγῶνα γιά τή λευτεριά καί ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδας Ἡ ἵδρυση τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγείου στίς 28 Ὀχτώβρη τοῦ 1946 μέ τό Στρατηγό Μάρκο Ἀρχηγό τῶν ἀνταρτῶν αὐτήν ἀκριβῶς τήν πολιτική ἀνάγκη πάει νά ἐκπληρώσει μά καί νά συντονίσει τόν διαρκῶς ἀναπτυσσόμενο ἔνοπλο ἀγῶνα:

Ἡ ἱδρυτική διαταγή ἀριθμός 1 τίς 28 Ὀχτώβρη γράφει.

ΓΕΝΙΚΟ ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΑΝΤΑΡΤΩΝ
ΕΠΙΤΕΛΙΚΟ—ΓΡΑΦΕΙΟ 1
ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΩΤΟΚΟΛΟΥ 1

« Ἡ σκληρή δίωξη τῶν ἀγωνιστῶν καί τοῦ Δημοκρατικοῦ λαοῦ ἀπό τόν ἀγγλόδουλο μοναρχοφασισμό καί τά ὄργανά του πού ἀνάγκασε χιλιάδες Δημοκράτες νά βγοῦνε στά βουνά γιά νά ὑπερασπίσουν τή ζωή τους ὁδήγησε στή σημερινή ἀνάπτυξη τοῦ ἀντάρτικου κινήματος.

Ἔχοντας ὑπόψη ὅτι εἶναι ὥριμη πιά ἡ ἀνάγκη τῆς δημιουργίας συντονιστικοῦ ὀργάνου γιά τό συντονισμό καί τήν καθοδήγηση τοῦ ὅλου ἀντάρτικου ἀγῶνα,

Ἀ π ο φ α σ ί ζ ο υ μ ε

Τή δημιουργία τοῦ ΓΕΝΙΚΟΥ ΑΡΧΗΓΕΙΟΥ ΑΝΤΑΡΤΩΝ στό ὁποῖο θά ὑπάγονται τά ἀρχηγεία ἀνταρτῶν Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Ἠπείρου, Ρούμελης.

Σταθμός Διοίκησης Γενικοῦ Ἀρχηγείου.
28 Ὀχτώβρη 1946.

Μέ τήν ἵδρυση τοῦ Γ.Α. ἀρχίζει μιά σοβαρή στρατιωτικοπολεμική, ὀργανωτική δουλειά.

Ἡ δράση τῶν ἀνταρτῶν δέ περιορίζεται ἀπό δῶ καί πέρα μόνο στήν ἀνεξάρτητη δράση τῶν ὁμάδων ἤ συγκροτημάτων. Κάποιος συντονισμός ἀρχίζει νά γίνεται μέσα στά πλαίσια τῶν περιοχῶν ἀλλά καί γενικώτερα. Δίνουν τά τμήματα τῶν ἀνταρτῶν μιά σειρά ἐπιτυχεῖς μάχες στόν Ἀρχάγγελο, στό Σκρά, στή Νάουσα, Δεσκάτη. Ἀπό τίς 28 Νοέμβρη 1946 τό Γ.Α.

ἀντιμετωπίζει στά ἀντιχάσια τίς πρῶτες σοβαρότερης μορφῆς ἐκκαθαριστικές ἐπιχειρήσεις πού βαστοῦνε περίπου ἕνα μήνα.

Μέ τόν ἑλιγμό πρός Κονισκό τῶν δυνάμεων τοῦ Δ.Σ. ἀνατρέπονται τά σχέδια τοῦ ἐχθροῦ πού τόν ἀνάγκασαν νά γυρίσει πίσω στίς βάσεις ἐξόρμησής του Δεσκάτη, Καλαμπάκα, Ἐλασσώνα καί στίς 27 τοῦ Δεκέμβρη μέ τήν ὑπ' ἀριθ. 19 διαταγή τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγείου οἱ ἀνταρτικές δυνάμεις μετονομάζονται σέ Δημοκρατικό Στρατό τῆς Ἑλλάδας. Τό τέλος τοῦ 46 βρίσκει τό Δ.Σ. πιό δυνατό, πιό ὀργανωμένο στρατό. Βασικά ἡ ταχτική του δέν διαφέρει ἀπό τήν ταχτική τῶν ὁμάδων καί συγροτημάτων, παραμένει ἀντάρτικη ταχτική, μέ μαζικώτερες τώρα ἐνέργειες.

Ὁ χειμώνας τοῦ 47 εἶναι γιά τό Δ.Σ.Ε, περίοδος ἔντονης προετοιμασίας γιά τήν ἀντιμετώπιση τῆς ἐαρινῆς ἐκστρατείας πού ἡ κυβέρνηση τοῦ μαύρου μετώπου τῶν 7 κομμάτων ἑτοιμάζει ἐνάντια στό Δ.Σ. Μέ ἐπίμονη δουλειά καί μεγάλη αἰσιοδοξία καί χωρίς αὐταπάτες, τό Γ.Α. προετοιμάζεται, δέν φοβᾶται ἀλλά οὔτε καί ὑποτιμᾶ τόν ἀντίπαλο. Στήν πλάστιγγα πέφτει ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1947 τό βάρος τοῦ νέου καταχτητῆ τοῦ Ἀμερικάνικου Ἰμπεριαλισμοῦ, μέ τά ἑκατομμύρια δολλάρια καί τίς καραβιές τό πολεμικό ὑλικό στήν ἀρχή. Ὁ ἐχθρός ἐπεδίωκε μέ τήν ἐαρινή ἐκστρατεία νά ἐξοντώσει καί διαλύσει τό Δ.Σ.Ε.

Τό Γ.Α. καθορίζει γενικά τή ταχτική πού θά ἀκολουθήσουν οἱ δυνάμες τοῦ Δ.Σ. πού σέ σύγκριση μέ τόν ἐχθρό εἶναι πολύ λιγώτερες.

Ἡ ταχτική μας καθορίστηκε νά εἶναι: συνδυασμός ἐπίθεσης, ἄμυνας καί ὑποχωρητικοῦ ἑλιγμοῦ μέσα στόν καθορισμένο χῶρο δράσης μέ συνεχή ἐπιδίωξη τῆς πρωτοβουλίας τῶν ἐπιχειρήσεων, μέ ἐμφύσηση στά στελέχη καί μαχητές τοῦ ἐπιθετικοῦ πνεύματος καί τοῦ πνεύματος τῶν τολμηρῶν καί ἀποφασιστικῶν ἐνεργειῶν. Στήν ἡμερησία διαταγή τοῦ Γ.Α. γιά τήν ἐαρινή ἐκστρατεία γράφεται μέ πνεῦμα γεμάτο αἰσιοδοξία:

«Συναγωνιστές, μαχητές καί στελέχη τοῦ Δ.Σ. Ἡ ἄνοιξη πού ὁ ἐχθρός περιμένει νά μᾶς βρεῖ σέ ἀποσύνθεση καί διάλυση μᾶς βρίσκει μέ πλούσιο ἀπολογισμό μαχῶν καί νικῶν, πολύ πιό μαχητικούς, ἱκανούς καί δυνατούς.

Ὁ Δημοκρατικός μας Στρατός εἶναι σήμερα σοβαρή δύναμη ..

Συναγωνιστές... Τό ὅπλο πού κρατᾶμε εἶναι γιά τό λαό μας, ἐλπίδα καί ἐγγύηση τῆς λευτεριᾶς του, τῆς νίκης του...

Κατανοώντας βαθειά τήν ἀποστολή μας καί τό καθῆκον τῆς στιγμῆς.

Σᾶς καλῶ

Σέ γενικό μαχητικό συναγερμό γιά τολμηρές καί ἀποφασιστικές ἐξορμήσεις, μέ ἐπιθετικό πνεῦμα, τόλμη, ἀποφασιστικότητα, αὐτοθυσία. Εἶναι Ἐθνική ὑποχρέωση καί προσταγή τοῦ λαοῦ μας νά τσακίσουμε κάθε ἐπιθετική προσπάθεια καί νά συντρίψουμε τά σχέδια τοῦ μοναρχοφασισμοῦ.

... Ἐμπρός καί ἡ νίκη εἶναι δική μας.

Μ Α Ρ Κ Ο Σ

Μέ τό πνεῦμα αὐτό ἀντιμετωπίζεται ἡ ἐαρινή ἐκστρατεία τοῦ 1947 πού ἀρχίζει στίς 4 τοῦ Μάρτη.

Τούς 3 πρώτους μῆνες Μάρτη, Ἀπρίλη, Μάη ὁ ἐχθρός ἐνήργησε διαδοχικά στούς χώρους Ρούμελης, Δυτικῆς Θεσσαλίας—Τζουμέρκων, Χασίων—Ἀντιχασίων Γούρα καί Πηλίου Κισσάβου καί στίς 26 Ἰούνη ἄρχισε τίς ἐπιχειρήσεις στό Γράμμο ἀφοῦ προηγούμενα ἐνήργησε ἐπιθετικά στά Πιέρρια Ὄλυμπο ἀπό 13 Ἰούνη ὡς τίς 28 τοῦ ἴδιου μήνα. Στό Γράμμο τελειώνει ἡ ἐπιχείρηση στίς 22 Ἰούλη 1947 μέ τόν πετυχημένο ἑλιγμό τῆς Ἠπείρου πού ἀναγκάζει τόν ἐχθρό νά ἐγκαταλείψει τό Γράμμο καί ἔτσι δημιουργεῖται μιά ἐλεύθερη περιοχή στή Δυτική Μακεδονία ἀπό τά Ἀνατολικά Ζαγόρια—Κόνιτσα, ὡς Βίτσι—Πρέσπας. Μέ τήν ἐπιθετική ἐνέργεια τῶν τμημάτων τοῦ Δ. Σ. στά Γρεβενά στίς 25 Ἰούλη κλείνει ὁ κύκλος τῶν ἐαρινῶν ἐπιχειρήσεων. Ἀπ' αὐτές ὁ Δ.Σ. βγαίνει πιό δυναμωμένος, μέ κατά 50ο)ο αὐξημένες τίς δυνάμεις του. Ἐπέχτεινε τή δράση του στήν Ἤπειρο, Τριχωνίδα, Ναυπακτία, Δωρίδα καί Παρνασσίδα, ἀναπτύχθηκε περισσότερο ἡ δράση τοῦ Δ.Σ. στήν Πελοπόννησο καί ἡ ἐπιθετική δράση στή Μακεδονία—Θράκη. Ἐκτός ἀπό τίς ἐπιχειρήσεις τοῦ Γράμμου ἀπό 19 Μάρτη μέχρι τό τέλος τοῦ Μάη ἔδωσε ὁ Δ.Σ. τίς παρακάτω μάχες.

Ἀμυντικές μάχες 22. Ἐπιθετικές μάχες 24. Νυχτερινές ἐπιθέσεις 28. Νυχτερινές κρούσεις 10. Ἐνεδρευτικά χτυπήματα 53. Ἐπιθέσεις σέ ἀστικά κέντρα 4. Καί μόνο στίς μάχες πού δόθηκαν στή Δυτική Μακεδονία ἀπό τίς 13 Μάη μέχρι τίς 13 Ἰούλη ὁ ἐχθρός εἶχε ἀπώλειες σέ νεκρούς τραυματίες καί αἰχμαλώτους, 2145

Ἡ ἐαρινή ἐκστρατεία τοῦ 1947 ἦταν μιά μεγάλη δοκιμασία γιά τό Δ.Σ. Κερδήθηκε ἀπό τό Δ.Σ. χάρη στόν ἡρωϊσμό, αὐτοθυσία καί πίστη τοῦ μαχητῆ τοῦ Δ.Σ. καί τήν ἔγκαιρη προετοιμασία τοῦ Δ.Σ.

Ὁ Στρατηγός Μάρκος ζεῖ τήν ἐαρινή ἐκστρατεία μέσα στό καμίνι τῶν ἐπιχειρήσεων, διευθύνει προσωπικά πολλές ἀπό τίς μάχες καί πάντα αἰσιόδοξα καί μετρημένα καθοδηγεῖ.

Στήν ἐκστρατεία αὐτή ὁ Δ.Σ. ἔδωσε καί μάχες ἐκ παρατάξεως μέ τόν ἐχθρό καί ἄρχισε ἐκτός ἀπό τήν ἀντάρτικη ταχτική νά χρησιμοποιεῖ στή δράση καί τήν ταχτική τοῦ ταχτικοῦ πολέμου. Εἶναι πιά ἱκανός γιά συνδυασμένες ἐπιχειρήσεις καί μέ τά στελέχη του καλύτερα ἀπό πρίν μέ περισσότερες [illegible] τες καί μέ ἀρκετά βήματα στήν κατάχτηση τῆς πολεμικῆς τέχνης.

Τήν ἴδια περίοδο μεγαλώνει ἀκόμα περισσότερο

ἡ ἀποικοποίηση τῆς χώρας μας ἀπό τούς Ἀμερικανοάγγλους καταχτητές, τό δημοκρατικό κίνημα μπαίνει σέ γενικό διωγμό, οἱ μοναρχοφασίστες δέν δέχονται καμμιά πρόταση τοῦ Δ.Σ. γιά εἰρήνευση καί γιά ὅλο τό δημοκρατικό κίνημα βασική μορφή πάλης γίνεται ὁ ἔνοπλος ἀγώνας. Τό Σεπτέμβρη τοῦ 1947 μέ τήν 3η ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος μπαίνει πιά τό καθῆκον στό Δ.Σ. γίνεται ὁ στρατός τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδας, εἶναι ἀνάγκη πιά νά ὀργανωθεῖ σέ ταχτικό στρατό. Οἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ φθινοπώρου στό Μέτσοβο καί τό Δεκέμβρη στήν Κόνιτσα δείχνουν σοβαρές ἀδυναμίες πρός τήν κατεύθυνση αὐτή. Ὁ Δ.Σ. πρέπει νά γίνει ἕνας ταχτικός λαϊκός ἐπαναστατικός στρατός γιά νά μπορέσει νά ἐκπληρώσει τήν ἀπελευθερωτική καί λαϊκοδημοκρατική ἀποστολή του. Ἡ δημιουργία στίς 23 τοῦ Δεκέμβρη τῆς Προσωρινῆς Δημοκρατικῆς Κυβέρνησης βοηθάει σοβαρά γι' αὐτό.

Γερά δεμένος μέ τό λαό ὁ Δ.Σ., μέ καινούργιους μαχητές στίς γραμμές του, πιό ἐμπειροπόλεμος ἀπό πρίν μέ ἠθικοπολιτική ὑπεροχή ἀπό τόν ἀντίπαλό του, μέ τή συμπάθεια ὅλων τῶν δημοκρατικῶν λαῶν τοῦ κόσμου μπαίνει στό 1948.

* * *

Τή στρατιωτικοπολεμική κατάσταση τή χαραχτηρίζει μιά σχετική ἰσορροπία. Ἡ ἀμερικανοφτιαγμένη κυβέρνηση Σοφούλη—Τσαλδάρη ρίχνει τή μάσκα τοῦ ψευτοκατευνασμοῦ καί μέ τήν ἀμέριστη ἐνίσχυση τῶν ἀμερικάνων ἑτοιμάζεται γιά τήν ἐαρινή ἐκστρατεία τοῦ 1948.

Ἐξωτερικά οἱ δημοκρατικές δυνάμεις ἑνώνονται σ' ἕνα κοινό ἀντιϊμπεριαλιστικό δημοκρατικό μέτωπο. Τό σύνθημα, ὅλοι στ' ἅρματα ὅλα γιά τή νίκη, γίνεται τό παλλαϊκό πολεμικό ἐγερτήριο σάλπισμα γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας, γιά τή λαϊκή δημοκρατική Ἑλλάδα.

Παρά τήν πετυχημένη ἀντιμετώπιση τῆς ἐκστρατείας τοῦ ἐχθροῦ, ὁ Δ.Σ. δέ μπόρεσε στό διάστημα Σεπτέμβρη—Δεκέμβρη νά προωθήσει τίς θέσεις του πραγματοποιώντας τίς ἄμεσες στρατηγικές ἐπιδιώξεις πού ἔβαζε ἡ 3η Ὁλομέλεια τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε.

Τό σοβαρό πρόβλημα πού ζητάει τή λύση του εἶναι ἡ δημιουργία ταχτικοῦ λαϊκοῦ ἐπαναστατικοῦ στρατοῦ ἱκανοῦ ποιοτικά καί ποσοτικά νά πραγματοποιήσει τίς στρατηγικές καί πολιτικές ἐπιδιώξεις τοῦ ἀγώνα μας.

Τό πρόβλημα αὐτό φωτίστηκε, μελετήθηκε ἀπό τήν κομματική σύσκεψη τῶν στρατιωτικῶν καί πολιτικῶν στελεχῶν πού ἔγινε τό Γενάρη τοῦ 1948. Ἄλλη μιά φορά τό Κ.Κ.Ε ἔρχεται νά συμβάλει μέ τά στελέχη του, τήν πεῖρα του τήν πολιτική του στή λύση τοῦ σοβαροῦ αὐτοῦ λαϊκοδημοκρατικοῦ προβλήματος.

Μέ τή σύσκεψη τοῦ Γενάρη «τό βόδι πιάνεται ἀπό τά κέρατα». Μπαίνουν γερά θεμέλια γιά τή δημιουργία τοῦ λαϊκοῦ ἐπαναστατικοῦ στρατοῦ πολιτικά, ὀργανωτικά, στρατηγικά, ταχτικά, ἰδεολογικά. Τό πανίσχυρο ὅπλο τοῦ Δ. Σ. εἶναι ἡ ἑνότητα λαοῦ καί στρατοῦ, ἡ ἠθικοπολιτική ὑπεροχή του, τά ἰδανικά του. Εἶναι ὁ συνειδητός φορέας αὐτῶν τῶν ἰδανικῶν ὁ μαχητής τοῦ Δ. Σ. Πάνω σ' αὐτό τό μέτωπο σπάει τά μοῦτρα του ὁ ἐχθρός παρά τήν ὑλική καί τεχνική ὑπεροχή του σέ ἔμψυχο καί ἄψυχο ὑλικό. Αὐτό ὅμως σήμερα δέν φτάνει. Χρειάζεται καί καλή ὀργάνωση, καθοδήγηση σωστή, στρατηγική καί ταχτική ἀπαλλαγμένη ἀπό τίς κακές παραδόσεις τοῦ ΕΛΑΣ καί ἀπό τόν ἀστικό στρατό. Χρειάζεται κύρια ἀπό τά στελέχη μας νά ἐκτιμηθεῖ ἡ τεράστια δύναμη πού ὑπάρχει μέσα στό μαχητή τοῦ Δ.Σ., χρειάζεται νά κατανοηθεῖ πολιτικά-ἰδεολογικά ὅτι κάνουμε ἐπανάσταση καί ὅτι στίς ἐπαναστατικές στιγμές ὁ κάθε ἕνας ἀγωνιστής πολλαπλασιάζει τίς δυνάμεις του. Αὐτό ὅμως νά μή γίνει μηχανικά ἀλλά νά ὀργανωθεῖ ἔτσι ὁ στρατός μας ὥστε νά μπορέσει νά ἀξιοποιήσει τήν τεράστια δύναμη πού κλείνει μέσα του τό ἄτομο, ἐπαναστάτης μαχητής. Γιά νά γίνει αὐτό χρειάζεται πρῶτα ἀπ' ὅλα σωστή πολιτική κατανόηση καί ὀργάνωση. Ὁ ρόλος τῆς ὀργάνωσης καί τῶν στελεχῶν εἶναι ἀποφασιστικός. Ἡ ὀργάνωση καί τά στελέχη θά ἀποφασίσουν γιά τήν τύχη τῆς σωστῆς πολιτικῆς καί ταχτικῆς τοῦ Δ.Σ.

Ἰδιαίτερα τονίστηκε στή σύσκεψη αὐτή τό παράδειγμα τοῦ ἡγέτη καί ὁ σεβασμός καί ἡ ἀγάπη στό μαχητή-ἄνθρωπο καθώς καί ἡ σημασία τῆς πολιτικῆς δουλειᾶς στό Δ. Σ. «Ὁ Πολιτικός Ἐπίτροπος εἶναι ἡ ψυχή, ἡ καρδιά τῆς στρατιωτικῆς μονάδας. Γιά βασική του ἀποστολή ὁ πολιτικός ἐπίτροπος ἔχει νά ἐξασφαλίσει στό στρατιωτικό διοικητή ὅλες τίς πολιτικο-ἠθικές προϋποθέσεις πού θά τοῦ ἐπιτρέπουν νά ὀργανώνει τή νίκη, νά νικᾶ. Ἡ δύναμη τῆς πολιτικῆς ὀργάνωσης εἶναι τεράστια, ἀποφασιστική, ἀποτελεῖ τή σπονδυλική στήλη γιά τό Δ.Σ.Ε.». Θά μποροῦσε κανείς νά γράψει πολλά ἀκόμα γιά τά πορίσματα αὐτῆς τῆς σύσκεψης πού ἀναλυτικά γράφονται μέσα στό βιβλίο «Ὅλοι στ' ἅρματα ὅλα γιά τή νίκη!» πού εἶναι συγκεφαλαίωση τῆς εἰσήγησης καί κλείσιμο πού ἔγινε στή σύσκεψη αὐτή.

Μετά τή σύσκεψη αὐτή ἀκολουθεῖ μέ πρωτοπόρους τούς κομμουνιστές μιά σοβαρή στρατιωτική, πολεμική, πολιτική, διαφωτιστική, ὀργανωτική, θεωρητική ἄνοδος σ' ὅλους τούς τομείς, πού τά ἀποτελέσματά της φάνηκαν στή μάχη τοῦ Γράμμου καί γενικώτερα στην ἀντιμετώπιση τῆς ἐκστρατείας τοῦ ἐχθροῦ στό 1948.

Οἱ δυνάμεις τοῦ Δ.Σ. ὀργανώνονται σέ μονάδες ταχτικοῦ στρατοῦ. Ὁ Δ. Σ. ἔχει πεζικό, πυροβολικό, σαμποτέρ, ἐλεύθερους σκοπευτές, ἱππικό. Ἡ ὑπηρεσία διαβιβάσεων, ὑγειονομική ὑπηρεσία, μεταφορῶν, συγκροτοῦνται πολύ καλύτερα ἀπό προηγούμενα. Λειτουργοῦν 3 σειρές τῆς σχολῆς ἀξιωματικῶν τοῦ Γ. Α.

Σχολές σαμποτέρ, διαβιβάσεων, ἀσυρματοτεχνιτῶν. Μέ χιλιάδες καινούργια στελέχη πλαισιώνεται ὁ Δ. Σ. Οἱ μαχητές τοῦ Δ. Σ. ἐκπαιδεύονται σύντονα στήν ἐκμάθηση τῆς πολεμικῆς τέχνης. Μαθαίνουν νά πολεμοῦν ὄχι μόνο μέ τήν παλληκαριά ἀλλά καί μέ τό μυαλό. Μαθαίνουν νά χρησιμοποιοῦν καί ὀργανώνουν τό ἔδαφος.

Ἡ διαφωτιστική δουλειά σημειώνει πρόοδο. Ὁ τύπος καί οἱ ἐκδόσεις τοῦ Γ.Α. τῶν ἀρχηγείων περιοχῶν, ὁ ραδιοφωνικός σταθμός τῆς Ἐλεύθερης Ἑλλάδας μεταδίδουν τόν παλμό τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου καί βοηθᾶν σοβαρά στήν πραγματοποίηση τῆς ἠθικοπολιτικῆς ἑνότητας τοῦ στρατοῦ μας.

Τό μηνιάτικο περιοδικό τοῦ Γ. Α. ὁ «Δημοκρατικός Στρατός» διαμορφώνει μέ τά ἄρθρα του τήν πολεμική τέχνη καί θεωρία τοῦ Δ Σ. Φυλλομετρώντας κανείς τίς 10 ὡς τά τώρα ἐκδόσεις του βλέπει τό ἀνέβασμα πού ἔγινε μέσα στούς 10 μῆνες στό Δημοκρατικό Στρατό. Μερικοί ἀριθμοί γιά τή διαφωτιστική—ἰδεολογική δουλειά εἶναι χαρακτηριστικοί.

Στούς 9 πρώτους μῆνες τοῦ 1948 ἐκδόθηκαν 67 βιβλία καί μπροσοῦρες σέ 247.600 ἀντίτυπα. Ἡ «Ἐξόρμηση» κυκλοφορεῖ κάθε 15 μέρες ὀχτασέλιδη σέ μεγάλο σχῆμα μέ 8000 ἀντίτυπα σέ κάθε ἔκδοση. Καθημερινά σ' ὁλόκληρη τήν Ἑλλάδα κυκλοφοροῦν περίπου 25.000 «Δελτία Εἰδήσεων».

Ξεχωριστή προσοχή δόθηκε στή γυναίκα. Ἡ γυναίκα κατακτάει μέσα στό Δ Σ τή θέση της μέ τήν ἀφοσίωσή της, τήν παλληκαριά της, γίνεται ἄξιος στρατιώτης τῆς ἀνεξαρτησίας καί τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ ὁλόπλευρη αὐτή προετοιμασία συνοδεύεται μέ ἀνάπτυξη τῆς ἐπιθετικῆς δραστηριότητας σ' ὅλες τίς περιοχές τῆς χώρας. Ὁ Δ.Σ. δίνει μιά σειρά ἐπιθετικά χτυπήματα, χτυπάει τή Θεσσαλονίκη, Γύθειο, Καλαμιές, Αἴγιο, στόν Ἁλμυρό, Καλάβρυτα. Ἀναπτύσσεται ἡ σαμποταριστική καί ἐλευθεροσκοπευτική δράση ἰδιαίτερα στή Βόρεια Ἑλλάδα. Ἀντιμετωπίζει μέ ἐπιτυχία τίς δυό ἐκστρατεῖες τοῦ ἐχθροῦ στήν Ἤπειρο καί Κεντρική Μακεδονία. Συνεχίζει τά ἐπιθετικά του χτυπήματα στή Θεσσαλία, ἀντιμετωπίζει τήν ἐκστρατεία τοῦ ἐχθροῦ στή Ρούμελη κάνει τήν ἐπιθετική κίνηση πρός Γρεβενά ἕνα μήνα πρίν ἀπό τή μάχη τοῦ Γράμμου.

Οἱ ἀπώλειες πού προξενεῖ στόν ἐχθρό τούς 6 πρώτους μῆνες τοῦ 1948 εἶναι σέ νεκρούς τραυματίες, αἰχμαλώτους κ.λ.π. 26 774.

Ἡ ταχτική πού ἐφαρμόζει ὡς τίς μάχες τοῦ Γράμμου, ἐκτός ἀπό τήν Ἤπειρο πού δίνει μάχη ἐκ παρατάξεως, σάν ταχτικός στρατός, εἶναι ἀντάρτικη ταχτική πού χαρακτηρίζεται ἀπό μαζικές, ἐπιθετικές ἐνέργειες, ἐλιγμούς σέ μεγάλο βάθος καί πού ὅλες ἐξυπηρετοῦν τό σχέδιο ἐπιχειρήσεων τοῦ Γ.Α. Ἀνεξάρτητη δράση καί ἀσυντόνιστη δέν γίνεται τώρα.

Σ' ὅλο αὐτό τό διάστημα στό χῶρο τῆς Βόρειας Πίνδου ὁ Δ.Σ. βρίσκεται μέ τίς κύριες δυνάμεις του ἕτοιμος νά ἀντιμετωπίσει τήν κύρια προσπάθεια τοῦ ἐχθροῦ σάν ταχτικός λαϊκός ἐπαναστατικός στρατός.

Στίς 14 τοῦ Ἰούνη ἀρχίζει ὁ ἐχθρός τίς ἐπιχειρήσεις του στό Γράμμο. Ἀπό τίς 6 πρῶτες μέρες σπάει τά μοῦτρα του. Ἡμερήσια διαταγή τοῦ Γ.Α. στίς 22 τοῦ Ἰούνη γράφει.

«..Μαχητές καί ἀξιωματικοί τοῦ Δ.Σ.Ε. Ὁ μοναρχοφασισμός κάνει πραγματικά τήν τελική του ἐξόρμηση ἐνάντια στό Δ.Σ.Ε. Θά τόν συντρίψουμε καί στήν προσπάθεια του αὐτή ὅπως τόν συντρίψαμε παντοῦ ὅπου προσπάθησε νά μᾶς ἐκμηδενίσει καί θά μετατρέψουμε τό Γράμμο σέ τάφο τοῦ μοναρχοφασισμοῦ.. Στό Γράμμο θά νοιώσει ὁ μοναρχοφασισμός τή δύναμη τῶν συντριπτικῶν χτυπημάτων μας ἐφόσον ὁ κάθε μαχητής καί ἀξιωματικός τοῦ Δ.Σ.Ε. θά ἐκπληρώσουν στό ἀκέραιο τό ἐθνικό καί πατριωτικό τους καθῆκον...

Ἀξιωματικοί τοῦ Δ.Σ.Ε.

...Χρησιμοποιεῖστε τήν τέχνη τοῦ λαϊκοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου. Διοικεῖστε καλά τίς μονάδες σας. Δῶστε, ψύχραιμα χτυπήματα ἐκεῖ πού δέν περιμένει ὁ ἐχθρός. Ἐφαρμόστε κάτω ἀπό ὁποιεσδήποτε συνθῆκες τίς διαταγές. Τσακίστε τίς ἐφοδιοπομπές καί τίς συγκοινωνίες του. Χρησιμοποιεῖστε τό μαζικό σαμποτάζ. Ἔργο δικό σας εἶναι νά χρησιμοποιεῖστε τήν ταχτική τῆς ἐνεργητικῆς ἄμυνας.. »

Καί στίς 12 τοῦ Ἰούλη μέσα στή φωτιά τῆς μάχης ἀκούστηκε ἡ φωνή τῆς Κ.Ε. τοῦ κόμματός μας πρός τούς μαχητές καί μαχήτριες, ὑπαξιωματικούς καί ἀξιωματικούς τοῦ Δ Σ Ε.

«Σταυραετοί τοῦ Γράμμου.

Σήμερα ἡ Ἑλλάδα κρατάει τήν ἀνάσα της καί μέ ἀγωνία κοιτᾶ πρός τά σᾶς. Γιατί ἐσεῖς κρατᾶτε τήν τύχη της στά χέρια σας... Χτυπᾶτε ὅπο δέν χτύπησε ποτέ μέχρι σήμερα λεύθερος ἄνθρωπος τούς μακελλάρηδες ἐκμεταλλευτές τοῦ λαοῦ..

Κομμουνιστές καί κομμουνίστριες, μαχητές, ὑπαξιωματικοί, ἀξιωματικοί.

Σταθεῖτε παντοῦ τό παράδειγμα. Πρῶτοι στή μάχη. Πρῶτοι στή θυσία. Πρῶτοι στήν τιμή. Οὔτε βῆμα πίσω.

Σταθεῖτε ἡ ψυχή τοῦ ΔΣΕ Συσπειρῶστε ὅλους τούς ἄνδρες, ὅλο τό στρατό γύρω σας. Ἐκεῖ ὅπου στέκονται οἱ κομμουνιστές ὁ ΔΣΕ εἶναι ἀνίκητος καί ἡ πανούκλα τοῦ μοναρχοφασισμοῦ δέν περνά. Ἐκεῖ ὅπου πολεμοῦν οἱ κομμουνιστές πάντα νικᾶνε.»

Μέ τήν ταχτική τῆς ἐνεργητικῆς ἄμυνας ματώνει ἐπί 70 μέρες τόν ἐχθρό, τοῦ προξενεῖ πάνω ἀπό 30.000 ἀπώλειες σέ νεκρούς καί τραυματίες καί μέ τόν ... 20 μέ 21 Αὐγούστου ὁ Δ.Σ.Ε. περνάει μέ τίς κύριες δυνάμεις στό Βίτσι.

Η ΑΜΙΛΛΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΟΠΛΟ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΜΑΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΗΝΑ

Ἕνα μήνα τώρα πολεμᾶ καί ζεῖ ὁ Δ.Σ. ἐξοπλισμένος μέ τό καινούργιο του ὅπλο τήν ἅμιλλα. Ἕνα μήνα μαχητές καί στελέχη καί μονάδες ἁμιλλῶνται στόν εὐγενικό ἀγώνα πού προκήρυξε τό Γ.Α. γιά τή 2η ἐπέτειο τῆς ἵδρυσής του. Ποιά μονάδα θἆναι ἐκείνη πού θά κρατήσει στά χέρια της τή σημαία ἔπαθλο τῆς ἁμίλλας.

Ὁ πρῶτος μήνας πού πέρασε εἶναι πλούσιος σέ δουλειά καί δράση ἀπό ὅλες τίς μονάδες τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ. Ὅλες ἔχουν ἐπιτυχίες καί ἀδυναμίες στή δουλειά τους ἄλλη λιγώτερες κι᾽ ἄλλη περισσότερες.

Ἡ 11η Μεραρχία σέ συνεργασία μέ τά τμήματα τῆς 10ης Μεραρχίας ἀνακατέλαβαν τα σημαντικά ὑψώματα Κούλα καί Πλατύ καί ματαίωσαν ἄλλη μιά φορά γενική ἐπίθεση τοῦ μοναρχοφασισμοῦ πού ἑτοίμαζε νά κάνει. Τμήματά της χτύπησαν μεγάλη φάλαγγα ἐχθρικῶν αὐτοκινήτων στό δρόμο Κορεστοῦ-Βογατσικοῦ καί κατέστρεψαν 40 ἀπ᾽ αὐτά. Χτύπησαν καί μπῆκαν στήν πόλη Πτολεμαΐδα, τή Βεύη, τή Φιλώτα τή Λακκιά, ἀνατίναξαν δυό γέφυρες μεταξύ Βεύης Σιταριά, 4 αὐτοκίνητα, τό ἀεροπλάνο τοῦ Φόν-Φλίτ καί Τσακαλτου στό ἀεροδρόμιο τῆς Φλώρινας. Τά τμήματά της ἐνήργησαν καί ἄλλες ἐπιθετικές κρούσεις καί προξένησαν στόν ἐχθρό 320 νεκρούς καί 435 τραυματίες. Στρατολόγησε 122 νέους μαχητές καί μαχήτριες στό Δ.Σ.

Ἡ 9η Μεραρχία. Τμήματά της χτύπησαν καί μάτωσαν τόν ἐχθρό στό Μάλι-Μάδι, ἀνατρέποντας ἔτσι γενικώτερη προσπάθεια στό Βίτσι. Στήν ἴδια μάχη οἱ κυνηγοί ἁρμάτων μάχης καί τό ἀντιαρματικό πυροβολικό της κατάστρεψαν 5 ἐχθρικά τάνκς, διέλυσαν καί καταδίωξαν ἐχθρικό λόχο, ἔκαναν ἰσχυρή κρούση στό Γιάννη Κεφάλι καί ἄλλες πολλές κρούσεις (2-3 κάθε βράδυ). Οἱ ἀνιχνευτές πιάσαν 3 γλῶσσες.

Ιη Μεραρχία: Συνεχίζοντας τήν ἐπιθετική της δράση ἡ Ιη Θεσσαλική Μεραρχία, ἁπλωσε τή δράση της στούς κάμπους Τυρνάβου, Ἐλασσόνας, Σαραντάπορου καί ἔφτασαν τά τμήματά της ὥς τά Σέρβια καί ἔξω ἀπό τήν Κοζάνη. Ἔκανε 3 ἐπιχειρήσεις σέ κατοικημένους τόπους καί πολλές ἄλλες μικρότερες κρούσεις. Ἄλλοι 160 νέοι μαχητές καί μαχήτριες ἦρθαν νά προστεθοῦν στίς 2.200 πού στρατολόγησε τό Σεπτέμβρη μήνα.

Τμήματα Γράμμου: Αὐτά ἔδωσαν μέσα στόν Ὀχτώβρη σοβαρά χτυπήματα στόν ἐχθρό καί στίς 28 τοῦ Ὀχτώβρη ἔστησαν τή δοξασμένη σημαία τοῦ Δ.Σ. στήν ψηλότερη κορυφή τοῦ Γράμμου 2522 ἐξόντωσαν δυό λόχους τοῦ ἐχθροῦ στό 1906 στό Φλάμπουρο καί τοῦ προξένησαν συνολικά 311 νεκρούς καί 483 τραυματίες.

Στήν ἐποποιΐα τοῦ Γράμμου δοκιμάζεται ὅλη ἡ δουλειά πού ἔγινε ὕστερα ἀπό τή σύσκεψη τοῦ Γενάρη καί ὁ Δ.Σ. βγαίνει ἀπό αὐτή ἕνα μπόι ἀντρειωμένος.

Σημειώνονται βέβαια καί ἀδυναμίες καί λάθη πού οἱ ἀποφάσεις τοῦ Π.Γ. τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε. καθώς καί ἄρθρα πού δημοσιεύονται στό περιοδικό μας τονίζουν, ὅτι ὁ Δ.Σ. μετά τό Γράμμο πιό ἐμπειροπόλεμος μέ ἀμείωτο τό ἠθικό του, συνεχίζει τίς ἐπιτυχίες του στό Βίτσι ὅπου ὁ μοναρχοφασισμός κυριολεχτικά κουρελιάζεται. Στό Βίτσι συνεχίζεται τό μάτωμά του. Πάνω ἀπό 15.000 νεκροί καί τραυματίες εἶναι οἱ ἀπώλειες τοῦ ἐχθροῦ. Τώρα βρίσκεται στό Βίτσι ὁ ἐχθρός κατατσακισμένος μέ τό ἠθικό τῶν φαντάρων πεσμένο, μέ ἔκδηλα σημάδια ἀποσύνθεσης καί ὁ Δ.Σ. μέ ψηλά τή σημαία τῆς ἐπαναστατικῆς πολεμικῆς ἁμίλλας ἕτοιμος γιά καινούργιους ἀγῶνες καί ἐπιθετικές ἐφορμήσεις.

Ξεκινήσαμε 33 ἀπό τό Λιτόχωρο. Σήμερα εἴμαστε δεκάδες χιλιάδες ταχτικός ἐπαναστατικός στρατός συγκροτημένος σέ μεραρχίες.

Σήμερα ἔχουμε Κυβέρνηση τῆς καινούργιας δημοκρατικῆς Ἑλλάδας. Δίπλα μας παραστέκουν οἱ δημοκρατικοί λαοί τοῦ κόσμου. Ὅλοι οἱ δημοκρατικοί λαοί μιλοῦν σήμερα καί ἐκδηλώνουν τήν ἀλληλεγγύη τους γιά τήν καινούργια δημοκρατική Ἑλλάδα πού μέ τ᾽ ὅπλο στό χέρι, γεννιέται μέσα στόν κοινό ἀντιϊμπεριαλιστικό ἀγώνα ὅλων τῶν λαῶν.

Πῶς λοιπόν νά μήν εἴμαστε αἰσιόδοξοι γιά τόν πέρα πέρα ἀγώνα μας, πῶς νά μήν ἔχουμε ἀκόμα περισσότερη πεποίθηση στή Νίκη;

Πῶς νά μήν εἴμαστε περήφανοι χωρίς κανένα συναίσθημα αὐτοϊκανοποίησης γιά τή λαϊκοδημοκρατική ἐπαναστατική μας δημιουργία πού λέγεται Δημοκρατικός Στρατός τῆς Ἑλλάδας;

Ὁ δρόμος ἀπό τό Λιτόχωρο ὥς τό Γράμμο καί τό Βίτσι εἶναι ὁ δρόμος πρός τή νίκη.

Ταξιαρχία Κεντρικής Μακεδονίας Τά τμήματά της, ξεπερνώ τας τήν καθυστέρησή τους, πέρασαν σέ μιά ε θετική κίνηση μέ πολύμορφη δράση πού έφτανε έξω άπό τή Θεσσαλονίκη. Μέ τά άντάρτικα καΐκ α τους επεξέτειναν τόν έλεγχο στή θάλασσα τής Χαλκιδικής. Έδωσαν 15 μάχες καί 38 κρούσεις, άνατίναξαν 28 αύτοκίνητα, ένα τραίνο, 4 τάνκς, 5 σιδηροδρομικές γέφ ρες, 25 έχθρικά πολυβολεία Προξένησαν στόν έχθρό άπώλειες 290 νεκρούς καί 420 τραυματίες 224 νέοι καί νέες προσχώρησαν στό Δ.Σ

8η Μεραρχία Άνέπτυξε τήν επιθετική δράση της σέ μεγάλη περιοχή άπό τά Ζαγόρια ώς τά Τζουμέρκα καί άπό τό Σμόλι α καί τό Γράμμο ώς τό Βόϊο καί τά Γρεβενά Άντιμετώπισε άποτελεσματικά έκστρατεία τοΰ έχθροΰ στήν περιοχή Σουλίου. Προξένησε στόν έχθρό άπώλειες 300 νεκρούς καί 121 τραυματίες.

2η Μεραρχία Τά τμήματα μας στή Ρούμελη χτυπώντας τόν έχθρό έφτασαν ώς τόν Παρνασό καί τόν Έλικώνα. Μπήκαν στίς κωμοπόλεις Στυλίδα, Ίτέα, Δεσφίνα, Κυριάκι Στρατολόγησαν 80 νέους μαχητές καί μαχήτρ ες. 27 φαντάροι πού πιάστηκαν αίχμάλωτοι προσχώρησαν στίς γραμμές τοΰ Δ.Σ.

3η Μεραρχία Οί Μωραΐτες άντάρτες συνέχισαν τήν επιθετική τους δράση καί τό μήνα αύτό χτύπησαν βασικά κέντρα τοΰ έχθροΰ τήν Άμαλιάδα, Αίγιο, τή Ζαχάρω στό Λεωνίδιο καί Σπάρτη άνα ίναξαν τά ήλεκτρικά έργοστάσι ι στρα ολόγησαν 143 νέους μαχητές καί μαχήτριες στό Δ.Σ. Μεγάλωσαν τήν ελεύθερη περιοχή τους καί έχουν σήμερα 397 έλεύθερα χωριά, 34 κωμοπόλεις 213 μισοελεύθερα.

7η Μεραρχία Τά τμήματά μας στήν Άνα ολική Μακεδονία-Θράκη πέρασαν καί αύτά σ'επίθεση καί άρχισαν νά κάνουν βήματα γιά τό ξεπέρασ α τής καθυστέρησης τους. Ένήργησαν δυό σοβαρές επιθέσεις κατά όχυρωμένων έχθρικών στόχων Δοβίστα καί Μεγάλος Κάμπος, έκαναν πολυάριθμες σαμποταριστικές ένέργειες καί στρατολόγησαν 200 νέους μαχητές καί μαχήτριες στό Δ.Σ.

10η Μεραρχία Παρά τό χάσιμο τής κορυφής Βίτσι ά ό τά τμήματα αύ ής τής μεραρχίας οί δυνάμεις μας σημείωσαν άρκετή ε ιθετική δράση ϋστερα άπό επιτυχημένες ένέργειες κοντά στό Μπίκοβι . Τά τμήματα της βοήθησαν στήν άνακατάληψη τών ύψωμάτων Κούλα καί Πλατύ πού είχαν χάσει προηγούμενα. Οί σαμποταριστές της άνέπτυξαν σ βαρή δράση ιδιαίτερα στή μάχη γιά τήν άνακατάληψη τής Κούλα:. Μέ τό πυροβολικό βομβάρδισαν τή Φλώρι α προξένησαν στόν έχθρό άπώλειες 1466 νεκρούς καί τραυματί (ορισμένες άπ'αύτές προξενήθηκαν σέ μάχες πού έγιναν σέ συνεργασία μέ άλλα τμήματα τοΰ Δ.Σ.)

Τά τμήματα Καϊμάκτσιλαν Πάϊκου Βερμίου άνέπτυξαν κύρια άντιαρματική καί σαμποταριστική δράση, κατάστρεψαν 5 έχθρικά τάνκς καί 22 αύτοκίνητα, προξένησαν στόν έχθρό άπώλειες 305 νεκρούς καί 384 τραυματίες στρατολόγησαν 44 νέους μα ητές καί μαχήτριες.

15η Μεραρχία έκπλήρωσε ειδικές άποστολές μέ διεισδύσεις στά μετόπισθεν τοΰ έχθροΰ καί βοήθησε μέ τά τμήματά της τή γενικώτερη σαμποταριστική δράση καί τίς ένέργειες τών 10ης καί 11ης μεραρχιών.

Αύτή είναι ή πολεμική δράση στό μήνα τής άμιλλας, δράση επιθετική όπως καί επιθετικό είναι τό νόημα τής άμιλλας. ΣΤΗ ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΛΥΤΙΚΗ δουλειά στό μοναρχοφασιστικό στρατό, πού στίς σημερινές στιγμές άποσύνθεσής του, άποχτά ξεχωριστή σημασία όλες οί μεραρχίες καί μονάδες μας έκαμαν τήν καλή άρχή. Έκτός άπό τό πέταγμα ύλικοΰ διαφωτιστικοΰ στούς φαντάρους χρησιμοποιήθηκαν οί τηλεβόες καί οί αίχμάλωτοι στίς προχωρημένες θέσεις τοΰ μετώπου Καταβλήθηκε προσπάθεια γιά καινούργες μέθοδες διαφώτισης στέλνεται μέ διαφωτιστικά βλήματα ε τυπο ύλικό στούς φαντάρους, έγιναν φωτεινά σήματα στό Γράμμο καί άπό τμήματα κι'άλλων μονάδων. Ή 108η ταξιαρχία τής 9ης Μεραρχίας έκανε καί τό έξής.

Προωθήθηκαν μαχητές ώς τίς γραμμές τοΰ έχθροΰ καί παρέμειναν έκεί ολόκληρη μέρα. Άκουσαν άπό κοντά όσα συζητοΰσαν οί φαντάροι. Κατάλαβαν τί ζητήματα τούς άπασχολοΰσαν καί τήν άλλη μέρα τούς μίλησαν γι'αύτά μέ τόν τηλεβόα. Συνδυασμένα μέ επιχειρήσεις καί μέ άντικειμενικό σκοπό τήν εξυπηρέτηση τής επιχείρησης δέν έχουμε διαφωτιστική δουλειά.

Ή 103 ταξιαρχία έκανε προπαρασκευαστική διαφωτιστική δουλειά πρίν άπό μιά επίθεση της.

Οί μαχητές καί μαχήτριες τής 107 ταξιαρχίας έστειλαν γράμματα στούς φαντάρους πού ήταν άπέναντί τους καί έβγαλαν προκηρύξεις γιά το ς Κρητικούς φαντάρους.

Τό τάγμα Μπαμπάνη τής 103 ταξιαρχίας κάνει καλή διαφωτιστική δουλειά στούς φαντάρους μέ τηλεβόες καί μέ μουσική, αύτό όμως τό τάγμα έχει καί τρείς μαχήτριες λιποτάχτες.

Ή ταξιαρχία τής Κεντρικής Μακεδονίας μοίρασε άρκετό δ αφωτιστικό ύλικό σ' όλες τίς επιχειρήσεις πού έκανε.

Έκτός αύτοΰ, τούς τομείς τής πολεμικής άμιλλας τά τμήματά μας παρουσίασαν καί άλλη δράση. Οί ΙΧη, Χη, καί ΧΙη Μεραρχίες σημείωσαν σοβαρή πρόοδο στήν όχύρωση έκπαίδευση καί στήν άνάπτυξη τών δεσμών άνάμεσα στούς μαχητές καί τά στελέχη. Σήμερα υπάρχουν μαχητές πού λύνουν καί δένουν τό άντιαεροπολυβόλο τους σέ 12". Βελτιώνεται ή χωροθέτηση ώστε νά προφυλάσσονται οί μαχητές καί

ἀπό τή βροχή. Στήν ΙΧη Μεραρχία κανένας σχεδόν μαχητής δέν εἶναι ἄστεγος. Οἱ ἐπιμελητεῖες φροντίζουν καί πηγαίνουν ζεστό τόφαγη τό στούς μαχητές τῆς πρώτης γραμμῆς. Ἡ ἅμιλλα ξεσήκωσε καί τη γυναικεία δουλειά μέσα στό Δ.Σ.

Μέ τόν καθορισμό τῶν πλάνων δόθηκε στόν καθένα μαχητή ἡ δυνατότητα νά ἀναπτύξει τόν ἑαυτό του καί ὁ ἔλεγχος γιά τήν ἐκτέλεση τῶν διαταγῶν ἔγινε καθημερινός καί πιό συγκεκριμένος. Γενική ἀδυναμία παρουσιάστηκε στή δράση τῶν ἐλεύθερων σκοπευτῶν. Περισσότερη προσοχή στούς ειδικούς πολεμικούς σχηματισμούς ἰδιαίτερα στούς κυνηγούς ἁρμάτων μάχης.

Ἀδυναμίες ἐπίσης παρουσιάστηκαν στά μέτρα ἀσφάλειας καί στήν ἐπαγρύπνηση. Ὅπου παρουσιάστηκαν ἀπο αξίες ἄλλη μιά φορά ἐπιβεβαιώθηκε ὅτι αὐτό ἔγινε ἀπό ἀδύνατη πολιτική δουλειά. Σ' ὁρισμένα τμήματα π.χ. τῆς ΙΧη Μεραρχίας ἡ ἅμιλλα ἔγινε ὑπόθεση μόνο τῶν Π.Ε. χωρίς στενή συνεργασία μέ τούς στρατιωτικούς διοικητές.

Στό 2ο δεκαπενθήμερο τῆς ἅμιλλας ὑποτιμήθηκε ἡ δουλειά τῆς ὀχύρωσης στίς 9. 10, 11, καί 15 Μεραρχίες καί σέ ὁρισμένες περιπτώσεις τήν πληρώσαμε ὅπως π.χ. στό λόχο Ὀρφέα τοῦ πρώτου Τάγματος τῆς 108 Ταξιαρχίας.

Δέν ὑπάρχει καμμιά ἀμφιβολία πώς τό σύνθημα τῆς ἅμιλλας ρίζωσε βαθειά μέσα στήν καρδιά τοῦ κάθε μαχητή καί μαχήτριας. Τό καινούργιο μας ὅπλο ἔδωσε καινούργια φτερά στούς μαχητές μας γιά τό πέταγμά τους πρός τά μπρός. Χρειάζεται νά μή ἐπαναπαυόμαστε στίς ἐπιτυχίες μας.

Μέ τήν ἅμιλλα ὁ κάθε μαχητής καί μαχήτρια, ὁ κάθε σχηματισμός καί μονάδα βλέπουν τό καθημερινό τους ἀνέβασμα. Ὁ μεγάλος Στάλιν λέει: Ἡ ἅμιλλα εἶναι ἡ ἔκφραση τῆς πραχτικῆς ἐπαναστατικῆς αὐτοκριτικῆς τῶν μαζῶν. Γι αὐτό μέ τήν ἅμιλλα δέν μποροῦμε παρά νά ἔχουμε, ἐφ' ὅσον σωστά τήν τοποθετήσουμε καί τήν ὀργανώσουμε, βελτίωση καί στόν χαραχτήρα τῶν μαχητῶν καί μαχητριῶν τοῦ Δ.Σ. Καλή ὀργάνωση τῆς ἅμιλλας σημαίνει δημιουργικός ἔλεγχος, ξεσήκωμα ἐνθουσιασμοῦ, ἀνάπτυξη τῆς πρωτοβουλίας τῶν μαχητῶν. Καθῆκον ὅλων μας εἶναι ὄχι μόνο νά συνεχίσουμε τό ἀνέβασμα τῆς ἠθικοπολιτικῆς καί στρατιωτικοπολεμικῆς στάθμης τοῦ στρατοῦ μας στήν περίοδο τῆς ἅμιλλας ἀλλά νά τή διατηρήσουμε καί συνεχῶς νά τήν ἀνεβάζουμε σέ ἀνώτερα ἐπίπεδα. Καί αὐτό θά τό πετύχουμε ὅταν χτυπήσουμε τήν ἐπανάπαυση καί ὅταν σωστά ἐφαρμόσουμε τήν ἐπιθετικότητα πού κλείνει ἡ ἅμιλλα, στίς σημερινές στιγμές. Νά ἀναπτύξουμε τήν πολεμική μας δράση καί ἐπίδοση. Νά ἐξορμήσουμε ἐπιθετικά ὥστε νά μήν ἀφήσουμε τόν ἐχθρό νά ξανασηκώσει κεφάλι.

ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ Δ.Σ.Ε.

Μερικές ἀπό τίς κυριώτερες μάχες πού ἔγιναν τόν μήνα αὐτόν εἶναι οἱ παρακάτω:

4/10.—*Τά τμήματα τοῦ Δ.Σ. τῆς VIIIης Μεραρχίας μέ ἐξαήμερες ἐπιθέσεις ἐλευθέρωσαν* 26 *χωριά τῆς περιοχῆς Βοΐου—Γρεβενῶν. Οἱ μαῦδες ἔφυγαν πανικόβλητοι στό Τσοτύλι καί Γρεβενά.*

10/10.— *Ἐκδηλώθηκε γενική ἐπίθεση τῶν μοναρχοφασιστικῶν δυνάμεων στό Βίτσι μέ ἔντονη προπαρασκευή πυροβολικοῦ καί ἀεροπορίας.*

Τά τμήματα τοῦ Δ.Σ. ἀντιμετώπισαν νικηφόρα τόν ἐχθρό. Στόν τομέα Ἱεροπηγῆς—Δενδροχωρίου ὅπου ἐπιτέθηκαν 6 *τάγματα, τά τμήματα τοῦ Δ.Σ. προξένησαν στόν ἐχθρό πάνω ἀπό* 500 *νεκρούς, τραυματίες καί αἰχμαλώτους.*

—*Τμήματα τοῦ Γράμμου μέ ὁρμητική ἐπίθεση στό Φλάμπουρο ἀνάτρεψαν τόν ἐχθρό καί ἐξόντωσαν ἐχθρικό λόχο. Σκοτώθηκαν* 30, *αἰχμάλωτοι* 11, *πολλοί τραυματίες καί ἄφθονα λάφυρα.*

.—*Ἐκστρατεία τοῦ ἐχθροῦ στήν Κεντρική Μακεδονία ἀντιμετωπίστηκε νικηφόρα,*

8—12/10.— *Ἡ VIIIη Μεραρχία τοῦ Δ.Σ. χτύπησε τίς μοναρχοφασιστικές δυνάμεις ἀπό τό Σμόλικα ὡς τά Γρεβενά καί προξένησε στόν ἐχθρό ἀπώλειες* 430 *νεκρούς, τραυματίες καί αἰχμαλώτους.*

.— *Τμήματα τοῦ Δ.Σ. μπῆκαν στήν πόλη Ἰτέα. Ὁ ἐχθρός δέν ἔφερε ἀντίσταση. Πάρθηκαν πολλά λάφυρα.*

14)10.— *Τμήματα τῆς ΙΙης Μεραρχίας τοῦ Δ.Σ. χτύπησαν τό Δομοκό. Παραχώρησε ὁλόκληρη διμοιρία τοῦ ἐχθροῦ ἀπό* 27 *στρατιῶτες μέ τό διμοιρίτη. Πιάστηκαν* 12 *αἰχμάλωτοι.*

15)10.— *Τμήματα τοῦ Γράμμου μέ ὁρμητική ἐπίθεση ἐξόντωσαν λόχο τοῦ* 620 *ἐχθρικοῦ τάγματος καί δύναμη μάϋ καί κατέλαβαν τό ὕψ.* 1906. *Καταμετρήθηκαν* 50 *νεκροί στρατιῶτες, πιάστηκαν* 14 *αἰχμάλωτοι καί πλούσια λάφυρα.*

Μπῆκαν τά τμήματά μας στό Μονάπυλο, Σλήμνιτσα, Γράμμοστα, Μυροβλήτη καί Πευκόφυτο.

16)10.— *Τμήματα τῆς* 18*ης ταξιαρχίας τοῦ Δ.Σ. διείσδυσαν στά Καϊλάρια. Ἐξουδετέρωσαν ὅλες τίς ἀντιστάσεις καί ἔγιναν κύρια τῆς πόλης.*

18/10 — *Στό Βίτσι τμήματα τοῦ Δ.Σ. μέ σφοδρή ἀντεπίθεση ἀνακατέλαβαν τήν κορυφή Γκλάβατα.*

22—23)10 *Μέ ὁρμητική ἐπίθεση τῶν τμημάτων τοῦ Δ.Σ. στό Βίτσι καταλήφθηκαν τά ὑψώματα Κούλα καί Πλατύ. Διαλύθηκαν τά* 501, 504 *καί* 507 *ἐχθρικά τάγματα. Ὁ ἐχθρός ἐγκατέλειψε πλούσια λάφυρα. Ἀπώλειες τοῦ ἐχθροῦ* 203 *νεκροί,* 375 *τραυματίες καί* 34 *αἰχμάλωτοι.*

28/10.— *Τά τμήματα τοῦ Δ.Σ. πού δρᾶνε στό Γράμμο ἔστησαν τή σημαία τοῦ Δ.Σ. στήν ψηλότερη κορυφή τοῦ Γράμμου (ὑψ.* 2522).

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΑΠΟ 5 ΟΚΤΩΒΡΗ — 5 ΝΟΕΜΒΡΗ

Στό μήνα αὐτό φάνηκε σ' ὅλο τό πλάτος καί τό βάθος ἡ ὁλόπλευρη κρίση τοῦ μοναρχοφασισμοῦ.

'Ο μοναρχοφασιστικός στρατός κάθεται καταματωμένος καί τσακισμένος στό Βίτσι ἐνῶ σ' ὅλα τά ἄλλα μέτωπα δέχεται τά ἐπιθετικά χτυπήματα τοῦ Δ.Σ. Οἱ φαντάροι ἀρχίζουν πιά νά ἐκδηλώνουν πιό ἐνεργητικά τή διάθεσή τους γιά νά μή πολεμήσουν. Αὐτό εἶναι τό καινούργιο στοιχεῖο στήν κατάσταση. Τά σημάδια τῆς ἀποσύνθεσης πού παρουσιάζει ὁ Μ.Φ.Σ. γίνονται πιό ἔντονα. Αὐτό ἔχει κατατρομάξει τούς μοναρχοφασίστες. 'Ο Τσαλδάρης στό Παρίσι μιλάει γιά κόπωση τοῦ στρατοῦ τους καί οἱ 'Αμερικάνοι στέλνουν στό μέτωπο τοῦ Βίτσι τόν ἐγκληματία Τσακαλῶτο γιά νά πνίξει μέ τή φωτιά καί τό σίδερο τή φωνή τῶν φαντάρων καί τῶν τίμιων ἀξιωματικῶν. Καί ὅλα αὐτά ὕστερα ἀπό τό ταξίδι τοῦ Μάρσαλ στήν 'Αθήνα καί τίς μεγάλες του κουβέντες.

«Ἔργο δικό μου εἶναι τό ἑλληνικό ζήτημα» εἶπε ὁ Μάρσαλ. Τέτοια εἶναι ἡ ἀποσύνθεσή τους πού παρ' ὅλο πού αὐτή τή στιγμή συζητᾶνε ἀφεντικά καί λακέδες τό ἑλληνικό στήν πολιτική ἐπιτροπή τοῦ Ο.Ε.Ε., ξέσπασε ἡ κυβερνητική κρίση. Τό ὅτι γιά λίγες μέρες ἀνεστάλη ἡ ἐκδήλωσή της αὐτό δέν ἀλλάζει καθόλου το γεγονός.

'Ο ἐθνοπροδότης Σοφούλης δήλωσε κι' ὅλας πώς ὁπωσδήποτε θά ὑποβάλει τή παραίτησή της μόλις τελειώσει τό ἑλληνικό στόν Ο.Ε.Ε.

'Η σύγχισή τους καί ὁ πανικός τους ἐκδηλώθηκε, καί μέ τό ἄν θά γίνει ὁ παλατιανός Παπάγος ἀρχιστράτηγος. Τή μιά μέρα λέγανε ναί καί τήν ἄλλη ὄχι. 'Ενδειχτικό ἀκόμα τῆς ἀδυναμίας τους νά ἀντιμετωπίσουν τήν κατάσταση εἶναι ὅτι σ' ὁλόκληρη τήν Ελλάδα κήρυξαν τό στρατιωτικό νόμο κι' ἔτσι πιά οἱ αἱμοσταγεῖς δήμιοι ἀνοιχτά πιά καί χωρίς τύπους θά ἐπεκτείνουν τήν ἐγκληματική τους μανία ἐνάντια στόν ἄμαχο λαό. Μπλεγμένοι μέσα στό ἀδιέξοδό τους τἄχουν χαμένα ἐνῶ ὁ Δ.Σ. μέ ψηλά τή σημαία τῆς ἐπαναστατικῆς ἅμιλλας ἐξορμᾶ ἐπιθετικά σ' ὁλόκληρη τήν 'Ελλάδα.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΑΠΟ 5 ΟΚΤΩΒΡΗ — 5 ΝΟΕΜΒΡΗ

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΤΟΝ Ο.Ε.Ε.—Στίς 27 'Οκτώβρη ἄρχισε στόν Ο.Ε.Ε. ἡ συζήτηση τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος μέ βάση τίς ἐκθέσεις τῆς λεγόμενης Βαλκανικῆς 'Επιτροπῆς.

Στή συζήτηση πού ἐπακολούθησε ὁ ἀρχηγός τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας Βισίνσκυ μέ ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα ξετίναξε ἕνα πρός ἕνα τά πορίσματα τῆς Βαλκανικῆς 'Επιτροπῆς πού τά χαρακτήρισε σωρό σκουπιδιῶν καί ξεσκέπασε τον ἀντιβαλκανικό καί προβοκατορικό ρόλο τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς πού συγκροτήθηκε κατά παράβαση τοῦ καταστατικοῦ χάρτη τοῦ Ο.Ε.Ε. μέ μοναδικό σκοπό νά καλύψει τήν ἐπέμβαση τῶν ἀμερικανοάγγλων ἰμπεριαλιστῶν στήν 'Ελλάδα.

Καταλήγοντας ὁ Βισίνσκυ στό λόγο του πρότεινε νά φύγουν τά ξένα στρατεύματα ἀπό τήν 'Ελλάδα καί νά μήν παρέχεται ὑποστήριξη στούς φασίστες φυγάδες τῶν βαλκανικῶν χωρῶν, νά σταματήσει ἡ Βαλκανική 'Επιτροπή τίς ἐργασίες της καί νά ἰσχύσουν οἱ συνοριακές συμβάσεις μεταξύ τῶν ἐνδιαφερομένων βαλκ. χωρῶν.

Στίς 29/10 ὁ Στρατάρχης Στάλιν, ἀπ' ἀφορμή τό ζήτημα τοῦ Βερολίνου, ἀπάντησε σέ ἐρωτήσεις τοῦ ἀνταποκριτή τῆς «Πράβντας», ξεσκεπάζοντας τούς ἐμπρηστές νέου πολέμου 'Αμερικανοάγγλους ἰμπεριαλιστές. 'Ο Στρατάρχης Στάλιν, καταγγέλοντας τίς πολεμικές ἀντισοβιετικές καί ἀντιδημοκρατικές τους προθέσεις καί κινήσεις, τόνισε: τά σχέδια τους μποροῦν νά καταλήξουν σέ πλέρια χρεωκοπία.

Οἱ δυνάμεις τῆς εἰρήνης εἶναι τόσο μεγάλες ὥστε οἱ ἐμπρηστές νέου πολέμου δέν θά μπορέσουν νά τίς κατανικήσουν.

ΚΙΝΑ.—Στίς ἀρχές τοῦ 'Οκτώβρη ὁ Λαϊκός Στρατός κατέλαβε τήν πρωτεύουσα τῆς Μαντζουρίας Τσάν—Τσούγκ καί σέ συνέχεια τήν πόλη Σινάν, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Σάν—Τούγκ. 'Επίσης ὕστερα ἀπό πολιορκία καί σκληρές μάχες κατέλαβε τή μεγαλύτερη πόλη τῆς Μαντζουρίας καί τό μεγαλύτερο βιομηχανικό πολεμικό κέντρο της τήν πόλη Μοῦκδεν μέ 2000.000 κατοίκους. 250.000 ἀπώλειες εἶχε ὁ στρατός τοῦ Τσάν—Κάϊ—Σέκ καί 70 στρατηγοί του πιάστηκαν αἰχμάλωτοι στό Μοῦκδεν. 'Ολόκληρη ἡ Μαντζουρία πέρασε στά χέρια τοῦ Λαϊκοῦ Στρατοῦ. Ἄμεση συνέπεια τῆς μεγάλης αὐτῆς νίκης ἦταν νά παραιτηθεῖ ὁ πρωθυπουργός τῆς κυβέρνησης τῆς Κίνας. 'Η πτώση τοῦ Μοῦκδεν χαρακτηρίστηκε ἀπό τούς ἴδιους πολιτικούς καί στρατιωτικούς κύκλους τοῦ Νανκίν σάν ἡ μεγαλύτερη ἧττα τοῦ Τσάν—Κάϊ—Σέκ καί τοῦ στρατοῦ του.

'Η κατάληψη τοῦ Μοῦκδεν καταθορύβησε τούς ἰμπεριαλιστές τῆς Βάσιγκτων καί τοῦ Λονδίνου.

'Ο Λαϊκός Στρατός, συνεχίζοντας τήν προέλασή του, πέρασε τή Μαντζουρία καί ἀπειλεῖ τώρα πολλές ἄλλες πόλεις τῆς Κίνας καί τό Πεκίνο.

ΧΑΣΙΑ
ΑΝΤΙΧΑΣΙΑ
ΜΕΤΣΟΒΟ
ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ
ΤΡΙΚΑΛΑ
ΔΕΣΚΑΤΗ
ΕΛΑΣΣΟΝΑ
Τσαρίτσανη
ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΣ
ΟΛΥΜΠΟΣ
Λεπτοκαρυά
ΑΙΓΑΙΟΝ ΠΕΛΑΓΟΣ
ΑΛΙΑΚΜΟΝΑΣ
Βερδικούσια
ΚΙΣΣΑΒΟΣ
ΑΓΙΑ
ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙ
ΔΡΟΜΟΙ
Κίνηση προς Δυτ. Θεσσαλία

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΠΟΥ ΙΔΡΥΘΗΚΑΝ ΤΑ ΑΡΧΗΓΕΙΑ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΣΕ

1. Ἀρχηγεῖο Περιοχῆς Δυτικῆς Μακεδονίας: 29 Αὐγούστου 1946
2. Ἀρχηγεῖο Περιοχῆς Θεσσαλίας: 24 Σεπτέμβρη 1946
3. Ἀρχηγεῖο Περιοχῆς Πελοπονήσου 27 Δεκέμβρη 1946
4. Ἀρχηγεῖο Περιοχῆς Ρούμελης: 17 Γενάρη 1947
5. Ἀρχηγεῖο Περιοχῆς Ἠπείρου: 18 Γενάρη 1947
6. Ἀρχηγεῖο Ἀνατολικῆς Μακεδονίας-Δυτικῆς Θράκης: 18 Μάρτη 1947
7. Ἀρχηγεῖο Κεντρικῆς Μακεδονίας: 22 Ὀκτώβρη 1947